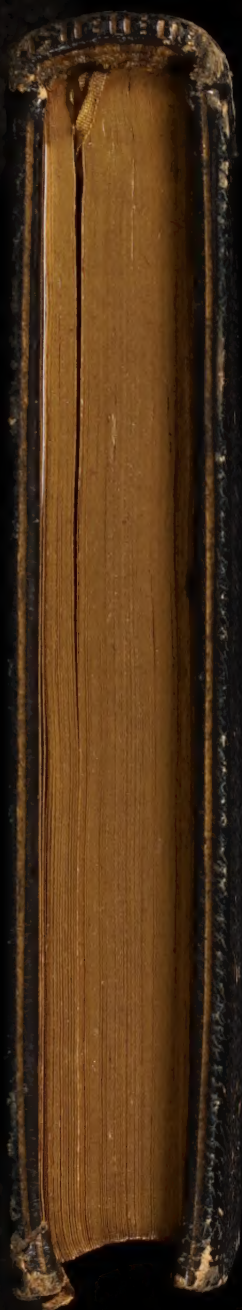

UADRAGESIMALE







Bound by
J. FAULKNER,
8, Queen Street,
Little Tower Hill.



C. Inglis, M.D.





Hain 13629 Author omitted:

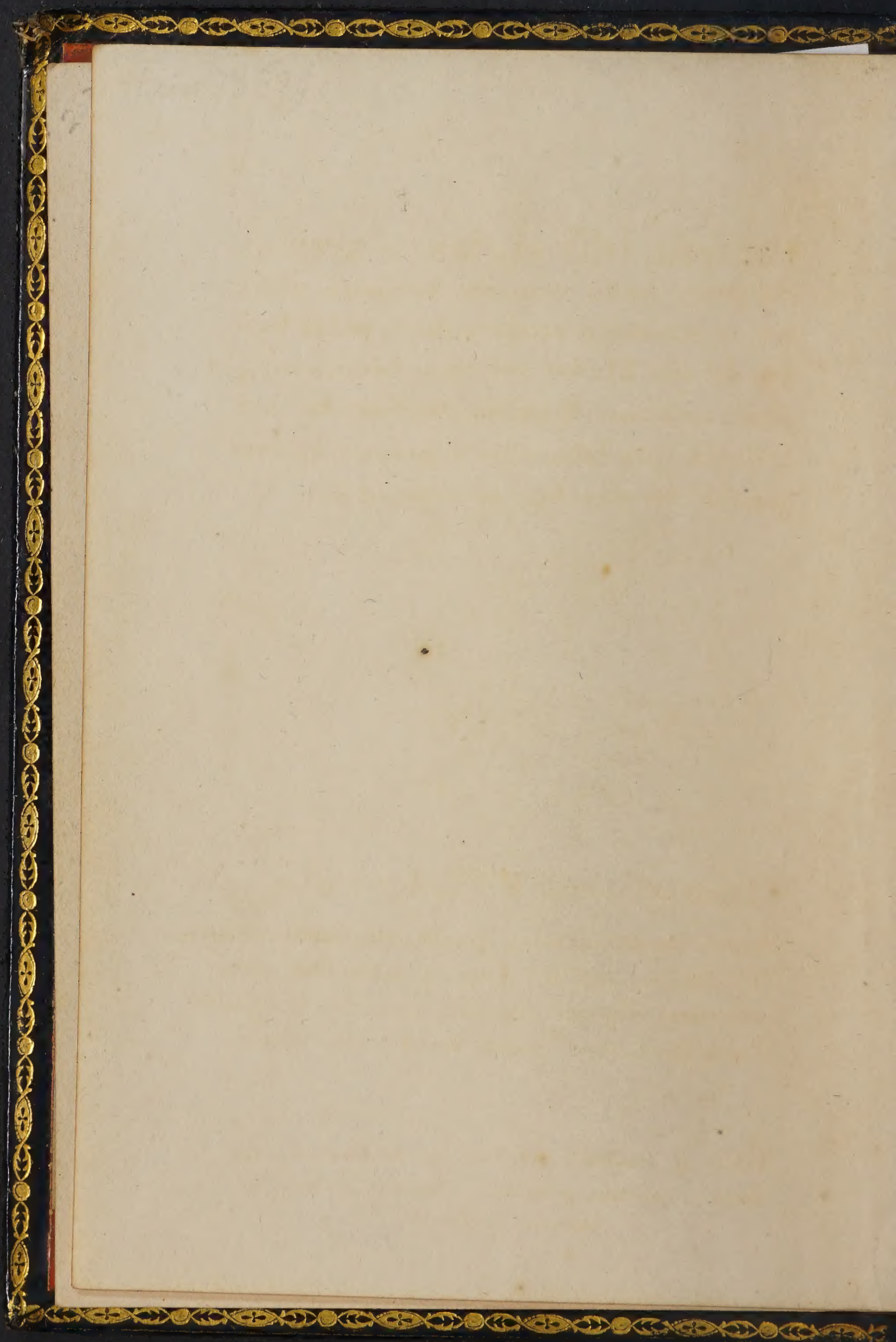
Hoste

Hanne-Nov

C

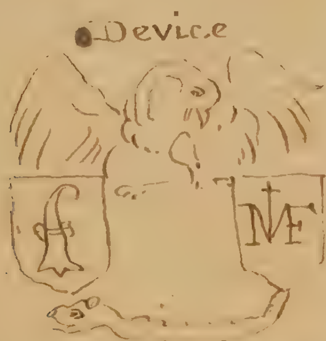
45500.

48



Parabola filij glutonis profusi atq̃ p̃digi nedũ venuste verũetiã vtiliter & devote p venerandum patrẽ fratrẽ Johañẽ Meder ordinis minorum, observantium Basilee concionata & collecta pro totius anni pcipue qũdragesime sermonibus accommodata.

Device



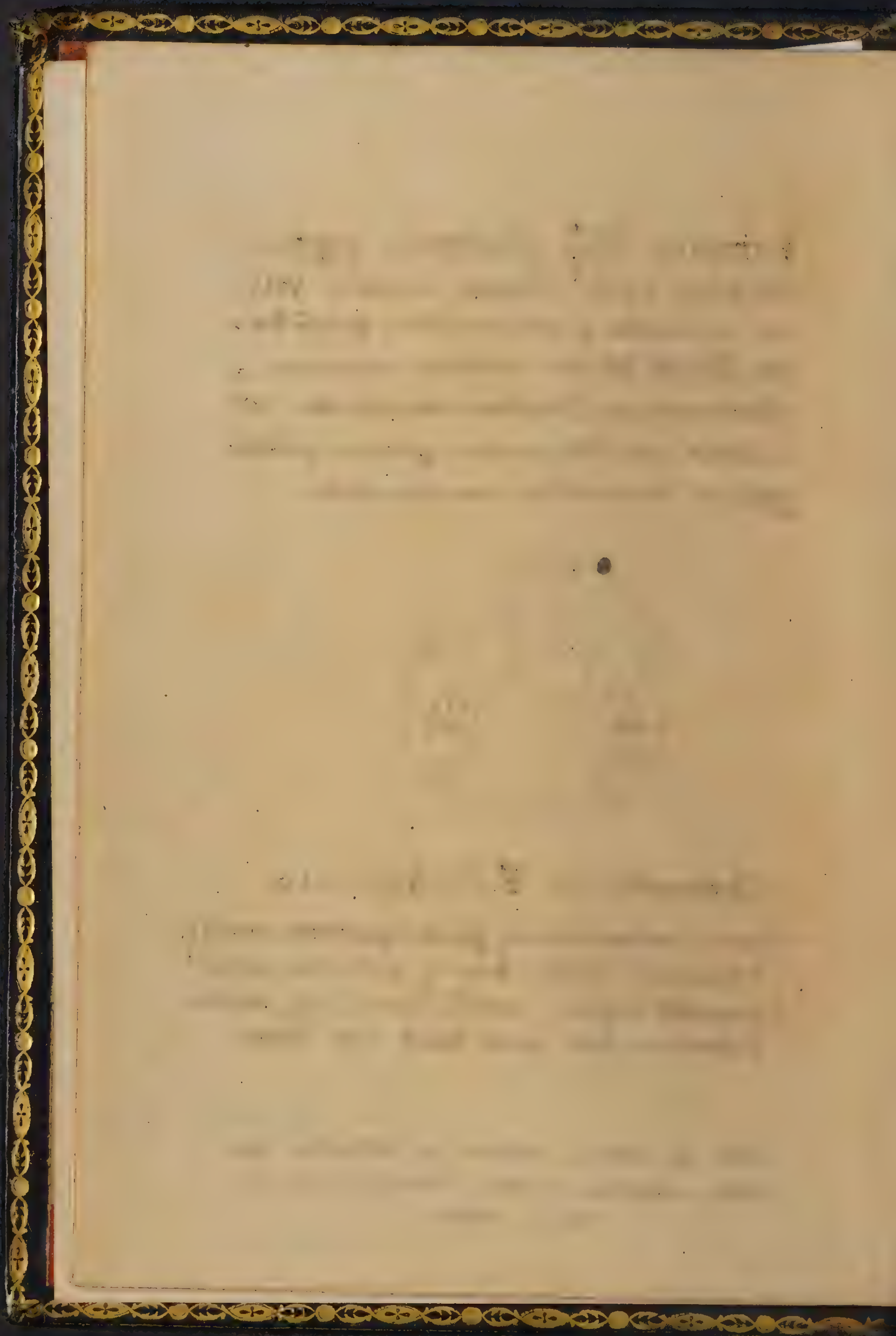
Thetrasticon F.B.. Agricole

Quem sordes luxusq̃ p̃mũt: que turba malorum
Illecebris mũdi: frausq̃ petulca nimis
Comperies dogma cautũ simul atq̃ salubre
Pellectum dare quod tenet iste liber.

(Brunet 904)

Title of another edition by M.Furter. no date – capitals printed – blocks used & worm eaten

C



Quadragesimale

nouum editum ac predicatum a quodã fratre minore de obseruantia in inclita ciuitate Basiliesi. de filio prodigo et de angelo ipsius ammonitione salubri per sermones diuisum.

In sermones de filio prodigo Carmina Sebastiani Brant Doctoris vtriusque iuris.

Si placet, o lector hunc cōtrectare libellum:
Cōspicere, et totum perlegere vsque potes.
Inuenies quorsum perducat seua voluptas:
Et quid luxuries seruet iniqua mali.
Inuenies quantum sit linquere rura paterna:
Natalemque domum: seu peregre esse procul.
Comperies rursum, pietas quam magna paterna.
Et quam filiolis, sit pater ille, bonus.
Ille reuertentis miseret, reducemque receptat:
Perducitque domum: festaque leta facit.
Aurū etiā digitos: corpus stola cādida vescit.
Nec patitur nudos: filioli esse pedes.
Quid plura accumulē: fuerat qui perditus olim:
Prodigus, atque malus, ac scelere implicitus:
Nec qui dignus erat, celūque patremque videre:
Esse tamen cepit natus, vt ante fuit:
Postquam penituit: postquam sua crimina fleuit.
Cognouitque scelus: dignus habere patrem:
Qui propere occurrat. quod chara det oscula nato:
Gaudeat et puerum, iam rediysse suum.
Hinc tibi summe deus, tibi laus, tibi gloria soli:
Qui reduci clausas non sinis esse fores.

Incipit quadragesimale nouum editum et predicatum a quodam fratre minore de obseruantia de filio prodigo in inclita ciuitate Basilieñ. Anno dñi. M.cccc.xciiij.

Incipit prefaciuncula.

Sedenti mihi quodam in tempore (cui⁹ caudã septuagesime initium aspiciebat) ac tumultibus aliarum occupationum sepositis altius mihi meditãti: quid super imminẽti quadragesima confluenti populo foret predicandũ vtilius (ad id me imposito officio compellente: in mentem primum venit qđ dolorẽ haut parũ ingerebat. Stabat etiñ meditatio mea super speculam mentis: ast curioso intuitu circũspiciebat quo temporis cursu id ꝑpere implendum foret: qđ dudum sanctus predixit apl'us: Veniet: inquit ad filium suum thimotheum: tẽpus cũ sanã doctrinã homies nõ sustinebũt: sed ad sua desideria coaceruabunt sibi mgr̄os prurientes auribus: et a veritate quidem auditũ auertẽt: ad fabulas aũt conuertentur. Et visum mihi est: ni fallor: ex parte adesse. Sunt eñi vt experientie est nr̄is nunc tẽporibus homies seip̄os amãtes: et in cunctis se inordinate querentes: non solũ in his que corpis cõmoduz verumetiã que anime respiciũt vtilitatem. Inter que verbuz dei tam abruptũ patitur dispendiuz: vt nihil ferme saporis audientibus inferat: nisi verborũ facundia pronũciatiõis actione: aut singulari aliqua alia dicendi forma perornet: quasi ea in re tã salubri nihil differentie sit eius qui oratoris fungit̄ officio: et eius qui verbum diuinũ mittitur simplicioribus pronunciandum. Qđ si sic est: ipsa me: nescio si alios: terret: quĩtiliani sententia: qua constanter affirmat: vel mediocrem orationẽ commendatã virib⁹ actionis plus habere momenti q̃ optimam eadem illa destitutam. Neq̧ enim inq̃t tam re

fert qualia sũt que intra nos composuim⁹: q̃ quõ efferantur cum nulla oratoris proba tio tam firma sit vt non pdat vires suas nisi adiuuetur asseueratione dicentis. Affectus oẽs lãguescãt necesse est nisi voce vultu et totius ꝓpe habitu corporis inardescant Accedit demum ad fluctuatione mea magnus ille Demoscenes omniũ grecie oratorũ precipuus. Qui:q̃d eẽt in toto dicẽdi genere summũ interrogat⁹: ꝓnũciationi palmam dedit. Ut hoc igitur dolorem infert his quibus non adest modus (tametsi sciã) aures hominuz demulcendi Ueruz occurrit e regione qð deiectaz mentẽ consolatione vtcunq; erigit. Nam electuz vas diuine sophie: predicatorq; eius doctrine p̃cipuus. ac omniũ gentium lumẽ paulus gloriatur se missum non ĩ persuasionibus humane sapientie verbis: nec in sublimitate sermonis: sed in ostensione spirit⁹ ⁊ virtutis. Adulterator verbi dei (vt ego autumo) potius q̃ p̃dicator dici debet: qui nimio verborum ornatu tam vtilem thezaurũ simplicibus abscondit: cum veritas dicat: sint verba vr̃a ita ita: nõ nõ. Sed q̃s valet infrenatam generis humani restringere curiositatem. Uult em̃ quiuis sicut suus mos est: nec a suo conceptu q̃s facilit vult auelli. Uidem⁹ em̃ populares p̃cipue in hãc consuetudinẽ p̃cipitatos: vt aliter predicatorẽ vel non audiant: vel inuite: nisi aliqua forma dicẽdi vtatur: q̃ aures demulcet eoꝝ. Optet igit (vt reor) et huic infirmitati condescendere (que forte ex cibi habundãtia: aut certe ex malorum humoruz in stomacho mentis superfluitate nausea languet (et instar sagacis ciborum preparatoris nonnun q̃ de se sanã doctrinam: attamen communẽ sub aliqua forma ꝓponere: vt lãguens stomachus ad appetendũ reforametur. Igitur vt regrediar ad id vnde digressus suz. Nã ego ip̃e cum (vt p̃misi) solus cella inclusus sederem: versareturq; mea cogitatio circa materiam in sacra quadragesima populo proponendam (eam q̃ maxime que pctõrez ad perfectam reducit conuer

sionem (ipsa euāgelica parabola de filio prodigo) ordine secundo) occurrebat. In qua (ni fallor) oīa que ad perfectam cōducūt pctōris cōuersionem sufficienter includuntur. Si eñ mihi quis talē salubrem pponeret questionē q̄d scʒ ad veram conuersionē propius accederet: huic ego talē respōsionē (ex sensu predicte pabole) darem vt scʒ i ordine sex forent cōsideratiões volenti cōuerti ad deum ncērie: ita vt prima cōsideratio versetur circa auersionem a deo cuius sit malicie. Secunda circa sequentē illi⁹ auersionis penam cuius sit miserie Tertia circa sui recognitōeʒ cuius sit grē. Quarta vero versetur circa reuersionē ad deum cuius debeat esse festinātie. Quinta circa paternam receptionem dei cuius sit misericordie. Sexta et vltima debet ꝟsari omni studio circa recupationem amissi per peccatū gratiosi status cuius sit glorie. In his igit̄ sex considerationibus perfecta conuersio ad deum includitur si ad effectū a peccatore deducant̄. Nō sic venit ostēdēdū

Legit̄ eñ Lu. xv. ꝙ cū publicani et peccatores ad iesum (vt ipm audirent) accederēt murmurabāt pharisei ꝙ peccatores reciperet: et cum eis manducaret. Quibus ipse tres proponebat parabolas. insidijs eorū refellēdis congruas: scʒ de centum ouium vna pdita et reinuēta: de muliere lucernam accendente et amissam dragmam requirente: et sup inuentā gaudente. Tertiam ꝟo de filio prodigo vt vicʒ triplici remedio prouocati pctōres ad deū se conuerterent: et malicia phariseorū infallibilē ꝟitateʒ iustificantiū elideret̄. Nam christ⁹ vt pastor (inq̄t Ambrosius) nos suo corpe vexit. i. satisfecit: ecclesia vt mater querit: deus pater recepit: Vel fm Cirillū p ouem q̄ pascitur a pastore debemus nostrā sublimitatem considerare eo ꝙ nulla creatura possit nos saturare: per dragmā imaginē nostrā: p filiū gratiaʒ adoptionis: que nos omnia ad penitentiā prouocare debent. Sʒ ꝙ murmuratorum malicia p hec iuste elideretur dignum fuit. quia vt habetur de spō.

.c.inter opa. Errantez reuocare a suo errore magnum est opus misericordie: qr genus est elemosinarũ. vt habet. di. 45. cap. tria sunt. Et. 23. q. 4. c. Duo. Pctõr vt peccator corrigendus est: sed vt hõ miserandũ est ei. In vltima aũt pabola vicz de filio prodigo omnes predicte sex consideratiões comprehendũtur: vt patet textũ historie intuẽti. Nam qz dicit qz filius iunior petiuit a patre subiam z peregre pfectus in regionez longinquam ibiqz dissipans eandem quam secum tulerat substantiam status auersiõis cuius sit malicie designatur. Et qz facta fame egere cepit ciuiqz vni adherere ac qz ventrem siliquis porcoz cupiuit replere: vtiqz status sequentis miserie exprimitur. Sed quod sequit: in se reuers9 ait: quanti sunt mercennarij i domo patris mei qui habũdant panibus et ego hic fame pereo: statum recognitionis sui ostendit. Deniqz qz surgens venit ad patrem suum qd nisi statuz reuersionis ad deum patrẽ describit. Cum autem pater eius miscõia mot9 eum a lõge oculis misericordie pspiciens occurrit z osculabat zc. ni fallor: paterne receptionis stat9 claret. Postremũ pro eo qz pater ipẽ nec his contentus quin et primam stolã afferre iubet: ipsumqz qui tã nudus venerat reuestiri iussit ac annulo ornari. zc. vtiqz hec omnia ostendunt ad quẽ statum deus velit peccatorez quem recipit collocari: vtiqz ad ipsum quo dignus efficitur filius patris appellari. in quo statu ipse filius prodigus multis fuit ornatus: ac refectus psolationibus: vt in pcessu materie patebit. Est insup sciendũ qz ipẽ filius prodigus in quolibet statu qttuor habet cõditiões principales: que quẽlibet statũ luculetius oñdũt ac describunt: q omnia infra patebũt suis ĩ locis. Preterea minime ptereundũ est qd scdm Hieronimũ: z allegat euz mgr in scdo di. xj. Unusquisqz homo ab origine natiuitatis sue habet vnũ bonũ angelũ sibi ad custodez deputatuz: qui eũ custodit in omib9 vijs suis: scdm illud ps 9o. Angel. s. mãdauit d te vt custodiant te in omnib9 vijs

tulo: etiā cū hō a deo recedit nō recedit quin eū moueat cu stodiat et alia beneficia ei im ptiat: qȝ nō tā dei bonitatē ꝙ anime dignitatē vt plīmū oñdit. ¶ His igit prelibatis anteꝙ materiā ꝑintentā ag grediar scȝ de vera ꝯuersione pctōris ad deū sub forma pa bole de filio ꝓdigo scire volo lectorē ipius ꝙ sub dialogo deducere: deo coopante: vt cūꝗȝ eā intēdo: vicȝ angeli ⁊ pctōris in filio ꝓdigo desiḡt. ita vt in quolibet statu ange lus sibi bñficia āmonitionis cōmunicet eidem statui con grua. In ipso aūt dialogo ta lem intendo deducere formā quatinus in principio cuius libet sermonis filius ꝓdigus angelo sibi a dō deputato ali quid proponat: siue per mo dum querele de temptatione a diabolo: siue ꝑ modum ad mirationis alicuiꝰ facti aut q̄ uis alio modo: vt ipse ange lus occasionē sumat respon dendi ei ex accurrenti euāge lio ꝼm exigentiā sensus ipsiꝰ aut litteralis si aptus ad hoc fuerit: aut mistici si occasio id requirit: exceptis aliquibsu loco quorum ex epistolis re spondebit: vt patebit infra in suis locis. Deinde dialo gus ipe ⁊sari dȝ circa mate riā ꝑncipalr ꝑintentā scȝ ꝑfe cte ꝯuersionis ad deū per pe nitentiā sꝑ finē sermonis silr sub dialogo ꝯcludēdo cū aliq̄ pabola finali interrogatōi ip sius filij ꝓdigi apta ⁊ in for matiua ac ⁊itatis ostēsiua. Ut em Orige. dicit sup Matth. Parabola ē ꝼmo q̄si alicuius facti nō tñ facti: iuxta qd dici tur possibilis fieri: rex signifi catiuꝰ ꝑ trāsūptionē eax que in pabola dicunt. Et postil lator dic. 3. reg. xx. ꝙ ⁊itas pabole in hoc ꝯsistit ꝙ sit ve ra in sensu ꝓ quo ponit. Di cit enīȝ a para qd est iuxta et bole qd est sentētia q̄si silitu do siue ꝯpatio ex dissilibꝰ sūp ta iuxta sentētiā. Dic em pa pias ꝙ pabole grece latine ꝓuerbia vocātur eo ꝙ ī ipis sub ꝯpatiua silitudine figure ⁊box ⁊ imagines veritatis ostendūtur. q̄bus sac scptura tam in veteri ꝙ in nouo testa mento sepenumero vtit: sicut patet in euāgelio vnde sūpsi parabolam de filio prodigo: q̄ historia nō nisi pabola est.

Explicit Prefatio.



Hec figura declarat historiā seu parabolā filiȷ̄ prodigi: quō scʒ petit a prē partē substātie sue: et quō ab angelo ob id corripit: vt postea dicet.

Incipit tractatus de filio prodigo diuisus per sermones.

Sermo.I.dñice.l.

A

Arguet te malicia tua et auersio tua increpabit te: vide q̄ malū est te dereliquisse deum tuū. Jeremie.c.2. Vere malū imo vero pessimū est illud relinquere bonū qđ in naturali appetitu est hominis. Fm illud Boe. de ꝯsola. pħie li.3.p.2. Naturaliter inquit īserta est summi boni cupiditas: sed ad falsa deuius error abducit. Nā naturaliter res queuis ad suū inclinat finez quo habito ī eo quiescit. Sz finis homīs inquit aug⁹. de ciui. dei li.vi.ca.vi. est deus extra quē requies ei minime ē. Qđ idē ꝯf.li⁹ affirmat cū dño dr: fecisti me ad te: ideo inquietū est cor meum donec quiescat in te. Vides igitur q̄ magnū malū cōmittit qui deū derelinq̄t: qđ in lumine intellectus Aristo. sensit cuz in li. de pomo et morte dixit: Ve anīe peccatrici q̄ non habet posse redeundi ad locum a quo fluxit: q2 turpia opera eius et delectationes impediunt ascensum ei⁹. Et hoc est qđ dñs cōquerit p Jeremiā c.2.di. Duo mala fecit ppl's meus. Dereliquerūt me fontem viuū: ⁊ foderūt sibi cisternas q̄ non possunt continere aquam. Fontem viuuz derelinquit qui a deo p peccatuz se auertit: de q̄ fonte psalmigraph⁹ cantat dicēs. Quēadmodū desiderat ceruus ad fontes aquaruz ita desiderat anima mea ad deum fontem viuum. Sed cisternam sibi peccator fodit: q̄ totū desideriuz in terrenis ponit: Que aquā non retinebit cum peccatoꝝ desideriuz peribit: Jre necessariū peccatori est ad deum redire per penitentiaz cupienti: vt ad mentem perpetrata peccata reuocet seipsuz (q2 deū dereliquit) arguat: ⁊ q2 ab ipo se auertit se increpet fm thematis verba: Arguet.

B

Presens opus quod dei gratia fretus aggredi presumo: ipm in hac sacra dñica que dñi-

ca.l.appellatꝰ visuȝ mihi fuit nō ab re ꝑncipiari. Ipm enī Vsari dȝ vt ꝑdixi circa materiā ꝑfecte cōuersiōis ad deuȝ ꝑ penitentiā. pñs aūt dñica ad eandē ꝯuersionē īcitatiua est:tum ꝑpter significationē nominis:tū etiam ꝑpter excitationē diuini officij. Nam numerꝰ q̄nquagesimꝰ q̄ iubileus ē sīgcat remissionē pctōrū:ideo statuit eccl'ia sctā isto tpe freq̄ntare q̄nq̄gesimū ps̄ q̄ Miserere mei deꝰ intitulatur:q̄ est psalmꝰ penitētialis In officio diuino incitamur mltipl'r ad ꝑdictā ꝯuersionē. Nā in matutīs de vocatione abrahe legimus de hur chaldeorū :que vocatio signat q̄modo deꝰ vocat de igne cupiditatis mūdanoꝝ vt nos faciat ꝑ penitentiaȝ in gentē magnā multoꝝ meritoꝝ. Et vt id facilius agere possimus : vexillifer xp̄s ībus in sua passione proponitur vt infra patebit. In hac igitur dñica accedamus ad primum statum qui est auersionis a deo per peccatuȝ cuius sit malicie:qr hec cognitio necessaria ē peccatori qui vult se a peccato conuerti vt cognoscat eiꝰ malum. Nam si homo veraciter aduerteret quid facit cū mortaliter peccat tam faciliter in ipm minime se precipitaret. Unde.15.q.1.ca.merito:habetur q̄ nemo vult peccatuȝ propter peccatū: sȝ ꝑpter aliquod cōmoduȝ in ipso. Et seneca dicit:et habeť in glo.c. merito. Si scireȝ deos ignoscituros et homines ignoraturos peccatū detestarer propter eius turpitudinem:ideo initiū conuersionis est turpitudineȝ et malum cōsiderare peccati. Et ideo in Vbis thematis dicitur. Arguet te malicia tua: et sequitur: vide q̄ malum ⁊c̄. Hic igitur status auersionis describiť in principio historie de filio prodigo. Diciť enī q̄ q̄daȝ hō habuit duos filios:et dixit adolescētior ex illis patri: Pater:da mihi portionē subie q̄ me cōtingit: et diuisit illis subam. Et nō post multos dies congregatis oībus adolescentior filius peregre ꝑfectus ē in regionē longinquā : et ibi dissipauit subiam suam viuēdo luxuriose.que parabola si ꝑ allegoria esset dissertio tota hec in istis duobꝰ filijs gē

tilem et iudaicũ ppl'm loquit̃ Sed derelicto allegorico sensu aliunde patet ingressus ad mores. Nam duo filij quorũ vnus a patre recedens ali⁹ i agro dñico laborans statum peccatoꝝ ꝛ statum bonorum signat: p seniorem boni: per iuniorem designatur peccator se a deo auertens. Igitur sic p̄ manibus accepta ipa pabola. Sciendum ꝙ peccator in sua auersione a deo describitur fm q̄ttuor malas conditiones. Fuit enim hic filius etate puer fatuus: in postulãdo ignarus: in peregrinãdo vagus: in alienando se remotus: que omnia in peccatore se a deo auertente inueniuntur: vt infra patebit. In hac igitur dominica venit angelus filio prodigo a deo deputatus: ꝛ ipm videt coram patre suo stantem: ꝛ partem substantie sue ab eo postulantẽ: et dicit ad eum: Quid postulas a patre tuo tã pio ꝛ bono ac facie tã iocundo: et q̃ tẽdit appetitus tuus: que vl' est intentio tua? Filius. Postulaui ptem substantie mee: cũ q̃: vt mea possim libertate vti: ac gaudijs perfrui mundi: remotas ptes adire temp tabo: q̃s iocundi mee iuuentuti inueniã aptiores. ¶ Angel⁹ Ut video qꝛ puer fatuus es ac ignarus. Est tibi ne notũ qꝛ hodie q̄nq̄gesime dñica ab ecclesia celebrat̃ q̃ pponunt̃ ea q̃ forti⁹ quemuis petõrẽ a mũdi gaudijs reuocant. Nam ops deus abraham reuocauit de hur chaldeorũ ne maloꝝ macularet̃ famine: cui⁹ historiã matutinalis lcõ luculenti⁹ ecclesia pposuit. Denicꝫ q̃ se a dõ auertit: qui lux est omnẽ hominẽ illuminans: lumẽ vticꝫ amittit necessariũ: et in tenebris secus viam vt miser mẽdicus sedet. Quod vt verum fore pbes: ipm: quod hodie sctã mr̃ eccl'ia pponit euãg. audi

Luce .xviij.

In illo tpe. Assũpsit iesus duodecim discipulos suos: et ait illis. Ecce ascendimus hierosolimã et cõsummabunt̃ oĩa que scripta sunt p pphetas de filio hominis. Tra-

dent eum gentibus et illudent: et flagellabunt et conspuent: et postquam flagellauerint occident eum: et tertia die resurget. Et ipsi nihil horum intellexerunt. Et erat verbum istud absconditum ab eis et non intelligebant que dicebantur. Factum est autem cum appropinquaret hiericho. Cecus quidam sedebat secus viam mendicans. Et cum audiret turbam pretereuntem: interrogabat quid hoc esset. Dixerunt autem ei quod iesus nazarenus transiret. Et clamauit dicens. Jesu fili dauid miserere mei. Et qui preibant increpabant eum vt taceret. Ipse vero multo magis clamabat. Fili dauid miserere mei. Stans autem iesus iussit illum adduci ad se. Et cum appropinquasset: interrogauit illum dicens. Quid tibi vis vt faciam? At ille dixit Domine vt videam. Et iesus dixit illi. Respice. Fides tua te saluum fecit. Et confestim vidit: et sequebatur illum magnificans deum. Et omnis plebs vt vidit dedit laudem deo.

¶ Uides igitur qua stulticia laboras quod te cum toto tuo bono a tam fido patre elongare presumis: cum potius debueras propius ad eum desiderio accedere tanquam ad illum in quo est omne illud quod humanum desiderium saturare potest. Ad quod faciendum te duo debent mouere. Primum quod christus hodie sponte hierusalem petiuit vt ad passionem (quam pro salute humani generis sustinere voluit aptius se disponere. Unde prima pe. 2. et habetur de celebratione misse. §. ceterum. Xpus passus est pro nobis. etc. ideo dicit in presenti euangelio. Ecce ascendimus

hierosolimã ⁊ filius hoīs ⁊c. Secundū qḋ debet te moue re ne a pr̄e recedas est hic ce cus humani generis typum gerens ac cuius libet peccato ris se a deo auertētis: in quo tria magna incōmoda fuerūt Erat eīm cecus: erat mendi cus: et secus viam sedebat. Sic om̄is q̄ a paterno domo per pctm̄ recedit in damnabi lem cecitatem cadit. Amittit eīm lucē: q̄ absēte anime gau diū esse non pōt: fm illḋ tho bie. v. Quale gaudiū mihi est q̄ sedeo ī tenebris ⁊ lumē videre non valeo? Amittit ⁊ viam: quia in inuio vadit et nescit q̄ vadit. Deniqȝ qꝛ xp̄a bona amittit ac interna: ideo a creaturis q̄ sibi ꝓdesse non possunt postulat vt mendicꝰ Merito hec duo te apud pa trem retinere debent: vt qḋ concepisti minime perficias. F Filius Audio optias tuas āmonitiōes: sed dic mi hi cur me ob id quia mūdo de seruire intendo fatui nomine censeas? Q. ḋ si sic ē: g̃ om̄es stulti sūt delectationibꝰ mūdi perfruentes: qḋ absurdum vi detur: eo ꝙ sapientiores mū di ac potentiores his delecta tionibus p̄ter ceteros inserui ant. Angelus Stulti tales vtiqȝ ⁊ pueri ex scriptu re auctoritate censentur. Vn̄ eccs̄.1. dicit: ꝙ puersi diffici le corriguntur: et stultoꝝ in finitus est numerus. Et do minus Luce. xij. diuitem q̄ multa multis annis bona cō gregauit nō aliter q̄ꝫ stultum voluit appellare dic̄. Stulte hac nocte repetēt (scꝫ demo nes) animā tuā: ⁊ que cōgre gasti cuius erūt. Est etiaꝫ pu er censendus. de q̄ esaie. 65. dicit: puer centū annoꝝ mori etur: vt peccatori centum an norum. Sed ꝙ etiā maiores sūt audi eundem. c. 3. Dabo pueros principes eoꝝ et effe minati dominabuntur eorū. ideo dicit Eccs̄. x. Ve terre cuius rex puer est. Vn̄ Sene ca ad lucillum: pessimū inq̄t ē ꝙ habemus auctoritates se num: vitia vero puerorum. Vides qꝛ stultos et pueros sacra scriptura tales peccato res nominat. Nō istius est: qꝛ ꝓprietates q̄s naturales stulti ī se ostēdūt ⁊ pueri has ipi penis ostendūt metapho rice. Quod luculentius pa tet cum ipas naturalis stul

ti ꝓprietates consideraueris Ipse enim talis stolida discretione ac electione vtitur in omni quod discernit seu eligit: ita ꝙ pro auri pondere arridens pomum ob ipsius pulchritudinem eligeret eo ꝙ nõ eligit nisi qḋ sensu gust⁹ principalit̃ ꝑcipit seu vis⁹. Quã ꝓprietatem vtiq; in se ostendunt omnes filij huius seculi cũ momentaneã delectationem eligentes parum curant amittere eternã: qḋ ẜm Augustinum summa vesania est Secunda proprietas est fatua locutio. Job .ij. Quasi vna de stultis mulierib⁹ locuta es. Est enĩ stult⁹ ꝓnus ad loquẽdũ inutilia: verba indiscreta risu digna: difficilis multum ad orandũ. Si verba diuina audit cachinatur ⁊ deridet: si verba deprehensoria ei inferuntur turbat. Et quid plura? Non recipit (inquit sapiẽs. puerb.18) stultus verba prudentie nisi ei dixeris q̃ in corde eius versant Vide ꝙ̃ infinitus est numer⁹ illorũ in mundo: eo ꝙ mũdi homines (vtinã nõ claustrales) parum rarũq; de deo loquunt. E Tertia ꝓpetas est q: stult⁹ facilis ẽ ad risum et derisum. puerb: xv. Stultus irridet disciplinam p̃ris Derident enĩ filij hui⁹ seculi bonos et deuotos mũdi spernentes delectatiões. Et hoc est qḋ sapiens in ꝑsona talium derisoꝝ (cũ in penis eternis cognoscent quod hic ĩtelligere noluerũt) clamãt. sap. 5. hij scz filij dei sunt q̃s aliquando habuimus in derisũ ⁊c. Sed heu multi sũt qui ꝓpter derisionez maloꝝ aut bonũ incipe nolunt aut a bono cepto desistũt: de q̃bus illud vulgare ꝓuerbium implet. Ein narr macht vil narren. De quib⁹ saluator ait Luce 9. Qui me erubuerit coram hominibus: hunc filius hominis erubescet cum venerit in maiestate sua. Sunt etiã hi tales quinq; fatuis virginibus similes: que cum hominibus placere cupierunt oleum in vasis non habuerunt. Hec malorum derisio multa in multis bona impedit: ꝙ̃ nis p̃destinati hãc nõ curãt: q̃n qḋ debent faciant. Qḋ in figura habem⁹ Neemie. ca. 4. ꝙ cũ zorobabel et hester alijq; transmigrationis filij

reedificassent templuz et hierusalem audiens sanaballat (q̄ pnceps extitit inter samaritanos) q eidficarent iratus est et subsannauit iudeos: nisusq est eos mltipliciter impedire. Hic diabolus p tales derisores nitit impedire q̄s videt se velle conuerti per penitentiam ad deuz et resartire illud qd in eis p peccatuz destructū est. ps. xxj. omnes videntes me deriserūt me: nec mirū: q2 sūmus architect9 in pfectissimo ope edificande ecclesie derisus fuit ab impijs vicz in passione sua. ¶ F

Quarta pprietas stulti ē iuerecūdia. qd ptz. i. reg. 25. de Nabal: de quo dic scriptura q nomine et re stultus fuit q̄ spretis dauid seruis sedit in conuiuio letus pax curās imminens vindicte piculuz. de talibus dicit puerbi. 2 letantur cū malefecerint et gaudēt in rebus pessimis. Quinta pprietas stulti est q ducitur passionibus et non ratione. Sic filij huius seculi sequuntur passiones suas cū tn̄ Arl. dicat pmo methaphis. q solum hominū gen9 arte et ratiōe viuat. Sexta pprietas est q2 stult9 seipm mot9 ledit pcutiendo se vel mordēdo sic nō nūq ab ipis videm9. Sic filij huius secli peccādo. prouer. i. Stulti diligūt ea q̄ sibi sūt nociua: qd sat patz sic Aug. in sermōe de innocentibus luculenter deducit. Uides ergo q merito qui p peccatuz a patre recedit stulti nominis censeri debeat. Tu ergo apud patrem mane qd te psuasū veliz. Fili9 Audio q2 veruz est qd dicis: sed vnū est qd me haut pax l admiratione vertit: q vicz hec pditiōes pl9 in his que vidētur alijs in scientia et auctoritate preesse inueniunt: sic experientia est testis. Nam pla ti eccl'iastici reges pncipes et alij et non minus prochpudor hi q̄ officiū in ecclesia hn̄t alios ab hac stulticia abstrahēdi his vt comūiter inseruiunt: quō legūt scripturaz aut q̄ mō itelligūt: et qd vbū dei iu eis opet? vellē o angele s te scire. ¶ A Angelus ducit eum ad pabolam dicens. Uide: et vidit. Et rursum angelus. Quid inquit vidisti? Fili9. Uidi: Et ecce eccl'ia magna poplo repleta: quos

doctor quidam alloquens ver
bū dei declamatorie pposuit
Ut quatenus relictis mun-
di delicijs se per veram peni
tentiam ad deuz conuerterēt
solenniter perorauit. Uide:
⁊ ecce qdā stultus eo in ser-
mone stans erecta ceruice ap
tocꝫ ore doctoris vba instar
sapientis auditoris ausculta
bat. Erat autem exuuie eius
in omnibus fatuam formam
pretendentes. Nam tunice
caputium eius consutuz erat
in cuius sūmitate aures azi-
nine prominebant: et in supe
riori capucij parte nola mag
pēdebat: erat aūt discalciat⁹.
Habebat etiam in manu sua
baculum: et cingulū cū pera
magna: et ecce finito sermōe
cū pdictus stultus a circum-
stātibus cuius sermo ille vi-
derec sibi fore efficatie inter-
rogaretur: mouit caput: tin-
niuit nola: ex cuius sonitu ca
chinabatur ipse: et percutiens
manu peram: baculumcꝫ in
altum erigens totūz pondus
sermonis in derisum conuer-
tit. Hanc vidi visionem: dic
angele quid signet ipsa?
Angelus. Congruāz tue
interrogationi similitudinez
vidisti. Nam hic stult⁹ mun-
di amatores designat: qui si
nonnūqꝫ audiunt vel legunt
per que possunt a via mala cō
uerti propria conscientia eos
ad hoc stimulante mouēt ca-
put vt tinnientis nole sonitū
audiant: qđ nihil aliud est qꝫ
falsa consolatio de finali dei
misericordia. pcutiūt peram:
qꝛ de cupiditate cogitant ter
renoꝝ. Unñ iob. v. Uidi stul-
tū firma radice ⁊c. sup q̄ Gre
go. in mora. Quasi firma ra-
dice stultus in terra figitur q̄
totꝰ desiderijs in terreo amo
re solidatur. Baculū in altuz
erigūt dominari alioꝝ p am-
bitionem cupiētes. Ex qui
bus auditoꝝ seu lectoruz bo
norum obliuio sequitur. Dis
calciati incedunt: qꝛ sanctorū
exempla minime sequuntur.
In qua miseria maior ps ho
minū heu finem finit vite sue
Nec aliquem moueat qꝫ pri-
mus sermo circa cognitionez
stulticie versetur. Nam sapi-
ens salomon cor suum ad hoc
dedit vt sciret stulticiam et
prudentiam hominum. vt di
cit Eccl pmo. Sup quo dicē
hieronimus qꝫ prima sapi-
entia est caruisse stultitia: qua

nemo carere potest nisi ipm cognoscat. hec ille.

Quarta feria cinerum.



Arguet te malicia tua. rc. M Expedita prima conditione status auersiōis que versatur circa stulticiaz et puerilitatem. Nunc vero de secunda conditione ipsius videndum est: que est: q in postulando a patre substantiam fuit ignarus. Glosa. Homis substātia est ratio intellect⁹: li. ar. sapia sacramenta rc. q̄cunq deus homini contulit. que tunc homo postulat sibi dari quando his vti vult ad sensualem delectationez non ad honorem dei. Igitur hodie angel⁹ redit ad filiū pdigū: ⁊ inuenit eū adhuc a p̄re subaz postulātē ⁊ dic̄: adhuc pmanes ī stulticia tua: cui etiam ignorantie vitiuz addis. Nescis q substātia tua apud patrem posita in tuto loco iacet: vbi nec fur nec predator subripere valent. Filius. Uolo habere substantiā a patre: nā ip̄az (vt tuta maneat) seruabo diligentius: mihi ip̄i vt plurimum confido: iuuenis sum: et vires mihi suppetunt vt cuiuis resistam qui a me substantiam nititur auferre. Angelus. Ignarus es tuorum inimicorum insultus: cum eni a patre recesserī multos habebis tue sbie dissipatores. vt p3 in hodierno euāge. qd̄ Math. 6. scribit.

Nil. t: d. i. d. s. Cū ieiunatis nolite fieri sicut ypocrite tristes. Extermināt eni facies suas vt appareāt hoibus ieiunantes. Amen dico vobis: q2 receperūt mercedem suam. Tu autem cum ieiunas vnge caput tuum et faciem tuam laua ne videaris hominibus ieiunans sed patri tuo qui est in abscondito. Et pater tuus qui videt in abscondito reddet tibi. Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra: vbi erugo et tinea demolitur: et vbi fures effodiunt et furantur. Thesaurizate autez vobis thesauros in celo vbi neq erugo nec tinea

demolitur: et vbi fures non effodiũt nec furantur. Ubi em̃ ē thesaur⁹ tuus ibi est et cor tuũ.

Uides ergo q̄ consulte sācta ecclesia hodie te ammonet vt cum patre manendo conuersaris. Cū etiā bona de genere boni dissipenᵗ nisi per intē tionem rectam apud patrem maneant. J Tūc em̄ q̄s veraciter apud deum manet cuȝ bona que agit etiā bonis circumstantijs perficit: que si obmittantur factum habetur pro quasi non facto. 33. q. 5. notificasti in glo.. de re. iu. c. qui ex timore facit mandatũ aliter q̄ debet facit: et ideo iā nō facit. Filius· Audio quia cum patre manere bonũ esset. Sed dic mihi cur me dicis in postulando ignarum pro eo q̄ postulaui a pr̄e substantiam que me cont'ngit: scio enim quid fatio: quomodo ergo dicor ignar⁹? Angelus. Uere ignarus ē omnis qui patris benignitatem et bonitatem non considerās se per peccata ab eo elongat. cū iam sit tempus quo pater ipse vult quemlibet peccatorem ad penitentiaȝ recipe ex sua mera benignitate. Igitᵗ qui hoc ignorat ignarus vtiq̄ censeri debet. De qua apostolus ad Romanos secūdo dicit: An ignoras q̄ benignitas dei ad penitentiam te adducit etc̄. Est em̄ scd̄m Ambrosi. sup eundem locū grauissimum peccare ex ignorantia vbi. s. boñ. i° 2. di. 22. ar. 3. dicit q̄ hoc non est intelligendũ respectu culpe sed infirmitatis periculose: cū eniȝ homo nescit morbum nō curat adhibere remedium. Unñ Aug⁹. de se dicit: periculosissime peccabam cum me peccare ignorabam. Nec Boñ. j. Cor. 14. ignorans ignorabitur. Est em̄ ignorātia (que peccatum est) priuatio sciētie debite id ē necessarie quā q̄s potest habere et scire tenetur. R Teneᵗ em̄ q̄libȝ xp̄ianus rōnis compos septē necessario scire. Primuȝ illa q̄ sūt credenda q̄ ī simbolo apostoloꝝ cōtinenᵗ. de quo boñ. in. 3. di. 25. ar. 3. dicit q̄ simplices tenentur scire hos articulos explicite quos eis nō solum manifestat p̄dicatio: sȝ

etiã ecclesiasticus vsus ⁊ consuetudo. Alios aũt implicite .i. in genere credere que ecclesia sancta credit. Secũdo teneꝛ scire desiderãda et sperãda. Et hec in orone dñica ꝯtinentur. Tertio teneꝛ scire q̃ sunt necessario oper̃anda: ĩõ pceptũ decalogi scire debet ⁊ alias leges ad quas tenetur. Quarto teneꝛ ſm Thomã j. secunde. q. 76. ar. 2. quilibet scire illa que ad eius statũ ptinẽt vel officiũ. Quĩto teneꝛ scire tpe quo vult sacramentũ eucharistie sumere aliqualiter an sit in peccato mortali vel nõ. j. Corin. 11. pbet aũt seipm hõ ⁊c̃. Sexto tenetur scire beneficia dei manifesta: qꝛ q̃uis deo teneꝛ reddere gratiarũactiones de talibꝰ Septimo teneꝛ scire aliq̃liter suas infirmitates et miserias qꝛ al's supbiret. Insup scire debes quando ignorãtia aliquñ excusat vel nõ. vñ vt colligiꝛ ex dict̃ doctoꝝ sup magistꝝ ĩ. 2. di. 22. ⁊ hr̃. 1. q. 4. §. his itaqꝫ rñdeꝛ in tex. et glo. ꝙ duplex est ignorãtia. scꝫ iuris ⁊ facti. Que diuisio est ex pte materie circa quam versaꝛ. Ignorantia facti triplex est. Quedam est facti indifferentis ad salutem vel ad officiũ. Et hec excusat. j. Corinth. x. Omne qđ ĩ maccello vẽdiꝛ mãducare nihil ĩterrogãtes ppꝛ ꝯsciam. Alia est facti ncc̃rij ad salutem vt ꝙ christus mortuus est: ⁊c̃. Et illa non excusat in habentibus vsum ratiõis. Tertia facti inutilis. Est et alia ignorantia que est iuris que ẽ etiã triplex. s. iur̃ natural' diuini ⁊ positiui. Prima neminẽ excusat doli capacẽ: qꝛ hoc ius scriptum est in cordibus hominum. Rom. 2. ⁊. 1. q. 4. turbaꝛ nauicl'a: circa finẽ vbi habetur ꝙ ignorantia iuris naturalis omnibus damnabilis est quia nõ distat in vitio decipe vel decipi posse. 16. q. 1. Si cupis. vbi glosa. veruꝫ est in illis que spectant ad salutem anime non in cõtractibus. Sed ipa ignorãtia diuini iuris excusat laicos q̃ntuꝫ ad aliq̃d et quantũ ad aliq̃d nõ: sꝫ a tãto et nõ a toto. s. noticiã habere decalogi. Tertia que est canonum et leguꝫ facile non est distinguendum ſm dispositionem vniuscuiusqꝫ status: qꝛ canones teneꝛ

ſcire ſacerdotes. di.38.c.igno-
rātia. L Añ'j. Thi. c.
quarto. Attēde eīn tibi et do
ctrine ⁊ ꝑmane in his. Item
diſtin.61.c.miramur.et diſt.
38.c.nlli ſacerdotū liceat ca-
nones ignorare.vbi gloſa ſa
cerdotum.i.epiſcopoꝝ:quia
epiſcopi et archidiaconi tenē
tur ſcire oēs canones peni
tentiales et iudiciales qꝛ pre
ſūt in foro iudiciali.22. diſti.
c.2. Nam ſi iudex male iudi-
cat et dolo tenetur in veram li-
tis eſtimationem.ff.de iudi-
cibus.l.Si longi⁹.Si ex igno-
rātia debet iudex preſentare
vtꝝ in ſubtilitate iuris igno-
rauerit vel nō: vel vtꝝ iudi-
cabit contra ius naturale vel
poſitiuū:et ſm hoc magis et
minus punietur. inſti.de ob
liga.q̄ q̄ſi ex cōtractu in ꝓnci
pio.xj.q.j.c.de ꝑſona. vl'di
cat canones pnīales quos te
netur ſcire quilibet ſacerdos
in foro penitentiali: qꝛ ſi ma-
le iudicat ita ſicut epō impu-
tatur. Ubi nota ꝙ ſm Rich
in ſuis queſtionibus diſputa
tis de quolibet ꝙ quilibꝫ ha
bens officiū regiminis aīarū
ſi non habet ea que ad execu
tionem ſui officij ſunt neceſ-
ſaria tenet illud officiū in pre
iudicium animarum ſuo regi
mini commiſſarum et in ſalu
tis proprie detrimentū. hec
ille. Nō aūt ita ſtricte tenent
ſacerdotes non habentes cu
ram animaꝝ:⁊ multo minus
laici. Ignorantia vero illorū
que publice ꝓnunciantur ad
laicos ꝑtinentium non excu-
ſat eoꝝ peccatū qđ ꝑ ignoran
tiā perpetrāt.16.d.c.qđ dici
tis.glo.ꝙ late culpe finis eſt
ignorare qđ omnes ſciunt.ff.
de iur.⁊ fac.igno.l.regula.
.§.1. Quere de iure ciuili
pulchras gloſas.1.q.4.ca.
Turbatur.et gloſa.38.igno
rantia. Eſt et alia diuiſio ig-
norātie que ſatis communis
eſt ſcꝫ vincibilis ⁊ inuincibil'
Uincibilis vna craſſa alia vo
lūtaria:que duplex eſt ſcꝫ vo
lentium neſcire que ſimplici
ter dicitur affectata ⁊ grauat
pctm̄. M Alia illoꝝ nō
volentiū ſcire eo illo quia nō
faciunt vt ſciant ſed negligūt
ſcire q̄ nō ex toto excuſat: qꝛ
ſm Aug. addicit ad eternaꝫ
ignē. Sꝫ q̄rit hic vtꝝ q̄libet
catholic⁹ teneat ſcire de quo
libet mortali: an ſit mortale
vel nō:eo ꝙ tenet vitare qđ-

libet mortale. qđ non pt nisi ipm cognoscat? Respondet alex. d al. q tenetur talis illud scire explicite seu implicite: pticulariter vel ad minus generaliter sub illa scz ratiõe generali qua dictat natura Et ideo laici non tenent scire de quolibet mortali explicite licet teneantur vitare in propria ratione: qz ad hoc dictat natura. Cũ notãdũ q cãcell. ponit aliqs regl'as i florib9 regula moraliũ de igrãtia q prima est: Ea que tibi pcepo deus cogita semper. Rati est: qz quilibet obligatur scire illud absq cuius noticia ñ potest euitare peccatum. Secũda regula: Culpabil' ignorantia iuris diuini nõ cadit i facientẽ illud quod in se est. Ratio est qz spũssanctus talẽ hominez de necessarijs ad salutez que vires suas excedũt docere immediate parat9 est Facere aũt quod in se ẽ: ẽ vti ratione p quam põt comphẽdere deum eẽ et inuocare ad iutorium dei silr querere informatores a qb9 possit discere. Unde distincti. 37. §. vt itaq q illis ignosci nõ poterit q habẽtes a quo discerent opam non dederũt. Nã si qlibet ignorãtia excusaret melioris cõditionis essent negligẽtes q studiosi et periti: qđ fieri nõ debz: vt ibi notat glosa. Uides ĝ q malũ ẽ igrantia qua tu postulãdo a patre substantiam laboras. M Filius. Audio. Sed vnũ est quod sua dissimilitudine me facit auersum a tua doctrina: Et ipm vtrum ex ignorantia hominũ veniat an nõ vellẽ melius informari. Nã cuz hodie gratia visitãdi missam eccl'iam intrarem vidi in ea quendã sacerdotẽ stare ante altare indutum vestib9 sacerdotalibus et habentem in manu vas plenum cineribus quos multo hominũ capitibus sparsit: q omes flexis poplitibus hos similiter ac reuerenter susceperunt. Sed finita missa cum redire domuz inciperez vidi in plateis plures homines turpi veste deformes habentes in manibus saccos cineribus plenos cuz quibus plures sequentes ipsos pcutientes cineribus maculabant cachinnãtes: ac ipsos deridẽtes: quid sibi vult mirabilis cineruz aspersio in

vna eademq religione xpiana: vt vna pars cum deuotione et fletu receperit cineres a sacerdote: alia ps nō nisi cuz trufatiōe et leuitate id egerit ¶ Angelus euz ducit ad parabolam dicens: Uide: et vidit. Et angelus. Quid inqt vidisti? Filius Uidi qndam magnam siluā et pulcrā in qua quidam (singlaris in omi arte) magister extitit diuersa opera sapientissime fabricans. Uidi et ecce duo dubus vitra in forma splendida attamen vsqquaq fragilia ad custodiendum obtulit vnicuiq eorū vnū mandans quatenus ipsa cum omni diligentia seruent: et nisi ad pciosum liquorem ipsis minime vtantur: spondens vt si ita faciant sicut ipsis precepit: eos ab ipo copiosioribus premiari muneribus. Et ecce quis vas recipit suū: sed pm⁹ omni quo poterat studio suū seruans non nisi ad liquorem pciosum illo vtebatur. Reliquus vero id minime curās omniū oculis illud ostendit: in manu ipm portans extēsa et liquore fetido replens nihil quasi cū ipso operans nisi trufas et leuitates. Et cum quodaz temptore ipm vas in altum portaret exultando iocis et trufis: ecce quidam vir teter et deformis veniens ei vas vitreum de manu ei⁹ proiecit liquore fetido ex ipo vndiq se diffundente. Et ecce dominus illorum venit q̄ eis vasa ad custodiendum tradidit: et vnicuiq sicut meruit ita premia reddidit. Nam pmum in suuz palaciuz (quod ipse inhabitare cōsueuerat) duxit et multis donis ditauit Alium vo carceralib⁹ penis mancipandum eternalit̄ tortoribus tradidit fm infidelitatem suam ei pmia reddens Hanc vidi visionem o angele dic cuius sit interptatiōis? Angel⁹ Illius vtiq interpretationis est que tuam contentat interrogationem. Silua hec: totum vniuersum est. Artifex fabricator omniū ds est: qui inter cetera hominez fecit: et imaginem suam sibi impressit. Qui tametsi nobilissima creatura sit tamen fragilis vsqquaq fm animam et corpus. Corpus qz corruptibile fm illud. 2. Corin. 4. Habemus thesaurum preci

osum in vase fictili. Sz scdm animam vtiqz in hoc fragilis existit qz sibiipsi relictus ten dit ad peccatu qd dicitur fm Aug9. nihil. Hi igitur duo q bus duo sunt data vitra boni et mali designant. Prim9 qui bonus fuit signat bonos qui suum custodiunt vas in sanctificatione: fm illud. I. Thessa. 4. vt sciat vnusqsqz vas suu possidere in sanctificatione. Hi tales semp p ocu lis die mortis habent. Ideo cum deuotioe hodie su scipiunt a sacerdote cineres: ab eo audientes: Memento homo quia cinis es et in cine rem reuerteris. Homo enim de terra venit: terram portat et in terram reuertetur. ideo dictum est ei. Jere 22. Terra terra terra: audi verbu do mini scz illud: Memento qz cinis es. Hec em meoria ad tria vtilis est (instar triplicis actus cineru) qz cinis terraz fecundat: ignem coseruat: et maculas lauat: Sic mortis meditatio. Ecci. 7. Memorare nouissima tua et ieternu non peccabis. Nam terra bo nis operibus fecudat: qz ho qui in certitudinem meditat mortis festinat bonum operari. iuxta illud eccs. 9. qcquid manus tua pot cito operare: qz nec scientia nec prudentia est apud inferos quo tu ppe ras. Item lauat a peccatis. Unde Hieron. Facile omia cotemnit qui semper se cogitat moriturus. Tertio accen dit cor vt in caritate z affectu ad ipsum proficiat sciens qz non habet homo manentem ciuitatem. ad Hebre. 13. Sz filij huius seculi huius misterij sunt ignari. Et ideo antiquam sequutur consuetudinem que non nisi ex diabolo sumpsit exordiu: et his dieb9 singulariter hodie leuitatib9 et trufis intendunt quasi hec dies tantuz instituta esset ad tales pessimas abusiones.

Sed quia vas suum tametsi preciosum: tn (vt dixi) fragile in altum per superbiaz portant: p luxuriam coinquinat: z p auariciam peregrino liqre replere nituntur. ideo die quo non sperant venit niger homicida mors crudelissima et eis vitrum de manu pijcit in terra ad tempus: sed in infernum eternaliter sepeliendum.

Hec est figura sermonis quinte ferie



Quinta feria sermo.iij.

Arguet te malicia tua ꝛc. Ꝑ Expeditꝭ duab⁹ ꝯditõibus status auersionis: nunc tertio occurrit videre de tertia que est ꝙ hic filius fuit in peregrinando vagus. Uag⁹ vtiqꝫ est qui lumen relinq̃ns in tenebris ambulat: qꝛ talis nescit quo vadat. Jo.12. Igitur hodie venit angel⁹ ad filium sibi commissum: et ipm in via vel potius extra viam ambulantem ac hincinde vagantē inuenit: et dicit: Quo tendis et v nde venis?

Fili⁹. Ex pr̃na domo ego venio: et vado ad regionē lõginquam ad locũ quo me fortuna ducet. Et angelus. Et video qꝛ vagus et miser es q̃ hic in inuio vagaris. Nescis qꝛ filius dei ad hoc venit in mundum vt vagos et dispersos cõgregaret in vnum: vt dicitur esaie.xj. Leuabit signum in nationes: et congregabit ꝓfugos israel et dispersos iuda ꝯgregabit. ideo eñ venit: vt qui ad eũ accederet fide reciperet. vt patet in hodierno euãg. qđ sancta ꝓponit ecclesia: que etiã vagos filios ad vnitatem fidei et pr̃ne domus reuocare conať: vt se ꝑ veram cognitionem peccatorum recognoscãt: et ꝑ humiles p̃ces ipsuꝫ qui eos sanare ꝑt inuocẽt. qđ mat. 8. scribitř

Nil.t: Cũ introisset iesus capharnaũ accessit ad eũ cẽturio rogãs eum et dicens. Dñe puer meus iacet in domo paliticꝰ ꝛ male torquetur. Et ait illi iesus. Ego veniam et curabo eum. Et respondẽs centurio ait. Domine non sum dignus vt intres sub tectũ meũ sed tantum dic verbo ꝛ sanabitur puer meus. Nam et ego homo sum sub potestate constitutus habens sub me milites: Et dico huic vade et vadit: et alio veni ꝛ venit: ꝛ seruo meo fac hoc ꝛ facit. Audiẽs aũt iesus miratus est: et se-

quentibus se dixit. Amen dico vobis: non inueni tantam fidem in israel. Dico autez vobis: q multi ab oriente et occidente venient: et recumbent cum abraham ysaac et iacob in regno celorum. Filij aũt regni eijcientur in tenebras exteriores: ibi erit fletus et stridor dentium. Et dixit iesus centurioni: Vade: et sicut credidisti fiat tibi. Et sanatus est puer in illa hora.

Sic em̃ tu fac recognosce tuam infirmitatem et veni ad iesum verũ medicũ vt te sanet. Filius Audiui tuam salubrem psuasionẽ. Sz vnũ est quod velim a te scire: quõ videlicet peccator dicat vagus cuz in sua cõuersione ad creaturam finez determinatũ aliquẽ constituat? Angelus Vagus vtiqz quiuis est qui vnum summum et vltimum bonum relinquit: quia certũ terminum relinquit: quo habito su⁹ posset impleri appetit⁹. Oportet em̃ vt Aristo. j°. ethi. dicit ponere vltimum et optimũ finem: alias hominis desideriũ frustra esset. Nã ab vltimo fine ordinantur om̃ia ea que sunt ad finem. Xp̃us autem est via veritas et vita Joh. 14. Nemo potest venire ad patrem nisi per g ipsũz Sed Math. 11. clamat Venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis et ego reficiã vos: discite a me qr mitis sum et hu. cor. Et ioh. 13. dic exẽplũ de. v. Qui igit manet in hac via tẽdẽs ad p̃riam vagus non dicit. vagus enim dicitur quasi sine via actus. Sic vagus et pfug⁹ cayn fuit. Geñ. 4. ad quez dñs post fratricidiũ dixit: vagus et profugus eris super terrã. profugus a celesti hierusalem: a diuina visione: ab angelica cõsolatione: et omnium sanctorũ dulci societate. Est insup vag⁹ in creaturis tripliciť. s. in cogniti one cognoscendo in affectu appetendo: et in cogitatione vagando. Q Intellect⁹ em̃ tunc vagatur cognoscendo quãdo suã quietem querit in creaturis scibi

libus et vanis: in eis suũ cupiens repleri appetitum. de qua vagatione dicit sanctus Bonauẽ. in. j. di. j. Cognitõ inqt anime rationalis est cognitio non artata. vñ nata est quodammodo omnia cognoscere: nec eius cognitio aliq̃ ꝯgnoscibili quietatur nisi qð in se habet oĩa cognoscibilia: ⁊ quo cognitio oĩa cognoscunt: ⁊ qꝛ hoc est de⁹ q̃ ẽ sũma ꝟitas (quem ꝙdiu anima nõ cognoscit) perfecte beatificari nõ põt: qð in patria implebitur. Attamẽ quanto quis hic in statu mortali ip̃m plus cognoscit siue ꝑ fidez siue ꝑ internam cõtemplatõez tanto plus a vagatione creaturarum recedit ⁊ ad quietẽ accedit. Nam talis conat in omnibus creaturis cognoscere ip̃m creatorem ꝫm illud Rom. j. Inuisibilia di a creatura mundi. i. homine: ꝑ ea q̃ creata sũt ĩtellecta cognoscũtur. Peccator aũt qui totum suum desiderium collocat in terrenis et transitorijs: in tot se (intellectu) creaturas spargit quot ea sunt que ĩordinate scire appetit: Sic homĩes in creaturis scibilibus varie ac vario modo vagant cognitione ꝫm ꝙ vnusquisq₃ sub alia et alia ratione ipsas vult intelligere. Aliter eñ phus ip̃am cognoscit: aliter artifex. Et in ip̃is magna est differẽtia: ꝫm ꝙ q̃uis eas sb alijs et alijs ꝓprietatib⁹ cognoscit. Nam vnus cognoscit creaturam sub quantitate: ali⁹ sub motu. vn⁹ vt ens ẽ sepata a materia. Similiter inter artes mechanicas drñtia est vt patet intuenti non soluȝ quo ad drñtiam rerũ: verũetiam quo ad drñtiam cognoscentium: qꝛ vnusquisq₃ cognoscit creaturam sub illa conditiõe que sibi ad suam facit artem. De quibus omnibus hic supersedeo. Tantũ hoc hic sufficiat dixisse ꝙ peccator ꝑ cognitionẽ multipliciter vagatur. ℞ Secunda vagatio peccatoris consistit in affectu. de quo idem Bonaueñ. dicit vbi s̃. ꝙ affectio homĩs nata est diligere omne bonũ: ergo nullo modo creato suffi cienter finitur affectus ei⁹ nisi quod est bonũ omnis boni: et qð est omnia in omnibus. De quo bono dicitur Exodi 32. Ostendã tibi omne bonũ

Hoc autez est sūmū bonū. hō eīn bonū appetit sub triplici conditione scz vt bonū bonorabile: delectabile: et vtile. ẜm Arist. li. ethi. 8. que oīa sufficientissime inuenit in ipso deo. Sed ipē peccator qui hoc minime intelligere pōt vel nō vult iam vagādo affectu in creaturis illud inuenire nititur quod suū posset implere appetitum. Et hec vagatio mltiplex vtiqʒ est: ꝛ mltipliciter homines in creaturis vagantur. Aliꝰ eīn superbus alꝰ luxuriosꝰ: aliꝰ ꝛ auarus. Et q̄nto plꝰ in creaturis querunt tanto minus inueniunt. Cuius rationē idez Bonauentura vbi s̄ ponit dicēs Nō nihil ē qꝫ sufficienter animam rationalem finit nisi bonum infinitum. qꝛ ad hoc qꝫ finiatur necesse est eam finiri ẜm estimationem: alioquin non esset beata nisi se existiaret beatam. Estimatio autem supergreditur omne finitum quia omni finito potest maiꝰ cogitari aliquid: ergo cū affectio possit se extēdere sicꝰ estimatio: ideo et ipsa affectio supergreditur omne finitum. hec ille. iō Augꝰ. li. confess. dicit: Fecisti me do. ad te: iō inquietum est cor meum donec quiescat in te. S

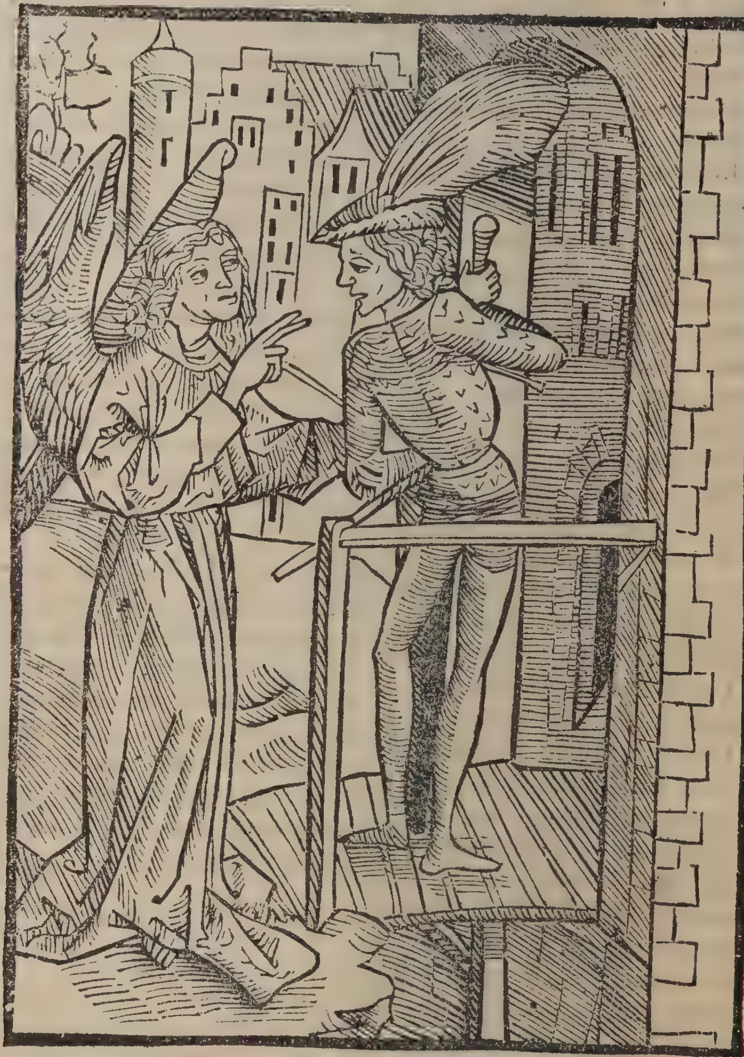
Sz quid dicam de vagatiōe mentis per cogitationē? Nā inter omnes res mundi vixꝰ l stabilior ac magis vagabunda res ē: q̄ꝫ cogitatio: garrula eīn ē ꝛ omnis q̄etis impatiens. Semꝑ eīn qō habet fastidit: et quod non habet concupiscit. Ratio autē sue vagationis et inquietudinis est sensuum interiorum delectatio q̄ otiosi esse non patiuntur sed continue delectanꝰ in speculatiōe suoꝝ obiectoꝝ sicut et exteriores sensus circa sua obiecta (p̄ntibus sensibilibꝰ rebus) vt vult arist. in ꝓhemio metaphe. Interiores vero sensus scz sensus cōis imaginatio fantasia estimatio et memoria sensualis delectanꝰ circa sua obiecta in absentia rerum sensibilium circa spēs et imagines ipsorum qꝛ sunt eoruz ꝑfectio. Nam quelibet opatio est circa proprium obiectū. Origo eīn ilaruz cogitationum ac principia suaruz essentiarum sunt ex rebus sensibilibus oblatis exterioribus sensibus quarum species ꝛ si

militudines interioribus sen sibus presentantur ⁊ conser= uant vsq̧ ad earum obliuio= nē. Et tāto fixiores ⁊ indeli= biliores q̄nto crebri⁹ ad mēo riā reducunt eo q̄ frequens meditatio conseruet memori am: vt dicit Aristo.. aut ideo quia rariores effect⁹ aut ter= ribiliores seu delectabiliores representant que sua magni tudine sepius se offerunt eti= am non querenti. Inbibita etiā in iuuētute fortius et fre quentius sui speciē represen= tant quo ad appetendu₃ vel fugiendum: q₂ memoria pue ri est sicut tabula rasa in qua nihil est depictū. Ex quo pa= tere potest q̄ vagus suis ī co gitationibus sit qui tota men te querit et appetit illa q̄ sunt sensibilia et transitoria: q₂ tot vagationib⁹ in mente subia= cet quot sūt res quaꝝ spēbus in corde colludit. Ecce q̄ mi serabiliter homo vagat: qui se a paterna domo separat: a qua vagatione petiuit anima deuota p̄seruari qñ domū pe tiuit. di. cañ. j. Indica mihi quē diligit aīa mea: vbi pas= cas vbi cubes in meridie ne vagari īcipiā post greges so= daliū tuoꝝ. In q̄b⁹ vbis tria facit: primo format orōnē de uotam. scdo desiderat scire lo cū past⁹ et q̄ris. Tertio refu git vagationē inutilē creatu= raꝝ: in hoc q̄ dicit p⁹ greges ⁊c̄. i. lasciuos hoīes viā regi am ſm sensualitatē more pe= cudū incedētes. ℭ Uides ḡ q̄ vag⁹ et ꝑfug⁹ censeat q̄ domū p̄ris aufugit: ideo citi us q̄ poteris reuertere ad p̄re₃

Fili⁹. Satis me tuis de mōstratiōib⁹ vitatis ꝑsuasisti sic eē vt q̄libet pctōr a deo re cedēs vag⁹ ⁊ ꝑfug⁹ existat. Sz ē q̄ me stupor detinet ma gnus vidēs q̄ in his vagati= onib⁹ creaturaꝝ tā multi ho mines cuiuslibet stat⁹ misera biliter laborāt q̄rētes dlectari ī creaturis poti⁹ q̄ ī creatore: q̄ isti⁹ cecitatis rō existat vellē a te luculēti⁹ iformari. An gelus eū ducit ad pabolā di. Uide et vidit. Angelus. Quid inquit vidisti Fili⁹ Uidi ⁊ ecce cāp⁹ magn⁹ ⁊ te ter in q̄ innūerabilr mltitudo erat viroꝝ ⁊ mulieꝝ ac diuer soꝝ statuū hoīes q̄ oēs ceci= tate erāt ꝑculsi: q̄ etia₃ vago ⁊ īcerto discursu circūagitās extēdebāt brachia cū palmis

quasi aliquid in terra volen- tes querere. Et cum itidem cum pugnis brachia retraxis- sent quasi aliquid desidera- tum de terra reportarent: cũ in priores palmas extendis- sent man⁹ vacue omnino ap- parebãt. & hic cõtinuus eorũ erat labor quousq; quidam horribilis aspectu homicida crudelis vnũ post vnũ passim occideret: et eos in prepara- tas foueas deiceret. V Hanc vidi parabolam: Dic obsecro quid pretendat. Angelus. Tue interro- gationi apta est satisfacere. Nam campus quem vidisti magnus et teter statum sig- nat peccatorũ in quo magna multitudo hominum vt ceci (discursu vago et icerto) va gantur et inquietantur: fm illud Sopho. j. Ambulabũt vt ceci: quia domino pecca- uerũt. Qd autem eos vidi- sti tã diro labore curaq; mul- tiplici brachia cuz palmis in terram extendere. Veruz est proch pudor quod vidisti. nã filij huius mundi in dirissi- mis laboribus et curis suum consumũt tempus vt possint cumulare terrena et in eis io cundius delectari. Sed cum ipsi minime presumunt venit insperata mors et repentina calamitas eos in foueam deí ciens terre. Et cum diabolis ineternum cruciandos: in q̃ cruciatu tanto plures penas luent quanto auidius hic ter renis inhiabant: et cum inor dinato desiderio possidebant parũ curantes quid post hãc vitam pctõribus paratum sit pene et miserie. Igitur reuer tere ne tibi simile contingat. Nam in domo patris etsi la- bor est tamen dulcis & leuis: fm illud. j. Joh. 5. Et man- data eius grauia non sunt. Añ dñs Mathi. xj. Venite ad me omẽs qui laboratis et onerati estis et ego reficiam vos. &c. et sequitur: iugũ em̃ meum suaue est et onus meũ leue. Ratio est q: labor vir- tutum conuenit anime: sz la- bor et cura terrenorum discõ- uenit ei: ideo interiorem tri- sticiam generat.

Figura sermonis sexte ferie



Sexta feria. Sermo.

A Rguet te malicia tua. &c: vt pri⁹ Expedita conditōe tertia status auersiōis q̄ est vagatio pctōꝝ ītutilis in creaturis: nūc superest videre de q̄rta conditione que est q̄ in alienando se a p̄re factus est remotus ꝛ multum distās a p̄re nō loci spacijs sed affectibus ꝛ dissimilitudie: vt dic̄ mgr̄ in. 2. di. 35 X Igit̄ hodie venit āgelus ꝛ filiū sibi apatre commissū querit nō iā in domo p̄ris nec in via ꝓpinq̄ sed ī remotis regionib⁹: Et eum inueniens dicit: Quid in his regionibus regno p̄ris tui tam dissimilib⁹ q̄ris aut facis? Filius. Quero hospitiū (ꝓposito meo) aptū quo societas tam mulierū q̄ iuuenū ꝯuenire solet. nā eoꝝ familiaritati me cōmunicare ꝓpto: Ob id enim me hec regiōes susceperūt. Angelus. Et video q: tot⁹ excecatus es: nā malicia ꝓpositi tui tātū te deiecit: vt que bona sunt minime cognoscere valeas. Nescis cui⁹ sis ꝓfessionis? Nūq̄d xp̄iane? nam xp̄ianus a christo dicit̄: de sacre vnc. cap̄. vnico. quia xp̄m debet imitari ꝛ conari ad ꝓfectū sursū in deū: vt qui eius gerit in naturalibus imaginem: ip̄ius etiā similitudinem quantū valet sibi acquirat. Sic enī dn̄s iesus in hodierno euangelio āmouet: qd̄ mathe. v. ꝛ. vj. capitulis describit̄.

I Nil. t. D. i. d. s. Audistis q: dcm̄ ē antiqs: Diliges ꝓximū tuū: ꝛ odio habeb inimicū tuū. Ego aūt dico vob: Diligite inimicos v̄ros: bn̄facite his q̄ oder̄t vos: ꝛ orate ꝓ ꝑsequentib⁹ ꝛ calūniantibus vos: vt sitis filij patris vestri qui in celis est. Qui solē suū oriri facit sup bonos ꝛ malos: ꝛ pluit sup iustos ꝛ iniustos. Si enī diligitis eos q̄ vos diligunt: quā mercedē habebitis:

Nõne ⁊ publicani hoc faciũt. Et si salutaueritis fratres vr̃os tm̃ q̃d amplius facitis. Nõne ⁊ ethnici hoc faciũt. Estote ergo ⁊ vos pfecti: sicut ⁊ pater vr̃ celestis pfectus ẽ. Attẽdite ne iusticiã vr̃am faciatis corã hominibus vt videamini ab eis: alioquin mercedẽ nõ habebitis apud patrẽ vestrũ q̃ in celis ẽ. Cũ ergo facis elemosinã noli tuba canere ante te: sicut ypocrite faciũt in synagogis ⁊ in vicis: vt honorificent̃ ab hoibus. Amen dico vobis: receperũt mercedẽ suã. Te aũt faciẽte elemosinã: nesciat sinistra tua quid faciat dextra tua vt sit elemosina tua in abscondito. Et pr̃ tuus qui videt in abscondito reddet tibi.

Vides igitur q̃ studiose te dñs ibus vult vt in oĩ bono pficias: cũ etiã a te vult inimicos diligi: ⁊ vt amicitia quã adinuicẽ debent hoĩes hr̃e sit integra sine diuisiõe in hoc q̃ etiã inimicos diligi iubet. Scđo vt sit manifesta cũ ostẽsione ibi: bñfacite ⁊c. Sit tertio fructifera cũ retributõe ibi: vt sitis filij. Et q̃rto loco sit recta sine ostẽtatõe: ibi. Attẽdite ne iusticiã vr̃am. ℣ Filius Fateor q: bonũ ẽ hoĩ in bonis pficere. Sed illud me ad interrogandum mouet: Quõ videat̃ pctõr dici remotus a deo cũ dicat mgr̃ i. j di. 37. q̃ ds sit vbiq: ⁊ ĩ oĩbus rebus eẽntialr̃: pñtialit̃: ⁊ potẽtialiter. Angelus Audi scripturaz de te et tui similibus loquentẽ: Deutro. 32. Dereliq̃t deũ factorem suũ ⁊ recessit a deo salutari suo. Et iterũ ibidem: Deuz qui te genuit reliq̃sti: ⁊ oblitus es domini creatoris tui Item: Esaie. 59. Iniq̃tates vr̃e diuiserũt int̃ vos ⁊ deum vr̃m. Ergo p pctã ho-

mo elongat a deo. Audi de inde vt intelligas illũ (qui p pctm̃ sit) a deo recessium. Sic em̃ dicit. Baruth. 3°. de te (vt dixi) et tibi similib9 Deputatus es cũ descẽden tibus in infernũ qr dereliq sti fontẽ sapientie. Nam si in via dei ambulasses: habi tasses vtiq3 in pace. Maxia vtiq3 distantia est a celo em pirreo a quo diabol9 cecidit vsq3 ad infernũ in quẽ tru sus est vl' deputat9 fm illd Lu. x. Videbã sathanã sicut fulgur de celo cadẽtẽ. Que distantia mistice nõ abre si gnificare põt distãtiã inter deũ et pctõrem quãuis pua sit compatio. Ut ergo distanti am int' deũ et pctõrẽ possim tibi clarius exponere q̃ non fit loci corpal' distãtia (vt s. dixi) s3 affectiõib9 aie pmo tibi pponere curaui (q̃ int' celos est) dispositionẽ. Nã post celum empirreum celũ cristallinum fertur a sanct's doctoribus positum. dein de constellatum: sub quo ce lum septem planetaru3: p9 qd ẽ celum igneũ: et sub ipo aereũ: q̃ aer cõtiguat aque. Et infima spera: terra ẽ: in

cui9 centro (vt dicũt docto res) latet infernus. Ipi oẽs orbes in mala significatiõe accepti casum elõgationis ipius peccatoris nõ abre si gnificare pñt. Nec te moue at q' hos pulcherrios orbes in mali significatõe veli3 ac cipere: cũ etiam simile in sa cra scriprura inueniamus. Nam vt de multis vnũ de ducã in mediũ: Leo fortissi mus bestiaꝝ xp̃m ibm i apo calipsi designat: qr. c. v. dr. q' vicerit leo de tribu iuda. et tñ pnceps aploꝝ Petr9 j. pe. v. dyabolũ ipi cpat di cẽs: Fres sobrij estote et vi gilate: qr aduersari9 vr̃ dia bolus tanq̃ leo rugiẽs que rit quẽ deuoret. Quia tam xp̃s et diabolus infinite di stant inter se. Z Igit ad ppositũ redeundo pona mus casum q' aliquis esset i celo empirreo corpe et aia constitut9: et de ipo celo ca sum pateret vsq3 in ifernu3 motu pgressiuo: tal' primo sui casus initio icideret i ce lum cristallinum: et ab eo in cõstellatũ: et sic csequenter quousq3 ad centrũ terre ve niret: i quo loco (vt dixi) in

fernus latet. Hos igit celos videamus quid ad nostruz ppositū significare debeāt. Ubi Sciendū φ celum em pirreū est fm doc. vniforme imobile lucidissimū 7c. In q̄ de9 singlari modo cū suis electis inhabitat. Quid hoc celū rectius q̄ aīam deuotā signat que gratia dei ē por nata fm illud Sap. anima iusti sedes est sapientie: qr illud celū imobile est: quia apud iustuz scda 7 aduersa eodē loco iacēt fm illd pro uer. xij. Iust9 non 9turbat q̄cq̄d ei acciderit. De9 etiā est in ipa: 7 ipa in do. j. Jo. 4. De9 charitas ē: 7 q̄ manet in charitate i deo manz 7 deus in eo. Si aūt tal' aīa se a deo p peccatū mortale auertit: tūc initiū sui cas9 fit in celū cristallinū: qd supbiam hoc i loco designare pt: eo φ initiū oīs pcti supbia sit. vt dicit Ecci. x. Et loq̄r h de supbia put ē generale vitiū: qd in oī pctō mortali currit: qr in omī tali peccato ē q̄dā 9tēptus i auersiōe a deo. Un̄ vt dicit Tho. se. se. q. 16. 7 ar. 2. Supbia pt cōsiderari aliquo modo fm redundantiam quandaz in alia peccata. Et fm hoc hz quandā generalitatē inq̄ntū scz ex supbia oriri possūt alia pctā duplici rōe: Uno mō p se scz inq̄ntū alia peccata ordinant ad finē superbie q̄ est ppria excellētia ad quā pt ordinari oē illud qd q̄s iordinate appetit. Alio mō inq̄ntū p supbiā cōtēnit diuinā legē: p quā phibentur a peccādo. Isto eni mō in omni pctō est supbia fm φ in oī pctō (vt dixi) inuenitur quidam contemptus pceptoz dī: quia fm Amb. Peccatū est puaricatio legis diuine. 7c. Et augu. in in li. de li. ar. φ pctm̄ ē spreto i cōmutabili bono 7c. Et idē dic i li. de natura 7 gra Quere q̄d sit pctm̄ 7 vide si inuenias aliq̄d sine superbie appellatiōe pctm̄. Hec ille. Et hec supbia i celi cristallini appellatōe pt signari: qr ipm est primū mobile (fm nostros doctores) qd suo motu mouet alios celos ab oriēte in occidentē. Sic nimiruz ipa supbia mouet oēs vires aie ab oriente. i. x po: qui oriēs dicit. zacha.

6. Lu. j. ꝛ in occidentē cul= pe deicit. Unde. ij. Lu. x. Uidi sathanā (dicit xp̄s) si cut fulgur de celo cadentē. Et in hoc ꝯsistit initiū illius casus. Qui postq̄ ꝑ id fa= ctus ē tūc sequit̃ scd̄s q ui ē cōuersio ad creaturas. q̄ cō uersio hominē in tot diuer= sificat quot sunt que inordi nate amat. Qui enim se ab vno sūmo bono auertit ne= cesse habet se ad ml'ta ꝯuer tere in q̄bus seip̄m miserabi liter ꝑdit ꝛ amittit. Et hec ꝯuersio designari pōt nō im merito in celo cōstellato in quo ml'te ꝛ varie sunt stelle quia multum in se variatur peccator se inordinate con= uertens ad creaturas. De= inde post illum graduꝫ illi us casus sequit̃ quartus: q̄ designat̃ in celo. 7. planeta rū. qꝛ licet multa sint pctā mortalia: tn̄ septē sūt capi= talia a q̄bus aīa (cum eo in casu ꝑtrāsierit) multos ma los ab eis recipit effectus. Et sūt: supbia ꝓut est vitiuꝫ speciale vel ſm Thom̄. va na gl'ia q̄ instar saturni fac̃ aīam frigidā ī charitate: qꝛ de⁹ supbis resistit. Ja. 4. ꝛ

siccā a gr̄a dei. Hic planeta altior alijs ē: qꝛ supbia om nib⁹ se extollit. Deinde ca= dit facil'r ī iouē inuidie: qui pallidū colorē p̄tēdit: quia ex supbia sequit̃ īuidia q̄ fa cit pallescere ī bonis alioꝝ ꝛ calere ꝑ odiū qđ generat̃ ex īuidia. Post quē incidit in martē q̄ calidus ꝛ siccus effectu est: ꝛ ꝓuocat ad bel lū: qꝛ ira q̄ sequit̃ īuidiā ca= lefacit sanguinē: q̄ ē ad rixā ꝓuocatiua Est eñ ira appe titus vindicte. Deiñ venit ad solē q̄ auariciā h̄ designa re pōt: qꝛ sicut soli oīa subij ciunt̃ q̄ in terra sūt: sic aua= rus om̄ia appetit possidere Sed vbi diuitie ibi carnis voluptas vt frequenter exi stit. iō post solē venit pctōr ad venereꝫ q̄ crescit carnis cōcupiscentia in actib⁹ ve= nereis. Sed q̄ his volupta tibus (p̄ter debitū ac mode ratū ordinē) ītēdit: qꝛ ener uat vires carnales: ncc̃e ha bet lautioribus cibis corp⁹ ad similes actus fortificare. qꝛ sicut ꝑ cibi subtractioneꝫ ſm Hieroñ. ꝛ pot⁹ r̄strigit̃ ven⁹: sic ꝑ ipsius augmentū ꝓuocat̃. Et hoc vitiuum in

mercurio designatur quod est pater seminum. Et sic miser ipse peccator elongatus per hos predictos celos ac planetas sex: in imo iacens nihil de celestibus ac diuinis ei sapit: sed si nonnunquam stimulante conscientia aliquid boni incipit in eo tamen non permanebit: quia accidie vitio pgrauatur: quod semper facit in bonis spiritualibus tristari et in ipsis minime diu permanere: quod in lune conditionibus designatur. Nam secundum sapientem. Ecclesiastici 27. Stultus vt luna mutatur. Et hec pro isto die sufficiant. Filius A Que dixisti satis consonant veritati. Sed mirum est quod hoc homines non perpendant et se ab ipsis septem viciis custodiant. Videmus enim quasi totum mundum his inseruire. Que enim causa illius est. vellem ad te informari. Angelus eum ad parabolam ducit dicens. Vide. Et vidit. Et angelus quid vidisti? Filius vidi quandam domum pulcram plenam pueris albis vestibus decoratis. Vidi. Et ecce due porte in ea erant que liberum predictis pueris prebebant exitum. Verumtamen que in dextera erat stricta valde extitit: ita vt qui per illam exire vellent non nisi inclinato capite exire possent. Sed que in sinistra fuit ipsa patulum tamen latum prebebat vt turmatim exirent quicunque vellent. Ante quas stabant duo viri tam forma quam moribus dissimiles. Qui enim ad dexteram portam stabat habebat in manu virgam et in dorso fuit cruce magna pgrauatus. Qui cum post tergum respiceret clamabat voce lugubri. Venite post me et ego ostendam vobis viam vite. Sed paucissimi erant qui sua volebant sequi vestigia: nec strictam exire portam. Sed ipsam que ad sinistram partem erat obseruabat vir quidam teter et horribilis. Habebat tamen in manibus pomum pulcrum super quem flos spectabilis ac odore suauis vernabat. Et hic ad pueros clamabat dicens: Venite post me fruamini bonis huius mundi coronamini rosis antequam marcescant. Sequimini me (o floride iuuente) dulcissimi pueri: et ego ostendam vobis bona mundi. Mirum in modum post hanc vocem sequuntur pueri turmatim quasi seinuicem comprimere sub porta vellent. et

ecce ipis ex domo euocatis ac vagari incipientib⁹ vbi illa (q̄ bis q̄ inuitabat ꝓmi sit bona) īuenire possēt: mlt̄i ex ipis letales casus ī varias foueas sustinuerūt. Nō videtes ex ipis nōnulli (tā et si pauci) fugā petierunt: ad dexterā partē regirātes: vt ad viam (que ad priorē virū qui crucē portabat ducit) venire valerent. Qui cum ad ipm venissent humilime petierūt se benigne ab eo recipi: spōdentes: vt q̄cq̄d iniūgeret se velle pfi-cere: Qđ ⁊ factū est. Hanc silitudinē vidi: dic quid interpretationis in se habeat. B Angel⁹. Congruā tue interrogationi habet interp̄tationē. Nā ipa dom⁹ baptismalē innocentiā designat. Tales induti sūt veste alba. Habet aūt hec domus portas duas dissimiles valde. De quibus saluator dicit. Math. 7. Una angusta que ad vitā ducit quam pauci intrant. Alia q̄ lata ē ducens ad perditionē: quā multi intrant: quia ipe diabolus ante illam stat adolescentie ostendens pomū cuꝫ flore .i. mundum cum suis delectationibus. Et qꝛ sensus ⁊ cogitatio humani cordis ꝓna sunt ab adolescentia sua: sicͭ dicit̄. Gen. 8. 12. q. j. oīs etas. Jđo mlt̄i hāc vocē sequunt̄. Sed christū cum sua cruce ⁊ virga pauci sequunt̄: quia humana natura refugit queq͂ incōmoda sensu ꝑceptibilia plusq͂ q̄ fide ꝑcipiunt̄: sicut sūt incōmoda eterne dānationis q̄ pauci curāt refugere: qꝛ p̄sentia nō sunt ob id (quasi nihil sint) estimant̄. Qđ āt vidisti nō nullos reuerti ad verā viam (ceteris in foueas cadentib⁹): hi sūt q̄ pͣ amissam baptismaleꝫ innocentiā ad xp̄m per veraꝫ penitentiam reuertunt̄: q̄uis pauci sint respectu eorum q̄ in foueā eterne dānationis finalit̄ cadūt. Tu ergo fili noli inspicere multos sed paucos: et reuertere ad patrem tuuꝫ ne simul cū alijs pereas.



Quomodo filius prodigus sua inutiliter inter lasciuos exponit.

ARguet te malicia tua.&c.vt p̄us .D.: hesterna die cepimus dicere de q̄rta mala cōditione peccatoris quam in sua auersione & recessu a deo p̄re ↄ̄hit: & ex parte eā explanauim⁹. Igit̄ nūc sup est explanare & reliquā partem. C. Uenit igit̄ hodie angel⁹ in p̄orē regionem: & repperit eū in quodā hospicio lasciuis circumuallatus vtriusq; sexus societatibus ↄsumantē ꝓdige cū ip̄is ea q̄ de pat̄na domo secū portauit. Et increpans eū v̄ba etiā correctiōis ei infert dicens: Quid miser hic inter tot lasciuos sedēs eoꝝ trusis cōmunicans: Cur tuam quā tibi tā optim⁹ p̄r ↄtulit (substātiā) tā inutilit̄ ↄsumis. Filius. Accumbo hic quietus vallat⁹ eoꝝ cōsortio q̄ mei ꝓpositi ↄsentanei existunt. nec est qd (his fulcit⁹ socijs) timere habeo. Eoꝝ eni̅ sponsione spei anchorā in tutū locuȝ ꝓieci vt nihil mihi mali valeat contingere. nā mea iuuēta longos ꝓmittit dies. Mūdus & caro addicūt stabiles delectatiōes. His fidis amicis merito me amicabil̄r sociaui. Angel⁹. Falsa ē hec ꝓmissio atq; mēdosa. Nescis q̄ hic mundus vitaq; hoīȝ mari fluido i scriptura a doctoribus compatur: in q̄ nihil est nisi que sūt p̄iculi aīe & corpis intantū ꝙ nisi homo se ad deum ↄuertat: habeatq; refugium ad ipsum perire in eo necesse sit: & in profundum abissalis inferni demergi. quod tibi hodiernum euangelium ostendit. Marci.6.

IN illo tēpe. Cū sero esset factū erat nauis in medio mari: & iesus solus in terra: Et vidit discipulos suos laborātes i remigādo. Erat eni̅ ventus ↄtrari⁹ eis. Et circa quartā vigiliā noctis venit ad eos ambulās supra mare & voluit preterire eos. At illi vt viderūt eū ambulātē supra mare puta

uerũt fantasma esse ꝛ exclamauer͂t. Oẽs eñ eũ viderũt: ꝛ ꝯturbati sũt. Et statim locutus est cũ eis: ꝛ dixit illis. Cõfidite: ego suꝫ: noli-te timere. Et ascẽdit ad illos in nauim: ꝛ ces-sauit ventus. Et plꝰ magis intra se stupebãt Nõ eñ intellexerãt de pani bꝰ: erat eñ coꝛ il loꝛũ obcecatũ. Et cũ trãsfretassẽt ꝑuener͂t in terrã genesareth ꝛ applicuer͂t. Cũqꝫ egressi es sẽt de naui: ꝯtinuo ꝯgnouer͂t eũ. Et ꝑcurren tes vniuersã regionẽ illã ceper͂t in grabatis eos q̄ se male hẽbãt circũferre vbi audiebãt eũ eẽ. Et q̊cũqꝫ ĩtroibat ĩ vicos vel in villas aut ciuitates. In plateis ponebãt ĩfirmos: et deꝓ̄cabant͂ eũ vt vel fimbꝛiã vestimẽti eiꝰ tã gerẽt. Et q̊tquot tãgebãt eũ salui fiebant.

Ubi nota ꝙ mundꝰ hic mari (vt dixi) compatur. Uñ esa. 57. Impij q̄si mare feruens quod quiescere nõ ꝑ̄t ꝛ redundat fluctus eius in conculcationem ꝛ lutũ. Et sequit͂ postea. Non est pax impijs dicit dñs. Comparatur etiã aui ꝑ aerẽ volãti nullũ post se vestigiũ relinquens. Similiter compat͂ ꝛ sagitte emisse de q̄bꝰ dicit͂ Sap. v. in ꝑsona dãnatoꝝ Errauimꝰ a via ỽitatꝭ ꝛ iu sticie lumẽ nõ luxit nob: et sol intelligẽtie non est oꝛtus nobis. Lassati sumꝰ in via iniq̄tatis ꝛ ꝑditionis: ꝛ ambulauimꝰ vias difficiles. viam autẽ dñi ignoꝛauimus. D Quid nob ꝓfuit supbia ac diuitiarũ iactãtia q̄d ꝯtulit nob? Trãsierunt oĩa illa tanq̄ vmbꝛa: ꝛ tãq̄ nũcius ꝑcurrẽs: ꝛ tanq̄ nauis q̄ ꝑtrãsit fluctuãtẽ aq̄m: cuiꝰ (cũ ꝑ̄terijt) non ẽ vestigiũ inuenire: neqꝫ semitam

carine illius in fluctib⁹.aut auis q̄ transuolat ī a ere cu= ius nullū inueniť argumen tū itineris illı⁹ sed tm̄ soni= tus alaꝝ verberās leuē vē= tū:ꝛ scindēs ꝑ vim itineris aerē:cōmotis alis trāsuola uit:ꝛ post hoc nullū inueni tur signum itineris illius. Aut tanq̄ sagitta emissa in locū destinatū: diuisus aer cōtinuo in se reclusus est vt ignoreť transit⁹ illius: Sic ꝛ nos nati ꝯtinuo desinim⁹ esse ꝛ virtutis q̄dē nullū sig num valuimus ostēdere: in malignitate aūt nr̄a cōsum pti sumus. Talia dixert in inferno hi qui peccauerunt qm̄ spes impij tāq̄ lanugo que a vento tollitur ꝛ tanq̄ spuma gracilis qu e a ꝓcel= la dispergiť: tanq̄ fumus q̄ a vento diffusus eit: ꝛ tanq̄ memoria hospitis vni⁹ diei pretereuntis. Uides igiť q̄ vana sunt ꝟba tua q̄bus te iactasti securum inter seculi huius filios conuersari qui tibi multa spoponderūt que tamen nunq̄ ad effectuȝ de ducent. Ideo tibi cōsulo ad nauē cōfuge petri que xp̄m secum habet: tamen si ven= tos varios sibi cōtrarios ha beat ꝛ in medio iacteť mari Sed vt dicit glosa cōtinua q̄ deus videt suos laboran tes in mari: quia eos (ne in tribulationib⁹ ꝛ angustijs deficiant) respectu sue pie= tatis corroborat: aliquādo manifesto adiutorio ne pere ant liberat. igitur hec ꝑpen de mēte diligētius: ꝛ ad pa trem reuertere. E Fili us. Satis apparet ꝟbo rum tuoꝝ veritas in experi entia. Sȝ peto: vt me de mi sera elongatiōe pctōꝝ (vl= tra id quod heri a te audiui (ꝛ hodie) informare velis: si quo modo possem ab his que incepi reuerti? An= gelus. Hoc cordi est mi= hi te videlicet in his luculē tius informare ac āmonere vt meis ꝑsuasionibus acq̄= escens ad patrem (qui me ob id ad te misit) citius re= uertaris. Scire eīn te volo q̄ postq̄ peccator se) modo tibi heri depicto (a deo elō gauerit. nisi quantotius re uertať in ꝓfundiores labiť casus. Nam post septeȝ pla netas id est septem capita= lia vitia incidit cōsequēter

in celum igneū quo tot⁹ accensus iā incipit contemnere ea que ipm possent ad reuersionez incitare ꝫm illud ꝓuerb.18. Peccator cū in profundū ceciderit peccatorum tūc ꝯtemnit scȝ correctiones ammonitiones precepta ⁊ queuis alia q̄ possent ipm incitare ad bonū. Qui cōtemptus multum grauat pctm̄ ⁊ elongari facit a deo ℱ Est aūt ꝯtemptus (vt dicit cācell. parisienꝭ.) rē minus iusto p̄cio appreciari. vel sic: ꝯtēpnere est rem negligere ⁊ de ea non curare: vt dum ille qui peccat habȝ circūstantias retrahentes: sed eas nō curat aduertere: clauditq̧ oculū quodāmodo: ⁊ vertit tergum ad eas. Tertio: ꝯtēpnere ē rei irasci tanq̄ vili ⁊ eam aspnari Primū est malū. Secūduȝ peius. Tertiū pessimū. Et de vltimis duob⁹ hic loq̄r: cū etiam cōtemptus primo modo in venialibus currat Tū q̄n tertio mō q̄s ꝯtemnit diuia p̄cepta: aut p̄lati: aut ea q̄ necessaria ei sūt ad salutē deliberate: sp est mortale pctm̄. Refert aūt dicere aliq̄d fieri ex ꝯtemptu et cū ꝯtemptu. Ex cōtemptu dicit tūc fieri q̄n cōtemptus est p̄ncipalis causa tal' actionis: sic ꝙ illo nō existēte nō fieret actio: vt peccās attendit ad p̄cipientē: ⁊ iō ipsum cōtemnit ⁊ assurgit in taleȝ actū quasi in despectū illi⁹. Sed cū ꝯtemptu est peccare ex aliqua alia causa. vt forte ex īfirmitate vel vict⁹ libidine. Hec de illo. Igit q̄ ad hoc deuenit vt cōtemnat oīa p que posset retrahi a pctō ⁊ eis irascit ac vilipēdit vtiq̧ magnū sustinet elōgationis casū. Tunc sequit casus quintus qui fit in aerem instabilitatis ⁊ obscuritatis. Est enim aeris regio media obscura: loc⁹ demoniorūȝ. Sic pctōr post contemptū fit cecus in malicia vt iam pctā ꝓ peccatis non habeat: sed sub excusatiōis velamine tegat. Et tūc ī desperationē se quasi in ꝓfundū maris p̄cipitat. Ex quo mari q̄tuor venti insurgunt inter se ī tali desperato peccatore mirabilit pugnātes. De q̄bus intelligi pōt illud Dan.7. ꝙ q̄ttuor venti pu

gnabāt in mari. Primꝰ ori
tur ab oriēte sufflās in pctō
rē magnitudinē dei viuen-
tis (quē offendit) timēs ni-
miū de eius iusticia sine re-
cordatōe sue miscdie: sic ca
yn. geñ. 4. Deīde pugnat
ventus ab occidēte: id ē pec
catoꝝ suoꝝ magnitudo: di-
cēs cū cayn: Maior est iniq̃
tas mea q̃ꝑ vt veniā merear
Uenit tertio vētus meridio
nalis cū iā ad mētē reuocat
strictum dei iudiciū: quod
erit ꝯtra omnes peccatores
prescitos. Postremū3 oriť
ventus aquilonaris cū pec
cator cogitat in desperatiōe
se oportere eternaliter cum
demonibꝰ ardere ī inferno.
Tunc postremū nihil sup-
est nisi in terrā cadere: se sc3
terrenis ac peccatis mltimo-
dis inuoluere quasi despe-
ratꝰ de celestibꝰ. Et sic finis
illius est sepelitio ī infernū
S Uides q̃ miserabilis
ē auersio a deo: igiť reuerte
re Filius. Ut audio ca-
sus peccatoris ꝛ sua elonga
tio a deo pessima ē. S3 dic
mihi o āgele custos aīe mee
ꝑt ne talis indicibilis casus
elōgatiōis in tali pctōre re-
cuperari. Et si hoc facilr̃ fie
ri possit: Et si de facto ī aliq̃
bus fiat cū sit tā magna di-
stātia inter deū ꝛ pctōrem?
Angelꝰ ducit eū ad ꝑabo
lam dicēs Uide ꝛ vidit. Et
angelꝰ: Quid inq̃t vidisti?
Filius Uidi: ꝛ ecce mons
magnus ꝛ altus cuius sum
mitas se visui meo abscōde
bat. Uidi ꝛ ecce ex eiꝰ cacu
mine fluuius magnus ꝛ ra-
pidus defluebat cū quo in-
numerabilis pisciū multitu
do pariť vsq3 ad pedē mon
tis ꝺfluebat paucissimis ibi
remanentibus. Uidi: ꝛ ecce
fluuius ille in multos riuu
loꝝ ramos scindebať: s par-
sim per terras se ab inuice3
diuidentes. Et silr̃ pisces a
se disiuncti quiuis suū seq̃-
batur amnū. Et ecce mag-
na mltitudo piscatoꝝ stabāt
passim circa amnos pisces
mltos varijs retibꝰ capien-
tes. S3 aliq̃ pisces hoc ꝑpē
dētes viā q̃ venerāt reuertē
tes ad pedē mōtis vsq3 de-
uenerūt conātes reuerti ī lo
cum quē reliquerāt in mon
te. Et cū plures forti saltu
montis temptassent culmē
conscēdere: fatigati casū su-

stinuerunt secunduz. Et sic tandem deiecti priores amnos sequentes in man⁹ inciderũt piscatorum. Aliqui tamen pisces pseuerãti saltu montem ascendentes: in priorem locum sunt reuersi hanc vidi similitudinez interpretationem eius cupio scire. H Angel⁹ Bñ vidisti. Mons iste altus innocentia est baptismal': fluuius rapid⁹ pronitas ẽ nature destitute: que semp ad terrena tendit. Corp⁹ eniz qd corrumpit' aggrauat animã: pisces hoĩes sequentes hanc pronitatem ⁊ inclinationem malam. Diuisio riuorum ⁊ pisciũ diuerse sunt conuersiones ad creaturas. Piscatores demones sunt q̃ suis rhetibus temptationũ aĩas capiunt. Sz qd vidisti q inter eos aliq̃ ad p̃orem locũ reuersi sunt: ⁊ saltu quodam reascẽdere tẽptabãt: sed casum sustinuert secundum: hi sunt qui non nunq̃ compuncti penitentiam attemptant aggredi: sz cũ eius difficultatem psentiũt ab ea q̃totius desistũt: quo⁊ nouissima peiora erũt prioribus. Tu igit' reuertere et cum paucis quos vidisti ascendere: reascende.

Sequens figura parabole sermonis dñice quadragesime declarat qũo filius prodigus cõsumptis oĩbus a patre perceptis substantijs ad tantã deuenit paupertatem ac esuriei passionem: vt ventrez siliquis quas porci mãducabãt impleri per optaret

Figura pabole sermonis dñice.xl.



Dominica prima quadragesime

Leua oculos tuos in directuz et vide vbi nunc pstrata sis Jere.3. O aīa peccatrix: o miser fili pdige qui reliqsti domuz patris tui: q omnē tuam substantiā expēdisti:nunc circūspice et vide quibus sis miserijs vallat⁹ quantisqz calamitatib⁹ expositus. Doceat te vexatio qd a fortūa discere noluisti nā vt Esa.28.dr vexatio intellectū pstat. Jam vide q nō est dedec⁹ culpe sine decore iusticie. Omnē enī culpā sequit aliq pena.qr peccator sibiipi pena est Unde Aug.li.pfess. Jussisti dñe et sic est q vnusqsqz pctōr sibi ipi pena est. Item Boe. de consolatōe phie.li.4.p.vi deducit in longū q mal'nū q bene est qui ipi alr opinent. Et idē Aug.in ſmo. de innocentib⁹ dicit q etiā hic in tpe pñti malis non ē bene nec bonis male: ideo Leua. J

¶ Expedita vtcunqz prima ac pncipali cōsideratōe quā pctōr (volens p penitētiam ad deū reuerti) considerare debet: scz auersionē a deo: cuius sit malicie: Nunc supest videre de scda psideratione pucipali scz pene q seqtur culpā cuius sit miserie. Dicit enī historia de filio pdigo q postq psummasset oīa: facta ē fames valida in regione illa: et ipe cepit egere. Et abijt et adhesit vni ciuiū regionis illius: et misit illū in villam suam vt pasceret porcos: Et cupiebat vētrez suū implere de siliquis quas porci manducabāt: et nemo illi dabat. Quo ī passu quattuor describunt conditiones qs miser ipse in statu isto habuit. Fuit enī vita egen⁹: veste nudus: cibo famelicus: vili subiectione seru⁹. R Igit i hac sacra dñica venit more solito angel⁹ suus ī regionē illā lōginquā vt ipm filiū prodigū sibi a deo pmissū vlterius exhortet ad reuersionē Et cū domū hospicij itrass3 (quo psueuerat hucusqz ipsum inter lascivos iuuenes inuenire) minime eū reppe rit. Tūc sodales suos intro gat dicēs: Nū quē hacten⁹ visitare cōsueuerā vidistis:

Scitis ne quo se loco rece-perit. At illi se oīno nescire fatent: ⁊ ipm ī obliuione ha-bere. O mūdus nō mūdus sʒ immūdus: amic⁹ fallax: amicus mense: sed in tpe ne-cessitatis q̄s amasti derelin-quis. Socius delectationū fortune comes: tādiu adhe-res: q̄diu qđ tuū est ī hoīe inuenis: semp illud clamās effectu Diligo te nō te ꝓpt̄ te: sʒ te tua ꝓpter. Vide igi-tur q̄ cito post ꝯsūptā sub-stantiā fili⁹ ꝓdig⁹ in obliui-onē dat⁹ est his qui se fortu-ne sue sociabāt. Igit cū an-gel⁹ eū eo in loco nō reperis-set: regionē illā circuit ꝑ vi-cos et plateas querēs queʒ desiderat ad penitentiā ꝛuo-care. Et tandem cū quēdaʒ campū ꝑtransisset vidit eū a longe porcos pascentē. Et cuʒ ad eū ꝓpius accederet (nō vt regis filiū sed sicut abiectū subulcū ipm reppit Et p̄missa salutatōe incepit euʒ a planta pedis vsq̄ ad verticē oculacius intueri di-cēs: Es tu ne ille magni re-gis filius: quē pat̄ cure mee cōmisit. Qui ante hos dies delicijs affluebas: substāti-am paternā ꝓdige expen-dēs. Oībus deniq̄ mundi amatorib⁹ car⁹ acceptusq̄ existēs. Quō igit ad hanc penuriā veīsti? Nā vt video q: fame (tua pallent ora) et cutis squalida deforme tuuʒ reddit delicatū corp⁹. Tue deniq̄ exuuie q̄ tenue tibi p̄stāt tegimētū: q̄ ab algore (niuiū tpe) tueri debueras Et ne tibi exusta aura solis ardore torridū redderet cor-pusculū. his heu sufficienti-bus tu p̄uat⁹ es. Incedisq̄ q̄si semiuiu⁹ hō: cui⁹ vitalis spūs q̄si mortis vicinitate lē-tescit: cui⁹ defossi natātesq̄ sūt ocli: obtuit⁹ lacrimos⁹: frōs ꝯtracta: labētes gene: naresq̄ acuti. O q̄ mesta sūt suspiria tua: q̄ alien⁹ vul-tus tuus. Et tibi q̄ dissilis fact⁹ es ī ista regiōe. Dic q̄-so mihi cui⁹ ꝯditiōis ē dn̄s cui seruis: ⁊ q̄d p̄mij te expe-ctat? Quis deniq̄ cib⁹ tu⁹ q̄ postremuʒ est amicabilis societas tua. Vere mir̄ esse nō debʒ q̄ celestes spūs mi-rari se ostēdūt q̄ tam nobi-lissima creatura hō ꝑ pctm̄ se tam dissilem reddit illi a quo creatus est ⁊ eius ima-

gine insignit⁹. L Tūc subsistens fili⁹ paulisper cepit vt potuit (anhelo pectore: arido palato: rauca voce ac mesti) suspirijs: iterroganti angelo rn̄dere. Heu me miserū omnē ꝯsumpsi sbstantiā cū mulierib⁹ ⁊ sodalibus oībus existens frugi hō ꝙ diu substātia mihi suppetebat. Sed nūc me bonis ꝑua tū abiecerunt: nec est q̄ mee infortune cōpati velit. Sed fame coact⁹ distractisq̃ i ꝑciū vestib⁹ en tirannico me seruiendū subieci dn̄o: q̄ me huc misit vt porcos pascam non habēs de siliquis vnde famelico stomacho satisfacere possim. Tūc angel⁹ mot⁹ miscōia dixit. Acquiesce vel nūc ꝯsilijs meis ⁊ reuertere ad patrē ⁊ ipse te suscipiet. Fideiubeo tibi quia te minime repellet. Fili⁹ O angele tametsi mlt̄is angustier penurijs: tn̄ ad p̄rez reuerti pertimesco ne ob mlt̄arum temptationū cōgressum scd̄m a diabolo sustineam casum. Si em̄ tēptationi sue resistere minime potui cū i domo p̄ris exn̄s plura mihi suppetebāt adiumēta. Quo me sustētacl̄o tueri valeo: qui omnib⁹ virib⁹ sum: hac in regiōe: destitutus. Angel⁹ Timor ille ne te auertat: tuā tm̄ pone fiduciā in dn̄m ib̄m ⁊ ip̄e tibi erit fidus ac fortis pro pugnator. Ob id em̄ voluit dsertū itrare vt cū tēptatore iniret cōflictū eoq̃ supato tibi ⁊ alijs ꝯfidentiā p̄staret. Audi igit̄ euāgeliuz qd̄ hodie tibi sctā eccl̄ia ꝑpōit

Mathei. 4.

In illo tpe. Ductus est iesus in desertū a spiritu: vt temptaret̄ a diabolo. Et cum ieiunasset q̄draginta dieb⁹ ⁊ q̄dragīta noctib⁹: postea esuriȳt. Et accedēs temptator: dixit ei. Si fili⁹ dei es: dic vt lapides isti panes fiāt. Qui rn̄dēs: dixit. Scriptum est. Non in solo pane viuit hō: sed in oī verbo qd̄ ꝑcedit de ore dei. Tūc assūpsit euz diabolus in sanctā ciuitatē: ⁊ statuit euz supra

pinnaculū tēpli: ꝛ dixit ei. Si fili⁹ dei es: mit te te deorsū. Scriptū ē ei. Qꝛ angel' suis mādauit ꝺ te: ꝛ ī manib⁹ tollent te: ne forte offendas ad lapidē pedē tuū. Ait illi ies⁹ rursum Scriptū ē. Nō tēptab dn̄m deū tuū. Itez assūpsit eū diabol⁹ ī mōtē excelsū valde: ꝛ oñdit ei oīa regna mundi ꝛ gl'iam eoꝝ: ꝛ dixit illi. Hec oīa tibi dabo: si cadens adoraueris me. Tunc dixit ei iesus. Uade sathana. Scriptū ē em̄. Dn̄m deū tuū adorabis: ꝛ illi soli seruies Tūc reliquit eū diabolus. Et ecce angeli accesserunt: ꝛ ministrabant ei.

Uides igit̄ q̄lē tibi dn̄s sua ī tēptatōe fiduciā dedit: vt qđ a te nō potes ipō auxiliante valeas. Sꝫ qđ: vt q̄ru larꝫ: antea mīme ī tēptatōe stetisti rō fuit: qꝛ nimis extitisti secur⁹. Cuꝫ securos sp̄ deuastet īminēs hostꝫ: Igit̄ ꝯstrige deīceps: opante manu: crucꝫ trophēū ꝛ ī uicti regis pausa sb̄ vulnerib⁹: ꝛ facili⁹ īminētia tēptamēta superab. Fili⁹ Bona ꝛ salubris ē psuasio tua. Sꝫ rogo vt de tēptatōe q̄ sit ꝛ q̄lis me vel' luculēti⁹ īformare. Et q̄re diabol⁹ aus⁹ ē xp̄m tēptatōe sua aggredi cū sciuerat ipm̄ eē filiū ꝺi vt videtur īnuere. scr̄us Lu. c. 4. vbi ꝺr. Exibāt demōia a mltis clamātia ꝛ dicētia qꝛ tu es fili⁹ ꝺi ꝛ īcrepās nō sinebat ea loq̄ qꝛ sciebāt ipꝫ esse xp̄m. Angel⁹ De his q̄ īnt̄rogas tibi pat⁹ sū rn̄dere q̄ten⁹ te possim ad pr̄eꝫ ī'uocare. Igit̄ scire dēs ꝙ vt. s. tho. 3. pte. q. 41. di. ꝙ sic aug. di. 9. lib. c. xj. ꝺ ci. ꝺi. Xp̄s tm̄ īnotuit ꝺmōib⁹ q̄ntū voluit ñ p id qđ ē vi. et. sꝫ p q̄dā tp̄alia sue ꝟtutꝫ oñsiua ex q̄b⁹ ꝙdā ꝯiecturā hēbāt xp̄ꝫ eē filiū ꝺi. sꝫ qꝛ rursus in eo quedam sig̃ hūane

infirmitatis videbāt: nō p certo cognoscebāt ipm esse filiū dei. Et ideo diabolus eū tēptare voluit. hec ille. ꝛ hilari⁹ sup math. dic. Tēptare xpm diabol⁹ nō fuissꝫ ausus nisi in eo p esuritiōis infirmitatē que sūt hoīs recognosceret. Et grego. exponens illud: Si fili⁹ dei es ꝛc: di. M. Quid sibi vult talis sermonis exorsus nisi qꝛ cognuerat di filiū venturꝫ esse. Sꝫ venisse p īfirmitatē corpis nō putabat. Sustinuit aūt xps se a diabolo tēptari ppt tres pcipuas rōnes. Prima fuit ppt hoīs instructionē vt scirem⁹ paratam nob esse diaboli pugnam. Vñ eccl. 2. Fili accedens ad seruitutē dei sta in iusticia ꝛ tīore: ꝛ ppara animā tuā ad tēptationē. Secunda rō fuit ppt tēptatorū ꝯsolationē: vt qd p nos non possumus in ipo supare valeamus. Tertia fuit ppter diaboli confusionē: vt sicut ipe vicit homiem in padiso etiā ab hoīe vinceret quem nesciebat deū esse vel soluꝫ hominē. Vicit aūt xps diabolum qui spiritualem hominem non statim de peccatis gruib⁹ tēptat sꝫ paulatim a leuioribus incipit vt ad grauiora pducat. Ideo triplici vitio conatus est xpm tēptare: scꝫ gula: inani gl'ia ꝛ auaricia. Primo ibi: Si fili⁹ dei es dic vt la. ꝛc. Hieronim⁹. Vane agis demon si fili⁹ dei est decipi nō pōt: si purus homo: lapides ī panem conuertere non valet. Tamē m'lta fuit astutia demonis: cogitabat em̄ intra se. Si faciat qd suadeo cogo scā ipm esse deū. Si non faciat adducam eum ad presumptionem faciendi. Sed xps ei sic rn̄dit: vt diabol⁹ dubi⁹ manerꝫ dicēs. Scriptū est Deut. 8. Non in solo pane viuit hō. ꝛc. Videns aūt diabol⁹ qꝛ eū in carnali tēptatōe non potuit vincere ducit euꝫ ad illam in qua spirituales viri sepe deficiunt scꝫ in vanā gl'iam eo ꝙ duxit eū in sanctā ciuitatem Sed supatus: eū ad terciaꝫ ducit q̄ ē auaricia. vtit̄ eniꝫ diabol⁹ m'ltis astutijs: ꝛ ō millе artifex dr. vt habet. 16. q 2. c. visis. Ideo vt meli⁹ te possis a suis fallacijs cauer̄

suam tibi h describā (qua a pncipio vsus ē) astutiā ⁊ de īceps. Nā diabol⁹ eī vidēs se pcipitatū a regno eťno et hoīem in padiso adhuc fo re erectū tactus īuidia (ƀm illud sap̄.2⁹. inuidia diabo lijmors ītrauit ī orbē ťrax) Agressus est ī paradiso ho minem vt eum tēptaret et temptando deiceret. Et iō pmo vsus ē astucia: quaȝ in quattuor ostēdit. Primo: qꝛ noluit in ꝓpria forma eū aggredi sed in aliena. Rati onē ponit mgr̄ in.2.dis.21 dicēs ꝙ qꝛ p violētiā ei no cere nō poterat ad fraudem se cōuertit. Et ne fraus ipi us nimis manifestareť ī sua spē nō venit ne apte ꝯgsce reť. Sȝ ne nimis occulta fo ret fraus ei⁹ q̄ caueri ab ho mīe nō possȝ: iō de⁹ in alie na q̄dem forma pmisit sȝ in tali in qua eius malicia faci liter possȝ depƀēdi: iō ī ƀpē tis forma: vt p illud qd forl erat astutia tēptātl aduerte reť. Hec ille. Scda astutia fuit ꝙ mulierē nō viꝝ pmū ē aggress⁹ ꝓpť ei⁹ debilita tē. Tertia fuit qꝛ ꝟbis inť rogatorijs eam aggrediť di cēs. Cur pcepit vob̄: vt ex rñsione colligeret q̄lr ī mali cia pcedere posset. vt dicit idē mgr̄. Quarta astutia fu it: qꝛ illd suasit ad qd hō na turalr iclīať.i.appetitū scīe qꝛ vt dic aris.1.meta. Ois hō natura scire dsiderat. iō dic: Scit ds: vt ī q̄cūq̧ die cōederitl eritl sic dij scie.b. ⁊ ma.geñ.3.vel ƀm mgr̄m vbi.s̄. In trib⁹ eū tēptauit scȝ supbia: ibi: eritl sic dij. auaricia: ibi: sciētes. bo. et ma. q̄ nō tm̄ ē pecūie sȝ etiā cuiussuis rei quā inordinate appetim⁹. In gula: ī psuasi one pomi. hec ille. Scdo vt fauorē mdi acq̄reret vs⁹ est carnali cōcupia sciēs ꝙ ne mo vnq̄ carnē suā odio ha buit. qd ptȝ ī pma etate mū di vbi dr ꝙ oīs caro corru pit viā suā.ge.6. Tertio vt mdo sic rex psiderȝ vs⁹ ē am bitiōe dñandi ī scda eta. p⁹ diluuiū. vtȝ geñ.x.ī nēroth ipe ei ē rex sup oēs filios su pbie. job.4j. q̄rto vt amorē di ī hoīb⁹ extiguerȝ vs⁹ ē a uaricia ⁊ cupiditate h⁹ secli vñ ja.4.q̄ vult eē ami.h⁹ se.ini.ꝯstitu.di. q̄nto vt totū mū. sibi sbiugarȝ vs⁹ ē variis

Tūc sedebit sup sedē maiestatꝫ sue ꝛ congregabunt̄ añ eū oēs gētes. ꝛ sepabit eos abiuicē sicut pastoꝛ segregat oues ab edis: ꝛ statuet oues q̄dē a dextris: hedos aūt a sinistris. Tū c dicet rex his qui a dextris eius erunt: Venite benedicti patris mei: possidete paratū vobis regnū a cōstitutōe mōi. Esuriui eñ ꝛ dedistꝫ mihi māducare. Sitiui ꝛ dedistꝫ mihi bibere. Hospes erā ꝛ collegistꝫ me. Nudus erā: ꝛ coopuistis me. Infirm⁹ erā et visitastis me. In carcere eraʒ: ꝛ venistis ad me. Tūc respōdebūt ei iusti dicētes: Dñe qñ te vidimus esurientē ꝛ pauim⁹ te: sitientem et dedim⁹ tibi potū. Qñ aūt te vidimus hospitē et collegim⁹ te: aut nudū ꝛ cooperuim⁹ te. Aut qñ te vidim⁹ īfirmū: aut in carcere: ꝛ venim⁹ ad te. Et rñdens rex dicet ill'. Amen dico vobis: q̄ꝫdiu fecistis vni de his fratrib⁹ meis minimis: mihi fecistis. Tūc dicet ꝛ his qui a sinistris eius erūt. Discedite a me maledicti: in ignē eternū: q̄ pat⁹; est diabolo ꝛ angelis eius. Esuriui eñ: ꝛ nō dedistꝫ mihi māducare. Sitiui: ꝛ nō dedistis mi hi potū. Hospes erā: ꝛ nō collegistis me. Nudus ꝛ nō coopuistis me. Infirmus: ꝛ in carcere: ꝛ nō visitastis me. Tūc respōdebūt ei ꝛ ipi. dicentes

Dñe qñ te vidimus esuriētē aut sitientē: aut hospitē: aut nudū: aut infirmū: aut in carcere ꝛ nō ministrauim⁹ tibi? Tūc rñdebit illis dicens. Amen dico vobis: q̄diu non fecisti vni de minoribus his: nec mihi fecistis. Et ibūt hi in suppliciū eternū: iusti aūt in vitā eternā.

Uides igit̄ qui hi sint qui ī manus tradent̄ tortoꝝ. Nā hec historia debet te ꝛ quē= libet tibi silem ad penitētiā reuocare: Recte sicut equ⁹ duob⁹ calcarib⁹ stimulat̄ ad cursū: ita hō debet stimula= ri tīore ꝛ amore. timore sc3 gehēnalis pene. ꝛ amore re gni celestī. Vñ aug⁹. d. sup illo euangelio. Si q̄s ess3 q̄ de sac̄ scriptura nihil sciret nisi p̄sentē lectionē sola suf= ficeret sibi ad salutē: q2 ibi cōtinent̄ meri ta ꝛ demerita p̄mia ꝛ supplicia: hec ille. O q̄ dissimile est ite ꝛ veni te ī regnū eternū: ꝛ ignē et= num: benedicti ꝛ maledicti Igit̄ aūt sūt dissimilia quia precedens conuersatio illo= rum est dissimilis. Quare o fili tibi suadeo reuertere dum tempus est reuertendi ꝛ miserendi vt euadere pos sis illā strictā sententia3 ite maledicti. R Filius

A te scire cupio vnde pctō= ri ꝑpter exiguā delectatio= nem pcti tam magna ege= stas oriat̄ ꝛ in quo cōsistit.

Angelus Scire debes q̄ cū deus creasset hominē ideo eu3 tam nobiliter crea uit vt(q̄uis capax sit bono ru3 infinitoꝝ) tamen suas diuitias non nisi in ip̄o crea tore hr̄et. q2 vt dicit mgr̄ in 2. distin. i. hominē deus ad se fecit vt eū cognoscer3: co gnoscendo amaret: amādo eū possideret: ꝛ eo frueret̄ ꝛ beatus esset. Que beatitu= do est status omniū bonoꝝ. vt dicit Boe. de ꝯso. phie. li. 3. ꝑ. 2. Et iste diuitie hic per gr̄am possident̄ lic3 im= perfecte ꝛ absconse recte si= cut paruulus qui sub tutori bus ē: diuitias q̄dem habet

pietas eius. Et eccl. 12. Al tissim⁹ odio hз pctõres. Nõ aũt ẽ. qꝛ vt dꝛ. 8. ethi. silitudo ẽ causa dilcõis. Et eccl 13. omne aĩal diligit sibi silẽ. Cũ igit̃ ꝯrioꝝ ꝯrie sint cause. vt dꝛ. 2. de generatõe se quit̃ ꝙ dissilitudo ẽ cã odij. Nõ int̃ deũ ꝛ pctõrẽ maxia est dissilitudo cũ ds velit ob seruãtiã mãdatoꝝ. Mat. 19 si vis ad vitã ĩgre. ser. mã. sз pctõꝛ vult oppositũ. ꝛ ĩn est ꝙ maxia inimicitia orit̃ int̃ illos. Et hec magna est egestas tali amicitia carere de q̃ dicit ar. 8. ethi. ĩ pnci. ꝙ maxie necessaria ẽ amicitia ĩ vita. nã sine amic nullus eligerз viuere hñs reliq̃ bõa oia. Etem ditãtib⁹ ꝛ pn cipat⁹ ꝛ ptãtes hñtib⁹ videt̃ amicis maxime op⁹. Que em̃ vtilitas ẽ bõe foꝛtũe ab lato bñficio qđ maximuз et laudabilissimũ ẽ scз habere amicos. Hec ille. ✠ Fili⁹. Sat me psuasuз habes de his q̃ dic. Sз vnũ ẽ qđ me ãmiratione attonitũ red dit: nec valз mẽs mea id ex cogitare. Cũ em̃ tota sacra scptura deũ p̃dicet bonũ pi um ꝛ misicoꝛdẽ: ĩmo ꝯo mlt tiplex ei⁹ effect⁹ id clamet: cur ꝑ tã momẽtanea delec tatõe tã nobilissimã creaturã a se vult eternalr abicere quã ad imaginẽ ꝛ silitudĩeз suã creauit. Angel⁹. vide pabolã. ꝛ vidit. et angelus Quid inq̃t vidisti. Fili⁹ Uidi ꝛ ecce architectoꝛ sapientissim⁹ sedẽs inter mira opa q̃ fecit puũ pꝛoduxit op⁹. effectu tñ ꝛ dignitate supexcellẽtissimũ. Qđ op⁹ dũ fm suũ bñplacitũ pfecisset ipm vti acceptissimũ depositũ tradidit custodie cuiusdã dicẽs. Accipe illud ꝛ fida serua custodia firmis seris obstruẽs. Habeo eĩ capitales inimicos meis p̃ciosioꝛib⁹ opib⁹ ĩsidiãtes. Scio em̃ ꝙ si ipm op⁹ contigerit et si non abducũt furti q̃litatibus tamẽ turpissimis infi ciẽt. Recipit ille op⁹ ꝛ fide spopondit ipm seruandum Sed q̃d multa: paucis euolutis dieb⁹ negligẽter ipse depositari⁹ agẽs patulũ domus libeꝝ p̃bebat hostib⁹. q̃ intrãtes op⁹ illđ adeo ĩfecerũt vt null⁹ (cuius sanus odoꝛatus extitit) appꝛopin q̃re valeret. Uenit dñs ope

ris: ꝛ q̄d ei contigerit percipiens remedijs plurimis temptabat illud resartire ꝛ in pristinā dignitatē recuperare. verum cū nullo remedio pareret quin fetor eius accresceret (motus indignatiōe dominus) contra opus (tamet si preciosū) in profundū tamē maris dimersit: mallēs eo carere ꝙ fetorē tam intolerabilem sustinere. Hāc parabolā vidi: sed cuius sit interpretatiōis ignoro. Angelus. Illius est interpretationis que tue admirationi rn̄det. Nā ꝙ in hoc mirari ꝙ misericors deus peccatorem in peccatis persistentē a se abicit eternalr mirū esse non debet si indicibilis fetor mortalis culpe tibi (vt in se est) pateret. Tante enim turpitudis ꝛ fetoris ē: vt si possibile foret supremum beatū posse in celo peccato mortali infici ī momento a sūmo deo proicere e celo in infernnm ꝙuis ipse hominem fecerit: ꝛ ei se ad custodiendum cōmiserit. Spondet enim hoc homo se velle facere ī baptismo: quia ibi promittit renūciare diabolo ꝛ ac pōpis mundi: vt habet de conse. dis. 4. primū interroget. Tamē procedente tpe cū ad vsū venerit rationis torpet negligit ac pui pendit q̄cq̄d ī baptismo vouit patulū cordis ac sensuū prebens inimicis. i. demonibus: quē varijs nitunt maculare peccatis. Tēptat aūt deus vocatōe grā ꝛ sacmentis hominē reformare: ꝙ si noluerit cū culpa in eternam dānationē a se abicit.

Feria tertia Sermo Octauus

Leua oculos tuos ī directū. ꝛc. Audiuisti hesterna die de egestate peccatoris propter penuriā illius indicibilis boni qd ds est quē peccādo amittit: Nūc vidēdū ē de reliq̄s penurijs aliorum bonorum. Igitur angelus hodie venit ad filiū ꝛ ī fetore suo post porcos ambulātē īueniēs increpat eū dicens. Est tibi ne cure ꝙ in tuis persistis calamitatibus. Cur non reuerteris quidnā hic elegus perseueras? Filius. Nō possum reuerti. Nam tāte sunt

calamitates mee vt incurabiles videant. Angelus Loq̄ris vt amēs ⁊ hic is q̄ ꝑ mestica rōnis discretionem amisit. Nescis ꝙ pater tuus tāte est efficacie in suis opibus vt possit facere que cunqꝫ voluerit: ⁊ q̄ suo effectui n̄ resistūt. Si em̄ ip̄e pater rebus aliq̄bus in creatione ꝟtutē talez inseruerit: vt inmutent virtutē aliaruz aliquaꝝ reꝝ si eis fuerit applicate: vtꝫ in multis lapidibus p̄ciosis ⁊ in herb. et sic de alijs. Nūq̄d q̄ talia pōt pōt etiā deformatā naturaz reformare? Pōt certe (vt dicit Ansheř.) ⁊ scit ⁊ vult. Cuius aūt sit efficacie eius ꝟtus in aīa in quam intrat: hoc oñdit hodiernū euāgeliū in litterali ac mistico sensu qđ scribit Math. 21.

In il. tp̄e: Cū ītrasset iesus hierosolimā cōmota ē vniuersa ciuitas dicēs: Quis ē hic? Populi āt dicebāt: Hic ē iesus ꝓpheta a nazareth galilee. Et ītrauit iesus in templū dei. Et eicijebat om̄es vendentes et ementes in templo: ⁊ mensas nummulariorum ⁊ cathedras vendentium colūbas euertit. Et dixit eis: Scriptum est: Domus mea domus orōnis vocabitur: vos aūt fecistis illam speluncam latronū. Et accesserūt ad euz ceci ⁊ claudi in tēplo: ⁊ sanauit eos. Videntes aūt ꝓncipes sacerdotū ⁊ scribe mirabilia q̄ fecit: ⁊ pueros clamātes i tēplo ⁊ dicentes. Osāna filio dauid. Indignati sūt ⁊ dixerunt ei. Audis quid isti dicūt? Jesus aūt dixit eis Vtiqꝫ. Nunquid legistis? quia ex ore infan-

tium ⁊ lactentium perfecisti laudem? Et relictis illis abijt foras extra ciuitatem in bethaniam. Ibiq̃ docebat eos: de regno dei.

Uides q̃ efficax est xp̄i opatio. nã mi⁹ est q̃ in tali potestatiua electiõe nemo sibi resistebat. Sed postil. rõnẽ ponit dicẽs: q̃ a facie eius exibat splẽdor q̃daȝ qui eos terrebat sicut etiã ỽbis suis quãdo volebat dedit talẽ ỽtutẽ: vt patȝ Jo. 18. quãdo verbo illo: ego sũ ꝓiecit retrorsum qui eum cape volebãt. Sic quando animam intrat operat̃ in ea variam commotioneȝ: ideo dicitur: commota ẽ vniuersa ciuitas Nam quando anima reuersa fuerit ad deũ patrem tũc facit in ea tres salubres cõmotiones. Prima fit ꝑ cõtritionem. ps. Commouisti terrã ⁊ conturbasti eam sana contritiones eius quoniam commota est. Deide mouet linguã eius ad purã cõfessionẽ. Tertio mouet corpus totum ad satisfactionẽ Deinde eiecit ementes et vendentes: scȝ nummularios: id est auariciã: boues superbiam: columbas stoliditatẽ. Tunc sanat interioreȝ hominẽ. Uides igit̃ q̃ efficax est reuersio ad patrem:

B Fili⁹ Utiq̃ bñ ꝑpendo eam rem quam luce clarius perorasti. Et q̃ verꝫ sit habeo fateri necesse. spero etiã q̃ pater in me velit ip̄m opari (quẽ dixisti) effectum. Tantum ergo nunc peto vt mihi edisseras in q̃bus ip̄a egestas anime post primam penuriam consistat

Angel⁹ Quõ a me scire cupis id cordi mihi est tibi luculẽti⁹ explanare. Scire igit̃ debes q̃ post p̄mã egestatem quo peccator deum amittit: ⁊ ꝑ ꝯsequẽs passionem xp̄i ac amicitiam dei ĩ multas ⁊ alias varias incidit egestates: q̃s oẽs ħ narrare longũ foret. Sȝ q̃ p̄ncipales sũt tibi edisserã. Nã pctõr peccans amittit gratiam gratum facientem: que ſm Bernardum in ſmone de Natiuitate domini est sicut ignis ad coquendũ omnia cruda cibaria vt sapida reddant̃ sic ip̄a respectu omniũ bonoꝝ q̃ hõ fac̃. Si grã

adest sapida in ꝯspectu dei reddūꝛ. sic ut Geñ. 8. legiꝛ de noe qñ obtulit pꝰ diluui um deo de cūctis aĩantibus offerribilibꝰ dꝛ ꝙ odoratꝰ ē deꝰ odore suauissimo ꝛ bñ dixit noe ꝛ filijs eiꝰ ꝛ dixit. Crescite ꝛ mľtiplicamĩ. sic qñ ex tali grā hō fac̄ bona a deo bñdiciꝛ: ꝛ non ĩmerito: qꝛ ꝑpꝛ grām q̄ a solo deo ē: oĩa bona sibi accepta sunt. vñ dñs Math. xj. Qui dat tantuȝ potum aque frigide in nomine meo. i. ĩ grā non ꝑdet mercedem suā. Uides igiꝛ ꝙ mag̃ penuria hec est carere scȝ grā recte sicut si q̄s haberet ad vescēdū carnes seu pisces: ꝛ ignē seu ligna nō haberet illa ad coq̄ndū vtiqȝ talˀ necesse hr̄et ex tali penuria: aut cibū crudū comedere: aut certe eo oĩno carere. Sic pctōꝛ q̄ facit bona de genere boni non hñs ignē grē: tunc aut deo sua reddit insipida q̄ facit oꝑa: aut certe totaliter obmittit

¶ Nō tñ facere nō debet vt ea obmittat: qꝛ et si accepta a deo nō sint ad preliandū eternaliꝛ: tñ valent alias ad multa bona. vt dic̄ magi. in. 4. dis. 15. ꝛ habeꝛ de peni. dis. 3. c. Si qñ videris inter multa pctā aliquē facere que iusta sunt non est tam iniustus deus vt ꝑpter multa mala obliuiscaꝛ paucoꝝ bonoꝝ. Nō exponens ibidē Bonaueñ. dic̄ ꝙ hoc veꝝ ē si ad glīam dī hec fiāt Nā triplex ē bonuȝ vt dicit doc. subtilˀscotꝰ p̄ter bonitatē entitatiuā. s. bonū ex genere bonū circūstātionatū: ꝛ illud ē de q̄ debet ĩtelligi hec auctoritas. Terciū aūt bonū ē bonū ḡtuitū. Et hoc bonū ē a deo acceptū: vnde qñ homo scit se esse in peccato mortali nō debȝ tñ obmittere q̄n oꝑa bona faciat bñ circūstātionata: qꝛ valēt ad mľta. Primo ad mľtiplicationē tꝑalium. Jsa. 1. Si volueritis ꝛ audieritis me bona terre comedetis. Scdo valētˀad tꝑalis pene dimiņutionē. 3. Reg. 21. d achab. Nō vidisti inq̄t dñs ad helyā achab corā me humiliatū: idcirco nō inducā malum in diebꝰ eius. Tertio valent ad grē impetrationē sicut raab Josue. 6. inuenit grām ꝑpter bona que ostē

dit nuncijs quos iosue misit
ad explorandã terrã ꝓmissio
nis. Quarto valent ad bone
vite assuefactionẽ. Treno.3.
Bonũ est viro cũ portauerit
iugũ dñi ab adolescentia sua
Quinto valẽt ad resistendũ
facili⁹ pctis: qꝛ pctm̃ qđ per
penitentiam non abluitᷣ mox
suo pondere ad aliud trahit:
vt dicit Greg. Hec bonauẽ.
ibidẽ sup magi. Attñ vt di-
xi q̃diu homo ẽ in pctõ mor-
tali ad vitã eternã ei non va-
lent p se: ſm illud.1.coꝝ.13.
Si linguis hominũ loquar ⁊
angeloꝝ: caritatem autẽ nõ
habeã: nihil mihi ꝓdest scȝ
ad vitã eternã. Et mgr̃ i tex.
ꝑallegato: ⁊ de ꝯse.di.5.ca.
nihil ꝓdest. vbi glo.i.ad vi-
tam eternaȝ. ¶ Tercia
egestas ẽ qꝛ pctõr amittit eti
am illã dulcissimã societateȝ
omniũ electoꝝ. Cum eñ do
minũ eoꝝ offendit: eos ĩ hoc
offẽdit: hñt eĩ ꝑfectã dilectio
nẽ ad ipm ⁊ sũmã cõplacẽtiã
semꝑ cupientes impleri eius
voluntatẽ: ideo in hoc offen
duntᷣ a pctõre. Scđo ĩđo: qꝛ
eoipso q̃ se a cõmunione eoꝝ
separat ⁊ societate quasi se vt
ab excõmunicat' effectũ eos

indicat. vñ Eccl.13. Non cõ
municabit lupus cũ agno. s.
pctõr iusto: aut que cõmuni-
catio homĩ scȝ sancto cum ca
ne. i. pctõre. Preterea pctõr
cõtrariũ se sanctis efficit per
peccatũ dñ ꝯtrarie ꝓtãti mili
tat. Juxta illđ. Eccl.33. Sic
ꝯtra vitã mors sic ꝯtra iustuȝ
peccator. Tertio qꝛ peccator
q̃tum in se est ꝑ pctm̃ gloriã
sanctoꝝ diminuit: quia sãcti
de eius gloria visa gauderẽt
vnde Eccl.7. Ne pecces in
multitudinem ciuitatis. Cre
dendum est enim ꝙ sancti in
celo orẽt ꝓ nobis ⁊ suis orõ
nibus auxilientᷣ nobis. vnde
Bern. ĩ quodã ſmõe. Tria
inq̃t sunt q̃ in festitatib⁹ sctõ-
rum vigilãter ꝯsiderare debe
mus: scȝ auxiliũ sancti: exem
plũ eius ⁊ nr̃am ꝯfusionem.
Auxiliũ eius qui potens fuit
in terra potentior est in celis
ad orandũ ꝓ nobis. Vñ de
quolibet bono hoĩe ⁊ timen-
te deum dicit ꝓpheta. Volũ
tatem faciet timentiũ se ⁊ de
ꝑcationem eorum exaudiet.
Quid ergo amantiũ? Et ml'
toplus eo fruentiũ. Scđo in
tueri debem⁹ ei⁹ exemplum
qđ oñdit ĩ terra ꝑ suã cõuer-

fationem sanctam: vt ex eius exemplo possimus consequi beatitudinē. Unde aug⁹. in quodā sermōe. Nos volum⁹ gaudere cū sanctis: sed tribulatiōes mūdi nolumus sustinere cū illis. Tertio debem⁹ intueri confusionē nostrā: q꞉ cū talis sanct⁹ similis nobis fuerit passibilis: timemus tamē etiā parua facere: cū scti tā magna egerūt. Cum igit̄ hec tria hoīes nō ponderant ꝛ nihil hoꝝ que debent faciunt: vtiq꜄ quātū in eis est eorū gloriā minuūt. Hec est igitur tertia miserabilis egestas peccatoris. Sed q̄d plura cū tot sint in corꝑe ꝛ anima peccatoris egestates vt dinumerari nō valēt. Sꝫ tn̄ in sequētibus conditionibus magis patebunt. E Filius.

Satis me informasti de miseria et egestate pctōris. Sed est q꜄ mentem meam tangit: cur deus opera bona ad vitam eternam nō acceptat nisi in gratia fiant ꝛ ex gratia.

Angelus ducit ipm ad parabolam di. vide: ꝛ vidit. Rursumq꜄ angelus. Quid inq̄t vidisti? Filius. Uidi: ꝛ ecce homo ꝑpotens ꝛ diues ad quoddā declinauit hospitiū volēs in ipso refici. Dn̄s aūt hospitij ludis trufisq꜄ intentus quo honore ꝛ reuerentia eundē dn̄m suscipere deberet non curauit: q̄nimo vasa cibos et potus tam fetida et immunda ei ꝓposuerat vt cibus cum scutellis et vasis in nauseam verteretur. Sicq꜄ factū est vt exiēs idē dn̄s ab hospitio ꝗuo ꝑmij ac recōpensationis dono hospitē cē fuit dignū. ꝛ ꝓgrediens reperit domū cuiusdaꝫ pauꝑcule vidue: quā cū intrassꝫ: ipꝫ vidua īdicibili affectu recipiēs oē qd̄ potuit ei exhibuit: attamē nō nisi ꝑua offula eum refecit q꞉ q̄d ei vltra daret non habuit. Quā tn̄ offam prefatus dn̄s ḡtant̄ accipiēs ꝓpt̄ affectū ipius mulieris etiā ꝑmijs vltra condignum eam dotauit. Et nō p⁹ mlt̄ū tꝑis p⁹ eā direxit ꝛ in curiā suā introduxit dicēs: Si mihi in tā ꝑuo ꝛ modico fuit fidel̄ q̄d fecisset ī magnis. Hāc ꝑabolaꝫ vidi: īterꝑtationē ei⁹ a te expecto. Angel⁹ Cōgruā vidisti ꝑabolā ꝛ satꝭ planā. ꝯ ei hō iste ꝑpotēs q̄ etiaꝫ mag̃ ꝯsiderio hospitiū illi⁹ ītrauit

ꝓpter vasoꝝ inmūdiciā cibū in se bonū comedere nō potuit ⁊ ob id p̄dictū hospitē paruis donis dignū habuit: aut certe uulť. Quid putas deū estimase posse re bōa pctōris q̄ rāetsi in se bōa sint ac tñ circūstātionata: tñ qꝛ ex mēte ꝓcedūt mortali turpitudīe maculata: iō tā p̄potēti dño acepta eē ad p̄miādū ī vita eťna nō pñt. ipe eñ d̄s desiderat ad coꝛ hoīs ītrare iuxta illud ꝓuer. 8. delicie mee esse cū filijs hoīz. Et tūc ī apo. 3. ego sto ad ostiū ⁊ pulso: si q̄s mihi apuerit ītraboꝛ cenabo cū illo. Q̄ō si ī mortľi pctō ē coꝛ vt p̄dixi ⁊ si dño offert bona nō acceptat. Abhomīatio ē eñ victima īpioꝝ: vt d̄r ꝓuer. 15. ⁊ in Esa. c. j. dic̄ dñs holocausta arietū agnoꝛuz et hircoꝝ nolui nec offeratis vltra frustra. incēsū vr̄m abhomīatio ē mihi: sabbatū et festiuitates vestras nō ferā. ini qui sūt cetꝰ vr̄i. ⁊ cū mltiplicaueriť orōnes vr̄as ñ exaudiā. Et pōit postea rōem illorū bonoꝝ ī acceptōe. d. Naz manꝰ vr̄e plene sūt sāguine. Sz ad viduā intrauit ⁊c. hec vidua ē aīa deuota viduata ab oībꝰ dilectꝭ hꝰ seclī q̄ solū deū expectat q̄ paup ē qꝛ sibi ip̄i nihil boni ascribit: ⁊ ideo opa eiꝰ sūt magna corā d̄o qꝛ affectꝰ magnꝰ. vñ geñ. 4. respexit d̄s ad abel et bonitatē eiꝰ. ⁊ postea ad munera eius qꝛ affectꝰ placet d̄o ⁊ dilcō in ope. di. 38. sedulo: ⁊ de cōse. di. 5. nē mediocriter. igiť reuertere ad patrē: ⁊ cura facere bona in gratia.

Feria quarta. Sermo nonus.

LEua ī direc. oc. l. Postq̄ ōnsa ē miserabilis ac penuriosa egestas filij ꝓdigi. i. pctōris Nūc ad secūdā eiꝰ accedēdū est cōditionē quā habuit ī secūdo statu: qꝛ fuit veste nudꝰ Cōsūpsit eñ eas cū meretricibꝰ sicuti ⁊ cetera bona. igiť hodie visitat angelus filium sibi commissum itidem in misera regione existentem et dicit: Cur nō (arrepto itinere versus patriam) reuertaris? Quid hic miser īmoraris cuius exuuie nimis tenues ab

incõmodis tempestuosis te p̄ seruare non valent. Uade ad patrem vt prioribus vestib⁹ peroꝛneris. Filius. O angele Ire trepido ꝛ faciem patris ꝯtimesco. Cum enim viderit me tam nudũ(q̃ tam vestibus ab eo recessi) veniẽ tẽ: diris impositis plagis: etiam verbis contumeliosis me arguere nõ obmittet. Angelus Nequaq̃: Sed si viderit te puro coꝛde menteq; sincera reuerti te (crede mihi) paterne recipiet. qꝛ tales suscipit. Si aũt q̃s ficto coꝛde accedit ipm solũ temptã di gratia: hunc increpatum a se abicit. Nõ ptꝫ i hodierno euã. qđ mat. 12. scribit.

In illo t: Accesserũt ad iesum scribe ꝛ pharisei dicẽtes: Magister volum⁹ a te signũ videre. Qui rñdẽs ait ill'. Generatio mala ꝛ adultera signũ querit: ꝛ signũ nõ dabit ei: nisi signũ ione ꝓphete. Sicut eñ fuit ionas ĩ vẽtre ceti tribus diebus et tribus noctibus: Sic erit filius hominis in coꝛde terre tribus dieb⁹ ꝛ tribus noctibus. Uiri niniuite surgent in iudicio cũ generatione ista ꝛ condemnabũt eam: qꝛ penitentiã egerũt in pꝛedicatione ione. Et ecce plusq̃ ionas hic. Regina austri surget in iudicio cum generatione ista et condemnabit eam: quia venit a finibus terre audire sapientiaꝫ salomonis. Et ecce plusq̃ salomõ hic. Cũ autẽ inmũdus spũs exierit ab homĩe ambulat per loca arida querens requiem ꝛ non inuenit Tũc dicit: Reuertar in domũ meam vnde exiui. Et veniens inuenit eam vacantem: scopis mũdatam ꝛ oꝛnatã. Tũc vadit ꝛ assumit secũ

alios septē spūs nequiores se. Et ingressi habitant ibi: ꝛ fiūt nouissima hominis illius peiora prioribus. Sic erit ꝛ generatiōi huic pessime. Adhuc eo loquēte ad turbas ecce mater eius ꝛ fratres stabāt foris querētes loqui ei. Dixit autē ei quidā. Ecce mater tua ꝛ fratres tui foris stāt querētes te. At ipse respondens dicenti sibi ait. Que est mater mea: ꝛ qui sunt fratres mei? Et extendēs manū in discipulos suos dixit: Ecce mater mea ꝛ fratres mei. Quicumqꝫ enī fecerit voluntatem patris mei qui in celis est: ipse meus frater ꝛ soror ꝛ mater ē.

S Uide igit̄ ꝙ luculenter presens euangeliū differētiā accidētiū ad deū ostēdit. Nā hi qui duro ꝛ obstinato corde accedūt sperantes ꝯsequi misericordiā: stante obstinatione: hi nimirū ipsum plus temptāt ꝙ orēt seu petant. Cū enī oratio sit pie ac humilis mētis in deū conuersio: quomodo pōt orationē fructuosam facere mens supba ac in pctō dura. Jaco. 4. Deus supbis resistit. Tales enī que rūt signū diuine iusticie contrarium. Nam peccatorē inpenitētē ꝛ in peccato pseuerantē: tā etsi deo de ꝑpotētia absoluta possibile foret: sue tamē iusticie oīno esset ꝯtrariū. Et ideo hoc signū nūꝙ dabitur alicui peccatori. Sꝫ tali pessime generationi non dabitur aliud signum sue salutis nisi signum ione ꝓphete. Nam ipse ionas qui fuit a deo destinatus ad niniuē ciuitatē magnā vt subuersionem illius predicaret nisi penitentiam agerent prius in mare missus est: ꝛ in ventre ceti per triduum detētus designans ꝙ Christus missus a patre ſm illō Gal. 4: Cū venit plenitudo tempis misit deus filium suum. ꝛc. Mittēdus erat ī mare amarissime passionis sue ꝛ in vē

tre terre vsqꝫ ad tertiā diem sepeliēdus anteq̄ penitētia sumeret effectum. Et hoc sig nū dat his q̄ se conuerti ad deū volūt: vt vicꝫ penitētiaꝫ agant: ⁊ se suis passionibus cōmunicent. Et sic a christo querant signuꝫ saluberrimū non temptandi gratia sꝫ gratia conuertendi ⁊ iustificandi a peccatis: in quo deus maius miraculū facit q̄ quādo celū ⁊ terrā creauit ſm augustinū. Et tūc talis homo q̄rit ipsum recto corde ⁊ mēte pura. Quē deus non expellit quia mater frater ⁊ soror efficit christi. Mater: ipsum spiritualiter generando: frater: fide eū imitādo. soror: caritate eum prosequēdo. hāc enim misticam cognationeꝫ q̄ ipsam sic contrahimus ip se p se ostēdit: quando dixit. Que est mater mea? ⁊c. Sequit: Qui enī fecerit voluntatē patris mei. ⁊c. ergo p impletionē volūtatis eius a nobis efficimur ei⁹ mater. igit. Filius. Valde cōsolatur me tua optima informatio. igitur quaten⁹ me velis informare de secūda mala ꝯditione scꝫ aīe nuditate supplex posco. Angelus. Quod a me petis cordi mihi est ⁊ plurimum acceptuꝫ. Scire igitur debes q̄ vestes quibus aīa ornatur sunt virtutes: vt habetur de ꝯse. di. v. c. fucare. ⁊ di. 40. ca. i. in glo. hee virtutes decorāt animam. Quibus vestibus caruit ille cui dictū est: Amice quō huc intrasti nō habens vestem nuptialē. Mat. 22. Habet enī vestis triplex officiū scꝫ cooperire nuditatem. fouere ab algore ⁊ caumate: ⁊ ornare. Et ob id nō īmerito vestes ꝟtutes dicūt. Primo q: operiūt. Vñ Jaco. 5. Charitas operit multitudinē peccatoruꝫ. Et puer. 10. Vniuersa delicta operit charitas: Jdeo dicit Apo. 16. Beatus qui custodit vestimēta sua ne nudus ambulet. Secūdo habet vestis fouere ⁊ protegere ꝯtra aduersa: videlicet contra estuꝫ temptationis: contra frigus desperationis: cōtra imbres persecutionis: ⁊ contra ventos tribulationis: puer. vltimo. Non timebit domui sue (scꝫ mulier fortis) a frigoribus niuis. Omnes

enī domestici eius vestiti sūt duplicibus: Quia duo sunt precepta charitatis scilicet dei ꝛ proximi. Tertio hꝫ vestis ornare membra. Sic charitas quia est forma omnium virtutuꝫ: Can.3. ꝙ ferculum Salomonis erat media charitate constrata: quia omēs virtutes (que ꝯsistūt ī medio) supstrata charitate ornanť. De quibus diciť.1. Cor.13. Charitas patiens est: benigna est: non emulatur.ꝛc. Dicitur etiam hec vestis nuptialis ratione sue singularitatis ꝛ preciositatis. Sicut enim nullus contractus preciosior est nuptijs qꝛ in ceteris contractibus pecunia vel aliquid aliud addiť. Sed in nuptijs tam spōsus ꝙ̃ sponsa tradent qđ preciosius habent: scilicet seipsos. Et huic contractui bene convenit charitas. Igiť hac veste indutus fuit dei fili⁹ quādo ad nuptias veniēs ex nimia charitate (vt dicitur ad ephesios secundo.) Voluit incarnari. Et propterea eadē veste spōsaꝫ suā scilicet ecclesiā quo ad singula mēbra sua indui voluit. Ideo diciť charitas vestis nuptialis. De his vestibus hic supersedeo. quia dominica de passione se offeret materia de ipis loquendi. I

¶ Dico igitur ad propositūꝫ ꝙ has preciosas vestes amittit: qui in peccatū mortale cadit. Et de hoc est magis hic ad propositū. ¶ Scire igitur debes ꝙ charitas facit tria magna bona in voluntate in hoc ꝙ ipsaꝫ reddit bñ dispositā in operādo. Unde scdm Bonaueturā in.2.dist.35.ꝛ Alexander de al'.in secunda pte in tractatu de malo diciť ꝙ tunc voluntas nostra bona est: cum habet modū: speciem: ꝛ ordinem. Sed tunc habet modum quando ī mouendo siue operando continuatur diuine voluntati vt principio mouēdi tūc specieꝫ quando ordinē ꝛ conformať ei vt regule dirigenti. Et tūc vnitur ei vt fini quietāti. In primo est bonum modificationis. In secūdo vero bonum specificationis. In tertio est bonum ordinationis. Quo ad primum est sciendū ꝙ deus ipse talem modū posuit homini: vt si recte regu-

letur deus ab homie sup oia diligat nihil preter eius voluntatē audeat appetere: nihil ei ↄtrariū possit desiderare: sʒ semp illud ī orone dñica dicere: fiat voluntas tua. ꝛc. Scdm bonū dr specificationis siue decorationis. Que in hoc ↄsistit qñ deū hʒ vt regulā dirigētē ꝛ exēplar suoꝝ operū. Vñ xps Jo. 13. Exemplū dedi vobis vt queadmodū ego feci ꝛc. Tertiū dicit bonū ordinatōis qd nihil aliud est ꝙ ꝙ homo in deū omnes suas cogitationes: locutiones ꝛ opationes tanꝙ in vltimū finē dirigere debet. sicut dicit. j. coꝛ. 10. Omnia in gloriā dei facite. Ex quo seq̄tur ꝙ homo ordinat in deuʒ tanꝙ ī finē vltimū: qꝛ ad hoc factus est. vt dicit. 2. li. sen. di. 1. Et sunt vba Augu. in Ench. fecit deus creaturā rationalē que summū bonū intelligeret: intelligēdo amaret: amādo possideret: possidendo frueret. Uide igit ꝙ bene vestita est anima q̄ charitatē habet ꝛ p ↄsequēs al's virtutes. R Sʒ nūc tibi explanabo qd a me principalit petisti scʒ in q̄ consistat aie nuditas. Cognito eni habitu priuatio facilit cognoscitur. Scire igit debes ꝙ per peccatū mortale priuat aia illa nobili decore vtutū. Dicit eni Aug. ī lib. de natura boni ꝙ peccatū est corruptio mōi speciei ꝛ ordis. Nā peccatū mortale pmo destruit illā modificationē quā tibi superi⁹ explanaui qꝛ per pctm discōtinuat volūtas a diuīa motiōe: qꝛ iā nō vult bonū sʒ malū. Et si q̄d aliqñ vult boni de genere boni nō vult sicut de⁹ vult: deficit eni ei bonuʒ illud modificatiōis. Itē destruit bonū exemplare: qꝛ iam nō opat fm exēplar. Similiter ꝛ tertiū dstruit bonū scʒ ordinatiōis eoꝙ finaliter nō q̄escit ī deo sed in creaturis. Et sic aia priuata his bonis reddit nuda. peccatū eni mortale priuat eā omi decore: nec pōt ī tali aia eē ordo ī deū pfect⁹. Et sic aia exponit instar corpis nudi triplici incōmodo scʒ tēpestati frigoris ꝛ caumatis vt supra dictum est. Itē exponit etiā confusioni corā deo ꝛ angelis. Et tertio turpitudini. Vñ Treñ. 4. denigrata est facies tua

ſup carbones. Nã tria ſũt bona q̃ deſtruũt p pctm̃.ſ.grẽ: q̃ totalit auferṫ: ob id reddit aĩa turpis ⁊ deformis. Secũdũ eſt bonũ nature in ſe cõſiderate. Quod nec tollit nec corrũpit ꝓprie loquẽdo per pctm̃ ſ3 aliq̃ mõ vulneraṫ: iõ turpitudini exponit. Tertiũ eſt bonu3 nature vt ↄſiſtit in quadam naturali habilitate qδ bonũ licet nõ totaliter deſtruaṫ q̃diu hõ eſt hic in via tñ p pctm̃ minuit: q2 q̃tũ acquirit de abilitate ad malu3 tm̃ diminuit abilitas ad bonum. Quia q̃tũ accedit ad vnũ oppoſitorũ tm̃ receditur ab altero. Et ſic exponit tempeſtati variarũ temptationũ A Vides igitur q̃ magna miſeria ẽ te eẽ his veſtib⁹ priuatũ. Igit reuertere ad prẽ3 Filius. Qδ ſic ſit habeo fateri neceſſe. Sed vnum eſt qδ me puſillanimẽ reddit. Nã viuere ⁊ opari ſcδm modũ ſpeciẽ ⁊ ordinẽ: ſicut ſat) egregie perorasti: magne vt reor difficultatis eſt. Quis enĩ v3 oẽs opationes: locutiones ⁊ affectiones ſemper in deu3 ordinare: neſcio qua arte id fieri debeat. Angel⁹

Vide perabolã. Et vidit. Et angelus: quid vidiſti? Filius. vidi ⁊ ecce in orto ameno multi ſedebant homines tamẽ in veſtitu diuerſi. Nã quidã ſericis erãt ornati reliqui ⁊ maior ps nõ niſi ruralibus tegebanṫ induuijs. Omnes tamẽ baliſtas ĩ manu tenebãt ad ſagitandũ paratas. Nam domin⁹ orti per precones ſuos ad hoc eos inuitauerat: quaten⁹ oẽs ad p̃fixũ ſibi ſignũ tela emitterẽt: vt q̃uis ab eo recipet donu3 brauij ſm q ꝓpinqui⁹ id tãgeret. Vidi ⁊ ecce q̃ p̃cioſis veſtib⁹ induebãṫ: oĩ q̊ poterãt ſtudiõ ac ſollicitudine tẽptabãt quaten⁹ dño orti placerẽt ⁊ ꝓmiſſum brauiũ ſecuri arripent. Appoſitis igitur ad baliſtã mãib⁹ vtriſq3 ac ſiniſtro oculo clauſo cũ dextero oculati⁹ intuebanṫ ſi quõ prefixũ ſignũ directo telo: oĩbus curis poſtpoſitis: tangere poſſent. Reliquis vero q̊rum ruralis veſtis erat nihil ſtudij: ea in re: erat: q̃n poti⁹ leuitatibus ac rebus minus neceſſarijs intẽti ſine cura tela ſua ĩ incertũ emiſerṫ. Sic q3 factũ ẽ vt illi p̃mi brauiu3

obtinerēt optatum: reliquis
sine honore de orto exclusis.
Hanc vidi visionē: eius īter-
pretationem scire cupiens.
Angelus. Bene vidisti. Or-
tus hic ecclesia est: de q̄ dicit
Can. 5. Ueni in ortum meū
soror mea sponsa ⁊c. Dn̄s or-
ti christus iesus: hoīes in eo
oēs sūt christiani boni ⁊ ma-
li: ideo vestitu scilicet chari-
tatis ⁊ cupiditatis sūt diuer-
si ⁊ dissimiles: oēs tamē sunt
inuitati ad operandū bona.
ideo balistas tenent in mani
bus: qz omnes ad brauiū ce-
lestis glorie inuitati. Celuz
in balista est intētio in opere: q̄
tū c recto tramite emittit qn̄
sinister oculus claudit ⁊ dex
ter aperit. Un̄ Math. 6. Si
oculus tuus fuerit simplex:
totū corpus luciduz erit. qd
nō pōt fieri sine studio ⁊ dili
gētia. Nos studiū mali mini-
me curāt sed viuūt sicut be-
stie: ergo brauium nō obtine
būt: sz tantū boni. Igit tu fac
similiter qz nō sufficit bonuz
facere nisi bene fiat. M

Feria. V. sermo. X.

LEua ocl'os. ⁊c.
Quia heri scdaz cō
ditionē secūdi status peccato
ris vtcūqz explanaui. Terci-
am igit aggredi (dei adiuto
rio attēptabo: que est q hic
fili⁹ pdigus fuit cibo fameli
cus: qz desiderabat vētrē su-
uz siliquis porcorū īpleri et
nemo ei dabat. igit ī hac q̄n-
ta feria venit angel⁹ ei⁹ (mo
re solito) ad eū quē repperit
adhuc mesticia sopitū: ⁊ dic
ad eū. Adhuc manes in stoli
ditate tua: Mane hic ⁊ fame
morere. Que eniz tristia tua
que ve tam dira perturbatio
tua: vt tam in magnis mise-
rijs non cures reuerti ad pa-
trē: quatenus tibi in tuis ne
cessitatibus posset subuenire
Filius. Non ibo: Timeo
enim valde vt si tam fameli-
cus veniam me vti famelicū
canem indignum me panib⁹
filiorū iudicans abiciet. An
gelus. Non est ita. Fallit te
opinio tua: tā etsi in pricipio
te posset forte duris vbis ag
gredi pat: tu tn̄ psiste ⁊ fide
ītegra accede: ⁊ cito ī māsue-
tā receptionē tui flectet Mi
sericors enī est nec in ira sua
ptinebit misericordiā suā. Nos
vt sic pbes esse ipz audi qd
hodie tibi eccl'ia ppōit euā.

Mathei .xv.

In illo tpe: Egressus iesus secessit in p̲tes tyri ⁊ sidonis: Et ecce mulier chananea a finib⁹ illis egressa clamauit: dicēs ei. Miserere mei dn̄e fili dauid: filia mea male a demonio vexat̃. Qui nō respōdit ei v̄bū Et accedētes discipuli eius rogabāt eū dicētes. dimitte eā qꝛ clamat post nos. Ipse aūt rn̄dens ait. Nō sum missus nisi ad oues q̄ perierūt domus israel. At illa venit ⁊ adorauit eū dicēs: Dn̄e adiuua me. Qui rn̄dēs ait: Nō est bonū sumere panē filiorū ⁊ mittere canib⁹ At illa dixit: Etiā domine. Nā ⁊ catelli edūt de micis que cadunt de mēsa dominorū suorū Tunc respondens iesus ait illi: O mulier magna est fides tua: Fiat tibi sicut vis. Et sanata est filia eius ex illa hora.

Vides igit̃ ꝙ q̄uis domin⁹ hāc mulierē prima facie verbis expulerat diris: hoc tam̄ nō iō egit vt ei mīam negare vellet: s; vt ei⁹ magnā fide; p̲baret: ⁊ ꝙ nō nisi credēte; recip̲e velit. Optet eni accedētē ad deū credere: apl'i v̄ba sūt ad heb. II. Sic tu similiter facito cū ad patrē veneris: Dic pater Non sum dignus vocari filius tuus: fac me sicut vnum mercennariū Dic cu; propheta: Elegi abiectus esse in domo dei magis q̄ habitare in tabernaculis peccatorū. Na; in illa muliere laudatur fides: paciencia ⁊ humilitas: quapropter salua facta est: vt patet. Quare vt te huius euangelij (post sensum litteralem) inuitet etiā misticus: te volo scire ꝙ ipsa historial' p̲abola

in mistico sensu in duob⁹ articulis versat. ¶ Quos si mente ruminaueris ad patrem ꝗprimũ ibis. Nã articuius primus versatur circa gratiosam filij dei incarnationem. Secundus circa ipsius incarnationis hoīs ꝑditi releuationẽ. Primꝰ in pn cipio. Secũdus in fine. Naꝫ filius dei exiẽs a patre ⁊ veniens in mundũ secessit in ꝑtes tyri ⁊ sydonis.i. in ꝑteꝫ tẽptationibꝰ ⁊ angustijs plenã. Nã sidon venatio: tirus tribulatio ⁊ angustia interꝑtatur. Uenit auteꝫ Jesus in partẽ nõ in totũ: qꝛ tã etsi penalitates nostras aliquas assũpserit nõ tñ oẽs sed solũ illas que nostre redemptioni erant conducibiles: vt dicit magister li.3.di.15. Scd̃us articulus versatur circa effectũ passionis Jesu christi. Ideo dicit. Et ecce mulier chananea.⁊c. Nã qñ filiꝰ dĩ ingressus ẽ in mũdũ:aĩa peccatrix egressa ẽ ex suis finibꝰ nec mirũ: quia filius dei venit in mũdũ vt aĩam mente ⁊ affectu educeret de mundo ⁊ ipso mũdo relicto celestia qreret.col.3. Si ꝯsurrexistis cum christo que sursum sunt querite.⁊c. Oportet igit vt peccatrix anima de peccatis egrediatur per penitentiam si desiderat christi passiõibꝰ cõmunicare. Quod ⁊ tu fac o fili:ne preciosa passio christi in te frustretur. Filius Satis tua informatio me vult persuasum vt ad patrem reuertar. A. Sed dic mihi in quo consistat anime fames vel in cuius cibi absentia ipsam famẽ patiat. Angelus. Nõ inquit suo nõ vescit cõgruo cibo. Cibꝰ enĩ rationalis creature deus ẽ. Uñ angelus raphael ad thobiã seniorem ⁊ iuniorẽ dixit Ego vtor cibo inuisibili.c.12. Cibũ autẽ esse deum omnium rationalium creaturarũ sic cõuenit rationibus oñdere ꝭm vilhelmũ parit.in tractatu d̃ sacramẽtis. Primo ratiõe vitalis caloris aĩe que sincera charitas est. Si enĩ qd̃ nutrit ⁊ sustẽtat vitalem calorẽ cuiuslibet corpis animalis verus cibus illius est:ergo cum diuina bonitas charitatem in homine sinceram augmentat ⁊ nutrit:relinquit ꝙ deus eius verꝰ ci-

bus est. Quod, per similitudines in creaturis potest ostendi. Nam si bonitas cuiuscunque creature in cognitore suo suam dilectionem excitat nutrit et auget: quid diuina bonitas in suo cognitore operatur. Amplius cum bonitas in creatura quacunque non sit nisi vestigium pertenue atque per modicum ipsius fontalis atque redundantis bonitatis: quid est deus nisi fons abissalis omnis boni qui et ipse met est bonitas. Sed vt experientia docet bonitas creature suos amatores nutrit: et augmentat in malo amore quem ad ipsam habent. vt patet in auaro: nam qui diligit aurum quotiens cognitione ipsum percipit totiens ad ipsum amore afficitur. Sic et de amatore alicuius mulieris. etc. Si igitur hoc potest creata bonitas operari in suo amatore: nunquid et deus potest in suis dilectoribus hoc operari? potest vtique et facit. Amplius sicut bonitas et conuersatio cuiuslibet sancti viri in corde benigni auditoris sanctam amicitiam excitat: et quantomagis innotescit eidem tanto magis eandem auget et nutrit. Sic et incomparabiliter amplius diuina bonitas in cordibus (contrario amore non corruptis) necessario sanctum amorem suum excitat nutrit et auget. Idem est de suauitate ipsius. Similiter dicendum est de beneficentia eius. Nam vt videmus naturali quodammodo exitu beneficiatus beneficum suum diligit sicut filius patrem: et sic de alijs. Si ergo in creaturis multiplex est ratio augmentandi amorem inordinatum in suo amatore: vt dictum est siue sit ratio bonitatis: pulcritudinis: saporis: suauitatis: ac beneficentie: certum est quod verum est que tibi de deo explanaui. Et loquor hic de amore sancto et gratuito quem non incuruat voluptas et vtilitas in proprium subiectum quem charitatis nomine solum dignum duxi quod nihil habet venalitatis: per quam amator nihil sibi acquirere desiderat sed omnia refert in amatum deum. Nunc igitur dico vitalem calorem quem deus in animam diffundit solus et ipsum nutrit et augmentat. ideo propter ipsam rationem pretactam cibus anime verissime deus est. ¶ Secunda ratio sumitur ex parte inclinationis anime quo ad intel

lectū ꝛ affectū. Ubi ſcire de-
bes ꝙ qꝛ hō ad imaginē dei
creat⁹ ē ſcḋm ſupiorē portionē
anime (vt ſ. dcm̄ ē) ideo nul-
la creata re ſaturari pt niſi tā
tū ſūmo bono. Omnes enim
creature reſpectu anime eſu-
rienti poſt ſuū cibū ſunt ei vt
ſtramina et ſiliqne : que nec
ſaturare nec calorem vitalē
augere valent: ſed poti⁹ aug
mentant in anima calores fe
briles ꝛ diſconuenientes ipi
anime. Nulla em̄ creata ve-
ritate pōt intellect⁹ ſaturari
vel quietari niſi ī creatore ve
ro. neqꝫ affectus eius aliquo
creato bono niſi bono increa
to qui deus eſt ſaturari pōt.
ꝗ ꝛc. Tertia rō ſumi
tur ex pte defect⁹ illius cibi.
nā ſicꝰ ſubtracto cibo corpali
corpus diu viuere nō poteſt.
ſic ſubtracto cibo illo ipi aīe:
ipa aīa nec ad momētū viue-
re pōt. Idō dicitur panis co-
tidian⁹. Lu. xj. ꝛ ſupſbalis
Mat. vj. qꝛ eo ſubtracto īme
diate morit̄. Nā ſicut nō eſt
vita corpori animali ſeu vite
ſuſtentio abſqꝫ incorporatio-
ne cibi conuenientis: ſic nō eſt
vita gr̄e cordi humano abſqꝫ
incordatione et inuiſceratio
ne ſpiritualis cibi illi vſte cō
uenientis. Incordatio autē
non eſt aliud ꝙ̄ ſpiritualis ſi
ue cordialis vnitio quod nō
eſt niſi amor quātū ad vtutē
motiuā. Illud em̄ cordialit̄
ſiue ſpūaliter nobis vnitū eſt
qδ vere amam⁹. Iuxta quē
modū act. 4. d. ē. Multitudi
nis credentiū erat cor vnum
ꝛ ani. v. Itē Jo. xvij. Rogo
pater vt iſti ſint vnū ſicut nos
Et qꝛ incorpatio cibi vre co-
meſtio ē: certū ēt ꝗ ipm prece-
dūt ppatōes ſūt ad comeſtio
nē ſic īcordatio cibi ſpūal' vre
comeſtio ſpiritualis ē: Qꝛ ꝗ
manifeſtū ē ꝙ ſine incordati-
one. i. corpali vnitōe ꝗ amor
eſt nec vitā gr̄e nec vitā glie
cuiꝙ̄ eē pt. Manifeſtū eſt ſi-
ne cōmeſtione ſpūali et ven-
turā vitā nō poſſe eē Panis
aūt ꝛ nutrimentū vite ē vnū
quodqꝫ inquāta viuificat vel
viuificū calorē īducit aut nu-
trit. In tm̄ aūt inducit viuifi
cū calorē aut ipm nutrit inꝙ̄
tū amore ſctō calefacit: ꝛ ipm
calorē nutrit. Preterea inꝙ̄
tū amare vel amātes facit ip
tm̄ viuificat. Et in tm̄ eſt pa-
nis vite ꝛ cibus. Et hoc ē fū
damentū (ſi bene intelligat̄)

spiritualis cibatiõis. Sz qr de augmento charitatis dixi ideo omit h questio satis ne=cessaria ad illam materiam:

R Utrum charitas possit augeri vel minui: de q̃ habe tur in primo li. sen. dis. xvij. vbi scz Bonauentura talem dat responsionem q augmen tũ sequit q̃ntitatẽ. Quanti=tas aũt dupl'r dicit scz ꝓprie ꝛ methaphice Proprie dicit quantitas molis. methapho rice virtutis: ꝛ hec est in spi=ritualibus. Sic de augmen=to est dicendum q augmen=tum dicitur molis ꝛ virtutis scz metaphorice: et illa est in spiritualibus. Cum ergo in charitate sit quantitas virtu tis et non in summo: constãs est charitatem augeri posse. Rursus cum virtus sit idem q substantia charitatis ꝛ q̃n titas sit virtutis. hinc est q de necessitate sequitur chari=tatem augeri ẜm substantiã. cum enim sit virtus eius sub stantia non est alia a virtute. Augetur aũt vt aliqui volũt per oppositionem. Et huius simile habetur in lumine qd expresse charitati assimilat. Unde sicut maius lumen ad ditum minori ipm auget: sic charitas superaddita auget minorem. Et ẜm hanc opini onem charitas non augetur virtute ꝓpria sz diuina. Idem enim est principium augen=di et generandi: quia sicut a solo deo habet ortum: sic ha=bet a solo ipso augmentum. Hec ille. Et illa positio val de est ad nostrum propositũ: de spirituali cibo qui deus ẽ ¶ De secundo dicenduz ẜm eundem Bona. ibidẽ q cha ritas non minuit substantia=liter sed auget. Et ratio hui⁹ sumitur a parte oppositi siue agentis. Nã charitas nõ ha=bet oppositũ nisi mortale pec catum. p illud aũt nõ minuit sz tollit. pctm̃ ãt veniale op=ponit charitati ẜm feruorẽ so lũ qr sil' stãt subaliter. hec ille Igit sequit ex iã dict' q q̃cũ=q recedit a domo patris per pctm̃ mortale cibo caret ꝯue niẽtissimo. ꝛ iõ famelic⁹ mi=ser tal' merito cẽseri dz. S

Fi Quã mit sit pctõr ĩ illa ꝯditõe sat' ĩtelligo. ꝛ iã expi ẽtia didici. sz miror q filij h⁹ mõi nõ ꝑcipiũt sz trãsitoria q̃ rũt q̃si ĩ his ꝛ ñ ĩ dõ famelicũ appetitũ saturare velĩt: ita vt

cum ea habuerint videnť de ipis ꝯtentari q̄si iaz saturitatē hēant. Que cā illi⁹ sit a te cupio scire. Angel⁹ duc euz ad pabolā di. Uide Et vidit Et rursū angel⁹: q̄d inq̄t vidi fili. Filius. Uidi et ecce quidaz homo fame ⁊ siti vsq̄ ꝙ cruciatus discurrebat p cāpos in vepꝛib⁹ spinisq̄ querens q̄bus tante fami posset sucurrere de lutoso fimo hauriens aquam vt satisfaciendo sitim ipam sedaret. Et cuz cōtinuis discursibus seip̄m fatigaret nec inuenisset quo posset replere ventrez: p̄ tristitia in terrā cadens somno grauabatur ad tempus. Quo sopito tali deludiť somnio (vt postea vigilans circūstantibus visum mihi est referre) Uidebatur em̄ se ad mensam cōsedisse omnib⁹ ferculis dapsiliter paratā potibusq̄ varijs ī aureis vasis poꝛnatā. Et cuz videreť sibiip̄i ex cibis ⁊ potu satisfacere: pꝛiorēq̄ famē p̄senti saturitate conuincere: ac in cunctis appositis delectari: aufugit ab oculis eius somnus somniūq̄ tā delectabile amittens in p̄cedēti cruciatu, iacuit famelic⁹. hāc vidi visionem: cui⁹ interp̄tatio me latet. Angel⁹ Rectā vidisti silitudinē tueq̄ interrogationi ꝯgruā. Hoc ē enīz qd dn̄s p isaiā ꝯqueriť de populo peccatrici. c. 29. Sicut somniat inquit esuriens ⁊ comedit: cū aūt expgefactus fuerit: anima eius vacua erit. Et sicut somniat sitiens et bibit ⁊ postq̄ fuerit expgefact⁹ lass⁹ adhuc sitit: ⁊ aīa ei⁹ adhuc arida ⁊ vacua ē: sic mltitudo oīm gētiū scz (peccatorum) q̄ dimicāt ꝯtra montez sion. i. eccl'iam sanctā. hec ille. Ex quibus verbis satis tibi pabola declarať. Qꝛ hic homo peccatorē quēlibet designat qui discurrens suū desideriū putat in trāsitoꝛijs implendum posse solū in somno hui⁹ vite ambulans. Sed in moꝛte cū expgefactus fuerit expiť: qꝛ tota eius vita quaz in delicijs huius mundi pegit nihil nisi bꝛeuissimus sōnus fuit: in quo somniauit se habere qd in moꝛte nō hēbit

Feria secunda Sermo. XI.

Leua oculos in directum ꝛc. ¶ Postq̄ ostensuz est in superiori sermõe de fame quam peccator patiť in statu pctī. Nūc ī his duob⁹ ſmonibus sequētib⁹ q̄rtā conditionem (deo coopante) explanabo: eius sc3 vilē seruiturē: q2 vt testať historia q̄ adhesit vni ciuiū illius regionis q̄ misit eū in villam vt pasceret porcos. Igiť in hac sexta feria venit angelus suus ad eū ꝛ dñs porcoꝝ (cui ſuiuit) circa ipm stantē q̄ dñs cū angelū vidisset fugā arripiēs a facie eius dilabitur. nec miruz q2 diabolus a facie boni angeli ꝓsistere in pugna nō valet: vt patet apoca. xij. de michaele ꝛ angelis ei⁹ qui pugnabāt cū dracone: et expugnabant: ita vt nec locus inuētus est in celo. Tunc angel⁹ ad filium: Quis inquit hic ē (qui me veniente subsistere vel ad modicum nō potuit?

Filius. Ipse domin⁹ me⁹ est cuius seruituti me famelicum ꝛ nuduz subieci sperans me ab ipo dapsilius refici: ꝛ ī meis calamitatib⁹ amicabiliter consolari: ꝛ tunc nihil ab eo nisi durissimū iugum in fame ꝛ siti reporto. Angel⁹. hoc est a quo (meis cōtinuis persuasionibus) volui te auisatum: s3 nec adhuc mihi acquiescis. Saltē vel nunc surge ꝛ reuertere in terrā tuam vnde ortus es: ꝛ ad patrē tuum festina. Fili⁹. Et verū fatear cordi est mihi ac plimuz acceptū id quod suades perficere: tum fame: tum dira seruitute ad id me compellētibus. Unū tamē mēti occurrit quod me tardū reddit videns q̄ tot sint qui simili miseria laborant qua egoipe laboro: ꝛ tam pauci sint q̄ reuertendo ab ipis sanētur: cū tamen glorienť se fore catholicos christū cōfidētes. Angel⁹. Qđ obicis (q̄si tue reuersionis impedimentum) verū est. Multi eñ credunt qui tamē in peccatis persistūt q2 tametsi deū credūt non tamen in ipm credendo ꝑ amorem vadñt: eo q̄ minime caritate ei copulenť. Credunt enim filium dei natū ex ꝟgīe passum ꝛc. sed passionis eius effectui non cōmunicāt: quia per dilectionē ꝛ formataz fi-

dem se ei minime conformāt
V Nō hodiernū euangeliū ostendit: quod Johis quinto scribitur.

In illo tpe: Erat dies festus iudeorū: et ascēdit ies⁹ hierosolimā. Est aūt hierosolimis probatica piscina que cognominaṫ hebraice bethsaida: quinqꝫ porticus habens. In his iacebat multitudo magna languentiū cecoꝝ claudoꝝ aridoꝝ expectātiū aque motuꝫ Angelus aūt dñi ꝭm tempus descendebat ī piscinā: ꝛ mouebaṫ aqua. Et qui prior descendebat in piscinam post motionem aque sanus fiebat a quacunqꝫ detinebaṫ infirmitate. Erat autē quidam homo ibi triginta et octo annos habens in infirmitate sua. Hunc ergo cū vidisset iesus iacentē et cognouisset q: iā multū tp̄s haberet dixit ei. Uis sanus fieri? Rñdit ei languid⁹. Dñe: hoiem nō habeo: vt cū turbata fuerit aqua mittat me in piscinā. Dum venio em̄ ego ali⁹ ante me descēdit. dixit ei iesus: Surge tolle grabatū tuū ꝛ ambula. Et statim san⁹ fact⁹ est hō ꝛ sustulit grabatū suū ꝛ āmbulabat. Erat aūt sabbatū ī illa die. dicebāt ergo iudei illi q̄ san⁹ fact⁹ fuerat: Sabbatū est: nō licet tibi tollere grabatū tuū. Rñdit eis. Qui me sanū fec̄ ille mihi dixit. Tolle grabatū tuū ꝛ ambula. Interrogauerūt ergo eū. Quis ē ille hō q̄ dixit tibi tolle grabatū tuū ꝛ ambula? Is āt

q̃ sanus fuerat effectus nesciebat quis esset Jesus aũt declinauit a turba cõstituta ĩ loco. Postea inuenit eũ iesus in tẽplo: ⁊ dixit illi: Ecce san⁹ fact⁹ es: iã noli peccare: ne deteri⁹ tibi aliq̃d cõtingat. Abijt ille hõ ⁊ nunciauit iudeis: quia iesus esset qui fecit eum sanum.

Hic põt lector postill' ꝓspicere: quã cã breuitat' ꝓtranseo ⁊ ad misticũ sensũ vado. Nã hec piscina humanitatẽ christi mouens aquã angelus diuinitatẽ eius designare põt: eo ꝙ ipsa humanitas christi erat q̃si instrumẽtũ diuĩtatis sue. q̃ q̃nq3 portic⁹ hʒ. i. q̃nq3 vulnera per q̃ intrare dʒ aĩa deuota. Multitudo languentiũ sũt pctõres varijs peccat' infirmi: attamẽ xp̃iani: ideo añ piscinã iacent: q2 et si p fidẽ approp̃quãt nõ tñ p charitatẽ ĩtrãt. Tũc aũt aq̃ in piscina moueẽ cũ xp̃i passio cuius fuerit efficacie quaq3 dilectione xp̃s ip̃am sustinuerit: homini aut mente: aut predicatione: vel quouis modo ꝓponiẽ: vt in ip̃am p penitẽtiã intrãs valeat in ei⁹ p̃cioso sãguine mũdari. Sʒ vn⁹ e multis sanaẽ: q2 teste euãgelio si multi ad fidẽ vocati pauci tamen sũt electi. Igitur tu fili intra hãc piscinã: vt mundari a peccatis ac liberari merearis. ✠ Fili⁹ Ut video xp̃i passio est efficax potens me ab illa dura seruitute liberare: Igitur vt id in effectuʒ deducaʒ rogo vt mihi edisseras cuius seruitut' sit ip̃e peccator: cũ m'lte sint seruitutes Angel⁹ Utiq3 illi⁹ seruitutis que est pessime conditionis. Nam libertas que ĩ tãtum desideraẽ intantũ estimatur solo pctõ amittiẽ. Unde aug. 19. de ciuita. dei. c. xv. Prima cã seruitut' est pctm̃ lõ q̃rit Boñ. ĩ. 2. di. vel. q. 2 vtꝝ ptãs p̃sidendi sit in hoie s'm ĩstitutionẽ nature vel culpe. ⁊ faĉ ꝓ rñsiõe t'plicẽ distinctionẽ. d. ꝙ ptãs dñandi triplr dr̃: largissime cõiter ⁊ ꝓpe. Prio⁰ ẽ respcũ oĩs rei q2 hõ pt ad libitũ suũ vti re sua Sʒ ꝓpe d̃t excellẽtiã ptãtis ĩ impan⁰ q̃ ẽ capax rõis ⁊ p̃cepti. Tertio⁰ ptãs dñandi d2

potestas cohercēdi subditos Dicit eñ quādā artationem libertatis: et talis dicit̄ pprie dominiū. His tribus correspōdet triplex seruitus. Nō ad ppositum. Potestas primo mō cōuēit omni statui .s. nature bñ institute: et destitute ac etiā glificate. Sed ptās secūdo mō cōpetit statui vie siue p statu nature lapse siue bene institute: qr si hō stetiss adhuc vir potuisset imperare vxori et pr̄ filio. Tertio modo potestas dominādi est solū fm statū nature corrupte. inest eñ fm culpe punitionē Et qr seruitus sibi correspondēs fm q dicūt sancti est pena peccati. hec ille. Hec aūt seruitus est tam bonorum q̄ malorum. bonis in bonum et ad meritnm: sed malis solū ad penam: ideo de ista nihil ad nostrum ppositum nisi sicut quoddam incidens. Nā si peccatū non fuisset illa seruitus in mundo non esset Igitur magis ad nostrū ppositū sciendū est q tria sunt genera seruorū. Quidā dicūtur originarij qui in seruitute nati sūt. Et tales fm leges multis penis subijciunt̄: quia sua nō possūt vēdere nec alienare: nec officium dignitatis assumere. et q̄b⁹ varie loquunt̄ leges. De his vide. di. 54. c. generalis adiuncta glosa. Alij sunt empticij qui sc3 ab hostibus capti seu empti iugo sūt seruitutis astricti. Tertio suut serui conducticij aliquo p̄cio. Et hee tres seruitutes mistice tam in malo q̄ in bono accipi possūt. Primo ī bono sic. Nam homo ex p̄ma creatione dei seruus dicitur originari⁹ eo q originē suam ab ipo recepit. et ideo nihil iuris habet ɔtra volūtatē eius nec q̄cq debet facere quod p̄ceptis suis cōtrariat̄. Similiter seruus ei⁹ ē emptici⁹ qr cum esset captus a diabolo ipse in humana natura eū preciosō sanguīe redemit De quo dicit̄ esaie. 52. Gratis venundati estis et sine argento redimemini: s3 nō sine p̄cio sed p̄cioso sanguine xp̄i. i. Pe. j. Non corruptibili auro et argento sed precioso sanguine christi redempti sum⁹. Hoc etiā innuit sanct⁹ zacharias pater iohānis baptiste in suo cañ. Lu. j. c. Ut sine timore d manu inimico. no. liberati

serviam⁹ illi. Sed quō ei ser uire debeam⁹ consequenter ostendit dicens: In sanctita te ꝛ iu.co.il.om.d.n. In san ctitate interioris affectionis ideo dicit in sctītate: in iusti= cia exterioris opationis: ido dicit in iusticia: in rectitudīe intentionis: ideo dicit coraꝫ ipso. Postremū debet hō ei seruire in longanimitate pse uerantie: ideo dicit omnib⁹ diebus. Tertio debet homo esse seru⁹ dei conductiti⁹ qꝛ mercede eterne premiatiōis conduxit omnem christianū Et hec sufficiant hic dixisse me de his tribus seruitutib⁹ in bona significatione acce= ptis. Filius. Satis per= suasum mihi est per peccatū seruituteꝫ duram in mūdum intrasse. Et ꝙ duplex sit ser= uitus dei scꝫ ꝛ diaboli. De prima audiui ꝙ bona sit: d̄ se cunda expecto in crastinum: tamē vt ppendere possum ꝛ in me experior satis dura et pessima existit. Sed vnū ē ꝙ me valde in admirationē cō uertit. Cum enī seruit⁹ ma= la tam turpis sit conditionis vt mihi experte demōstrasti seruitus autē christi tā nobi= lis conditiōis existat: cur tot homines christiani seruiunt potius diabolo ꝙ deo: sicut ad oculū videmus. Si eī ser uus diaboli existit quicunqꝫ mortali peccato subiacꝫ: ſm illud Ioh. 8. qui facit pecca tum seruus est peccati: eo ꝙ diabolo seruitium sp gratuꝫ exhibeat: videtur quasi tot⁹ mundus diaboli seruitio in sistere. Et qđ dictu q̄qꝫ turpe est: eos videmus illi seruitio inseruire: qui etiam cui⁹ ser= uit⁹ illa existat cōditiōis pes sime luculentissime norūt a= lijs apire. A. Que hui⁹ miserie sit causa scire a te vo lo. An. Uide parabolā Et vidit huiuscemodi simili tudinem. Uidi inquit filius siluam magnā aspectuqꝫ ho= minum pulchraꝫ valde: que silua varijs bestijs erat reple ta. Uidi ꝛ ecce multe laten= tes fouee ad capiendas besti as astutissime prepate erant Illam supficies earum cibo vnicuiqꝫ bestie apto tegeba= tur: qui cibus oculis bestia= rū pbebat delectationē: ꝛ cū ipse bestie odorē sequētes e= dulij foraci morsu cibuꝫ pre= paratū rapere vellēt: cib⁹ cū

bestiis in foueas cadebant. Paucis exceptis que naturali quadam astutia paratas foueas declinabāt. Insuper alique licet pauce quas fouee tenebant magno conatu laborātes de foueis liberabātur ceteris omnib⁹ in foueis pereuntibus. Hanc vidi visionē Angelus. Bene vidisti hec silua amena hoīm aspectu mūdū hūc designat. Fouee parate ad homines capiendos qui bestialiter viuunt insidie diaboli signantur. In quarū aspectu ponit diabol⁹ paratos cibos vniuscuiusqȝ complexioni aptos. Ipse eī omniū complexiones scrutaẗ vt dicit Leo papa in sermone quodam. Scit quomodo vnūquēqȝ debeat aggredi. vni apponit luxuriam: alteri ambitionem: ꝛ sic d̄ similib⁹. ꝛ hi sunt cibi quos hominibus apponit vt eos ꝓcipitando capiat ꝛ seruituti sue subiciat. hec eniȝ causa est ꝙ tot homines in seruitute diaboli persistunt quia delectationes mundi indiscrete querūt: ideo reuertere ad patrē.

Sabbato sermo.

Leua oculos. ꝛc. In hoc sabbatō ꝓsequēdū ē de quarta ꝯditiōe de qua angelus in p̄ori ſmone filiū ꝓdigū ex pte informauit. B Igiẗ angel⁹ more solito hodie ad filiū ꝓdigū vēit: ꝛ adhuc ip̄m ī vili seruitute fixuȝ reppit dicēs. Quid īmorarꝭ in hac vili seruitute q̄ tuā ingenuitatem labefaciat. Cur nō surgis ꝛ quare non vadis ad patrē. Fili⁹. O angele valde pusillanimis suȝ eūdi ad patrē. timeo eī ꝙ cū me viderit tā infirmū ꝛ miseruȝ ad gratiā suā minime me recipiat: sed reddat mihi vicē quā demerui malis meis q̄ cōtra ip̄m cōmisi: more hoīm q̄ reddūt maluȝ ꝓ malo eo ꝙ substantiā quā dedit mihi tā ꝓdige expēderim. Angelus Nō erit sic. ip̄e enī paẗ nulli reddit malū ꝓ malo qui scit suū malū hūiliter recognoscere. ipse patiens redditor est: vt diciẗ Ecci. v. Et ob id vos ꝑ suū apostolū paulū hoc facere p̄cepit: vt vicȝ infirmos suscipiatꝭ: ꝛ nulli reddatꝭ malū ꝓ malo: vtȝ ī hodierna epl'a q̄ .j. Thes. vl' scribiẗ in q̄ d̄r.

Rogamus vos fratres corripite inquietos: cõ
solamini pusillanimes: suscipite infirmos: pa
tientes estote ad oẽs. videte ne quis maluʒ ꝓ
malo alicui reddat sed semp̱ quod bonũ est se
ctamini in inuicẽ ⁊ in oẽs: Semper gaudete si
ne intermissione orate: in omibus gratias agi
te. Hec est eni volũtas dei in christo iesu in om
nibꝰ vobis. Spiritũ nolite extinguere: ꝓphe
tias nolite spnere. Omia aũt ꝓbate: quod bo-
num est tenete. Ab omĩ specie mala abstinete
vos. Ipse autẽ deꝰ pacis sanctificet vos p̱ oĩa
vt itegger spũs vr̃ ⁊ aĩa ⁊ corpꝰ sine q̃rela in ad
uẽtu dñi nostri iesu xp̄i seruetur. Amen.

Epistolã hãc loco euã. posui
qḋ euãg. sup̱ crastinuʒ dicet
ſm vsuʒ ro. Uides igit̃ ꝙ ex
illiꝰ ep̄le capite tuꝰ timor eli
dit̃. Cũ eĩ deꝰ velit id ab ho-
mĩbꝰ vt pusillanĩes ꝯsolent̃
recipiãt ĩfirmos: nec reddãt
maluʒ alicui ꝓ malo: putas
ip̄e ꝙ ꝓhibet faciat cũ ip̄e di
cat estote p̱fecti sic̃ pr̃ vr̃ ce.
p̱fe. ẽ: q̃ fac̃ oriri solẽ suũ sup̱
b. ⁊ m. mat. v. Igit̃ seposito
timore q̃ grauar̃ reuerter̃ ad
patrẽ: qꝛ ipse te miscȯr reci-
piet. C. Fi. iã credo me id
qḋ p̱suades minime ꝓtelare
Tantũ hoc supplico tibi vt
de vili seruitute peccatoris
mihi vlteriꝰ declares. An.
Libẽs facio qḋ pet̃: qꝛ cum
tuã ꝯgnouer̃ vilẽ ſuitutẽ q̃
primũ ad patrẽ festinas b. Or
heri tres tibi ſuitutes ĩ bonã
p̱tẽ declaraui: scire debes ꝙ
⁊ p̄dicte ſuitutes ĩ illã p̱teʒ
expõi pñt in q̃ q̃s p̱ pctm̃ dia
boli efficit̃ seruꝰ. Cũ eĩ pctõr
se p̱ ꝯsensuʒ ĩ pctm̃ diabolo
subicit origĩariꝰ eiꝰ ſuus ef-
ficit̃: qꝛ sic̃ dixi dñica ꝓxia:
origo oĩs pctĩ ab ip̄o est. vñ
saluator Jo. 8. ille homicida
est ab initio ⁊ in veritate nõ
stetit. Uel originarii serui ei
us sunt homines: quia ĩ ori-
ginali peccato omẽs nascũ-

tur ex qua multis subiciunt penis. Item efficit peccator seruus empticius: nam diabolus dat peccati delectationē ꝓ precio: vt hō ei det ius ad occidendū: vt habet. 15. q. j. c. non est: adiuncta glo. Sic ergo hō fit eius seruus. Unde Jo. 8. Qui facit peccatū seruus est peccati. de captiuitate dicit Eccs. 9. Sicut aues cōprehēdunt laqo: et pisces hamo: sic captiuatur homo tēptationibus malis et tpe malo. Tertij sūt vt dixi cōductitij aliquo precio. Sic diabolus conducit eos scȝ peccatores ꝓmittens eis dare delectationes. Uñ Treno. j. Dederunt preciosa queqȝ ad refocillandū aīaȝ suam. His igitur tribus modis fit peccator seruus diaboli. Sed sciendū ꝙ nulla peior seruitus in mūdo reperit ꝙ̄ seruitus peccati. Unde Augu. 4. de ciuita. dei. c. 3. In hac terra regnū bonorū nō tā illis prestat ꝙ̄ rebus humanis. Malorū vero regnū magis regentibus nocet q̄ suas animas vastant sceleruȝ maiori licentia. His autē q̄ eis seruiēdo subdunt non nocet nisi iniquitas propria. Nam iustis quicquid malorum ab iniquis dominis irrogat nō est pena criminis sed virtutis examen. Proinde etiā bon⁹ si seruit liber est. Malus aūt etiam si regnet seru⁹ est. nec vnius hominis. sȝ quod grauius est tot dominoruȝ quot vitiorū. hec ille. Propterea interrogatus phs nomine secūdus: quid esset libertas hominis ait innocentia. Ergo a contrario sensu q̄ est maior seruitus nisi peccatum: et illi seruire et diabolo. Ratio autem horum est: quia vt dicit. 1. pe. 2. A quo quis supat⁹ est eius et seruus est. Itē ad Roma. 6. c. nescitis quoniā cui exhibetis vos seruos ad obediendū serui eius estis cui obedistis siue peccato ad mortem: siue obeditionis ad iusticiam. Cū ergo hic hō superatus fuerit a diabolo ei⁹ seruus efficitur. D. Sȝ ad maiorē declarationeȝ huius pessime conditionis scire debes ꝙ tres pessimi tirāni sūt quibus si q̄s se eis subiecerit ipsum miserabiliter exactionant et ī pauptatē eternā deducunt: scȝ diabolus caro et

mundus: qui tres significare possunt p tres de quib⁹ legi-mus in sacra scriptura: q̄ omnes tres male expendebant seruitiū suū. Primus fuit iacob qui seruiuit laban .xx. annis in estu & frigore & ī multis laboribus & p decē vices mutauit sibi mercedē suā vt dicit Geñ. 31. Quem iste laban melius q̄ hunc mundū signare potest. Laban enim candidus interpretat. mūd⁹ enī apparet candidus exterius: sed interius obscurissim⁹ Cui qui seruit multis angustiat malis: & tamen nihil inde reportat nisi mutationem mercedis Et hoc decupliciter pmittit enī decē cōmoda et soluit decē incōmodis. Primum est delectatio: soluit cū tristicia: Prouer. 14. risus dolore miscebit. Scdo amicitiā soluit dolo & falsitate. Tertio affabilitatē: soluit detractiōe. Quarto q̄etē: & soluit sollicitudine. Quinto sanitatē soluit varijs infirmitatibus. Sexto extollētiā & honores soluit cōfusione. Septimo securitatē soluit timore & angustia. Octauo promittit diuitias & soluit seruiētes sibi pauptate & egestate. Nono pmittit cognitionē veritatis & soluit ignorantia & cecitate. E. Decimo & vltimo pmittit sibi seruiēti lōgam vitam & soluit cū morte corpis & anime. Secūda seruitus est sub secūdo tirāno q̄ caro est. & hec designari pōt in seruitute qua dauid seruiuit saul: vt habet. 1. reg. 18. qui dauid valde oppressus fuit ab eo: quia saul quasi cōtinue machinat⁹ est in eius mortē. Saul īterpretat abutēs & signat carnē que cōtinue abutit delectationibus. Sed per dauid potest designari spūs. Quādo ergo dauid id est spūs fuire vult carni tūc querit mortē eius. vñ Ro. 8. Si scdm carnē vixeritis moriemini. Si aūt spū facta carnis mortificaueritis viuetis. Et ideo qñ spūs malus exagitabat saul tūc dauid pcussit citharā & refocillabat saul & melius hēbat. c. 16. Sic homo cū temptat a carne pcutiat mente passionem dñi iesu: & melius habebit. Tertia seruit⁹ est sub tertio tiranno. i. diabolo. Que seruit⁹. 1. re. 30. designari pōt ī

seruo quē reliquit dn̄s ī via qn̄ erat infirmus. Sic enī legit: q̄ quādo amalechite siceleech ciuitatē (in qua tunc dauid et serui eius habitabāt et oīa que habebāt) deuastassent: et mulieres et paruulos captiuos duxissent in absentia dauid et viris eius: persecutus est eos dauid: et in via seruū repperit lassum et famelicū quē dn̄s suus reliquerat et refecit eū pane et aqua: qui duxit eū scz dauid vt posset inuenire inimicos et liberare captiuos. Seruus hic signat peccatorē diabolo seruientē quē diabolus lassum in via relinquit et famelicū: qr ei suis p̄missionibus falsis satis esse nō pōt: quē relinquit ī via sic lassatū: s̄m illud Sap. v. Lassati sumus in via iniquitatis. quē tūc dauid inuenit cū christ⁹ talē p penitētiā recipit: et eū sua gratia reficit et altissimo sacramēto. Fili⁹.

F Satis mihi hāc miserā conditionē seruitutis q̄ peccator grauatur explanasti. sz vnū est q̄ me admiratiōe cruciōr. Cū enī mūdus sit ab intra ita infectus (tametsi exterius appareat pulcer et amabilis) similiter et diabol⁹ taz crudelis p̄dicet: caro xpo nihil nisi putredo et vermis sit cur hoīes hoc nō p̄pendunt: at relictis his tribus xp̄o seruiēdo adhereāt. Angel⁹ ducit eū ad parabolā dicens: vide: et vidit. Et angel⁹ Quid inquit vidisti? Filius. Vidi visionē nō tacēdā. Videbar enī mihi quoddā iter arripe versus quandā ciuitatē magnā c⁹ aspect⁹ p̄ nimia amenitate cor ī iocūditatē cōuertit. Qua visa cucurri velocius quaten⁹ ipam intrare possem citi⁹: vt habito ī ipsa ser uitio dies possem ducere iocūdos. Et cum porte eius appropīquarē: obui⁹ mihi fuit quidā dn̄s (et vt videbat̄ magn⁹ et potēs) eo q̄ multis fuit seruis vallat⁹: qui post amicabilē salutationē talē mihi intulit interrogationez. Vis ait sub meo dn̄io q̄eti⁹ fuire et te (vti ceteros mihi fuientes) digno p̄cio ditabo. Et ego (q̄si is cui ex oīe fortūa euenit) aio: p̄sto suz. Et ipse me in ciuitatē misit dās mihi ductorē q̄ aulā q̄ īhabitabat oñderet. mirū ī modū q̄ mētis iocūditate ciuitatē adiui:

tali ⁊ plus maiori ipſam re-
exire appetebã. Nã cuz me i
terior officina ciuitatis rece-
piſſet taz turpis fedaq3 ac lu-
toſa apparebat vt totũ gau-
diũ ĩmeſticiã ꝯtereẽ. Et cuz
in me tacitꝰ mirarer cur tam
aſpectabilis ciuitas ĩ exterio
ri viſu tã turpis ac feda ĩteri
us appareret: ductor meꝰ me
in aulã dñi ſui ĩtroduxit: q̃ ⁊
ip̃a tã deformibꝰ ſuis plena
erat vt q̃ſi ṗorẽ fetorẽ ĩ obli-
uionẽ daret. Quid plꝰa furã
ti mihi ocultiꝰ domꝰ patulũ
ac exeũti appuit q̊dã in vico
ſpelũca cadaueribꝰ hoĩz plẽa
q̃ ⁊ ip̃a fetorẽ ḋ ſe haut ꝑuuz
exalabãt. Et cũ ſic vndiq3 an
guſtiatꝰ fixꝰ ꝑſiſterẽ neſciẽs
q̃ me ꝑte ꝯterẽ: ecce q̊dã cir-
ca me ſtetit (facie rutilãs) q̃
benigno vultu affabiliq3 vo-
ce me alloquẽs dixit. Ueni
poſt me ⁊ r̃ducã te ꝑ viã q̃ te
recto tramite ad patriã ducȝ
q꞉ tibi gaudiũ vł leticia ĩ hoc
loco eẽ nõ põt. Et cũ me (vt
mihi videbaẽ) extra portam
educerȝ: viſio dilabiẽ ab ocu
lis: ⁊ nũc hic corã te ſtãs illiꝰ
viſiõis ĩterp̃tationeȝ magno
deſiderio expecto. An. Spe
ro ꝙ illiꝰ ꝑabole viſio te ad

penitẽtiã ꝯuerti iaȝ debeat:
nã vſq3 huc ſatis (vt reor) ḋ
tuis miſerijs q̃s ip̄e tu effec-
tu ꝑcipis explanaui. Tantũ
hoc hortor: vt ſicut me ĩ hac
viſiõe tã celeriter es ſecutus
ſic nũc me ſeq̃re ĩ ꝯitate ⁊ re
ducã te ĩ domũ patris tui: et
ſicut ciuitatẽ q̃ pulcra: ĩ ſupfi
cie tibi appebat: attñ cũ inte
riora ipſiuſ vidiſſes ſpreuiſti
ſic mundũ ſpne q̊ in hac ciui
tate ſignaẽ. Deinde queãd-
modũ letabaris cũ te iocũdũ
dñm ac gratioſuȝ putabas ĩ-
uenilſe cui taȝ officioſiſſime
ſpõdebas ſuitiũ q̊ ad eiꝰ tur
pitudineȝ exploraſti ⁊ citius
eũ reliq̊ſti: Sic nũꝙ ꝯſẽtias
diabolo ac eiꝰ ꝓmiſſis falſis
Poſtremũ ꝙ te nł lũ hoĩz ca
dauerſ: ꝓpẽ eoꝝ fetorẽ: ḋlec
tabat: ſic nulla carnał volup
taſ ſeducat q̃ tãcito ĩcadauer
ꝯmiũ mutaẽ: ſȝ r̃licta ciuita-
te hac ad p̃riaȝ q̃ ꝓ̇ımũ feſtia
hec eĩ eſt rõ ꝙ tã młti mũdo
ac põpis eiꝰ adherẽt: ⁊ ſb iu
go diaboli ſuiũt. carniſq3 cõ
cupĩjs ſatiſfaciũt q꞉ ĩt̃iora iſ-
toꝝ nec ext̃iora m̃tali oclo ñ
ꝑſpiciũt. tu ãt ñ fac ſic. ⁊ hec
ſufficiãt de ſcḋa p̃ncipali ꝯſi
ḋratiõe volẽtĩ r̃uerti ad deũ.

Expositio pabole dñice Reminiscere.



Dominica Reminiscere. Sermo tertiusdecimus.

In se reuersus dixit: Quanti mercēnarij in domo pr̄is mei habūdāt pāib⁹ ⁊ ego hͨ fame peo. lu. xv. Verba sūt filij ꝓdigi q̄ iaʒ ad se ⁊ in se reuersus q̄d culpe cōmiserit: quidve ꝑ culpā amiserit dolens recognouit. Compauit em̄ suā penuriam ad patris habundantiam in qua educat⁹ erat. Compauit etiā suā miseriam ad ei⁹ gloriam: suam culpā ad patr̄ gratiam. Et vidit ꝙ nulla erat ip̄oꝝ compatio. opposita em̄ iuxta se posita magis elucescūt. vt dic̄ aris. li. elen. Que em̄ (inq̄t apl's. 2. coꝝ. 6) participatio iusticie cū iniquitate. Aut que societas luci ad tenebras: vel que conuentio christi ad belial: aut q̄ pars fideli cum infideli: Qui autē consensus templo dei cū idolis quasi in his omnibus diceret nihil omnino. Et iō subdit: vos estis templuʒ dei viui sicut dic̄ dn̄s. s. Leui. xvj qm̄ inhabitabo in illis ⁊ ero de⁹ vester. vbi postilla. Licʒ deus sit in oībus ꝑ essentiaʒ potētiā ⁊ p̄ntiā: tn̄ in suis fidelibus habitat modo speciali scʒ per gratiam. hec ille. Utiqꝫ non habitat in anima nisi iusticia decorata. Nā ꝑm sapientē: Anima iusti sedes est sapiētie. Et ideo nulla est compatio illoꝝ. Sic de alijs iam tactis. Que iam omnia cognoscens filius prodigus eo ꝙ in se reuersus fuerit dixit. Quanti mercennarij habundant. ¶ Postq̄ p̄mā ⁊ scđam cōsiderationem peccatoris ad deum conuerti volentis (vt potui) expediui tā tertiā (đo īspirāte) aggredi temptabo. que est de propria cognitione sui: vicʒ cui⁹ sit gratie: vtiqꝫ magne cui deus ip̄am prestat. Unde Eccī 32. Precurre inq̄t in domuʒ tuam prior: ⁊ illic aduocare: ⁊ illic lude: ⁊ age conceptiones tuas: et non in delicto et v̄bo supbo. O peccator p̄curre p̄ueniendo dei strictū iudicium scʒ in domum conscientie tue ipsaʒ diligētissime discutiendo. Preueni iudiciū ei⁹ triplici exēplo sacre scrip-

ture scz exemplo gabonitarũ de q̄bus iosue dr̄.c.9.q̄ preueniebant iosue antiq̄s vestibus consutisqz petacijs calciamētis τ in omnib⁹ alijs pretendebāt vetustatē τ cō summationē rez necessariaꝝ: vt obtinere possent grām josue ne cū alijs pctōrib⁹ perirent Secūdo p̄ueni.cū filio pdigo de q̄ sermo ē. Tertio cū diffamato apud dn̄m suū villico: de quo Lu.xvj. Primuz fit p ↄtritionē: scdm p ↄfessionē Et tertiū p satisfactionē. Et ibi conceptiōes tuas age: scz de quolibet peccato mortali concipe cū suis circūstantijs grauioribus. Et illic lude.i. delude diabolum ne te deludat. Et dic cū ppha: Ad te dn̄e leuaui animā meā deus meus in te confido nō erubescam. Neqz irrideant me inimici mei. Quod dn̄s dat illi qui iā deludit inimicoꝝ scz demonū temptamēta. Et bn̄ sequit. Et nō ī delicto τ verbo supbo. Delictū a deliquo dicitur et quasi derelictum. Qr cū homo accedit ad deū nihil dz hoꝝ q̄ necessaria sūt obmittere: maxīe qn̄ ad mētē reducit pctā sua: qr oꝑtet de singl'is cōteri pctis. nec ipsa excusare debet: ideo subdit vel v̄bo supbo. Et qr hic pdigus veraciter fuit in se reuersus: ideo bene dicitur: in se reuersus dixit: quanti mercennarij in domo ꝛc. in q̄bus v̄bis quattuor tangit conditiones que illū statū laudabilem reddūt. Recognouit em̄ quattuor necessaria huic statui: scz propriaz miseriā quā ex culpa contraxit: ideo dicit ego hic fame pereo. Secūdo cognouit dei patris gloriam q̄ offendit: ideo dicit: quanti mercēnarij scz sūt in domo celesti et eccl'ia. Vn̄ Dan.7. dr q̄ milia miliū ministrabāt ei: τ decies milies cētena milia assistebāt ei. Vide q̄ magne glorie ipse pater est quem pctōr offendit. Tertio recognouit ei⁹ habūdātiā quā possidēt q̄ ī ei⁹ domo sūt. iō subdit. q̄ habūdāt panibus: id ē omībus sufficientijs. Quarto recognouit p̄rīs miscdiaz ideo postverba thematis subinfert: vadā scz p penitētiam spans ab eo cōseq̄ miscdiam. Igit ī hac dn̄ica q̄ dr Remiscere: venit angel⁹ ad filium pdigū more solito: et re-

perit cũ paulisper porcos de clinasse: habẽtẽ in manu pan niculum q̃ lacrimas ab ocul' tergebat: seditq́ȝ ⁊ q̃uatũ me sticia caput brachij palmo sustentabat: ficus largit̃. Cui angelus compatiens. Cur in quit sedis hic tristis flens et eiulãs. Surge vade ad p̃rẽȝ vt ab eo consolari merearis. Cui filius vt potuit respõdit O angele satis in me v̾satur hec cogitatio vt ad p̃rem va dã si q̃ mõ valeã ĩ meis mesti cijs ꝯsolationẽ ipetrare. Sȝ aliud ĩ me ẽ qđ ex aduerso cõ certat. Sedẽti enim mihi ac ruminãti apđ me quõ iter ar ripe vellẽ quo p̃ris faciem re uisere possem (in mentem ve nit historia q̃ 2. regũ. 14. de pingit̃. vicȝ de absolon q̃ pa trẽ suũ offẽdit. ⁊ tribus annis eius faciẽ nõ vidit: quẽ ioab fugitiũ reuocauit in hierl'm: attamẽ faciẽ p̃ris nõ vidit ad multũ tp̃s: scȝ duobus annis Sic timeo mihi ꝯtingat. nã si reuers⁹ fuero ad ip̃m: ⁊ ab eo gr̃am impetrauero: indig nans tñ mihi auersaȝ faciem oñdet. Angel⁹ Nequa q̃ꝑ sic faciet: Nõ eñ vie eius vie hoĩm: nec sic indulget vt hõ sȝ ꝑfecte indulget: si saltẽ veneris fide spe ⁊ charitate. qđ vt sic sit audi hodie hodi er. euã. qđ math. 17. scribit̃.

In il. t: Assũpsit iesus petꝝ ⁊ iacobũ ⁊ io hãnẽ f̃rem ei⁹: ⁊ duxit illos in mõtẽ excel sũ seorsũ: ⁊ trãsfiguratᵒ ẽ añ eos. et resplẽ duit facies ei⁹ sicͤ sol: vestimẽta aũt eius facta sũt alba sicͤ nix. Et ecce apparuer̃t illis moyses ⁊ helyas cũ eo loquẽtes. Respondens autẽ pe trus dixit ad iesum. Dñe bonũ est nos hic esse Si vis faciam⁹ hic tria tabernacl'a: Tibi vnũ: moysi vnum: ⁊ helye vnum. Adhuc autem eo loquente: ecce nubes lucida obumbrauit eos. Et ecce vox de nube dicens: Hic est filius me-

us dilectus in quo mihi bene complacui: ipm audite. Et audiētes discipuli ceciderūt in faciem suam: et timuerunt valde Et accessit iesus ꝛ tetegit eos: dixitꝙ eis. Surgite et nolite timere Leuantes aūt oculos suos neminem viderunt nisi solum iesuȝ. Et descendentibus illis de monte precepit eis iesus dicens: Nemini dixeritis visionem: donec filius hominis a morte resurgat.

R Vides igiť ꝙ si venerit hō recto corde ad eū sibi graciosam faciť sue pñtie ostendet in enigmate tñ. sȝ in pñia facie ad faciem. Qui autem recto corde ad ipm vadunt qui habent in se petrum iacobuȝ ꝛ iohannem. In petro qui cognouit peccatum suum vera cognitio. in iacobo victoriaȝ mali: in iohanne gratiam designatur: hic talis a patre suscipiť Filius Audio ꝙ verum est qđ dicis. igitur hanc veram cognitionem mihi rogo luculentius explana. ꝛ q̄modo me debeam disponere ad iter quod ducit ad patreȝ id scire peto. Angelus. Dico tibi quod verum est ne in me dubites fili: quia initium omnis boni est ꝓpria cognitio. Dicit em̄ Seneca ꝙ initium omnis salutis est cognitio peccati Qui em̄ peccare se nescit corrigi nō vult Unde Greg. erit apud pium iudicem imprecatio venie recognitio culpe. Nam penitētia (cuius initiū est recognitio peccatoruȝ) adeo necessaria est: vt sine ipa homo peccator saluari non possit. Uñ luce. xiij. Nisi penitētiā egeritis omes simul peribitis dicit saluator. Est em̄ secunda tabula post naufragiū: vt diť magister in. 4. di. xiiij. ꝛ habetur de pe. di. 1. c. secunda. Quod exponens sanctus bonauentura ibidem. ꝛ glo. secūda di. mare est mundus iste iuxta illud hoc mare magnū ꝛc. Nauis vero per quā tran

sit homo super vndas ei9 vt non mergat est gratia spirit9 sancti. Naufragiũ vero fuit corruptio et fractio in adam facta: quando ꝑpter peccatũ eius totũ genus humanũ corruptũ fuit: ita vt omnes filij ei9 (amissa innocẽtia) generarentur in peccato origiali: et sic iactarent sup vndas huius mũdi p concupiscentiam malam et ignorantiam ac p multiplicẽ defectum et penã Et ab hoc naufragio primo liberatur homo p baptismum qui tollit origale pctm̃ et restituit homĩ gratiã spũs sancti. Et ideo dicitur prima tabula. Juuat enĩ eum et sustentat per gratiam (quã cõfert) vt homo possit se defendere: et tenere: ne in mari hui9 mũdi mergatur in ꝓfundũ inferni p culpam mortalem. Ver qr multi heu relinquunt et pdunt collatam gratiam p peccatũ mortale: et p illã primam tabulam scz baptismi nõ possũt se amplius iuuare. qr non ẽ iterabilis: et iõ indigẽt alia tabula per quã se iuuent. Et illa est penitẽtia. Et ideo dr secũda tabula. quam si deus fm q dicit Hieronĩ. nõ istitu isset paucissimi saluarẽtur eo q pauci inueniunt q̃ innocẽtiam baptismalem retinent. Et hec est reiterabilis totiẽs quotiẽs homĩ necessaria est.

¶ De hac ergo penitentia loquendo (quia ipa est p quam peccator se conuertit ad deũ patrẽ) tria sub isto statu loq̃ intendo. Primo de eius origine. Secundo de eius bonitate et vtilitate. Tertiõ de ei9 quititate. Quo ad primum scire debes q vt magister dicit vbi s. ipa ꝯcipit a timore Unde esaie. 26. a timore tuo cõcepimus et peperim9 spm̃ salutis scz penitentiam q̃ salutem affert. Pro quo meli9 intelligendo est notandum. fm thomam pte tertia sũme q. 4. 5. et Bona. sup magi. q penitentia actualis (que ẽ immediata dispositio ad infusionẽ gratie et dimissionẽ culpe generatur et incipit in peccatore ex multis actibus preuijs fm ordinem se habentibus. Primus actus est fidei quo homo cognoscit et considerat ac credit dei bonitatem et iusticiam: et q illi diuine bonitati displicet om̃e peccatũ et om̃is inordinatio: et q eti

am talibus offendit: ꝛ ꝙ di=
uina iusticia nullo mō dimit=
tit pctm̄ inultū siue impuni=
tū. Et ꝯsequent̄ ꝯgnoscit hō
et cōsiderat se aliqua commi=
sisse mala q̄ diuine displicent
bonitati: ꝛ ita cognoscit pec=
catū suū ꝛ se pctōꝛez ꝛ ꝯn̄r se
ꝓ his ad penā ꝭm diuinā iu=
sticiā obligatū. Secūdus ac
tus ē timoꝛis seruilis q̄ ex fi=
de ꝛ cognitione p̄dictoꝝ ge=
neraꝭ. ꝑ quē homo retrahiꝭ a
pctis. Tertius actus q̄ etiaꝫ
est actus fidei est quo hō cōsi
derat ꝛ credit dei infinitam
miscdiam qua ꝑatus est omī
ad se reuertēti ꝑ penitētiā in
dulgere. Quartus actus est
actus spei de venia cōsequen
da: q̄ spes sequiꝭ ex hac iā di
cta cōsideratōe et fide de di=
uina miscdia. Quint⁹ ē pro
positū ꝛ volūtas emēdādi vi=
tā ꝛ reuertēdi ad deū ꝑ ꝯtriti
onē ꝯfessionē ꝛ satisfactionē.
Et si illi actus adhuc eliciꝭ
ex timoꝛe seruili tūc non est
ꝟa penitentia liberās a pctō
sic̄ nec penitētia dānatoꝝ. de
q̄bus dꝛ sap. v. penitētiā agē
tes ꝛ p̄ angustia spūs gemen
tes. Talꝭ em̄ penitētia nō est
ꝯgrua, dispō ad dimissionem
pctī ꝓpꝭ carētiā debite circū
stantie finis. Et ergo req̄riꝭ
sext⁹ act⁹ scꝫ dei actualꝭ dilec
tio: ex q̄ hō moueꝭ ad detestā
dū pctm̄ nō solū ꝓpꝭ penā sꝫ
ꝭm seip̄m: ꝛ inq̄ntū est dei of
fensiuū. Cui adiūgiꝭ sep:im⁹
act⁹ scꝫ mot⁹ timoꝛis filialis
quo iā ꝓpꝭ dei reuerētiā hō
timet cōmittere pctm̄ ꝛ sic de
testaꝭ p̄teritū: et vult sibi ca=
uere a futuro ne deū inhono=
ret. Ex q̄b⁹ ptꝫ ꝙ coīter ī illꝭ
q̄ diu iacuerunt in pctis oꝛiꝭ
penitentia ex timoꝛe seruili.
Et dico notanter coīter: nā
iusti q̄ aliq̄n ex fragilitate ca=
dūt nō nunq̄ surgūt ex amo=
re filiali: eo ꝙ penitet eos of
fendisse tā bonū et piū patrē
M Hāc igiꝭ īfoꝛmationeꝫ
hodie mēte recipe o fili: vt cū
cras reuersus fuero ꝑatū te ī=
ueniā ad iter. Fili⁹ Val=
de accepta est mihi doctriua
tua eo ꝙ ꝟitati īnitur. Sꝫ in
surgit in me q̄dā timoꝛ q̄ me
tardū fac̄ ad penitētiā. Vide
tur em̄ foꝛe tā difficile vt hō
q̄ ab īeūte etate sua nutrit⁹ ē
in pctis ꝛ instar rei aride fa=
ctus posse reuiuiscere et recu
perari. Angel⁹ ducit eum ad
parabolā di. vide ꝛ vidit. Et

rurſũ an. q̃d vidiſti? Fili⁹.
Uidi ĩ viſiõe mea q̃ſi ĩtra= rẽ cãpuꝫ magnũ oſſib⁹ hoĩm aridis plenũ. ⁊ in me cepi co gitare ſi poſſibile foꝛet oſſa il la recupari ⁊ in p̃ſtinũ ſtatuꝫ refoꝛmari. mihi igiẗ talia me ditãti ecce vox q̃ſi e celo elap ſa ĩſonuit: oĩa poſſibilia d̃o. ⁊ ideo hoc poſſibile. Uidi et ec ce oſſa ad oſſa acceſſerũt vnũ quodq; ad iũcturã ſuã et ſup ea nerui ⁊ carnes aſcẽd erũt ⁊ extẽta ẽ in eis cutis deſup: ⁊ ſpm̃ nõ habebãt. Nõ cum ſcm̃ vidiſſẽ (tãetſi eã rẽ mira rer) tñ qꝫ is ille q̃ hoc potuit nihil loci ĩ me fuit diffidẽtie q̃n poſſet ⁊ ſpm̃ vite eis p̃ſta= re. Et ecce ſubito venit ſpũs a quattuoꝛ vẽtis: inſufflauit= q; in eos ⁊ reuiuiſcebãt ⁊ ſte terũt ſup pedes ſuos. Hanc vidi viſionem. ſed q̃d pꝛeten dat omnino ignoꝛo. Angel⁹
Nec tibi ſoli hec viſio de= mõſtrata eſt: ſ; olim ſctũs p= pheta ezechiel hãc vidit ſiti= tudinem: vt habeẗ in eius p= phetia. ca. 37. in q̃ pphetica viſione voluit de⁹ oñdere qꝫ poterat adhuc popnlum ſuũ in babilone captiuũ liberare. cõtra ppl'i deſpationẽ q̃ dice= bant: Aruerunt oſſa noſtra: perijt ſpes noſtra ⁊ abciſi ſu= mus: vt ibidem textus dicit. hec poſtil. Sic p̃t de⁹ aridos pctõres et moꝛtuos ſua gra= tia reſuſcitare ſi ad eum con= uertunẗ. Nõ fit mõ pꝛedicto ſucceſſiue. Pꝛimo oſſa ad oſ ſa accedunt vnumquodq; ad iuncturam ſuam quando vi= res anime ſe ad inuicem p̃pa rant in ſuis actibus: vt quod fides demonſtrat affectus ve lit ⁊c̃. Et p attritionem aſcen dunt nerui ⁊ caro ac cutis. i. maioꝛ diſpoſitio ad gratiam: que quando aduenerit tũc vi ta aĩe moꝛtue per pctm̃ reddi tur. S; tũc ſpũs a quattuoꝛ tis inſufflat in animam quan do qu attuoꝛ effectus in ea p ducit neceſſarios ad verã cõ uerſionem. Pꝛim⁹ oꝛiẗ a ſep tentrionali qñ a malo pecca= ti anima refrigeſcit. Secun= dus oꝛiẗ a meridionali quan do feruet ad melioꝛem vitaꝫ. Tertius oꝛitur ab occaſu qñ vitia demergunẗ in mare ve= re penitentie. Quartus oꝛiẗ ab oꝛiẽte quando lux gr̃e in anima illuceſcit: ideo reuer= tere ad patreꝫ vt hos effect⁹ ſpũs in te poſſis experire.

IN se reuersus dixit &c. N hodie venit angelus ad priorē locū vbi hesterna die filiū pdigum reliquit Et inuenit eum adhuc sedentem et peccata sua deplorantem: ac suam miseriam recognoscentem: et dicit. Quid h miserie tue immoraris? surge propera fili mi ad patrem et ipse te tuis in desolationibus cōsolabit. Filius O angele tametsi bonam conceperim voluntatem: et sedens mea deplorem peccata: tamē reuerti ad patrez pertimesco Et hec subest ratio Scio em ꝙ multi actus habitū generant ſm aristo. 2. ethicorum. Sed habitus inclināt promptificāt ⁊ delectāt. ex quibus sequitur mala consuetudo. sz consuetudo est altera natura vt idem dicit septimo ethicorū. Ex quibus omnibus seq̄tur obduratio cordis. Sz cor durum male habebit in nouissimo: vt dicit eccī. 3. Nō cū egoipse in hoc deuenerim malum: quomodo possuz ad patrem reuerti: cum ex multis meis malis cor meū sit induratum? Angelus Non dñ rōcinaris. Nō em cor durū dicit qd mltis peccatis ē obnoxium: Sed illud dicit cor durum qd in peccatis q̄rit excusationem: nec se vult recognoscere ꝙ peccauit: imo persequitur illos qui veritatem dicūt: vt iudei christum. Ad tale em cor impossibile ē gratiam dei intrare quin necesse ipm sit (illa stāte obstiatiōe) mori in peccatis. Quid vt sic sit hodiernū audi euangeliū qd Johis. 8. scribit.

IN il. tē: Dicit iesus turbis iudeoꝝ: Ego vado ⁊ queritis me: ⁊ in pctō vr̄o moriemini. et quo ego vado vos non potestis venire. Dicebant ergo iudei. Nunquid interficiet semetipsū: quia dixit Quo ego vado vos nō potestis venire. Et dicebat eis. Vos de deorsum estis: ego de superius sum. Vos de hoc

mũdo estis: ego nõ sum de hoc mũdo. dixi ergo vobis quia moriemini in peccatis vestris. Si enĩ nõ credideritis quia ego sum: moriemini in peccato vestro. dicebãt ergo ei. Tu quis es? dixit eis Jesus: Principiũ q̃ ꝛ loquor vobis. Multa habeo de vobis loqui ꝛ iudicare. sed q̃ misit me verax est: ꝛ ego que audiui ab eo hec loquor in mũdo: Et nõ cognouerũt q2 patrẽ eius dicebat deũ. Dixit ergo eis Jesus: Cũ exaltaueritis filiũ hominis: tũc cognoscetis quia ego sum. Et a meipso facio nihil: sꝫ sicut docuit me pater hec loquor. Et qui misit me: mecũ est. Et nõ reliquit me solũ: quia ego que placita sunt ei facio semper.

Uides igit̃ ꝙ illi qui peccatum nolebãt cognoscere nec in Christum credere. Hi enĩ tales a christo reprobant̃ tã꜡ ꝙ homines duri cordis. Sꝫ quia te video attritum ideo tuum prosequere nunc conceptum vt ad veram contritionem valeas peruenire.

O Filius. Audio quia verũ est quod dicis: Dic igitur mihi rogatu veliꝫ amplius de penitẽtia: de qua heri exorsus es. Angel⁹: Faciã quod postulas. Nam cui⁹ necessitatis sit penitẽtia: cuiusue exeordij tibi heri (vt melius potui) perorani. Hodie igit̃ de ipsi⁹ bonitate tibi aliquid edisseram. Scire ergo debes ꝙ vt vult Aug. in li. qninto respõsionũ: ꝛ allegat eum Alex. d̃ al'. parte. 4. q. 54. ar. 2. q. 1. ꝙ penitentia est res optima ꝛ ꝑfecta q̃ omnes defectus reuocat ad ꝑfectum. Quam descriptioneꝫ idẽ Alexãder exponit dicẽs Q̃ d duplex est bonũ scꝫ simpliciter ꝛ bonum in genere.

Sic de optimo est dicendū Nā optimū simpliciter dicit summū bonū. Optimū in genere distinguitur scdm q̄ genera ipsa distinguunt. Undo in vnoquoqȝ genere illud dicit optimū quod in illo genere ppinquius opatur ad finē. vñ bonū ⁊ malū fm quandā acceptionē dicunt esse genera nō in genere qz scȝ bonum in quolibet dicit qd bene disponit siue opatur ad finē in illo genere: vt equus dicitur bonus q̄ insedentē bene portat: optimus qui optime ⁊c. Opera autē moꝛū quasi duobus generibus compꝛehendunt que sunt declinatio mali: ⁊ opatio boni: penes q̄ cōsistit iusticia generalis. Dicitur igit optimū in genere declinationis: qd optime declinat. Sed in genere opatiōis quod optime opatur. Dicit ergo penitentia res optima: fm q̄ optimū dicit qd optime declinat malū scȝ in statu post lapsum. Sed charitas dicit optima fm q̄ optimuȝ dicitur quod optime opatur Igitur penitētia vt sic dicit res optima. Dicitur etiā res pfecta quia perficit subiectū id est animā. ¶ Dicit etiaȝ in descriptione que reuocat omnes defectus ad perfectū Que pticula intelligi debȝ de penitentia sufficiēter ptinuata. Nō enim quecūqȝ reuocat oēs defectus ad perfectū sed illa que sufficiēter cōtinuata est ⁊ reatuȝ soluit afflictione sufficiēti ⁊ vires reparat virtutū exercitio. ⁊ idō illa descriptio non est cuiusuis penitentie sed illius que vere est ⁊ sufficiēter ptinuata. Unde de pe. dist. 3. c. reperiunt. dicit Aug. Facili⁹ inueni q̄ innocētiā baptismi retinuit q̄ qui cōgrue egerit penitētiā. vbi glo. duplicit exponit. Primo de virginitate q̄ citius inuenit q̄ post coꝛruptionē pfecta cōtinētia Scdo exponit de pfecta penitentia de qua hic dicit. Et de hac dicit de penitētia dist. 3. ca. penitentia vera ad baptismi puritatē cōfitenteȝ conatur ducere. Nam verus penitens quicq̄d soꝛdis post purificationē ptraxerit opoꝛtet vt abluat saltē lachꝛimis mētis. Nota q̄ dicit penitētia vera ⁊ nō dicit simplr̄ penitētia. Veritas aūt ē in diuiso eē

ab eo qđ est. vñ vera penitentia đr q̄ sufficiēter continuata in esse pfecto ꝯsumat: q̄ đr vera ꝯtra vanā. Uana āt est q̄ ante finē siue ꝯsummatōez deficit. vñ Aug. i li. soliloꝗꝝ: rū: ꝛ habeť de pen. dis. 3. inanis est penitētia quā seꝗ̄ns coinquinat culpa. nihil prosunt lamēta si iteranť peccata. Persiste ergo i ꝯfessione: esto in penitētia fortiter ꝯfirmat⁹: vitā bonaʒ quā cepisti tenere nō deseras. Hec aug. Que autē sit hmōi penitentia ponit idē Aug. de lapsu mūdi. 24. sermone dicens: Qui egerit verā penitētiam ꝛ solut⁹ fuerit a ligamento q̄ erat cōstrictus ꝛ a corpe xp̄i sepatus: ꝛ bene post penitentiā vixerit quō āte viuere debuit post recōciliationē: quā docūqꝫ defect⁹ fuerit ad deū vadit. ꝛ in requieʒ manebit. Nota ꝙ dicit solutus a ligamēto quo erat ꝯstrictus ꝛ a corpore christi sepatus: quo notať ꝙ loquiť de penitētia: qua penitēs soluiť a vinculo culpe ꝛ reatus. Primū notatur ibi a corpe christi sepat⁹. Scđm ibi a ligamēto. ꝛc. Deinde ꝙ diċ ꝛ p⁹ pniaʒ bñ vixerit ꝛc. quo noatť exercitiū in opibus virtutū. Q.

Uñ hec pnia vera ꝛ pfecta ē ꝛ oēs defect⁹ reuocat ad perfectū. Hec Alex. vbi s̄. Ad maiorē igiť noticiaʒ maximi boni illi⁹ penitētie scire debes ꝙ seraphic⁹ doctor sanct⁹ Bonauē. i. 4. di. 14. q. 1. querēs vtrū pnia sit ỽtus sic rūdet ꝙ pnia ē expulsiua pcti actualis qđ ē macła anīmā deformās ꝛ iterū ad malū declinās siue a bono deabilitās. ꝛ iterū naturam vulnerās: quā culpā p actū volūtatis ppetrauit cū delectatiōe ꝛ libidine. Quia igiť delere culpā vt deformantē est grē reformātis: sʒ vt deabilitātē ē ỽtutis abilitātis. sʒ vt vulnerātē est sacri curātis. Sʒ qꝛ culpa p actū volūtatis ꝯbiť: ideo p actū volūtatis deleť. Postremū qꝛ culpa cōmittiť cuʒ delectatiōe ꝛ libidīe: idō deleť p penā. vñ nouis morbis noua anthitoda ꝯuēit pparari de iura. cal. c. Ceterum. vbi glo. dicit ꝙ morborū experimēta docēt nos multas medicinas inuenire. dist. l. c. vt constitueret. Ex quib⁹ sequitur correlariuʒ ꝙ pnia diciť

gratia: dicitur virtus: sacra-mētū: actus: ꝛ passio. Et iste modus est scōm diuersas naturas in ea repertas: tamē ꝑ ordinationē ad vnū. Vñ non dicitur penitētia his modis oīno equiuoce sed analogice hec ille. R. Igit̃ vt magis elucescat sua maxīa vtilitas tibi vnā post aliā diffinitiones ẜm doctores explanabo ꝑrima est magistri ī tex. dicētis. Penitētia est virt⁹ vel gratia qua cōmissa pctā cū emēdationis ꝓposito plāgimus: ꝛ plangenda iterum cōmittere nolumus. In qua diffinitione ponitur gen⁹ omnium virtutū scilicet virtus vł gratia. Ubi nota ꝙ scōm Thomā ꝙ penitētia non est ꝑ essentiā gratia sed est virt⁹ Uirtus autē ꝛ gratia nō sūt idem. Sed dicitur gratia ipsa penitentia: quia conuenit cū ea ī ꝓprio effectu. Effect⁹ enī gratie ꝓprius est iustificare ꝛ deo gratum reddere. Et hic etiā est effectus penitentie. Unde penitentia dicitur gratia inquantū gratificat. Et dicit̃ virtus inquātū mouet ꝛ abilitat ad bonuꝫ et ad opera bona. Nam vt cōmunit̃ doctores sicut Tho. Bonauen. Alex. Rich. dicūt sine dubio penitentiā esse virtutē. Ad quod sciēduꝫ ꝙ virtus vno modo sumitur vt est dirigens ꝛ mouens liberū arbitriū in summum bonum mediāte opere meritorio: ꝛ sic diffinit̃ ab Aug. 4. de ciuitate dei. Uirtus ē ars recte beneqꝫ operandi. Dicit̃ aūt bene ars operādi inquātum dirigit ipsum opus operantis in suū finem: quia bonum ꝛ finis idem sunt: secundo phisicorū. Dicitur autem ars bene operandi inquātum dirigit ipsum op⁹ in quadaꝫ rectitudine inter principiuꝫ ꝛ finē ẜm illō Apoc. j. Ego sum alpha ꝛ o. ꝛc. Et sic stricte sumitur virtus. Alio mō dicit̃ virtus vt est dirigēs ipsam animā siue liberū arbi. in summū bonū nō solū ī operādo bonū sꝫ declinādo a malo. Et sic diffinit̃ ab Augustino in lib. de quantitate aīe Uirtus est equalitas vite vndiqꝫ ꝯsentiētis rationi. In q̄ diffinitione insinuatur effectus ꝟtutꝭ inquātū ꝯformat vitā hoīs aīo iudicio rōnis. Et dicit vndiqꝫ consentiētis

rationi: scz et in operando bonum et declinando a malo. Et sic cōius sumitur virtus.
S Preterea virtus respicit quandoque duplex bonū scz subiectū et finē vltimū: sicut ptz de virtutibus theologicis. Quandoque solū vnum sicut est de temperantia que ē in declinādis malis que sunt carnis delectabilia. Attamen ois virtus gratuita respicit bonū sicut finē. Et sic diffinit ab Aug. i lib. soliloquiorū. Virtus est recta ratio perueniendi ad finē. Dicitur igit q si virt' accipit prout mouet li. ar. ad operandū bonū et ad declinandū a malo et hoc respiciēdo bonū nō vt materiam siue subiectum: sed vt finem: penitentia dicitur virt'. Hec aūt inueniuntur conuenire penitētie i predicta diffinitiōe qn dicit penitētia est virt' vel gratia: q preterita pctā cū emēdatiōis proposito plāgimus vel odimus Ubi notat operatio boni. Et cum subditur. Et plangēda vlterius cōmittere nolumus Ubi notat decliatio ibique apparet dolor penitētis principalit qr offendit creatorē suū Ubi notat respectus ad bonum. Ex quib' oibus concludi tur q penitētia est virt'. Secūdo penitētia accipit: vt sacramētū. Et hūc Sco. i. 4. di. 14. sic eā describit. Penitētia est absolutio hoīs penitētis facta certis vbis et cū debita intētiōe prolatis a sacerdote iurisdictionē hūte ex institutiōe diuina efficacit significātib' absolutionē aīe a peccato. Ex qua diffinitione eliciunt tria b notāda. Primo q possibile est huic positiōi nois aliqd subesse. Scdō q congruit aliqd subesse. Tertio q aliqd subest. Primū ostēdit p hoc q possibile est deo aīam absoluere a pctō iuxta illud simboli remissionē peccatorū. ¶ Et p ons possibile est instituere aliquod signū illius absolutionis efficax: et pari ratione vba quecūque a quocūque ministro plata. Et congruū fuit hoc a do cōstitui: qr mouet et ducit intellectum in certitudinem et magis iclinat affectū ad promptitudinē suscipiēdi illd signū Itē congruū fuit illud signū interioris absolutionis institui in vbis significātibus vt signū repsentet signatum. Et

hoc est qđ dictũ est ĩ ,diffiniti
one ꝙ pnĩa ẽ absolutio.i.q̃=
dã snĩa diffinitia absoluens
reũ nõ tñ snĩa iudicĳ ꝑncipaľ
sꝫ iudicis secũdarij vel ꝯmis
sarij.põt eni q̇s ex cõmissiõe
cognoscere ĩ cã:⁊ ita ex ꝯmis
sione sentẽtiare:vel ꝓ ꝯdẽp
natiõe rei si indign⁹ est vľ ꝓ
absolutiõe si dign⁹ est. ¶Con
gruit etiã istã absolutionẽ ex
teriorẽ fieri a sacerdote:quia
ꝯgruit extrẽa ꝑ mediũ redu=
ci in extremũ scꝫ pctõres ad
deũ ꝑ sacerdotẽ. ¶Cõgruit eti
am ꝙ a iurisdictiõeꝫ habẽte
qꝛ snĩa a nõ suo iudice nulla
est.de ꝯse.c.ad nostrã. ¶Con=
gruit etiã intẽtio debita vt ĩ
alijs sacr̃is. ¶Cõgruit etiã ex
ꝑte suscepti ꝙ sit penitẽs.i.
habẽs aliquã displicẽtiã de
pctõ cõmisso.hec sco. Videẽ⁹
igiť q̃ꝙ salubris ẽ pnĩa. Fi.
Multũ ꝑ oẽm modũ tua mi=
hi placet doctrina. V. Ta
mẽ mẽs mea ad reuersioneꝫ
vno timore impediť. Cũ enĩ
de⁹ sit tã pulcherrimũ bonũ
vt ab oĩbus de eo scribẽtib⁹
ꝑdiceť. Et ĩsuꝑ aĩa peccatrix
tã turpis sit quõ põt tã turpẽ
aĩam recipe ĩ gratiã ip̃e de⁹
Cũ ẜm aplm̃.2.cor.6.nlľa

sic cõicatio luc ĩ ad tenebras
⁊c. Angel⁹ ducit eũ ad ꝑabo
lã di. Vide:⁊ vidit. Et rursũ
an. Quid inq̇t vidisti? Fi.
Vidi siľitudinẽ non ĩmerito
manifestãdã:qꝛ admiratiõeꝫ
cũ gaudio ĩ corde benigni au
ditoris generat: q̃ꝙuis ĩterp̃=
tatio ei⁹ me lateat. Vidi ⁊ ec
ce q̇dã rex magn⁹ ⁊ ĩclit⁹ in
throno sedebat cui⁹ oculľ pu=
ella q̃dã corꝑe formosa attñ
induuijs turpib⁹ deformis
apprime placebat : eãq; oĩ q̃
potuit studio ad se r̃uocabat
⁊ ipsam sibi in spõsam copu=
lauit:pri⁹ turpibus exuuijs
exuta:⁊ vt decet regijs vesti
bus ꝑornata:ꝑ̃cipiens vt oĩ
studio se caueret ab extrane=
is ꝑsonis ne ornatus eius in
turpitudinẽ verteret. Et ec=
ce elapsis haut multis dieb⁹
venit quidã rex ad eãdẽ ciui
tatẽ q̃ rex prim⁹ cũ puella il=
la morabať:adduxitq; secuꝫ
septẽ ꝑncipes morib⁹ ťpissi=
mos. Nã ⁊ ip̃e rex deformis
in se erat q̃ꝙuis ťpitudinẽ vt
potuit abscõdit.⁊ ꝑ eos egit
qũo furtiꝫ ꝑ̃dictã puellã ab=
duceret ⁊ sue ⁊ suorũ ꝑncipũ
turpitudini subigeret . qđ et
fecit:qꝛ furtiꝫ eã suo ſpõso ra

puit et in letem lacū duxit ibiqꝫ ea scdm libitū abutens etiā septē pricipib⁹ abutēdū cōmisit. Qd factū cū spōsus ei⁹ prior rex pcepisset doluit et oī q potuit studio eaꝫ ad se reuocauit: suis mandās ministris vt eā mūdatā a maculis ornatāqꝫ priorib⁹ vestib⁹ sibi itidē pñtar curarēt. Qd cū factū esset eā sibi i priscum amorē copulauit. Hanc vidi visionē. An. Bñ vidisti. Et sicut te ipsa pabola i admirationē quādā induxit: sic: imo vero pl⁹ magis: veritas ipsi⁹ te attonitū reddat: qꝛ fm augusti. magis ē pctōreꝫ iustificare q̄ celū et terrā creare.

Igit hic rex christ⁹ est: puella ipsa aīa que etsi scdm īmaginē sit pulcra: tñ p peccatuꝫ originale (quod cōtrahit) in duuijs coinquinat. quaꝫ rex ipse p baptismū purgataꝫ in fide sibi desponsat fm illud Osee. 2. Despōsabo te mihi in fide: gratiaqꝫ pornat vt digna sit eius spōsa. Quod videns diabol⁹ tēptat omni q pōt conatu vt eā huic sponso subtrahet: et sibi eā p culpaꝫ copulet: ideo secū septē capitalia vitia adducit vt qd per vnuꝫ nō pōt perficere offerat et aliud fm q viderit quemlibet in sua complexione dispositū. quaꝫ cum abduxerit ea abutit: et septē principib⁹ id est vitijs capitalib⁹ ad deturpandā relinquit. Sed legitimus eius spōsus christ⁹ iesus hoc nō ferens mistros suos predicatores et confessores ei dirigit vt si velit ad reuersionē consentire ipsam ei imposita penitētia mundēt: et sue presentie adducāt: quā cum veste gratie induerit in priorem amorem eā recipit. quia tūc deposita peccati dissimilitudine gratie similitudinem recipit. Et sic non habet locum quod dicit apostolus vbi supra scꝫ que conuētio lucis ad tenebras etc. qꝛ iam tenebre non sunt in ea sꝫ lux. Et hoc est quod dicit dominus per Jeremiā. 3. tu autem fornicata es cum amatoribus multis: sed reuertere et ego suscipiam te. Igitur reuertere ad patrem.



Feria tertia Sermo.

I[ll]I se reuersus dixit:q̄nti sūt.⁊c. In hac feria venit angel⁹ ad filiū cure sue commissum:⁊ in sua mesticia eū repperit ⁊ dicit. A Surge festina ad patrē vt pctōꝝ tuoꝝ possis veniam impetrare. Filius Gaudebā me heri a te persuasū vt id facerē. Sed ecce hodie hora adhuc lucernaria cū me ad iter prepararē obuiauit mihi fiducia quedam que me reddidit auersū. Videor em̄ mihi statum habere p gratū si fuero i tali:in quo iam ipsi hij victitant:q̄ me ⁊ alios sua doctrina et hortatione(vt ad p̄rez redeamus)inuitaut: vt sunt sacerdotes doctores mg̃ri et predicatores: et generaliter om̄es psone ecclesiastice: q̄s videmus fore in regione hac in qua ego elegus conuersor Nunq̄d sufficit in tali doctrina tales mg̃ros imitari.cum fm Tuliū omnis doctrina acqniratur arte: imitatōe:et exercitatōe. At christ⁹ dicat Luc.vj.perfectus est omnis discipul⁹ si est sicut magister suus. Angelus Ut veritatem fatear mltos prochpudor hec temptatio auersos facit qui plus vitam doctorꝫ q̄ doctrinam imitantur. q2 fm Grego.cuius vita despicitur restat vt eius doctrina cōtemnetur. Sed hic contemptus solum ab his fit qui non sunt sanioris mentis. Tu autem noli sequi quod nocet sed imitare quod prodest. Hoc consilium christi iesu veri doctoris est: vt in hodierno euangelio patet:quod Mat.xxiij scribitur.

Ill il.t:Locutus est iesus ad turbas ⁊ ad discipulos suos dicens. Sup cathedram moysi sederunt scribe et pharisei. Om̄ia ergo quecunq3 dixerint vobis seruate ⁊ facite fm vero opera eoꝝ nolite facere. Dicunt enim et non faciunt. Alligant enim onera grauia et importabilia ⁊ imponūt in humeros hominū.

digito aūt suo nolūt ea mouere. Oia vero opa sua faciūt vt videanť ab hoībus. dilatant eniꝫ philateria sua: ꝛ magnificāt fimbrias. Amant aūt ꝑmos recubitꝰ in cenis ꝛ ꝑmas cathedras in synagogis: ꝛ salutatões in foro: ꝛ vocari ab homibus rabbi. Vos aūt nolite vocari rabbi. Unus eñ est magister vester. Omnes autem vos fratres estis: et patrem nolite vocare vobis super terraꝫ. Unus enim est pater vester qui in celis est. Nec vocemini magistri: qꝛ magister vester vnus est christus. Qui maior est vestꝝ erit minister vr̄ Qui aūt se exaltauerit: humiliabiť. Et q̄ se humiliauerit exaltabitur.

In quo euange. christus loquēs de malis p̄latis ꝛ sacerdotibus ꝛ monachis sub exēplo phariseoꝝ ꝛ scribarū. de eis tria ostendit. scꝫ illud qđ est honorabile qđ tales hn̄t scꝫ cathedram. Secundo qđ est acceptabile quod docent scꝫ doctrinam bonam et salubrem. Tertio illud quod est execrabile scꝫ cōuersatio mala: ideo dicit ꝟm auteꝫ facta eorum ꝛc. B Quo ad primum. Sciendū est ꝙ hic cathedra signat iurisdictionē et auctoritatem prelatoruꝫ ꝛ sacerdotum curatoruꝫ. Qui si mali sunt cathedram indigne possident: de qua materia non est nunc ad propositum. Secundo ostendit dominus ꝙ doctrina bona et salubris etiam a malis prelatis data paruipendenda non est. cuiꝰ triplex potest esse ratio. Prima accipiť ex parte iusticie. Nam iusticia requirit ꝙ homo accipiat quod suum est et dimittat quod alienum est. ꝫ Math. xx. tolle qđ tuū est ꝛ vade. Ideo quando homo videt in docente malam vitā

tuz bona doctrina cogitat q vita mala punienda est: sed doctrina sua est sibi vtilis: ergo accipe quod tuũ est et vade. Secunda ratio accipitur ex parte prudentie. Nã prudentis est bona discernere: a malis eligẽdo bona: et obmittendo mala. Unde dominus per iheremiam.xv. Si separaueris preciosum a vili q̃si os meum eris. Tertia ratio sumit ex parte cause efficientis: qz fm Ambrosium omne verum a quocunq dicatur a spiritusancto est: ergo vilipẽdi non debet. Tertio ostẽdit dominus q̃d in malis prelatis et doctoribus imitandum nõ est scz praua eorum vita dicens: fm opa eorum nolite facere. Nã qui ipos imitaret triplicem fatuitatem in se ostenderet. Primo in iudicando eo q ipe exemplo alterius faceret qd in eo malũ esse iudicat Scdo talis fatuus censeret in associando. Nam fatuus vtiq censeretur qui se associaret morienti. Tertio i assumẽdo ab qz fatuus ẽ qui assumendo aliquo mortifera tan q̃ salutifera: ergo: et c. Filius Et audeo stultum est se a bono proposito auertere ppter malorum exempla doctorum bonam seminantium doctrinam Igitur o angele rogo vt me de penitẽtia et eius partibus velis vlterius habere informatum. Angelus Libens id agam quia cordi est. ¶ Debes igitur scire q vt supra audisti: peccatum tertio modo fit per actum volũtatis elicitum: quia peccatuz est adeo voluntariuz: vt si nõ sit voluntarium peccatum dici non debeat.xv.q.i..§.i.et 32.q.5.c.Si enim. Et ideo per actum voluntatis in penitentia elicitum a penitente debet peccatum emendari. Igitur penitentia vt sic ẽ correctio male voluntatis. Nõ Alexãder de al. vbi supra exponit dicens. Nõ cũ peccatum non sit in anima neq ab anima sit nisi a mala voluntate: conuenienter dicitur penitentia est correctio male voluntatis quamuis tota imago dei in anima per peccatũ deformetur et maculetur: nihilominus tñ origo et causa ipius deformitatis et ipa peruersa volũtas. vñ ipa correcta tota aĩa reformat. Et hec

diffinitio habet respectuȝ ad subiectū: scȝ ad voluntatē in quantū est ipam reparans et releuans a lapsu. D

Quarto supra dictum est ꝙ in peccato currit delectatio ꝛ libido contra quam necesse ē habere hominem ac in se assumere aliquem dolorē. ideo ꝟm Ambrosium in quodam sermōe de quadragesima: penitentia est dolor cordis ꝛ amaritudo anime ꝓ malis q̄ quisqȝ commisit. Super quo idem alex. de al. dicit vbi s̄. ꝙ dolor est necessari⁹ penitēri ꝛ ē eēntialis penitētie. Et aug⁹. in li. de pñia dicit: vbi dolor finitur deficit penitentia. Dolendū em̄ est et dolore purgandū. Est em̄ penitētia quasi pena tenax: qꝛ sine pena interiori vel exteriori fieri non pōt. Dicit etiaȝ mgr̄ in. 4. disti. 14. penitentia a puniendo dicitur: qua q̄s punit illicita q̄ cōmisit. Itē ideȝ Aug. in li. de penitentia dicit ꝙ penitentia est penam tenere vt semper puniat ī se vl ciscēdo qd̄ cōmisit peccando. Ille aūt penam tenet q̄ semꝑ vindicat quod commisisse dolet. hec magister vbi supra.

Sed vt magis tibi elucescat bonuȝ penitentie explanabo tibi diffinitionē que finem respicit. Et est talis q̄ a Grego. dat. ꝛ habetᷣ de pñia di. 3. c. penitētiā agere est ꝑterita peccata deplangere ꝛ plāgēda iteꝝ nō cōmittere. Nam ꝟm alex. vbi s̄. ad verā penitentiaȝ requiritᷣ dispositio cauendi a futuris. Unō dñs Jo. 8. dixit adultere. Uade ꝛ amplius noli peccare. Ubi non solum tangitur ꝙ nō peccet: sed nec voluntas peccādi in ea moretur. Ideo ꝓ maiori intellectu sciendum ꝙ vt dicit magister vbi s̄. q̄si in principio di. 14. soluēs multa obiecta de hoc ꝙ quidam conati sūt penitentiā annihilare: quā sequens culpa coinquinat: ꝙ qñ dicitur tale vel silē penitētia est ꝑterita peccata plāgere ꝛ ea amplius nō admittere ꝙ illa duo debent referre ad idem tempus nō ad diuersa tempora: vt scȝ tēpore quo deflet cōmissa mala ñ cōmittat volūtate vel opere deflenda. Uñ illud qd̄ ysidorus dicit in li. de summo bo. irrisor est ꝛ nō penitens qui adhuc agit quod penitet: de

bet sic intelligi: vt qui sic cō=missa peccata deflet quod opere aut volūtate ea cōmittere nō desinat. Vel potest etiam sic intelligi: quod is qui penitentiā agit etiā pro tūc verā tñ in ea nō persistit: quia etsi ad tempus mū=detur: tamē illa mūdicia non est ei sufficiens ad salutē. quia est momentanea non perseue=rans. Item illud Aug. in li. soliloquiorum: Inanis est penitentia quam sequens culpa coinquinat. Sic intelligēdū est: inanis est scz carens fru=ctu illius penitentie quam se=quens culpa coinquinat. Illius enim fructus est vitatio gehēne et adeptō glorie. mortificatur enim illa penitentia: et alia ante acta bona per peccatum sequens vt non sortiantur mercedem quam meruerunt cum ipa peccator deploraret. Que tamē merita iterum per subsequentē penitentiam reuiuiscunt. Hec magister. Igitur tu o fili resurge per penitentiam et vade ad patrē. F Filius. O angele quam dulcia sūt eloquia tua. Nam anima mea liquefacta est cum locutus es: desideratque implere quod hortaris. Sed vnum est quod me nimis iterum tardum reddit. Si enim penitentia tam salubris est: cur homines tam parum ipam curant: imo plures ipam susceptam abiciunt. Que causa sit scire a te velim? Angelus ipm ad parabolā du=cit dicens: vide et vidit. Et angelus. Quid vidisti? Vi=di inquit filius. Et ecce ortus quidam amenus rosisque pulcherrimis vernās: in quo orto erat sita arbor castanea in medio ipius que suis fructibus iam maturis plena erat prebēs cibum omnibus qui de ipa carpere volebant. Et vidi mul=tos homines ortus intrātes et de arbore prefata castane=as carpentes: qui tamē in fruendo ipis castaneis dissimi=les valde extiterant. Nā ali=qui ex ipsis (licet pauci) qui illius fructus proprietatē nouerant: cum ipsos fructus co=medere vellēt prius eos excor=ticabant: et nucleū dulcē (eiecta cum testa cortice) delectabiliter sumebant. Alij vero quorum magna erat multitudo qui formam fatui et puerilitatis pretendebant: cum proprietatem illorum fructuum mi=nime cognoscerent: quasi fe=

rali manu de arbore ipsa fru- ctus carpentes cū corū pun- ctiones sensissent (dulcez nu cleuz pūctiua cortice duraqꝫ testa inclusum) quasi q̄d vile ⁊ inutile: immo ⁊ q̄si rem esti mationi sue odibilem et noci uam abiecerunt. Hanc vidi parabolaz eius interpretatio nē omnino ignorans. Angelus Quod ignoras tibi explanabo. Nā ort⁹ iste quē vidisti amenum rosisqꝫ vernā tem statum signat penitentia lem: que ideo dictū amen⁹ et rosis vernans: qꝛ multi sunt fructus eius. Arbor castanee color est in penitentia siue in terior siue exterior qui consci entiam pungit ſm illud psal miste: In cubilib⁹ vestris .i. conscientijs compungimini. Penamqꝫ corpi p castigatio nem infert. habet tamen nu- cleum in se valde dulcem: qꝛ serenat conscientiam: exhila rat mentem: ⁊ hominē magi assecurat: ⁊ his similibus: q̄ omnia sunt magne iocundita tis. Sꝫ ꝙ vidisti hoīes non nullos de ip̄a arbore fructus carpe (⁊ extracta cortice) nu cleum comedere hi sunt qui non tantum inspiciunt peni- tentiam vt punctiuam ⁊ pe- nalē: sed eius magnū fructū perpendunt in quo delectan tur et deo gratias referunt: q̄ eis hanc contulit gratiam vt dolere ꝓ peccatis veraciter possint. Nō aūt alios vidisti homīes qui indiscreta manu attingentes punctiuam cor- ticem: citius cū nucleo corti- cem abiecerūt: hi sunt q̄ ꝓpt̄ penam punctiuam fructū pe- nitentie abiciunt: ignorātes ꝙ pene sūt medicine ſm ari. in ethi. Ideo fatuam formaz ac puerilem in se pretendunt cum necesse sit eos vel hic sa lubriter vel in inferno cū ma gno damno agere infructuo- sam penitentiam.

Quarta feria Sermo sextusdecimus.

In se reuersus di xit quanti mercē narij. ⁊c. Expedi- ta in trib⁹ p̄mis sermonibus illi⁹ stat⁹ cōditionem q̄ filius prodig⁹ suam recognouit cul pam. ¶ Modo sequitur videre de secunda conditiōe qua scꝫ recognouit dei patris gloriam quem offēdit in hoc

q dixit q multi mercennarii id est serui: quia multitudo honorabilis familie ostendit honorem dñi. Igitur in hac quarta feria venit angelus ad filium sibi commissum et dixit. Adhuc (vt video) tardas reuerti ad patrem. Filius Cordi (mihi crede) fuit plurimum vt reuerterer. Sz cũ heri vesperi sedissem: essetqz meditatio mea circa cognitionem glorie paterne occupata que me apprime aduocauit ad reuersionem ecce quidam singularis modus reuertẽdi me illudebat: quo facili⁹ possem patris obtinere gratiam etiã sine penitentie grauamine. Nam visum mihi est vt ad aliquem vel aliquos sanctos me conuertam: iuxta illud Job. v. ad aliquẽ sanctorum conuertere. qui cum do sint accepti: eiqz in patria perfecte cõiuncti: p̃ces eorũ post habere minime põt: cum ps. dicat q voluntatem timentium se faciet de⁹: z depcationem eorũ exaudiet. qd si sic ẽ quomodo non exaudiet preces fruentium se. haut dubiũ nihil eis abnegabit quod petunt. igitur ad aliquem sctõrum me conuertam: cui quottidianum seruicium impendam: et in hac regione manebo. Angel⁹ Deceptoria inquit est hec opinio: fallitqz te plurimum. H Nã sancti nihil petunt a deo nisi q̃ sciunt eum velle dare. Sed hoc nunq̃ dabit vel dedit alicui homini etiam quos singulariter p̃destinauit: vt ptz i ho⁹ euã. qd mat. xx. scribit

Nil. t: Ascendẽs iesus hierosolimã assũpsit duodecim discipulos suos secreto: et ait illis: Ecce ascendimus hierosolimaz: et filius hominis tradetur principibus sacerdotum et scribis: z condẽnabũt eum morte: et tradẽt cũ gẽtib⁹ ad illudẽdũ z flagellanduz et crucifigẽdũ: z tertia die resurgz: tũc accessit ad eũ mr̃ filiorũ zebedi cũ filijs suis adorãs z petẽs

aliquid ab eo. Qui dixit ei: Quid vis? ait illi dic vt sedeant hi duo filij mei: vnus ad dexteram: et alius ad sinistram tuam in regno tuo. Respondens aũt iesus dixit. Nescitis quid petatis. Potestis bibere calicem quem ego bibiturus sum? Dicunt ei: possumus. ait illis. Calicem quidem meum bibetis: sedere aũt ad dexteram meam vel ad sinistram non est meũ dare vobis: sed quibus paratum est a patre meo Et audientes decem indignati sunt de duob⁹ fratribus. Jesus autẽ vocauit eos ad se: ꝛ ait. Scitis qꝛ principes gentium dominãtur eorũ ꝛ qui maiores sunt potestatem exercent in eos Non ita erit inter vos. Sed quicũq͂ voluerit inter vos maior fieri: sit vester minister. Et q͂ voluerit inter vos primus esse: erit seruus vester. Sicut filius hominis non venit ministrari sed ministrare: et dare animam suam redemtionem pro multis.

Vide igitur q͂ nec hec mater impetrare potuit regnum christi filijs suis) qui tamen christi consanguinei erant) sine penitentia: ideo dixit: calicem quidẽ meũ bibetis. Nã vt dicit magister l. 4. di. 45 Sancti in patria intercedunt ꝓ nobis: quod tamen non faciunt nisi in voluntate dei implenda didicerunt. Hec ille. Modo ipi bene sciunt q͂ deus non vult acceptare peccatorem sine penitentia. ideo sancti non petunt hoc fieri: sed vt penitentes recipiat ex sua misericordia. Et ideo non sit tibi hec opinio impedimẽto:

quin quãtocitius ad patrem ꝓperes. Fili. Si sic erit necessarium rogo vt de penitẽtia ꝛ eius ptibus me velis vlterius informatum.
Angelus. Quod a me petꝭ hoc commissum est mihi tibi edissere. I. Scire igiẗ debes ꝙ penitentia (vt est sacramẽtũ) tres habet partes. scꝫ contritionẽ:confessioneꝫ: ꝛ satisfactionẽ: quia iste sunt partes penitentie sacramẽti quasi integrales. Nõ crisẗ. cõfirmat.ꝛ habeẗ de penitẽtia dist.i.c.pfecta.ꝙ penitẽtia pfecta cogit peccatorem oĩa libẽter sufferre. In cordẽ enĩ cõtritio:in ore cõfessio:i ope tota humilitas. Hec est fructifera penitẽtia. Hec ille Itẽ Aug.in li.de penitentia dicit ꝙ non sufficit mores in melius mutare ꝛ a preteritis malis recedere:nisi etiam de his que facta sunt satisfaciat domino per penitẽtie lamenta vel dolorẽ:per humilitatꝭ gemitũ.per cõtriti cordis sacrificium coopãtibus elemosinis ꝛ ieiunijs. Hec ille.
Preterea penitẽtia non habet perfectã efficaciã nisi istꝭ tribus cõcurrentibus. Pec catũ enĩ sepat a deo:ꝛ ab ecclesia:ꝛ a beatitudine. Sed penitẽtia minime cõtritiõis habet efficaciam reconciliandi deo:ratione confessiõis reconciliandi ecclesie: ratione satisfactionis mereri beatitudinem.ergo ꝛc. Itẽ Per p̃dicta tria anĩa tripliciter deo despõsaẗ ſm illud Osee.2. Despõsabo te mihi in sempiternũ:ꝛ despõsabo te mihi in iusticia ꝛ iudicijs ꝛ misericordia ꝛ miserationibꝰ: ꝛ despõsabo te mihi in fide : ꝛ scies qꝛ ego dñs. Sup quo dicit Ray.in ti.de penitentia.§.16. ¶ Nota ꝙ ter dicit despõsabo ad denotãdũ triplex testimoniũ triplicis dilectiõis scꝫ cordis oris ꝛ operis R. Unde ter quesitum est a petro:an diligeret dominũ? Iohan.vl. Iteꝫ ter dicit despõsabo:quia tripliciter sponsaẗ anima peccatrix a christo scꝫ per contritioneꝫ confessionẽ ꝛ satisfactionem: ꝛ merito.p contritionem que consistit in mente patri per confessioneꝫ que fit verbis filio qui ꝟbuꝫ patris est. Per satisfactionẽ spiritui sancto cui attribuiẗ bonitas cui bonitati etiaꝫ at

tribuitur fructus penitentie ꝭm illud Gal.v. fructus spiritus est charitas gaudiũ pacientia ⁊c. Itẽ sufficiẽtia illarum partium sic patet. nam peniẽtia est quoddã spontaneum iudicium in quo cõtritio est quedam citatio vbi sequitur rei apud iudicẽ spontanea confessio. Deinde sequuntur emende per iudicez imposite solutio. Sed in hoc differt iudiciuz fori a iudicio poli: q2 ibi confessus de iure damnatur sed hic absoluitur Uel sic ostendamus sufficiẽtiam: quia omne peccatũ cõmittitur corde aut ore aut opere: ita vt primum membrũ accipiatꝛ sub ꝑcisione: q2 peccatũ fieri potest tantũ corde. Et ideo per contritionẽ debꝫ peccatum peccator detestari verbo accusare: opere punire. Ꝛ his premissis ad cõtritionez accedamus. vbi. Sciendum ꝙ ꝭm omnium theologorum sententiam in.4. dist.17. Contritio est dolor ꝓ peccatis voluntarie assumptus cum ꝓposito confitẽdi ⁊ satisfaciendi. Circa quam tria annotanꝛ Quorum primum est ratio nominis cũ actu. Secundũ dicitur obiectũ Tertium dicitur modus cũ termino: Quo ad primum scꝫ de ratione ⁊ quidditate loquẽdo ipsius cõtritiõis scliendũ ꝙ ꝭm Rich.li.4.sen. dist.17.ar.1.q.1. Qd sicut ĩ materialibus dicitꝛ durũ qd nõ cedit tactui: frangi qd ĩ multas partes destruitꝛ magnas: ita per quandam similitudinem in spiritualibus dicitur cor hominis durꝫ ꝙdiu diuine inspirationi se tangẽti non cedit sed obuiat persistendo in affectu peccati. Frangi vero dicitur quando a peccato recedere incipit ꝙuis nondum plene ad deum conuersum sit. Conteri vero quãdo in eo totaliter destruitur affectus peccati quod est resilire a peccato. propter qd verus penitens resilit ab ipo peccato. Et ideo potius dicitur ista actio contritio ꝙ fractio. Ad quod melius intelligendũ scire debes: ꝙ scdm Alex.ĩ.4.ꝑ.sũ.in trac.d cõfes. ꝙ ĩ ꝯtritiõe pnĩe tria sũt attẽdẽda. scꝫ illud qd cõteritꝛ a quo cõteritur: ⁊ ad quid cõteritur. Primo dico ꝙ illud qd conteritur est cor pecca-

toris: quod est quasi vas inutile plenum veneno peccati: iuxta illud Deutro. 32. Fel draconũ vinũ eorũ. M Ratio autẽ quare cor pecca toris debet conteri est scd̃m Tho. i. 4. di. 17. q2 initium pcti ẽ supbia p quã hõ i sẽsui suo inherẽs a mãdatis dei recedit. Et ideo oportet q illd̃ qd̃ destruit pctm̃ hoĩe3 a suo sensu discedere faciat. Qua ppter necesse ẽ ad plena3 remissionẽ peccati q hõ p ptritionẽ totalit̃ psensu3 oẽm et affectu3 peccati dimittat. Et hoc ẽ qd̃ pterit̃ id est hr̃e pfectã displicẽtiã de peccatis a se cõmissis. De scd̃o. s. d̃ illo a q̃ pteritur est duplex mola: vna superi⁹ eleuãs sc3 spes venie ex psideratiõe diuine misericordie. Alia deorsũ deprimẽs sc3 timor pene ex psideratiõe diuine iusticie. De his autẽ molis dicit̃ Deut̃. 24. Nõ accipies loco pignoris inferiorẽ ⁊ supiorẽ molã. Tertio dico q cor ad istũ finẽ pterit̃ vt delectatio i peccato totalit̃ effundat̃. Et id̃o dicit̃ cõtritio nõ fractio quia fractio est in ptes in quibus color vl̃ odor seu sapor remanet. Sed cũ cõteritur tũc nihil manet coloris vel saporis delectationis in pctõ. Et sic fit vas in honorẽ. iuxta illud Act̃. 9. vas electionis ẽ mihi iste sc3 paulus. Et. secũdo Timoth. dicit̃. Si q̇s emendauerit se ab istis erit vas in honorẽ sanctificatũ. Ex his sequit̃ q etsi in inferno sit cõtritio ibi tamẽ nõ est gratia: q2 in inferno ita cõterit̃ q aliud vas fieri nõ potest. Sed hec ptritio que hic est p peccatis ita vas vetus cũ fetore peccatorũ cõterit vt in aliud vas reformet̃ honoris ⁊ gratie. Scd̃o loquamur de actu contritionis q̃ tangit̃ in hoc q dicit̃ dolor q2 sicut pctm̃ cõmittit̃ p psensu3 volũtatis rõnalis: sic delet̃ p discẽsum eiusdẽ. oẽs eni res p q̃scũqȝ cãs nascit̃ p has destruit̃. Discẽsus aũt a re quẽ ĩpossibile est nõ esse ẽ dolor ꝫ ptritio ẽ dolor q2 est discessus a pctõ vt o est. vñ Amb. sic dicit penitẽtia est dolor ⁊ amaritudo mẽtis p pctis q̃ q̇sqȝ cõmisit s3 hoc nõ ẽ pfessio neqȝ satisfactio: ꝫ cõtritio. M. Item Augustinus. dolendum est ⁊ dolore purgandum: Sed

contritio est illud in peniten tia quod purgat peccata: ergo bene dicitur in diffinitiõe contritio est dolor. Modo de obiecto contritionis qđ tãgitur quãdo dicit̃ pro peccatis: ergo peccata sũt obiectũ eius. Igitur videnduꝫ est de quibus peccatis sit conterẽdum. Ubi primo sciendũ ꝙ ſm Tho. vbi ṡ: ⁊ Alex. vbi ṡ. contritio nõ debet esse de originali peccato. Ratio est: quia cõtritio est dolor cõminuens duriciã cordis. Et iõ solum de illis peccatis eẽ potest que ex duricia voluntatꝭ nostre eueniũt. Cum aũt peccatũ originale nõ sit inductũ ex hominis iam volũtate sed vitiata origine nature cõtractum: ideo non potest de ip̃o esse contritio sed displicẽtia quedã. Insup̱ nõ debet esse contritio de penis peccatoꝝ ſđ Tho. sic probat vbi ṡ. ar. 2. q. i. Et etiã Alexã. de al'. vbi supra. Cõtritio p̱ se ⁊ ꝑprie ꝗtũ est de necessitate culpã respicit: penam autem non nisi ex cõsequẽti: vtpote illud quod est culpe annexũ. Licet enim aliquãdo consideratio damp̄noꝝ q̃ accidũt ex peccati perpetratione: materiam dolendi inducat: ⁊ etiam dolorem. hoc tamen non est đ necessitate contritionis sed potius ex habundanti. Cũ enim gratia gratis data excitat ad cõsiderationẽ dãp̄norum peccati excitat consequenter ad dolendũ de istis nec dolor iste est contritiõis licet quodãmodo sit dispositiuus ad illũ. Sed dolor iste q̃ est de contemptu dei ⁊ auersione ab illo quẽ inducit gratia gratum faciens est cõtritionis sine q̃ nõ põt esse gratificatio cũ deo. Itẽ hic dolor nõ est de peccatis alioꝝ: qꝛ oportet ꝙ ꝯtritio de pct̃õ sit in eodẽ in quo peccati duricia p̄cessit. Ultimo nõ est etiam cõtritio de futuro peccato: qꝛ adhuc nõ est: maxime vt contritio est p̱s penitẽtie debet tamẽ esse caucio q̃ est p̱s prudẽtie. ꝑprius eñi actus penitẽtie est in obiectuꝫ ꝑpriũ qđ est peccatũ cõmissum. Ideo dicit̃: cõtritio est dolor ꝓ peccatis scꝫ ꝑprijs cõmissis actualibus mortalibus ĩ speciali: ⁊ de venialibꝰ saltẽ in generali: ⁊c. Sic habes quid sit cõtritio in rõne.

ꝛ in actu: in obiecto ꝛ in termino. D. Filius. Valdꝫ vtilis vt ꝑpendo hec est materia de cōtritione. Et beatus cui datur ipsa. Sed vnū est qđ adhuc me facit tardū reuertendi. Si (vt dicis) de quolibet peccato oporteat hoīez cōteri ꝛ ad mentē reducere: videtur mihi hoc fore multum difficile ꝛ quasi infactibile. Angelus inquit. vide parabolā talē. Veni inquit filius ad quendam agrum magnum vrticis sentibusqꝫ ac vepribus plenuz. Et ecce quidā venit ad ipsum (cuius videbatur esse) ager ꝛ secū duxit filiū suū cui cōmisit agrū ad colendum. Et ab eo recedēs mādauit filio quatenus omni conatu agrum coleret vt ad pristinaz posset reformari munditiam. Sed cū pater ipsius recessisset incepit prefatus filius (tepido affectu exiguoqꝫ conatu) attēptare si quod pater iusserat ꝑficere posset. Et factū est cū agrum tantis īmunditijs vidisset idem filius esse plenū desperatus se sub arbore ꝑstiens obdormiret. Queȝ pater sic dormientem inueniēs increpabat eū dicēs. Cur nō ꝑficis id (quod tibi a me imperatum est) opus: Quare hic torpore deprimeris? Cui filius. O pater: cū inquiens agrum tam repletum, varijs īmunditijs vidissem terruit me aspectus eius ꝛ desperāns me proieci in terraȝ. ꝛ obdormiui. Cui pater imprudēter inquit egisti: surge ꝛ fac hodie modicum ꝛ cras similiter: ꝛ sic deinceps: ꝛ videbis in breui agrum ab his īmunditijs purgatum. Quod ꝛ factum est in breui. Hanc vidi visionem: eius interpretationem a te cupio scire. Angelus. Tu si vis interpretationem eius intelliges. Nam si iste filius in principio [illegible] onē patris implesset: ꝛ [illegible] die dietam suā perfec[illegible] grū vtiqꝫ cito mundasset. Ager iste mentem peccatoris designat que plena est vrticis ac sentibus ꝛ alijs īmunditijs peccatorū. De quo dicit sapiens Prouer. 24. ꝑ agruȝ pigri hoīs transiui: ꝛ ecce totum repleuerant vrtice ꝛ spine. Hic pater deus. Filius tu es ꝛ tibi similis qui multa cōmisistis peccata: nec vult[illegible]

pniam agere ꝓpter horrorē peccatorū. Verūtñ tu fac sicut hic fili⁹ in fine fecit ⁊ aggredere op⁹ penitētie: ⁊ fac quotidie modicū: ⁊ in breui inuenies magnū fructū. ¶

Quinta feria.

In se reuersus dixit quāti ⁊c̄.

Postq̄ de ꝯsideratiōe p̄rne glorie heri dixi quā pctōr meditans trahi dꝫ ad ꝯuersionē. hodie de eius habundātia loq̄ placet quaꝫ pctōr dꝫ meditari: igit̄ hodie iterū angel⁹ suū visitat filiuꝫ cure sue cōmissuꝫ ⁊ adhuc ipsuꝫ ī mesticia reperiēs dicit. Ecce video nec hodie tibi cure est reuerti ad patrē: cur nō recipis mēte suā habūdātiā: nescis q̄ hi q̄ in domo p̄ris sūt habūdat panib⁹: q̄d hic ꝑmanes famelic⁹? Fi. Utiq̄ satis mēte reuolno ei⁹ habūdātiā q̄ potiunt̄ oēs q̄ in ei⁹ domo morant̄. Sꝫ vnū est q̄ me (⁊ hodie) tardū ad iter reddit. Videt̄ enī mihi q̄ de⁹ pater tametsi supͣhabūdat ī domis tñ inequaliter ea distribuit: ⁊ vt videt̄ nō ſm merita. Uidem⁹ enī q̄ mali ⁊ iniusti nō nunq̄ pl⁹ de bonis tꝑalibus ⁊ fortuna possideant q̄ iusti: cū sepe iusti ab iniustis cogētur sustentari. timeo ergo q̄ ī alia vita similiter faciat. Manebo igit̄ hic forte mouebit aliquādo pater misericordia ⁊ pietate vt mihi subueniat sine cōuersione ad ipsuꝫ. Angel⁹. Tu tamēs loqueris ⁊ quasi incidisses in errorem eorū qui dixerūt hominez in alia vita tm̄ de bonis ⁊ voluptatib⁹ habere quantū h̄ habuerūt. Narrat enim Eustrachi⁹ lib. ethi. q̄ quidam rex fuit assiriorū diues ⁊ voluptuosus noīe Sardan⁹ cuius sepulcro quidā epicuri e pistauiū supposuerūt statuaꝫ tenentē in manu tabulam marmoreā: in qua ex ꝑsona illius scriptū erat. Tāta nūc iuenisꝫ post mortē: quāta primo id est ī vita accepi. Ergo comede bibe epulare. Sed q̄ illud error sit pessimus audi hodiernū euangeliū qd̄ Luce. 16. scribitur.

In illo. t. di. ie. di. su. ꝑabolā hāc Homo qdā erat diues ⁊ induebat̄ purpura ⁊ bisso ⁊

epulabaẽ quotidie splẽdide. Et erat quidem mendicus nomine Lazarus: qui iacebat ad ianuam eius vlceribus plenus cupiens saturari de micis q̃ cadebãt de mẽsa diuitis: ꝛ nemo illi dabat. Sꝫ ꝛ canes veniebãt ꝛ lingebãt vlcera ei⁹. Factũ est aũt vt moꝛereẽ mendicus ꝛ poꝛtareẽ ab angelis ĩ sinũ abꝛae. Moꝛtu⁹ est aũt ꝛ diues ꝛ sepult⁹ est ĩ inferno. Eleuãs aũt oculos suos cũ esset ĩ toꝛmẽtis vidit abꝛaã a lõge ꝛ Lazarũ in sinu eius. Et ipse clamans dixit. Pater abꝛaã miserere mei ꝛ mitte Lazarũ vt intingat extremũ digiti sui ĩ aquã vt refrigeret linguã meã qꝛ crucioꝛ in hac flãma. Et dixit illi abꝛaã fili recoꝛdare qꝛ recepisti bona in vita tua ꝛ Lazar⁹ silꝛ mala. nũc aũt hic consolaẽ tu ꝟo cruciaris. Et ĩ his oĩbus ĩter nos ꝛ vos cahos magnũ firmatũ ẽ: vt hi q̇ volunt hic trãsire ad vos nõ possint neqꝫ inde huc trãsmeare. Et ait Rogo ergo te pr̃ vt mittas eũ in domũ patris mei. Habeo enĩ quiqꝫ fratres: vt testeẽ illis: ne ꝛ ipsi veniãt ĩ locũ hũc toꝛmẽtorũ. Et ait illi abꝛaã. Habẽt moysen ꝛ ꝓphetas audiãt illos. at ille dixit. Nõ pater abꝛaã: sꝫ si q̇s ex moꝛtuis ierit ad eos pñiam agẽt. ait autem illi. Si moysen ꝛ ꝓphetas non audiunt neqꝫ si quis ex moꝛtuis resurgerit credent.

Uides igit̃ ꝙ male subinfers quia dat malis nonnũꝙ plura ꝛ copiosiora de bonis temporalibus ꝙ̃ bonis ꝛ iustis. ergo similiter facit in spũalibus ꝛ post hanc vitam: quod falsum est. Nõ autẽ in tẽporalibus locum habet hoc nõ fit sine dispensatione diuine sapiẽtie. M Nõ enĩ est semper bonum signũ: sed cõmuniter malum. qꝛ vt dicit Boetius de ↄ̃so. phi. lib. 2. me. 5. Bona tẽporalia sunt causa omniũ maloꝛuʒ. Dicit etiã Greg. ꝙ successus p̃ntis felicitatis est indiciũ eterne damnatiõis. vñ Job. 21. loquẽs de malis diuitibꝰ dicit Quare impij viuũt subleuati sunt confoꝛtatiqꝫ diuitijs. Domꝰ eoꝛũ secure sunt ꝛ pacate ꝛ nõ est ꝟga dei sup illos. Et sequit̃ post ml̃tas foꝛtunas quas enarrat ibi: Ducunt in bonis dies suos: ꝛ in p̃ũcto descendũt in infernuʒ Uides igit̃ ꝙ nõ est sicut tu iudicas. Nã quem deus custodit a ꝓsperitate huiꝰ mũdi optimũ donũ est: maxime si bonꝰ est. At quia tu talis es qui non es ꝓsperatus in peccatĳ tuis: ideo suscipe tuũ infoꝛtunium vt donuʒ a deo ꝛ reuertere ad patrem. Filius. Satis contẽtauit me etiam (ea in re) tua angelica infoꝛmatio: Quare vt ꝓseq̃ possim quod tua ammonitione attẽptaui rogo vt de contritiõe me vlterius velis infoꝛmatũ. R. Angelus Placet quod postulas. Scire igit̃ debes ꝙ contritio debet etiã esse de peccatis oblitis. Ad quod Sciendũ ẜm Tho. ꝛ Alex. vbi s̃. Nõ aliquod peccatũ põt esse oblitũ dupliciṫ. Aut ita ꝙ in generali memoꝛia maneat ꝛ nõ in speciali: ꝛ tũc debet hõ recogitare vt veniat ad cognitionẽ illius peccati: qꝛ de quolibet peccato specialiter est cõterendũ. Si aũt inuenire nõ potest: sufficit de eo conteri ẜm ꝙ ĩ memoꝛia est. Et tunc dʒ hõ non solũ conteri d̃ peccato sed etiam de obliuione peccati que ex negligẽtia cõtingit. Aut ita potest esse oblitum ꝙ peccatum omnino a memoꝛia cecidit: Tunc ex impotentia excusatur a debito: ꝛ sic sufficit contritio generalis de oĩ eo qd̃ deũ offẽdit. Sed quãdo hec potẽtia

tollitur:sicut cum peccatum ad memoriam venerit: tūc tenetur homo de eo specialr cō fiteri. Recte sic paup qui nō potest soluere suum debitum excusatur. vñ dicitur ď resti. spo. c. olim vobis: q inanis est actio quam inopia debitoris excludit. Attamen in mora est quando ad pinguiorez fortunā venerit vt nō jo. an. de reg. in. ca. pctm̄. Sic hic a simili est. hec tho. Sz alexander hoc ostendit per aliuz modum: quem causa breuitatis hic obmitto: qz satis redūdat in idez. Hoc tamē est sciendū q penitens semp tenet ad singularem contritionem de omnibus mortalibus sed non ad semp z p semp: qz ē preceptum affirmatiuuz. Et hec sufficiant de obiecto contritionis me perorasse. Sed vt feruentius vias ad reuertendū per contritionez ad patrem ipam diffinitionem contritionis vlterius explanabo S Nam (vt s audisti) contritio debet esse dolor voluntarie assumptus cum pposito confitendi z satisfaciendi. vbi primo dicitur voluntarie zc. Ad cuius noticiā aduertendum q dolor cōtritionis debet esse volūtarie assūptus triplici ratione fm Thomā vbi s. z alex. vbi s. Primo ad ostendendum q ad perfectionem virtutis requiritur electio vt Ari. 2. ethi. ait. Virtus est habitus electiuus fm rectam rationē ergo zc. Secundo ad ostendendum q sicut peccatum fuit voluntariū ita dolor contritionis necessario debet esse voluntarius: idō dicitur dolor volūtarie assūptus. Tertio vt ostendatur q non oīs dolor est voluntari9 vnde nec meritorius. zc. Dicit etiā doctor subtilis in. 4. di. 14. q. 1. ar. 3. q ad deletionem peccati regulariter requiritur pena voluntaria. et pbat hoc sic. Nam peccatuz p aliquam penam deletur: et per aliquam non: vt patet in damnatis. Sap. v. penitentiam agentes et pangustia spiritus gementes. zc. Non est autem pbabilior differentia sicut de voluntario et inuoluntario: tum qz punitio damnatorū longe maior est et intensiue et extensiue q̄ punitio viatoris: cuius tamē peccatum deletur per suam penā et do-

lorem. Et ergo maius et minus per intensionem et extēsionem nō fac̄ differētiam: vt dictū ē. Hoc etiam videm⁹ in humano offensis ꝙ pena siue displicentia voluntaria placat offensum: non autē oīno inuoluntaria et cū murmure supportata vel suscepta. Et ideo requiritur dolor voluntarius vt dictū est. Sȝ posset quis querere quō pōt aliqua pena esse voluntaria cum de ratione pene sit esse inuoluntariuȝ: qꝛ sicut nullus peccat in eo quod nō vult ita nec penitentia in eo qō vult. Ad quod intelligendum sciendū est ꝑm Sco. in. 4. di. 14. q. 1. ꝙ inuoluntarium simpliciter est illud contra quod voluntas simpliciter remurmurat. ¶ Et ꝑ consequens per oppositum voluntarium potest intelligi tripliciť. vno modo contra quod non omīno volūtas remurmurat sed patienter sustinet. Secundo mō volūtarie acceptat. Tertio modo quod volūtarie causat: et hoc dupliciter: scȝ vel vt causa ꝓxima ꝑtialis ⁊ nō intendens istum effectuȝ. vel vt causa remota principalis: et intendens effectum. Et sic habēť quatuor mēbra. Et ꝑ patet hec distinctio qꝛ in ꝑmis duobus tristicia est obiectuȝ volitiōis. in tertio est effect⁹ tm̄ ⁊ non obiectū. in quarto est obiectum et etiam effect⁹ nisi aliquid impediat. Hec membra postea declarabunť ¶ Patet etiā ordo: qꝛ secundū addit super primum quantū ad rationem voluntarij. Et tertiū sup secūdum: et quartum super tertiuȝ. ¶ Pena etiam pōt intelligi vel quodcūꝗ incōmodū siue disconueniens. Et illud pōt esse in homine in ꝑte sensitiua: vel in corpe coniuncto actui anime sensitiue. Vel potest esse primum disconueniens quod ē tristicia que est ex parte intellectiua: que ꝓprie et ꝑmo est pena. De qua dicit aug. d̄ ciui. d. li. 14. c. 15. Nō tristitia est dissentio animi ab his reb⁹ q̄ nobis nolentibus acciderunt. Supposito ergo de penis exterioribus tanꝙ de manifestis quomō possint eē voluntarie quocunꝗ istoruȝ quatuor modorum voluntarij. De pena ista prima. s. tristicia videamus. ¶ Patet ꝙ

ipsa pōt esse voluntaria pmo modo sed sm quid id est pati enter tollerata: quia malū in commodum: dum tamen nō sit contra rectam ratiōnē pōt non tm̄ absolute patiēter sed ordinarie patienter sustineri Potest etiam istud acceptari in ordine ad aliquem finez vt dicit Aug⁹. in li. de penitentia. Peccator de peccato doleat et de dolore gaudeat. ¶ Sed tertium sc3 quō voluntas causat dolorem vel tristiciā volūtarie vt causa ꝑtial' ē difficilius cogscere. Ad qō dico ꝙ tristicia ī aliq̄ volūtate causari naturalit' non pōt nisi a duab⁹ causis cōcurrēti bus sc3 ex actuali nolitōe alicui⁹ existētie: ⁊ actuali apprehensione illius existentie iuxta descriptionem tristicie premissam ab augustino. Quicq̄d igitur est causa nolitionis est causa partialis ipsius tristicie. Licet non intendat ꝑ nolitionem causare tristicia3 nec optet intendere. Iste aūt due cause quandocunq3 concurrūt quantū est ex se causat tristiciam sicut effectum naturaliter consequentez. Ex isto tertio ꝺclarat' q̄rtū q2 ex quo tristicia sequit' vt effect⁹ naturalis nolitionē actualē alicuius ⁊ ꝯsiderationē actualē illi⁹ noliti. Licet iste due cause multipliciter possint concurrere: quia ex tot causis ex quot potest esse talis consideratio actualis in intellectu. Et talis actualis nolitio ī voluntate: tamen nihil v nū potest esse causa tristicie loquēdo de naturali causatione nisi possit esse causa concursus istorum duorum que sūt cause proxime naturaliter necessarie. Huius autem causa cōmunis potest esse voluntas vt imperans actum considerationis et actum nolitionis eiusdem obiecti: ⁊ hoc in ordine ad illum finem intentum vt sequatur tristitia puniens: ergo voluntas precipiens intellectui ꝯsiderare aliquid vt actu existens et volūtati nolle illud vt actu exn̄s cāt tristitiā tanꝙ vna cā etiā intēdēs istū effectū: ⁊ hoc nō vt ꝓxia q2 n̄ pt eē vna cā sufficiēs ꝓxia: s3 cāt tristitiā vt vna cā r̄mota: q2 cā ē ꝓxiaꝝ cāꝝ respectu tristie ⁊ applicatiōis eaꝝ. P3 ꝫ quō pma pena. s. tristia pt eē volūtaria ⁊

est a volūtate causata: nō tm̄ sicut a causa ptiali sicut vniuersaliter causat a voluntate volente illud quod euenit: sʒ sicut a causa rationali remota tamen: applicante scʒ causas partiales proximas huius effectus: ꝛ hoc in ordine ad talem effectum causanduʒ. hec doc. sub. vbi s̄. ✠ Et hec dicta sint de illa pticula volūtarie assumptis. Sequi. cum ꝓposito confitēdi vbi s̄. vbi Sciendum ꝙ predicta diffinitio datur de contritione nō vt est actus virtutis tantum: sed vt est pars sacramenti penitentie. ad quod requiritur simul cum contritione confessio ꝛ satisffactio: ꝛ ideo vere cōtritioni semp est annexū ꝓpositum confitendi et satisfaciēdi. sine quo ꝓposito nō est cōtritio. Et ideo bene dicit cuʒ ꝓposito confitendi et satisfaciendi. Ubi vlterius nota ꝙ sola contritio sufficit vt peccatum dimittatur: ita tamen vt proponat ab aliis abstinere. ꝛ illud est confiteri ꝛ satisfacere ꝫm iudicium ecclesie. Unde de pe. di. j. c. magna. vbi aug. ait. Magna dei pietas vt ad solam promissionē pctā dimiserit: nonduʒ ꝓnūciat ore ꝛ tm̄ ōs q̄ iam audit ī corde dimittit. hec ille. Cuius etiam veritas patet ꝑ exemplum lazari quem primo suscitauit dn̄s ꝙ a discipulis solueretur. Jo. xj. Item per decem leprosos qui in via ante ꝙ venirēt ad sacerdotes mūdati sunt. Luc. 17. Jō dicit ps: dixi confitebor aduersum me iniusticiam meam ꝛ tu remisisti impietatē peccati mei Dixi id est firmiter statui in corde meo confitebor ꝛc̄. ꝛ tu remisisti scʒ quando hoc proposui. ꝛ ideo q̄ꝙ ꝑ contritionem cum proposito confitendi ꝛc̄. deleat peccata: tamen postea tempore debito si confessio ꝛ satisfactio non sequat tamē peccata nō redeunt ꝙuis mortaliter peccat qui obmittit: vt vult hostiē. Hec de cōtritōe pro ista die sufficiāt.

℣ Filius. Sat ī pcepi ex tua doctrina qual' debeat eē contritio. Sed vnum me itidem reddit attonitum immo quasi diffidentia auersum. Si ēm (vt doctores dicunt) per vnicam contritionem caritate et gratia formata deleant omnia pctā illius qui cō=

tritionez talem habea: cur tā pauci īueniunt qui hanc gratiam possint acquirere: Cuius culpa sit vtruȝ de dantis vel hominis se disponentis velle, lem a te luculentius informari. Angelus. Uide parabolam. Et vidit huiuscemōi similitudinem. Uidi (inquit filius) quādam regionē magnam et amplam: que nimio solis ardore (desup coquente) tota exusta erat: et multi homines in ea erāt q̄ siti omnes estuabant in tm̄ vt apto ore magnoq; d̄siderio discurrentes quererēt vnde sitis ardorem extinguere valerent. Erat autē in medio regionis piscia que erat aqua viua plena: que ex viuo fonte scaturiebat: attamen ipsa piscina circumsepta erat spinis et tribulis sentibusq; varijs: ita vt sine punctōe q̄s ad eaȝ venire minime posset. aliqui tamen licet pauci temptabāt ipsam accedere: de eiusq; aq̄ (quaȝ summe sitiebāt) haurire. Sȝ maior ps hominū q̄ ibi erant & siti estuabant (varijs impediti occupationibus) ad ipsam piscinam minime veniebant. Nam aliqui sibi cisternas foderunt: in quib9 putabant se posse sitiȝ extinguere Alij cathenati excutere se a cathenis temptabant: sed minime poterant. Reliqui se (cū sitirent) sopori dederant vt vel sic sitibundum desiderium extinguere possent. Insuper inter illos qui p tribulos offensi pertransierunt magna erat dr̄ntia. nam aliq̄ apto ore bibebant: aliqui manu lambebant: reliq̄ vero vix cū digito aque intīcto se refocillabant. Hanc vidi visionem eius interp̄tationeȝ ignorās Angelus. Congruam vidisti visionem. Nā regio hec mundus est qui ardore cupiditatis torret: & homines ipsam sequētes aperiūt ora sua id est desideria sua: in ipsis se sperantes posse impleri. Piscina gratia est que dať in sācta pnīa quā q̄s assēq̄ non valet nisi p sentes & tribulos penitentie transeat. Qđ autem vidisti quosdam cathenatos quosdam cisternas fodientes reliquos multis alijs occupationibus impeditos. oīa hec varias hominū excusationes a penitētia implenda signāt Postremū q etiā vidisti dif

ferentiam ad piscinam acce-dentium: Ubi designantur q̄ ad penitentiam veniunt s̄m gradus. Nam qui pleno ore bibūt de piscina aquā: hi sūt qui pfectam in hac vita agūt penitentiam. Et qui lambūt aquam hi sūt q̄ q̄dem ↄtritio-nē rectā habent: cōfitentur q̄ pure sua pctā: tamen ad ple-nā satisfactionē nō ptingunt Ceteri vero q̄ vix digito eam attingūt hi sūt q̄ quidem aliq̄ li attritione confitentur sup-ficialiter peccata sua ⁊ cōsue tudinariā satisfactionem s̄m affectum recipiunt a confesso re: in penitentia parū pficiē-tes. Sentes ac tribulos per-transeūt: vt sancte ecclie pos-sint satisfacere: quia ieiunāt: orant: aliaq̄ opa penitētie fa ciūt in paruo desiderio: vt vix p ipsa possint gratiam a deo impetrare.

Feria. vj. Ser. xviij.

In se reuersus di xit. ⁊c. vbi s̄. A Expeditis tribus con ditionibus quos filius prodi gus in tertio statu habuit: q̄ recognouit suā miseriam: pa tris gloriam: ipsiusq̄ habun-dantiā. Nūc quō recognouit eius miscōdiam videndum est que vtiq̄ peccatorem trahe-re debet: que tanta ē q̄ exti-mare nō pōt. Ostendit enim deus suā miscōdiam erga pec-catores eos patienter sustinē do. Trenoꝝ. 3. Miscōdie ē q̄ consumpti non sumus scꝫ in peccatis. Secūdo ipam ostē dit in inuitādo. Vñ Iere. 3. Tu aūt fornicata es cū ama-toribus multis: sꝫ reuertere ad me et ego suscipiam te. Item ps̄. Miscōdia eius pre-ueniet me. Item in suscipien do peccatores ad penitentiā Ad ro. 2. Nescis quia benig nitas dei ad penitētiā te tra-bit. ⁊c. Igitur hodie venit angelus more solito ad filiuꝫ pdigum adhuc psistentem i mesticia sua et dicit. Cur iaꝫ quasi contritus nō surgis vt vadas ad patrem et confitea ris pctā tua. Fili⁹. Nec hodie parat⁹ sum ire. Terret em̄ me vnū qđ cum mente ru mino quasi pater iniuste cum ecclesia sancta agat ptimesco p eo q̄ ipam quaꝫ a pncipio mūdi plātauerat: frequenter cōmiserit et his diebus plus mal' agricol' q̄ nō dāt fructuꝫ

tēporaneū. Si em̄ diligit, ip
sam cur nō locat eā his q̄ fra-
trē ī ea facere posset. An.
Ho[illegible] [illegible]uersa facere nō debꝫ
[illegible]uia [illegible]tsi hoc nonnunq̄ cō-
[illegible]ngat vt vicꝫ ds ꝑmittat re-
gnare malos ꝑlatos: nō tam̄
sic relinquit ecclesiā quin eti
am ipsam locet nonnunq̄ bo
nis colonis: et malos male ꝑ
dat. Vt patet ī hodier. euā.
qd scribit Math. 21.

In il. t: d. i. d. s. ꝛ turbis iudeoꝝ ꝑabolam hāc. Homō q̄dā erat pr̄familias: q̄ plātauit vineā ꝛ sepē circūdedit ei: Et fodit in ea torcular ꝛ edificauit turrim ī medio eiꝰ. ꝛ locauit eā agricol: ꝛ ꝑegre ꝓfectꝰ est. Cū aūt tēpus fructuū appropinq̄sset misit suos suos ad agricolas: vt acciperēt fructꝰ eiꝰ. Et agricole app̄hēsis seruis eiꝰ aliū ceciderūt: aliū occiderūt: alium vero lapidauerūt. Iteꝝ misit alios seruos plures ꝑorībꝰ: ꝛ fecerūt illis silr. Nouissime autē misit ad eos filiū suū dicēs: Verebūtur filium meū. agricole aūt vidētes filiū dixerūt intra se Hic ē heres. Venite occidamus eum: et habebimus hereditatem eius. Et apprehensum eū eiecerunt extra vineam: et occiderunt. Cum ergo venerit dominus vinee quid faciat agricolis illis? aiunt illi. Malos male perdet: et vineam suam locabit aliis agricolis qui reddent ei fructum temporibus suis. Dicit illis iesus. Nunquid legistis in scripturis. Lapidē quē reprobauerunt edificantes: hic factus est in

caput anguli. A dño factũ ẽ istud: ⁊ ẽ mirabile in oculis nostris: Jdeo dico vobis q2 auferet a vobis regnum dei: et dabitur genti facienti fructus eius. Et qui ceciderit sup lapidez istũ confringetur. Super quem vero ceciderit conteret euz. Et cum audissent principes sacerdotum et pharisei parabolas eius cognouerunt ꝙ de ipsis diceret. Et querẽtes eũ tenere timuerunt turbas: quoniam sicut prophetam eum habebant.

Uides igit ꝙ ds pater ꝓmi sit bonis colonis dare suum ortum scz ecclesiam seu sacrã scripturam. Uerumtamen vt p ipam pabolam signat eccle sia manifestum est ꝙ semper habuit aliquos bonos colonos in veteri testamento. s. sanctos patriarchas ⁊ ꝓphetas q̃uis mltoplures malos Sic etiam post christi aduẽtum videmus ꝙ multos habuit bonos colonos scz apostolos doctores sanctos qui magnum fructum egerunt in eccl'ia q̃uis vt videm⁹ ꝓch pudor (maxie nouissimis tẽporibus) ꝙ multos pessimos prelatos habeat nõ colonos sed deuastatores illius vinee Sed cuius culpa sit vtrũ prelatorum seu subditorum cum de vtrisqꝫ legim⁹ in sacra scptura: facile non est dephendẽdum (ea in re) iudicium dei. Jgitur tu sequere que bona sunt: bonosqꝫ imitare: q2 nun ꝙ deficient qui pdestinati ad vitam possint ꝓdesse. Fili⁹ Si sic est rogo dic mihi vlterius de ipsa contritione: et q̃ modo me debeam ad ipsam disponere. Angel⁹ B

Oportet te in ea cognitõe drñtiam scire inter attritionẽ ⁊ contritionem. Dicit enim Alexãder vbi s̃ ꝙ diuina sapientia cõuenienter ordinat illa que opantur ad iustificationem peccatoris. et ideo ex parte homis q̃dam prepatio precedit iustificationem: que

dam ex pte dei. Et hoc insi-
nuatur zach.j.vbi dñs dicit
Conuertimini ad me: et ego
conuertar ad vos. Sicut enī
in iustificatione requirit ex p
te dei iustificātis gratia gra-
tūfaciens: ex pte hominis do
lor contritionis. Similiter ī
preparatione requiritur ex pte
dei gratia gratis data et ex p
te nostra dolor attritionis.
Unde ad sūmmatā iustifica
tionem qua fit solummodo a
culpa et a pena requiritur tri
plex dolor scȝ antecedens iu
stificationem: et coexistēs: ac
subsequēs. Primus est do-
lor attritionis. Secūd⁹ est
dolor contritionis sacramen
talis. Tertius est dolor satis
factorius. Hac ergo declara-
tione premissa sciendū q̄ at
tritio precedit contritionē si-
cut dispositio habitū: et pre-
paratio ipsam actualē iustifi
cationē. Quod tripliciter p
baf. Primo per locū ab au-
ctore. Greg. enī dicit sic: A-
lij per timorē plangūt: alij p
amorē lamentis se afficiunt:
Tunc sic: Cū ex amore lamē
tis quis se afficit cōtritio est:
cum p timorē se plangit attri
tio dicit. Sed vt habetur ab

Aug. in pgressu: ad iustifica
tionē timor introducit amo-
rē sicut seta filū: et ex cōsequē
ti planctus timoris introdu
cit lamentū auctoris: ergo at
tritio introducit contritionē
ergo precedit. Scdo proba-
tur sic. Timor est quasi ter-
minus a quo amor quasi ter-
minus ad quē. Sed termin⁹
a quo est mot⁹ necessario p-
cedens terminū ad quē. Cū
igitur dolor relatus ad timo
rem sit attritio: ad amorē ve-
ro contritio: necessario attri-
tio precedit cōtritionē. Ter
tio probaf sic: Attritio dicit
dolorē siue tristiciam que de
bet ad contritionē terminari
si ergo prius est motus q̄ ter
minus: ergo prius est attri-
tio q̄ contritio. hec ille. ¶
Deinde Sciendū quomodo
fiat attritio cōtritio. Ad hoc
dicit Rich. de me. vil. ī. 4.
dist. 17. ar. 1. q. 3. q̄ attritio
est actus penitētie elicitus a
penitētia informi que postea
charitate formaf illo actu ad
huc durante: et sic fit cōtritio
Nota tamē q̄ quāuis attriti
onē sit possibile fieri contriti
onem nō tamē est necessariū
possibile enī est q̄ attritio fa-

cientis quod in se est pri⁹ or dine nature desinat esse ꝙ de us tali gratiā infundat. Sed faciēti quod ī se est: nec hoc desinēti sed in ipso ꝯtinuāti necessariuꝫ est aliq̄ mō a deo dari gratiā gratū facientem: non necessitate causationis: nec necessitate mutabilitatis absolute: sed necessitate īmu tabilitatis ex p̄suppositiōe or dinationis sue qua īmutabi liter: ⁊ liberaliter ordinauit se daturū gratiā faciēti oē qđ in se est. Aū. 2. Thi. 2. De us seipsum negare nō potest Ex quo dicto arguit̄ sic. Si reuertenteꝫ ex toto corde ad se deus nō reciperet ad gratiā negaret se misericordeꝫ esse: in quo includeretur negatio sui. ergo omnē attritionē fa cientis quod in se est deus ꝺ necessitate facit contritioneꝫ eā formādo ꝑ gratiā. D

Attamē melius hoc intelli gendū scire debes ꝙ aliqueꝫ esse alicui debitorē potest es se triplici ꝺ causa. Aut quia aliquid sibi cōmissuꝫ est sicut tenet̄ debitor. Aut quia deli quit contra alium sicut tenet̄ qui aliū iniuste vulnerauerit Aut qꝛ aliquid alteri ꝓmisit

Sed soluꝫ tertio mō debitor est deus: qꝛ ꝓmisit ex mera liberalitate sua se daturꝫ gra tiā penitētie faciēti qđ in se ē vnde manasses in sua oratio ne. vt hr̄. 21. ꝑali. vl'. ait Tu dn̄e ſm bonitatē tuā ꝓmisi sti penitentiā remissiōis pec catorū. Hec Rich. Sꝫ nunc tibi edisserā que sit differētia inter attritionem ꝙ cōtritio nem: qꝛ triplex est ſm docto res. Prima est ꝙ attritio est dolor solū de magnis pecca tis. Dicitur enī attritum qđ in magnas partes diminuit̄ in quib⁹ ꝑtibus remanet ali quid de toto. Nā vt ita dicā remanet sapor adhuc totius ita in attritiōe peccatoruꝫ re manet sapor eorū qꝛ de ꝑuis culpis (licet de mortalib⁹ cō tritus sit) nō curat. Cōtritio vero est dolor omniū pecca torum ſm debitam mensurā hoc est vt de grauiorib⁹ gra uior ⁊ de leuiorib⁹ leuior do lor habeatur. Cor vero con tritum est velut mons immo monticulus puluerum late rum. i. peccatorum in morta rio ꝯsciētie pulueriꝫatorum: qđ totū attriti cordis ꝯtriū fa cit: qꝛ omnib⁹ p̄ceptis bone

stis obedit et odorē dño suauitatis obtulit. Unde Psal. Sacrificiū deo spūs cōtrit⁹. Secūda differētia est quia timor seruilis est principiū attritiōis: timor initialis ē prīcipiū cōtritionis. Et ideo attritio puenit ex timore: contritio vero ex amore. Et ideo qui solū dolet ppter timorē nō pōt habere peccati remissionē. Tertia differētia est q attritio est gratia gratis data: contritio aūt a gratia gratum faciēs. ¶ Sz ad p̄dictorū maiorem noticiā ponuntur hic due conclusiones Prima est q d̄ singulis peccatis mortalibus debet esse cōtritio singularis eo q non sufficit vna cōis contritio de omnib⁹. Uñ nota fm Tho. vbi s̄ ar. 2. q. 6. q ɔtritio potest ɔsiderari q̄tum ad duo. s. q̄tum ad eius principium et q̄tum ad eius terminum. Primo scz q̄tū ad ei⁹ prīcipiū. i. q̄tū ad cognitionē peccati que est principiū: et sic d̄ singulis peccatis q̄ quis cogitat et in memoria habet: oportet q sit cōtritio. Q.d̄ dupli ci ratione pbo. Primo ratione confessionis. Nam sicut requiritur confessio sic et contritio: sed impossibile est confiteri plura simul: ergo impossibile est conteri de oībus simul. Secundo ratione curationis sic: Diuersorum membrorum diuerse sunt vel erūt medicine: quia non sanat oculum quod sanat calcaneuz vt dicit beatus Hieronimus Si igitur contritio est medicina singularis contra vnuz tantū peccatū mortale nō sufficit vna cōmunis contritio de omnibus peccatis. Ex quo manifeste patet q penitens de omnibus peccatis d̄ quibus recordatur et singulariter cogitat singillatim habet seu tenetur conteri. de reliquis autez peccatis sufficit contritio generalis et cōmunis. Et sic intelligendū est illud quod psalmista dicit. Per singulas noctes lauabo lectum meum: id est per singula peccata: et stratum meum lachrimis meis rigabo. ¶ Secundo modo contritio potest considerari quantum ad eius terminum que ē gratia dei scz quando ille dolor ɔtritionis est dei gratia informatus. Et tunc sufficit q sit

vna cōis contritio de omnibus peccatis eo q̄ ille mot⁹ agit in virtute omniū dispositionum ⁊ in instanti omniū peccatorum operatur deletionē: nec quantū ad hoc magis debet esse contritio de vno q̄ de alio quia quicquid agit simul in multa ita q̄ nō in singula: nō agit ī quoddā plus ⁊ in quiddā minus. ¶ Scōa conclusio est q̄ ꝑm q̄d maior debet esse cōtritio de vno peccato q̄ de alio. Secundū q̄d dico: q̄ vt ex p̄cedēti patet respectu grē informātis mot⁹ ꝯtritionis fit ī instanti ⁊ omniū peccatorū simul deletionē operatur. Sed inquantū ipsa contritio dicit dolorē ipsi⁹ rōnalis pēsantis pctā super quibus conteritur penitens (quia estimatis hmōi est in tēpore) maior debet esse ꝯtritio de maiori peccato. Cū enim duplex sit dolor scz spiritualis ⁊ sensibilis: nō debet esse equalis vterq̄ dolor de oībus peccatis mortalib⁹. Nam dolor spiritualis que est quedam displicentia de peccato cōmisso maior debet esse de maiori peccato tum rōne offensionis: tū ratione visitationis: tum etiā ratione adequatiōis ⁊ cōmensurationis. Primū satis patet: q̄ vbi maior est offēsa ibi maior debet esse displicētia. Scdm patet simlr: q̄ homo debet vnū peccatū plus vitare quod grauius est q̄ aliud ergo ⁊c. Tertium sic probo: quia in ꝯtritione adequātur vel cōmensurant̄ plage aut pene ipsis peccatis ꝑm illud Deut. xxv. Secundū mensuram peccati debet esse plagarum modus: ergo si sic cōtritio erit maior de vno peccato q̄ de alio. Dico secūdo q̄ dolor sensibilis debet eē maior ratiōe maioris culpe seu offense: qđ similiter patet de se ꝑm illud Apo. xviij. Quātum glorificauit se ⁊ in delitijs fuit: tantū date ei de tormento ⁊ luctu. Et hec sufficiant pro isto die dixisse de cōtritione. Filius ¶ De attritione ⁊ contritiōe satis me informasti. ¶ Sed mentem meā tangit quidam admirationis scrupulus: quod vt mihi ea ī re satisfacias supplex posco. Nam q̄ deus pater pctōribus ad se reuertentibus tamcito indulgeat dan

do eis veram contritionē sa-tis percepi. Sed quod me in admirationem cōuertit est il-lud Cur vix tam pauci sunt qui se illa gratia scʒ peniten-tie velint facere dignos. In-super plures sunt (vt experi entie est) qui etiam postꝙ as sumpserint penitentie gratiā depost faciliter amittunt: ita vt pauci sint qui in penitētia ꝑseuerāt ꝛ in contritione.

Angelus Uide inquit pa-rabulaʒ. Et vidit talē. Erat enim ciuitas quedam paupꝫ-cula ꝛ lutosa: ciuesqꝫ eius si-militer paupes ꝛ deformes. Uenit quidam preco missus a quodā inclito rege quate-nus predicte ciuitatis ciuibꝰ nunciaret vt quicūqꝫ sue ser-uituti vellent subici predictꝰ preco talibus daret signum quoddam sibi notum (ꝛ infor matos de itinere) versus re-giam ciuitatem tales remit-teret: qui cuʒ venirent signū-qꝫ secum haberent certifica-tos eos redderet de libero in-troitu regie ciuitatis ac bo-norum omniū (que desidera-re possent) copiosis possessio nibus. Fecit predictꝰ preco omni q̄ poterat diligētia qd rex mādauerat. verum pau-cissimi verba sua aduerterūt imo quasi si deliramentū lo-querenē habebant. Aliqui ta men verbis suis intendētes qd suaserat attemptare se pa rauerūt. Dedit ergo his tali bus signum vnicuiqꝫ tale scʒ paruū vas ac luteum: in quo singulare clenodium latita-bat dicens: Ite tali itinere: ꝛ in quēcūqꝫ locuʒ veneritis vasa vestra abscōdite que vo bis dedi ne inimici vestri vo bis subripiāt. Spōdēt hic se ſm suā ꝑsuasionē facturos. Et iter arripiūt. Sed cū post aliqualē itineris fatigationē oblatū hospitiū peterent: ip-sumqꝫ intrarent: repererunt in eo consuetudinaria specta cula q̄ in sua ciuitate vsi fue-rant videre ꝛ exercere. quibꝰ ex more antiquo inherentes tantā morā in predicto hospi tio egerūt (victi delectationi-bus ipsius) vt ꝯsumptis reli quis bonis necesse haberent etiā predicta clenodia expen dere. Quibꝰ expēsis hospes infidelis eos tradidit morte puniēdos. vnus tamen ex eis cum inutilem moram aliorū vidisset ꝙ totius hospitium

exiuit: ⁊ ad regiā ciuitatē ꝑ-
perauit. ad quam cum perue
nisset ostēso signo in ipsaȝ re
ceptus est videns in illa que
oculus nunq̄ vidit: nec aurꝭ
sua prius audiuit: nec in cor
suuȝ ascēdit scȝ pulchritudi
nem illius ciuitatis ac ciuiū
eorum. Hanc vidi parabolā
interpretationem eius expe-
ctans. Angelus. Audi
inquit eiꝰ expositionē: q: ne
cessaria erit tibi cautela ipsiꝰ
itineris. Hic rex deus est: re
gia ciuitas regnū celeste. Lu
tosa ciuitas ciuesq̄ eius sta-
tus peccatorū est: ⁊ ipsi qui ī
eo conuersantur peccatores.
Preco: ordo predicatorū ac
confessorū qui homines pec
catores ad eternam beatitu-
dinem inuitant: ad quam ta
men peruenire non possunt
nisi signuȝ gratie in luteo va
se humilis penitentie secum
habeant. Nō autem vidisti
maiorē partem preconis ver
ba spernentē quasi deliramē
tum satis claret in multis fi-
lijs huius seculi qui penitē-
tialem vitam derident. Sed
q̄ aliquos vidisti signum p̄-
dictum acceptare: ⁊ in itine-
re ī hospitio amittere hi sunt
qui incipiūt penitentiā sȝ cū
occasio preteritorū peccatoꝝ
se eis offert victi experimen-
tali delectatione ipsam quaȝ
cōceperant penitentiā amit-
tunt: ⁊ sic gratia priuati cuȝ
moriunt̄ in manus tradent̄
tortorum: qui eos ducunt ad
mortem eternam. Unus aūt
qui cū signo suo ad regiaȝ ci
uitatē ꝑuenit ⁊ intrauit pau
citatē veroꝝ penitētiā signat
qui ꝑ ipsam ī eternū regnuȝ
introducunt̄. Cū quibꝰ pau-
cis tu fili festina ire. H.

Sabbato. sermo. xix.

In se reuersus.
⁊c. ¶ In hac die cō-
plere statū tertiuȝ fi-
lij ꝓdigi in quarta sua cōdi-
tione intēdo: vt crastino die:
deo dante: ad quartum statū
peruenire valeamus. Igitur
hodie veniēs ad filiū prodi-
gum sibi cōmissum angelus
suus ipsum adhuc sedenteȝ
⁊ peccata sua deplorantē in
uenit. Et dicit: Adhuc in a-
maritudīe cordis ꝑsistꝭ deplo
rās peccata: de eisq̄ contere
ris: bene quidem facis: sȝ vi-
de vt te prepares ad iter: vt
⁊ ipsa contrita peccata co-

ram patre possis cõfiteri:q: tempus est vt confitearis.

Fili⁹ Proposui mihi vel le cras (que dñica ẽ Oculi) iter arripere: ⁊ in itinere quo peccata mea patri confiterer diligentius deliberare. Verumtamen ⁊ hodie quedam temptatio me reddit pusillanimem. Video enĩ (qđ mihi haut parum displicet) ⁊ est id vicꝫ ꝙ deus mlťa spiritualia bona benedictionesꝙ varios his dat: ⁊ cõmittit etiaꝫ aliorũ benedictiones: qui minus ceteris penitentiã agũt. talesꝙ relicto đo ac bono penitentie mundi delectationibus toto nisu inseruiũt. hoc enĩ videtur inferre damnum bonis ⁊ deo seruientibus: sicut patet ĩ episcopis et sacerdotibus ⁊c. Angelus. Hoc te non moueat: nec ĩ bono te impediat: q: etsi mali sint tamen bona q̃ faciũt siue de genere boni: siue bona bñ circũstãtionata bonis ĩ bonũ cedũt. Qđ patet in hodier. epľa que scribitur Geñ. 27.

In diebus illis: Dixit rebecca filio suo iacob: audiui patrẽ tuuꝫ loquentẽ cũ esau fratre tuo: ⁊ dicentẽ ei. affer mihi de venatõe tua ⁊ fac cibos vt comedã: ⁊ benedicã tibi corã dño anteꝙ moriar. Nũc ergo fili mi acquiesce cõsilijs meis ⁊ pgẽs ad gregẽ affer mihi duos hedos optimos vt faciã ex eis escas pr̃i tuo q̃b⁹ libẽter vescit̃. q̃s cũ attulerit ⁊ cõederit bñdicat tibi priusꝙ moriat̃. Cui ille rñdit Nosti ꝙ esau frater me⁹ hõ pilosus sit ⁊ ego lenis. Si attrectauerit me pater me⁹ ⁊ sẽserit: timeo ne putet me sibi voluisse illuder̃: ⁊ ĩducat sup me maledictionẽ ꝓ bñdictione. ad quẽ mater In me sit ait ista maledictio fili mi: tantuꝫ audi vocẽ meam ⁊ pergens affer que dixi. abijt

⁊ attulit: deditq; matri. Parauit illa cibos si-
cut nouerat velle patrē illius: ⁊ vestib⁹ esau
valde bonis. quas apud se hēbat domi: induit
eū. Pelliculasq; hedorū circūdedit manibus
⁊ colli nuda protexit. Deditq; pulmentum et
panes quos coxerat tradidit. Quibus illatis
dixit Pater mi. at ille respōdit: audio. Quis
es tu fili mi. Dixitq; iacob: Ego suz Esau pri-
mogenitus tuus. Feci sicut precepisti mihi.
surge sede ⁊ comede de venatiōe mea: vt bn̄-
dicat mihi anima tua. Rursum ysaac ad filiū
suū. Quō inquit tam cito inuenire potuisti fi
li mi? Qui respoudit Voluntas dei fuit vt ci-
to mihi occurreret quod volebam. Dixitq; y-
saac. accede huc vt tangā te fili mi: ⁊ ꝓbē vtrū
tu sis filius me⁹ Esau an nō. accessit ille ad pa
trē: ⁊ palpato eo dixit ysaac. Vox quidē vox
iacob est. sed manus: manus sūt Esau. Et nō
cognouit euz q2 pilose manus similitudinem
maioris expresserāt. Benedicēs ergo illi ait:
tu es filius me⁹ Esau? Respōdit: Ego sum. at
ille. affer mihi inquit cibos de venatiōe tua fi-
li mi: vt benedicat tibi aīa mea. Quos cuz ob
latos comedisset obtulit ei etiam vinū. Quo
hausto dixit ad eum. accede ad me: ⁊ da mihi
osculuz fili mi. accessit ⁊ osculatus est eū. Sta

timqꝫ vt sensit vestimentoꝝ eius fragrantiam benedicens illi ait. Ecce odoꝛ filij mei sicut odoꝛ agri pleni cui benedixit dominus. Det tibi deus de roꝛe celi: et de pinguedine terre abundantiam frumenti vini et olei: et seruiant tibi populi et adoꝛent te tribus. Esto dñs fratrũ tuoꝛuꝫ et incuruentur ante te filij matris tue: qui maledixerit tibi sit ille maledictus: et qui benedixerit tibi benedictionibus repleatur. Vix ysaac sermonem impleuerat: et egresso iacob foꝛas venit esau: coctosqꝫ de venatiõe cibos intulit patri dicens: Surge mi pater: et comede de venatione filij tui: ꝛ bñdicat mihi anima tua. Dixitqꝫ illi ysaac. quis eñ es tu? Qui respondit: Ego sũ filius tuus pꝛimogenitus esau. Expauit ysaac stupoꝛe vehemẽti ꝛ vltra q̃ credi potest admirans ait. Quis igitur ille est q̇ dudũ captam venationem attulit mihi: ꝛ comedi ex omnibus pꝛiusq̃ tu venires? Benedixiqꝫ ei ꝛ erit benedictus. auditis esau sermonibus pr̃is irrugijt clamoꝛe magno: et consternatus ait. Benedic etiã et mihi pr̃ mi. Qui ait. Venit germanus tuus fraudulẽter: et accepit benedictionem tuam. at ille subiunxit: Iuste vocatũ est nomen eius iacob: supplantauit enim me en altera vice. Pꝛimogenita mea ante tulit: ꝛ nunc

secūdo subripuit benedictionem meam. Rursumq; ad patrem: nunq̄d non reseruasti ait et mihi benedictionē? Respondit ysaac. Dñm tuum illū constitui ⁊ omes fratres tuos seruituti illius subiugaui. Frumento et vino et oleo stabiliui eum et tibi post hec fili mi vltra quid faciam? Cui esau ait. Nō vnā inquit tm̄ bn̄dictionem habes pr̄? Mihi quoq; obsecro vt benedicas. Cunq; eiulatu magno fleret mot⁹ ysaac dixit ad eum: In pinguedine terre ⁊ in rore celi desuper erit benedictio tua.

Nec quem moueat q̄ hodie obmisso euangelio ep̄lam dixerim. q2 euange. est de filio ꝓdigo: quē non potui bonomodo aptare sibijpsi in vno statu: cum euangelium dicat de oībus sex statibus in principio libri tactis. Igitur ad propositū redeundo dic̄ angelus: Uides q̄ omnia bona ipsius esau in vtilitatem iacob cesserant. Nam eius primogenita obtinuit ac ip̄ius benedictionem. Deniq; ⁊ malicia ꝑsecutiōis illius cesserat iacob in bonum: q2 ad multiplicationē ꝓlis ac diuitiarū: et q̄ meruit scalam videre ⁊c̄ Hec oīa sibi euenerant quādo persecutionem fugit ipsius in mesopotaniam. Sic et modo bona episcoporum sacerdotum et prelatorum malorum cedunt in bonum p̄destinatis: quia oīa finaliter ꝓpter ipsos. Ro. 8. Scim⁹ quō diligentibus deum omnia cooperantur in bonum.

Tu ergo viuito bene: et omnia tibi cooperabuntur in bonum. Igitur vade ad patrē.

Filius. Bene contentant me verba tua. At cras (vita comite) ad patrem q̄primū ibo: vt ei puram faciam confessionem. Tm̄ hoc peto: vt dicas mihi vlterius de ꝯtritione vtrum ꝑ ip̄am possit ani-

ma sanari: et de ei⁹ necessitate Angel⁹ Placet qd postulas tibi edissere. I Scire igit debes q aiaz sanari p verā ɔtritionē possibile est et fit cōtinue i his q̄ p penitētiā iustificantur. Qd rōne pbat alex. vbi s. Primo sic. Natura nihil fac frustra. 3° de aia. Et hoc itelligit de natura naturata: ergo a fortiori natura naturās nihil fac frustra q̄ p fectissima ē: sz de⁹ est natura naturās: ergo etc. Tūc sicut de⁹ instituit baptismū et penitētiā et alia sacramenta ad sanandum morbos spirituales Si ergo illa frustra instituta non sunt: seqnitur q possibile est animam posse sanari: g etc. Quod etiam multis exēplis sacri euangelij probatur scz in petro: maria magdalena: seruo centurionis: et cetera Secundo scire debes q huiusmodi sanatio pricipaliter fit per penitenttā et maxime per contritionem ad quod intelligendum ponit alexāder de al. duplicem infirmitatem in quā homo cadit p culpam suam: qr primo efficitur debitor pene. Et hec est quedam infirmitas. Unde super illud ps. Miserere mei dñe qm̄ infirmus sum. dicit glosa. reatu infirmatur anima: a quo reatu sana me dñe. Et ab ista infirrmitate fit sanatio per cōtritionem: qr per cōtritionez reatus pene eterne comutat in obligationem pene temporalis: a qua postea sanat confessio et satisfactio. Unū Gregorius: Contritio pungit: cōfessio aperit: satisfactio cathaplasma apponit. hec Alexā. R Sz vt magis intelligas quid cōtritio sanat doc. sub tibi in mediū ducā hic incidē talit. Dicit em̄ idē in. 4. di. 14. qd illd qd i pctōre manet p⁹ actū pcti dr offēsa macula reat⁹: q̄ oia dicūt relatiōez tē poris scz ordiatōez ad penā: q̄ ordiatio vt ē discōueniēs ipi aīe dr ei⁹ mac la sic p opposi tū pulcritudo. Ut āt ē obligatio formalr ad illā penā dr reat⁹. et vt ē act⁹ volūtatis diuie in q̄ ē tota ista realitas p quē actū ordinat ad talē penā dr offensa. Nihil em̄ ē aliud offēdi vl irasci i do q velle vidicare ista pena. Et licet ds dicat figuratiue irat⁹ vel offēs⁹ tm̄ accipiēdo istā rōnem irasci pro velle vindicare exclu-

sa passione cõcomitante isti⁹ velle deus formalit̃ est irat⁹ vel offensus: qꝛ formaliter est volens vindicare peccatũ cõ missum' cõtra legẽ suã. Tũc vltra illud quod sic remanet in peccatore post actũ peccati potest deleri: et quandoqꝫ de let̃ iuxta illud simboli: remis sionem peccatorum: et de⁹ ẽ remissiuus peccatoꝝ: ⁊ quan doqꝫ remittens pctã: qδ patꝫ in dauid: petro: magdalena: et huiusmõi plurib⁹. Tamẽ non remittit peccatũ sine pe na equiualente in acceptione diuina. qꝛ ꝑ quodcunqꝫ pec catũ offendit̃ de⁹. offensa aũt eius vel ira vt dictum est: est eius velle vindicare: vel ali quod sufficiens ad placandũ exigere: quo posito quocunqꝫ peccato deus vult vindicare de peccante. Sed velle vin dicare est velle punire: ergo post peccatum commissuꝫ ad eius deletionem requirit̃ ali qua punitio equiualẽs in ac ceptione diuina. Et licet cul pa que tollit̃ tollatur realiter per penam sicut obligatio ad aliquid tollit̃ per solutionem illi⁹. Et licet quãdoqꝫ tollat̃ per aliud a pena equiualens in acceptõe diuina: tamen re gulariter per penam ordinat̃ et si nõ tollat̃. Et hoc est qδ dicit Boe. ꝙ pena est ordina tiua culpe: ita ꝙ nõ pt relinq̃ in vniuerso aliqua culpa cui non correspondeat pena ordi natiua. Ex his sequit̃ quid sit quod post actum peccati de letur seu sanet̃ per cõtritionẽ. Hec Sco. M Secunda infirmitas in peccatore est ꝙ ex peccato sequitur inabilitas ad bonum ⁊ facilitas ad ma lũ: ⁊ ĩpotẽs ad resistendũ ma lo. Et illa dicit̃ sequela pecca ti: Et ista infirmitas habet sa nari per virtutes qui rectifi cant aĩm in viribus suis. hec alex. Sꝫ ꝙ necessaria sit ipsa contritio ad delendũ peccata tibi insup edisseram. Suppo sito eñi illo quod ab omnib⁹ doctoribus tanꝙ verũ habet̃ scꝫ ꝙ omẽs homines natura liter appetant felicitatẽ et sũ mũ bonũ: et naturaliter fugi ant malum ꝑ actum' nolendi qꝛ opposita habẽt se circa idẽ Cum igit̃ beatitudo eterna ⁊ increata sit summũ bonum: ⁊ damnatio eterna sit summuꝫ malum: ipsa beatitudo sũme querenda est: et ipsa pena sũ

me querenda est: Sed a peccatore nec illud acqri potest: nec istud vitari sine contritione: ergo summe necessaria ē contritio. Igitur post hec (quia vt dictum est contritio necessaria est ad deletionem peccati et congruam dispositionem infundendi gratiaȝ) iam tibi declarabo quomodo se homo peccator disponere debet ad illam contritionem obtinendam. ad quod requiruntur aliqua que ex dictis doctorum colliguntur super magistrum in quarto sen. in diuersis distinctionibus.

¶ Primum est diligens discussio conscientie ꝛ distincta ꝑcogitatio omniū mortalium de quibus prius homo non ē sufficienter contritus ꝛ cuiuslibet eorū cum circumstātijs aggrauantibus et maxime q̄ in aliud genꝰ peccati trahūt. Et docet hoc Augustinus ī libro de vera ꝛ falsa penitentia: et allegat eum magister dist. 16. Nam postq̄ enumerauit multas circumstantias peccatorum subiungit dicēs Omnis illa varietas est confitenda et deflenda. Et post pauca dicit. Inmoret in singulis istis et sentiat modum criminis purgans lachrimis omneȝ qualitatem vitij ¶

Secundum requisitum ē nolicio displicentia seu detestatio omniū et singulorūȝ mortaliū peccatoꝝ suoꝝ. quorūȝ in predicta sua precogitatiōe et meditatōe poterat esse memor. Ista aūt detestatio ꝛ nolitio aut est conditionalis q̄ vellet si possibile foret se non peccasse. Aut est optatiua vt vtinam non peccassem: ꝛc. Qđ aūt talis nolitio et detestatio requiratur patet sic: qꝛ ipsa contritio est ista displicētia essentialiter. vt magr̄ dic̄ in di. 15. et doc. desup. Igit̄ talis displicentia nolitio ꝛ detestatio requiritur de omnibus peccatis. qꝛ si adhuc vnū peccatū placeret: penitens talis non esset. Ratio est: qꝛ iō finaliter displicere debet peccata qꝛ sunt contra deū. Sed sicut vnum est contra ipsum: sic reliquum et omnia: ergo ꝛc. Nam deus cuius opera perfecta sunt totum hominē saluum facit: aut nihil in eo. de pe. di. 3. c. Sunt plures. adiuncta glo. Vn̄ Aug. Sūt plures q̄s penitet peccasse sȝ

non omnino: reseruantes sibi quedam in quibus delectant̄ non aduertentes dn̄m simul mutum et surduȝ a demonio liberasse. vt Mathei. 12. Lu. .11. Tertium requisitum est vna generalis detestatio omnium peccatorum suorum oblitorum et ignoratorum que cōmisit ⁊ nescit. et debet etiā contritioneȝ illam habere de ipsa negligentia ⁊ obliuiōe ⁊ debet verisimiliter timere ꝙ multa plura commisit que nescit. Quartuȝ requisitum est vt homo cesset a peccatis: et habeat ꝓpositum cessandi et cauendi se a peccatis in futuro. Nam hoc patet ex diffinitione penitentie: vt patet. s. Quintum requisitum est ꝓpositū confitendi omnia sua mortalia prius non confessa seu victe confessa: et a quib⁹ prius non est legittime absolutus. Item debet etiam habere propositum satisfaciēdi deo ꝓ peccatis. Sextum req̄situm est motus li. ar. in deū Omnes enī doctores ī 17. di. dicunt: ꝙ ad iustificationem impij requiritur motus liberi arbitrij in deum. ⁊ videtur ꝙ ille mot⁹ li. ar. sit dilectio dei actualis sup omnia que ipi penitenti sit causa doloris peccatoruȝ ⁊ detestationis p̄ncipaliter propter deum et inquantum sunt dei offensiua contra honorē ipi⁹ facta. Septimū requisituȝ est vna generalis detestatio omnium peccatorum mortaliū. Nam vt omnes concordant: ad iustificationem impij requirit̄ etiam motus li. ar. in pctā sua. Qui motus est eorū detestatio omniū in generali. Et vt dicit tho. in tertia pte. q. 85. Predict⁹ motus voluntatis in deū scȝ qui ei⁹ est dilectio super omnia ē naturaliter prior isto motu volūtatis in peccata: et est causa. Dicit enī ꝙ actus penitentie virtutis est contra peccatum ex amore dei. et ꝙ prim⁹ actus scilicet amor dei est causa et ratio secundi scȝ act⁹ penitentie siue detestationis. et ibidem dicit. q. 80. ꝙ ad veram penitentiam req̄ritur ꝙ homo deserat peccatum inq̄ꝙ tum est contra deum. Et post pauca subdit. Si enim displicet homini aliquod peccatuȝ eo ꝙ est contra deum sup omnia sibi dilectum eo ꝙ requi

ratur ad rationem vere penitentie: tunc etiam displicēt sibi omnia mortalia. Hec ille. Igitur vt illi materie finem dem. Sciendum ꝙ quando homo in his pretactis se exercuerit: et finaliter ex dilectione dei mouetur ad detestandum peccata a se cōmissa q2 sunt contra honorem dei: tūc deus dimittit peccata nō precise ex valore contritionis: sȝ ꝓpter meritum passionis iesu christi: q2 sua passione et morte meruit homī vt quando homo in fide ipsius christi et propter deum detestatur peccata sua ſm modum premissuȝ: tunc deus dimittit ea propter hoc: quia christ⁹ domin⁹ iesus satisfecit pro peccatis omnium. Et hoc est lauari in sanguine christi communicare scilicet passionibus suis. Et hec de ꝯtritōe dicta sint. P̄ Filius Optima est tua informatio: summaqꝫ est mihi placida: et ita cor meū penetrauit vt parat⁹ sim omnia peccata confiteri patri: tamen vnum adhuc restat quod me reddit attonitū licet non omnino auersum: et est istud. Nam vt video ꝛ luce clarius apparet ꝙ hi q̄ ecclesiam christi regunt quasi ī omnibus statibus huic pessime miserabiliqꝫ seruituti scilicet diaboli plus ceteris subiacent: raroqꝫ penitentiaȝ veram (vt tenentur) agunt: sed potius huius mundi vanitatibus die noctuqꝫ inseruiūt: vellem vt hos alicui similitudini comparares. Angel⁹

Faciam quod hortaris. Vide inquit paraboiam. Et vidit. Angelus. Quid vidisti Filius Vidi ꝛ ecce nauis quedam magna et plena hominibus (habēs arborem veli in medio ad modum crucis) properabat ire versus hierusalē quantū valuit gubernantibus ipsaȝ aliquibus. Attamen hi qui eaȝ gubernare debuerant: ac remigando ducebāt oēs erāt compedibus ferreis constricti paucis exceptis. Quibus sic captis dabatur cibus tenuis et pauper: vt vix corporis sustentatiōi sufficeret. vestesqꝫ ipsorum similiter talem tenuitatem prebebant. Erant autem diuersi status homīes ac diuersarum intentionū in naui illa quoꝝ tal'erat dn̄tia

Nam aliqui (qui toto deside rio anhelabant venire ad hie rusalem orabant: ieiunabãt ⁊ cetera bona faciebant sup- plici oratione deum petẽtes: vt nauis cum ipis hominib⁹ secundum haberet ꝓgressuz quatenus optatum pertinge re portum valerent. Alij aũt quibus tale desiderium mini me erat sedebant comeden- tes: ac varijs ludibris se oc- cupantes. ex quibus aliqui anteꝙ nauis ad portum ve- niret mortui sunt ac in mare proiecti. Ceteri vidẽtes hoc (sepositis ludibrijs) oratõni se dederunt cum alijs bonis petens deum vt prosperum iter pagerent. Factum ẽ aũt vt nauis portum apprehẽde ret peregriniqꝫ hierusalez in trarent: ipis gub[ern]atoribus nauis in naui quasi omnibus mortuis et in ꝓfundũ maris proiectis. Hec est similitudo quam vidi. Angelus.

Congruam vidisti parabolã Nauis hec ecclia sancta est: gubernatores prelati docto- res ⁊ p̃dicatores ceteri homi nes simplices subditi. Hie- rusalem beatitudo. mare hic mundus. Sed quod vidisti de his qui nauem regebant: mltos captos ac ligatos ma- li sunt prelati et doctores qui varijs peccatis sunt irretiti. qui pro omnibus laboribus suis tenuem victum obtinẽt. quia temporalibus a deo nõ nunꝙ dotantur qui eternis ac celesti hierusalẽ digni nõ sũt. Similiter hij quos vidi sti ludentes ⁊c̃. ad hierusalẽ celestis patrie minime perue niunt. Sed solum boni tam prelati ꝙ subditi qui in bono gratie perseuerant vsqꝫ in fi- nem. Igitur tu fac similiter. Et hec sufficiant me dixisse de tertio statu filij ꝓdigi cuz suis conditionibus.

Figura sequens declarat quomodo filius pro- digus peccata sua confitetur patri: et se nõ di- gnum fore ammodo vti filij nomine conqueri tur supplicans fieri vn⁹ ex mercẽnarijs pr̃is.

Figura dñice Oculi



Dñica Oculi
Sermo. XX.

Vadam et dicam pater peccaui in celu3 et coram te: iã non sum dignus vocari filiu⁹ tu⁹ fac me sicut vnum ex mercennarijs tuis. Luc. xv. Verba sũt filij ꝓdigi cõfitentes pctã sua. Nã post ↄtritionẽ est necessariũ pctõri vt etiã ↄfiteat ecclie pctã sup quib⁹ ↄtritus est. Q Et merito qꝛ peccatoꝛ nõ solũ deũ sed etiam ecclesiã offendit: q̃re nõ solũ satisfacere debeo deo ꝑ ↄtritionẽ s3 etiã ꝑ cõfessionẽ ecclie scte. sic notat jo. an. de regu. ju. li. 6. c. pcti venia non daẽ nisi correctio ꝛ qꝛ ecclia spõsa ẽ xpi. 24. q. 1. oibus. ꝛ. c. loquit. Jtẽ mr̃ nr̃a ẽ di. 12 non decet. Jgiẽ p⁹ ↄtritionẽ deb3 sequi cõfessio. Nõ etiã ẽ alia qꝛ in ↄtritione sicut supra dictũ ẽ includiẽ ꝓpositũ ↄfitendi et satisfaciẽdi: bñ ꝙ fili⁹ ꝓdig⁹ dicit: vadã ꝛ dicã pater peccaui. Jgiẽ postq̃ expediui (vt potui) statũ recognitionis sui ipius filij ꝓdigi qui stat⁹ respicit attritionẽ ꝛ contritionẽ. Nũc supest videre ꝺ q̃rto ei⁹ statu: quo iã vult ea que in ↄtritõe repperit mala ↄtra deũ prẽm cõmissa humiliẽ cõfiteri. Jõ dicit: vadam In quib⁹ verbis oñdit se habere q̃ttuoꝛ bonas cõditiões in isto quarto statu. Nã ibat festinãter: ↄfessus ẽ fideliter: oꝛauit humiliter. Et se laborib⁹ penitẽtialib⁹ subiecit libenter. Quo ad primũ dicit. jbo. scdm ibi: pr̃ peccaui: tertiũ ibi: nõ sum dignus. q̃rt ibi: fac me sicut vnũ. ꝛc. sc3 sicut vnũ laboꝛes pniales suscipiẽtẽ. Jn hac ꝙ dñica vẽit angelus ad filiũ suũ sibi a patre cõmissũ: et iã inuenit eum distãtia haut magna elongatũ a regione in qua sub tã diro dño tam elegus hactenus victitauit: vidit etiã dñm poꝛcoꝝ stantẽ circa poꝛcos tristẽ ꝗs faciẽ ꝑtendentẽ de amissione serui illius. Nec mirũ: qꝛ sicut angeli boni gaudent de vno pctõre pniam agente: sic mali angeli tristanẽ de penitentia peccatoꝛis. Et p̃missa salutatiõe hilari facie eum cepit alloq̃ dicẽs Quo tendis et quod est ꝓpositum tuum? Fili⁹ Ad prẽm volo ire vt

culpā meam apud ipm reco- gnoscā. Sed rogo te o angele adhibe in me instruēdo diligētiā: et dic mihi quid a patre boni expectabo si contrito corde cōfessioneq3 integra ipm adibo. Angelus crede mihi tale bonū quale tibi totus mundus dare non potest R. Nam duo bona obtinebis sc3 liberationem a diabolo: sanitatē anime et optimā doctrinā. quā si secut9 fueris futurum casum non timebis. Et q3 hec sic se hnt audi hodier. euangeliu3 qd scribitur

Luce XI

Il. tpe. Erat iesus eijciēs demoniu3 et illud erat mutū. Et cū eiecisset demoniū locutus est mutus: et admirate sunt turbe. Quidam autem ex eis dixerunt. In beelzebub principe demoniorum eijcit demonia. Et alij temptantes signū de celo querebant ab eo. Ipse autem vt vidit cogitationes eorum: dixit eis. Omne regnum in seipsum diuisum desolabitur. et domus supra domu3 cadet. Si autem et sathanas in seipsum diuisus est: quomodo stabit regnum ipsius: quia dicitis in beelzebub me eijcere demonia. Si autem ego in beelzebub eijcio demonia: filij vestri in quo eijciūt. Ideo ipsi iudices vestri erunt. Porro si in digito dei eijcio demonia : profecto peruenit in vos regnum dei. Cum fortis armatus custodit atriū suum: in pace sunt oīa q̄ possidet. Si aūt fortior illo supueniens vicerit eū vniuersa

arma eius aufert:in quibus cõfidebat : ꝛ spo-
lia eius distribuet. Qui nõ est mecũ aduersuz
me est. Et qui nõ colligit mecũ dispgit. Cuz i-
mũdus spũs exierit ab homine ambulat p lo-
ca arida ꝛ inaquosa querẽs requiẽ ꝛ non inue
niens dicit. Reuertar in domũ meam vnde ex
iui. Et cũ venerit inuenit eaz vacantẽ : scopis
mundatã ꝛ ornatã: ꝛ tunc vadit ꝛ assumit sep
tem alios spũs secũ nequiores se. Et ingressi
habitãt ibi: ꝛ fiũt nouissima hoĩs illius peiora
prioribus. Factũ est autẽ cum hec diceret: ex
tollẽs vocẽ quedã mulier de turba dixit illi.
Beatus venter qui te portauit ꝛ vbera que su
xisti. at ille dixit. Quinimo: beati qui audiũt
verbũ dei ꝛ custodiunt illud.

Uides igit̃ ꝙ merito ad pa-
trẽ p purã ꝯfessionẽ accedas
cuz te põt: scit ꝛ vult a ptãte
diaboli liberare: quemadmo
dũ istũ de quo pñs euãgeliuz
dicit. Siliter ꝛ aĩam tuã sa-
nare: sicut ꝛ sibi fecit: vñ ₰m
Bedã tria miracl'a fecit xp̃s
in illo. Naz ₰m Math. erat
cecus mutus ꝛ a demone pos
sessus. Mutũ autẽ ꝛ surdum
dicit Lucas demoniũ esse: q̃
peccatoribus hãc ingerit pas
sionẽ: vt verbũ dei non audi
ant: peccata sua nõ ꝯfiteãtur
ac cecitatẽ vt futura minime
preuideãt. Sz xp̃us ab his
malis penitentẽ liberat. De
inde dat etiaz salubria medi
camẽta. Et ẽ primũ ꝙ q̃ p cõ
tritionẽ ꝛ ꝯfessionẽ purgat⁹
est: videat ne cũ ab ꝓpib⁹ bo
nis vacet diabol⁹ in mentez
ei⁹ reintret ꝛ tunc posteriora
peiora fiãt prioribus : qꝛ ₰m
Chris. si q̃s illustrat⁹ est ꝛ a
pristinis malis remotus de-
nuo redit ad eandem nequi

ciā grauior deinceps erit pena sequentiū peccatorū. Secundū remediuȝ est diligens verbi dei exauditio ⁊ custoditio: de quo hic supersedeo.

S Filius. Audio q: verū est qd dicis. Igit̄ vt apud patrē possim veraȝ confessionem facere: ⁊ p hoc gratiam eius īpetrare: rogo vt me velis ea in re informatū habere

Angelus. Multum vtile est homini scire de hac materia. Igit̄ tibi hāc ꝓponā sub triplici differētia. Nam scire te oportet q̄ sint ꝯfessionis p̄ambula: q̄ cōcomitātia: q̄ ve subsequētia. Antecedētia ē debita preparatio. Cōcomitantia est cū suis ꝯditionib⁹ confessio. Subsequētia est cū custodia ⁊ operatione virtuosa grarūactio. Quo ad primuȝ sciendū q̄ p̄ambula sunt studiosa exaīatio ꝯsciētie: displicētia culpe: ꝓpositū meliorꝭ vite. Et hec habes supra in sabbato ꝓximo. Verūtamen vt hec preambula melius intelligas scire debes q̄ cōfessio debet fieri cū magna preparatiōe: q: ante ꝯfessionem debet se q̄s libenter preparare ita q̄ noticiaȝ ⁊ memoriā ei⁹ habeat qd debet ꝯfiteri: q: si ex ignorātia siue obliuiōe ꝓcedēte: ⁊ notabili ꝓpria culpa quis obmittit confiteri vnum peccatū mortale: aut eius circūstantiā ad ꝯfessioneȝ necessariā nō excusat: nec vere confessus dr: vt nota glo. Ray. de pe. ⁊ re. §. circa p̄n. ci. ⁊ de pe. di. I. Si obliuiscaris peccatorū tuorū scȝ ea ꝯfiteri: vt dicit glo. īterlinialis tūc eorū r̄cordaberꝭ nolēs qn̄ in toto publicabunt̄ ⁊ ī ꝯspectu ꝓferent̄ oīm tā amicoruȝ tuorū q̄ inimicorū. vn̄. 2. re. ca. 12. Dixit deus ad dauid qn̄ peccauit in vriā ⁊ bersabee. Tu fecisti abscōdite ego autē faciā māifeste corā cuncto israel. Sic deus peccatori dicet. Et ideo si q̇s ex sua culpa ignorat que debet cōfiteri: seu eorū oblitus ē debet de huiusmodi intelligentia ⁊ corde dolere ⁊ firmiter se emēdare ꝓponere: vt no. in sūma cōfesso. lib. 3. ti. 34. q. 19. Unde confessor si aliquem impreparatum inuenerit ad confessionem accedere debet ipsum amonere vt cuȝ preparatione veniat. De qua preparatione dicit̄. Esa. 18.

Recogitabo tibi omnes an-
nos meos in amaritudine a-
nime mee. ❡ In quib⁹
verbis triplicē modū p̄repa-
rationis ostēdit scʒ cogitatio
nis: recordatiōis: ꝛ amarica-
tionis. De p̄rima dicit Reco
gitabo: id est iterū atqꝫ iterū
cogitabo: scʒ quid in confes-
sione dicere debeaʒ. Qui vt
beat⁹ Greg. in morali. ait.
Debet vniuscuiusqꝫ mēs cau
sas suas apud deum cōtra se
sollicita inquisitiōe discutere
Hec ille. Sed hoc non soluʒ
facere deberet tempore cōfes
sionis homo prudens. Verū
etiā toto tempore suo veluti
bonus mercator nunq̄ in se
quiescens nisi prius facta di
scussione operū p̄ ip̄m facto-
rū bonorū vel malorū ꝰm illō
pictagore. Duorū inquit tē-
porū cura habēda ē. Mane
quid acturi sumus: Sero q̄d
fecerimus. Quod meli⁹ ex-
ponit Seneca de ira dei lib.
3. dist. Qui quotidie ad rati
onem reddendam vocandus
est faciat hoc quod sextius e-
git qui consummato die cum
se ad nocturnam quietem re-
cepisset interrogabat animū
suum. Quod hodie malum
tuum sanasti. Cui vitio obsti
tisti. Qua parte melior es:
desinet ira: moderator erit q̄
scit se quottidie ad iudicē ve-
nire. hec ille. ❡ Sed ad pro-
positum redeamus: nam hi
oppositum faciunt qui veluti
bestie ad confessionem acce-
dunt nihil prius vel parum
de confessione cogitantes ni-
si postq̄ venerint ad confessi-
onem: ꝛ duob⁹ aut trib⁹ pec-
catis confessis q̄ sibi tunc ex
casu incidūt: sedēt quasi mu-
ti: qui prius oīm malorū fue-
rāt ꝯscij. ꝛc. Debet eñ confi
tens cogitare de bonis amis-
sis que facere debuit et nō fe
cit: q̄ multi sūt: quia etsi pec
cata commissa dicere in cōfes
sione sciūt: nihil tñ vel paruʒ
sciunt dicere de peccatis amis
sionis. Unde math. 25. dicit
Ite maledicti in ignem eter-
num. Et subditur ibi ratio q̄
esuriui inquit christus et nō
dedistis mihi manducare ꝛc̄
Vides igitur quia peccata
obmissionis narrantur. De
hac igitur cogitatiōis prepa
tione Eccliastici. 17. Sapi-
ens dicit: ante iudicium scili
cet confessionis interroga te-
ipsum cogitando pctā: ꝛ tūc

in conspectu dei inuenies ꝓ pitiationem. ¶ Secunda preparatio est recordationis: ideo dicit omnes annos ꝛc. i. omnia peccata mea q̄ feci toto tp̄e vite mee recordabor tibi. et hoc fit etiā. ix. modis. sc3 ex consideratōe etatis quid videlicet tempe infantie egerit: et sic consequēter. Secundo ex consideratione status in quo est vel fuit scil3 virginitatis matrimonij. ꝛc. Tertio ex consideratione fortune prosperitatis vel aduersitatis. Quarto ex officiorū consideratione. ꝛc. Quinto ex cōsideratione societatis cū quibus cōuersat⁹ est. Sexto temporum in quibus peccauit: vt in sacro. ꝛc. Septimo ex consideratiōe peccatorum cordis. Octauo oris. Nono operis. Tertia preparatio q̄ sequitur ex predictis dicitur amaricationis: q: penitens predicta cogitando irruat in amaritudinē et dolorem. ideo sequitur in amaritudine anime mee: De qua dicitur jeremie. 3j. pone tibi amaritudinem: dirige cor tuum in via3 rectam. Item dauid de illa amaritudine dicit. Fuerūt mihi lachrime mee die ac nocte ꝛc. Et hec amaritudo fit cu3 peccata recogitant̄ cū displicētia volūtatis de q̄ s̄. d. ē. Et hec de primo sufficiant dixisse: nunc dicendū est de concomitātib⁹. Et p̄mo de ꝯfessione in se et in sui ratione ꝛ q̄d ditate. ¶ Scire igit̄ debes q̄ confessio vt dic̄ alexā. de al̄. 7. p̄te summe. q. 7. i. princi. est coram sacerdote legittima peccatorum propriorum declaratio: vbi declaratio ponitur loco generis ꝛ excludit occultationem. Legittima. i. non in toto vel in p̄te excusata. Peccatorum non bonorum propriorū non alienorum. Unde psal̄. Dixi cōfitebor sc3 contra occultationem: aduersum me contra excusationem iniusticiam meā non aliorum. Sequit̄ coram sacerdote. Non enim sufficit soli deo confiteri. hec alexā. Sed hec cōfessio debet habere aliq̄s ꝯditōes si d3 eē recta Ex q̄b⁹ aliq̄ sūt de nec̄itate: aliq̄ de bn̄ eē: q̄ꝝ sufficiētia sic accipit̄. nā aliq̄ sūt ꝯgruitatis ꝛ de bn̄ eē sc3 q̄ sit freq̄s ꝛ accelerata. Alique sunt de necessitate: q̄rū illa ē sufficiētia

Nã confessio potest conside-rari vt est actus virtutis ĩ generali. Et sic ei competũt cõditiones generales virtutuz moraliũ Prima q sit libens ꝛ voluntaria. Secunda q sit pura id est preter debitum finem. Tertia q sit discreta: quia virtus in medio ꝯsistit. Quarta q sit fortis. Secundo põt considerari vt est actus virtutis specialis scz penitẽtie. Nũc hʒ ꝓprias conditiones. Et sũt tres scz q sit verecũda humilis lachrimabilis. Tertio põt accipi confessio scz in propria rõne qđ est manifestare peccata cõfessori tanq̃ iudici. Ideo dicit̃ confessio quasi vndiqꝫ fassio. Et sic cõpetit ei habere quatuor cõditiones: scz q sit vera: nuda: simplex: ꝛ integra. Quarto accipi potest vt est ps sacramẽti: ꝛ sic concernit iudiciũ sacerdotis q̃ est minister. Et sic oꝫ habere tres cõditiones: qꝛ debet esse accusans: obediẽs: secreta: ꝓpter forum illũ eo q sit forus poli Et sic habes eas conditiões in generali ꝑ talẽ predictam sufficientiã. Modo d̃ vnaquaqꝫ singillatim loquẽdo ꝛ primo de primis duab⁹ conditionibus scz de acceleratione. Circa quam incidit questio magna: vtruz homo in peccato mortali existẽs teneat̃ statim cõfiteri? Ad quã difficultatem dico q dupliciter est loqui de confessiõe scz aut q̃tum ad actum: aut q̃tum ad propositũ Et de isto secũdo mõ oẽs cõiter tenent doctores: q tũc cõfiteri tenetur quãdo cõfiteri obligatur ꝛ conteri astringitur quando habet memoriã peccatoruz. qꝛ vt dictũ est supra diffinitõ ꝯtritionis ꝯtinet in se ꝓpositũ ꝯfitendi. Et ideo nõ est dubitandũ q quando peccator cogitat culpam cõmissam vl' dei offensam: vel quando offert se tempus in quo cogitare debet non dolet de peccato cum proposito confitendi: nouam culpã incurrat: qꝛ ex quo sibi culpa non displicet placere videtur quod mortale peccatũ est. Quantũ vero ad actum ipsius confessionis teneo cũ Alex. de al'. Rich. Tho. sup math. q nẽo tenetur ꝯfiteri nisi semel in anno scz tpe q̃dragesimali ꝑter q̃ ĩ q̃nqꝫ casib⁹: q̃b⁹ occurrẽtib⁹

fieret nouus contemptus ha-
bita oportunitate nõ confitẽ-
do. Primus est ratiõe sacra-
menti eucharistie sumptiõis
j. corin. 11. pbet autem. rc.
Nisi forsitan fm richardũ de
propinquo expectaret alium
cui deuotius atqz securi⁹ con
fiteri se credat. Sic eñ expe-
ctans tanq̃ vere penitẽs nul
lo iure coĩcare phibetur. hec
Rich. Scõs casus est ratiõe
periculi: vt quãdo ẽ in immi-
nenti periculo mortis: vt tẽ-
pore pestis grauis infirmita
tis belli rc. eccl. 18. Ante iu
dicium interroga teipz. Ter
tius casus est rõne dubij qñ
scz pbabiliter videt amplius
anno illo copiã sacerdotj ha-
bere nõ posse tpe scz ab eccle
sia instituto seu confessorem
ydoneuz. Quartus est rõne
stimuli conscientie debet pec
catum cõfiteri. Ille eñ tenet
satisfacere cõsciẽtie aut abi-
cere eam. Quintus casus est
rõne statuti siue hoc esset ex
aliquo consilio generali siue
alicuius religiõis. Ille tene
tur obedire. Et hec sint dicta
de illa conditiõe. Z Fi-
lius. Nõ mibi ex doctori-
bus tam solidis explanasti sa
tis consolabile ẽ vt possiz ma
gis deliberatus ad confessio-
nem venire: cum nõ tenear ci
to post pctm̃ in actũ confiteri
Sed vnum est quod me mo-
uet ad interrogandũz. Si vt
disseruisti cõfessio tam bona
tamq̃ salubris existit eam su
scipienti: cur tã pauci in eius
finali effectu ac fructu perma
neant? Angelus eũ ad para-
bolam ducit dicens. Vide: r
vidit. Et angel⁹ rursũ. Quid
inq̃t vidisti? Filius. Vidi et
ecce quidaz egrotus iacebat
in grabato suo varijs infirmi
tatibus detentus. Et ecce q̃-
dam medicus expertus mag
niqz nominis ac fame ipsum
visitabat. Qui cum ab eo ip
sas ĩfirmitates relatu didicis
set: vrinamqz eius visu odo-
ratuqz iudicasset: sibi melius
quo potuit remedia adhibu-
it. Cui abscedenti promisit
se suis persuasionibus (absqz
dubio) parere infirmus. Fu
it autem in eadem camera sy
mea (animal ĩ natura sagax)
que quicquid medicus prefa
tus circa vrinam egit ocula-
tius diligentiusqz perspexit:
Quid plura: medico a came
ra infirmi eliminato: accipit

in manus symia vitrū perspicit et ore vitro applicato vrinam gustauit putans hoc similiter medicum egisse. Cuius fetorem cū sensisset vitrū cū vrina in terram ꝓijciens in frustra fregit. Cuius petulci aīalis ludicro infirmus in cachinationem ac iocūditatē cōuersus infirmitatis eius grauedines ludibundo actu symie ex parte reuelabantur. Ex cuius reuelatione sanas medici ꝑsuasiōes infirmus ipse in obliuionē tradidit easq̧ parum in effectuz ducere curauit. Et sic factum est vt cuz sperasset se infirmitates ex parte euasisse correctus grauiori īfirmitate vitā misere finiuit. Hanc vidi parabolā: cuius īterp̄tatōz a te expecto. Angelus Bene vidisti. Nam infirmus hic peccatorē quēuis designat qui varijs pctīs iacet grauatus: qui nōnunq̄ eum ad aliqualē suoꝝ peccatoꝝ venerit recognitionē: petit cōfessorez refert que male egit. Qui ꝯfessor vitrū vrine retulēre tūc diligēter ꝯsiderat cū ꝯfessa pctā discernit: cuius videlicz possint fore remedij Quod diabolus (qui in symia signatur) cū viderit absente confessore vitrum cum vrina scz peccatorum ad partem sinistram vertit perspicit odorat ac in terram ꝓijciens frangit: cum peccatori peccata leuia facit ac suadet vt relicta penitentia ad priorē statū reuertatur: Sed tunc eger peccator in risum vertitur cum cōsentiēs diaboli instinctui: q̄d dolose ꝑsuasit damnabiliter perficit. Et tunc putat se leuius habere cū in ꝯsciētia peccatorū recognitione nō grauatur. Et is talis tūc vita moritur cum ab hac vita discedens eterna vita priuatur. Quare o fili esto constans facere penitentiam et ꝯsilijs discreti ꝯfessoris ... diligētia stude acquiescere

Feria secunda

Pater peccaui in celum. ⁊c. Hodie angelus iterum more solito filium suuz adit ad ipm in itinere cōstitutum inueniens ait. Satis tardo gradu (vt video) incedis. Cur nō festinas. Ne scis qꝛ tempus breue est. Audi q̄d Eccs. 9. dicatur. Quodcunq̧ potest manus tua īstanter opare: quia nec opus nec

ratio nec sapiētia nec sciētia erunt apud inferos quo tu ꝑ peras. Et ibidem dr. Nescit homo finem suū: ideo accelera ad patrē. Fili⁹ Presto sum et ꝓposui id facere s; occurrit e regione qđ timorē quendā mihi incussit. Si em̄ (vt hacten⁹) a te audiui de⁹ tam efficaciter potest opari ī peccatoribus iustificationem et sibi res illa tam facilis est. Cur tam pauci iustificant̄ ab eo: cum tamen videmus tot venire ad confessionem q̄ tamen manent in peccatis de post sicuti antea fuere. A Angel⁹. Haut dubiū de⁹ potest scit et vult operari in peccatore veniente ad se per puram confessionē. Q autē tam pauci purgant̄ a peccatis ꝑ eos stat: q: non veniunt pura fide et recta intentōe. ideo non potest deus in eis bonu; operari. Et ꝙ hec res sic se habeat Audi euangeliu; qđ hodie sancta proponit ecclia Et quod scribitur.

Luce .IIII.

In illo tpe. Dixerūt pharisei ad iesū: quāta audiuim⁹ facta in capharnaū fac ⁊ hic in patria tua. Ait autem. Amen dico vobis quia nemo propheta acceptus ē in patria sua. In veritate di[illegible] vobis multe vidue erant in diebus helie in il[illegible]ci quādo clausum est celum annis tribus ⁊ mensibus sex cum facta esset fames magna in omni terra: ⁊ ad nullā illarum missus est helias: nisi in sareptam sidonie ad mulierē viduam. Et multi leprosi erant in israel sub heliseo ꝓpheta ⁊ nemo eoꝝ mūdat⁹ est nisi naamā syrus. Et repleti sunt omnes in sinagoga ira hec audiētes ⁊ surrexerūt ⁊ eiecerūt

eum extra ciuitatem ꝛ duxerunt illum vsqꝫ ad supercilium montis super quem ciuitas eorū erat edificata vt precipitarent eum. Ipse autē transiens per medium illoꝝ ibat.

Uides igiť ꝙ tā ex veteri testamento q̄ꝫ ex nouo testimonium habes ꝙ impedimētū opatiōis diuine non est ex p te dei sed ex parte homīs indispositi ad suas opationes. Unde ambro. sup lucā. hoc enim exemplo declaratur ꝙ frustra opem misericordie celestis expectes si aliene fructibus virtutis inuideas. Uide igitur q̄d mali inuidia afferat quia indigna ꝓpter inuidiam patrie indicatur. Uel ſm orige. mistice aliquid latet in hac historia. Et exponit mistice de iudeis reprobatis et gentibus electis. hec ille. Uel vt omnes tangit malos impedientes inspiratōes sciendū ꝙ nazareth floridus interpretatur. Et potest hic signare quemlibet superbum cuiuslibet status: qꝛ talis per suam superbiam excusationē non admittit christū operari gratiam penitentialem q̄uis veniat ad penitentiā: q̄si taľ christo dicere vellet: fac me cū miscōiam sic facis caphar naum que vallis consolatōis interp̄tatur ꝛ signat humiles qui a deo consolantur: qꝛ talibus dat grām. Jacobi. 4. Humilibus dat gratiam per quam eos consolať. Q̄ꝫ flori di sunt hodie ecclesiastice ꝑsone non v̄tutibus sed innumerabilibus vitijs. ob id rarissime gratiam consequūtur Nā tales nemo presumit arguere: vt habeť distin. 38. c. nemo: quia per scientiā quā superbe possident: rationes formant excusationis in peccatis. Sic et alij quoꝝ superba est mens gratiam pnie minime recipiunt. Tu ergo fili esto vallis ꝑ humilitatem vt aqua gratie possis repleri et sic accedere ad patrē et signū vere iustificationis in te opa bitur. B Filius. Ut audio culpa dei non ē sed hominis impedientis. Quare te velim rogatū vt edisseras mihi vlterius de cōditionibꝰ ꝯfessionis: vt cū ad patrē ve

nero impedimentū nullū me cum habeā. Angelus. Scire debes q̄ scđa cōditio que non est de necessitate dicit frequentatio. Ubi sciēdū q̄ frequentare ꝯfessionē duplicit̄ pōt fieri. Unomō vt si frequenter ceciderit in peccatum p ꝯfessionem frequenter resurgat. Et hoc est laudabile: qꝛ septies cadit iustus in die et resurget. ꝓuer. 24. de pe. di. 3. septies. Alio mō potest ītelligi vt eadē pctā peccatoꝛ sepius confiteat̄: et tūc dico q̄ non est necesse vt qui semel bene cōfessus est iterato cōfiteat̄ peccata sua: nisi in aliquibꝰ casibꝰ. Primus est ꝓpter malā dispositionē confitentis qñ ficte accedit: nec vult seu intendit abstinere a pctīs: vel ꝯfitet̄ sine ꝯtritiōe seu atritione: vel qꝛ non vult restituere mala ablata vl̄ odium et filia. Itē si ex verecundia aliqua recitet. Similiter si ex oblinione (que est crassa aut affectata ignorantia procedit) nō ꝯfitet̄ necessario cō fitēda: tenet̄ etiā alia cōfessa reiterare. Quia talis crassa negligētia ⁊ ignorantia ꝓpe dolum est ar. de iuiu. ⁊ damno dato. c. si culpa. ⁊ de pe. et re. c. Quesitū. Et insuper quando scienter aliquid obmittit et recipit absolutionē peccat nouo peccato mortali sic etiā verum est quādo ficte quis mō p̄dicto accedit. Tal' ſm Rich. tenet̄ ꝯfessionē iterare huic cui ficte fecit vl̄ vni alteri. Et illam fictionē singulariter debet confiteri. ¶ Secundus casus est qñ quis obmisit implere sibi īiunctaʒ penitentiā. Nā vt dic̄ alexā. ⁊ rich. Si recordat̄ de penitentia et possit refici ⁊ fecerit tunc non tenet̄ reiterare ꝯfessionem nisi vt cōfiteat̄ de tali negligētia obmissionis. Nā certū est ſm sco. in. 4. di. 15. q̄ ex negligentia obmittēdo facere penitentiā p̄dictā mortaliter peccat: quia egit ꝯtra p̄ceptum confessoris et ecclesie. Si autē de penitētia nō recordat̄ ⁊ ad alium ꝯfessoreʒ vadit vel ad prioꝛē: qui tamē etiam non recordatur quid ei penitentie iniūxerit: tenet̄ tal' totā confessionē prioꝛem reiterare illi vl̄ alteri iurisdictionem in eum habenti. Tertiꝰ casus quando illi sacerdoti confitetur qui iurisdictionem

super eũ non habet vel etiam facultatem nõ habeat discer nendi. Et ideo debet cõfitẽs confessorem querere qui sci at et discretionem habeat: si cut habet̃ de pe. di. 6. ca. q̊. vult. Attamen multum lau- dabile et vtile est extra illos casus idem peccatum pluri es confiteri. Et hoc secũ. tho in. 4 di. 17. scꝫ ꝓpter quatu or rationes. ꝺ Prima ꝓpter erubescentiam confes sionis: que est pena satisfacto ria de qua infra de satisfactio ne. dicam. Secunda ratio ꝓ pter efficatiam clauis sacer- dotalis. Tanta est enim vir tus ipsius ꝙ homo posset to tiẽs cõfiteri ꝙ ab omni pena liberaret̃. Tertia ratio est ꝓ pter orationẽ sacerdotis ꝓ si bi confitente intercedentis: ideo ante absolutionem orat ꝺ. misereat̃ tui. Quarta ẽ ꝓ pter deuotionem confitentis ad quã ex assuefactiõis ꝯfessi onis ĩducit̃. hec. tho. Qui- ta potest apponi scꝫ propter meritũ ꝙ ex ꝟtute humilita tis venit. Attamẽ q̃uis non sit necessariũ confiteri nisi se mel in anno extra p̃fatos ca sus Tamẽ nõ alit̃ cõfiteri pe riculosum est ꝓpter quattu- or que ponũtur in summa cõ fessorũ li. 3. ti. 34. q. 65 Pri mo ꝓpter in cerditudinẽ tẽ- poris lu. 12. veniet domin⁹ serui illius quãdo nõ sperat. Et ibi exemplũ habet̃ de di uite. Secũdo ꝓpter accumu lationem criminis. Nã quan to quis maiori tempore resi- det in peccatis tanto plura ⁊ maiora vel grauiora peccata accumulat. Apoca. vlti. qui in sordibus est sordescat: ra- tio est quia vnum peccatum disponit ad aliud. Tertia ra tio est ꝓpter elongationẽ cõ- uersionis. Nam q̃to q̊s tar- dat amplius confiteri: tanto difficilius conuertitur. vnde Ouidi⁹. Qui non est hodie cras minus aptus erit.

Quarta ratio quia ostẽdit ta lis veram contritionem non habere: quã tamẽ habere ex necessitate tenetur quãdo ꝑ- petratũ peccatum cogitat sub tali ꝯditione qua est dei offẽ- siuum. Et ideo dicit alex. de al̃. ꝑte. 4. sum. q. 77. mem- bro. 4. arti. 2. Nõ sicut nũq̃ est sufficiens cõtritio de mor tali sine ꝓposito confitendi ⁊ sic sil̃r (sine preiudicio dico)

 non est sufficiens ꝯtritio si ne executione ꝓpositi offerē te se optunitate ꝛ meõria pec cati. Et ideo ip̄e idem respō det ad illam decretalez om̄is vtriusq; de pe. ꝛ re. dicēs: illa decretalis non dat licen tiā differendi vsq; ad termi nū p̄dictum offerente se opor tunitate sed vltra terminum illum ꝓhibet negligentiaȝ et dilationeȝ: sicut cum ecclesia ꝓhibet ne quis vltra annum in excōmunicatōe remaneat: nō tñ per hoc dat licentiā re manere vsq; ad horam illam hec ille in questione vbi q̄rit vtꝝ cōtritus de pctō mortali teneat̄ statim confiteri offerē te se optunitate. ℭ Mo do videndū est nunc de aliis ꝯditionibus necessariis. Et primo que respiciūt peniten tie virtutē sicut omnes alias Et sunt quattuor vt prius di xi. Prima sit libens et vo luntaria. Hec em̄ ꝯditio req̄ rit̄ ad oēs actꝰ moris. iō ares. 3. ethi. loquens de p̄ncipiis ꝟtutū de volūtario q̄si de p̄n cipali p̄ncipio tractat. Dicit enim ibi bonum volunta rium est simpliciter bonum. Debet igitur confessio esse li bens non coacta sicut ꝯfessio achior fuit iosue. 7. vnde ps̄ Voluntarie sacrificabo tibi. Secunda conditio est vir tus sit pura. i. p̄ter bonum fi nem: et bonam intentionē fa cta. Debet igit̄ fieri confessio pure ꝓpter deum non ꝓpter laudem hoīm nec finaliter ti more seruili sed filiali: Ter tia conditio est virtꝰ sit dis creta quia ipsa in media con sistit f̄m ares. vbi s̄. f̄m deter minationē rationis. Sic con fessio sit discreta. vnd̄ d̄ offi. custodis. ca. 1. omnia cum di scretione agantur que omni um virtutuȝ noscitur esse ma ter. Et Bernhar. super can. Discretio quippe omni virtu ti ordinem ponit: modum tri buit: decorem et perpetuita tem confert. Igitur discret io in confessione debet consiste re vt penitens discrete pecca torum suorum grauedinem consideret ꝛ grauiora priꝰ cō fiteat̄ deīde minora: ꝛ hoc cū maiori maturitate: humilita te: et contritione atq; verecū dia ar. ca. amonere. tricesima tertia questione. 2. Nam vbi maius periculum intenditur ibi ꝓculdubio plenius est cō

sulendum de elec.c. vbi peri culū li.6. Nec velut quidam faciunt qui multū ponderant leuia et transcurrunt grauia. F Quarta conditio virtutū est ꝙ debeat eē fortis. Nā virtus debet attingere finem suum et fortiter prosequi opera virtuosa: indiget eñ confessio fortitudine ꝓpter erubescentiā et verecundiā que debet esse in confessione vt īfra patebit. Quod sciēs diabolus ꝙ vicȝ illa verecundia debeat eē de peccatis non de ꝯfessione: ꝑsuadet maxīe supbis ypocritis et mulierib⁹ vt pure non cōfiteant ante ipoꝝ oculis tendens pudorem cōfessionis. Ideo necessaria est fortitudo vt ꝓpter talem verecundiā nō obmittāt ꝯfiteri peccata. Quam fortitudinē debēt ꝓcurare quatuor. Primo natura que dicat ꝙ sicut homo non erubuit peccare similiter nō erubescat pctā manifestare. vñ bern. O nimia insania hominū pudet ablui et nō pudet inquinari: pudet sordes abstergere: et non pudet ꝯtrahere. hec ille. Scđo qȝ ratio dictat vt mai⁹ maluȝ euitet et minus eligat. Cum igit malus malum sit ꝑpetuo in inferno dānari et ꝯfūdi ꝙ per vnam morulam ḡ.ꝛc. vñ Eccl. 14. Non ꝯfundari ꝓ anima tua dicere verum. Tertio qđ ꝓcurare debȝ hāc fortitudinē est quia sua peccata ꝯfessori dicit nō vt homini sed vt deo ꝛ ipse tenet scelare illa sub sigillo ꝯfessionis. Quarto ꝙ cogitet ꝙ omnia nuda et aperta sunt in cōspectu dei. ad Hebre. 4. Ideo melius est vt hic pura confessiōe tegat deo: quia cum confessa fuerint nō hēbit ampli⁹ timere de ꝯfusione eoꝝ. G

Filius. Omnia que dicis rationi sunt cōsona. Sȝ vnū est de quo plurimū miror: ꝙ vicȝ tot hoīes sunt qui ꝓpter verecundiam aut nolunt confiteri: aut nō xᵉ ꝛ integre cōfitent: Cui⁹ rō ē vellē a te filii tudie scire. Angel⁹ Uidi pabolā. Et vidit huiuscemodi similitudinē: vidi eñ quādam pulcram puellā veste alba indutā: cuius parentes eā cuidam honesto seruo associatam: ad quandā dixerūt cuiusdā magni dñi curiā vt cuȝ eo morare ꝛ bonis ei⁹ cōicaret. Et cū iter arripuisset ver

sus p̄fatā curiā venerūt prius ad quandā lutosam siluam q̄ erat p̄ densitate obscura Erat aūt via quedam iter p̄bēs recto tramite p̱ siluā: attn̄ ipsa via erat stricta lubrica et multū arta habens ex vtraq̄ p̱te magnas foueas lutosas atq̄ varijs immundicijs refertas Erat aūt in eisdem foueis magna multitudo viroꝝ ꝛ mulierum: qui oīes nudo corpore in stercoribus instar suium volutabant. Cum aūt p̄dict⁹ seruus vna cum puella cure sue cōmissa in p̄fatam siluam venisset: viamq̄ rectā apprehendisset: puella mādauit q̄tenus omni cura se custodiret ne miserijs illorum in foueis existentium quouis mō intēderet: sed omni diligētia viā aspiceret tam p̱iculosam: ne ad alios in foueā caderet: affirmans q̄ et ipī in fouea voluntates ex incuria hūc casuꝫ sustinuissēt. Quid mlta: fecē p̄dicta puella sicut mos hūane infirmitatis ē que semp̱ in vetitum tendit. ꝛ circūquaq̄ ꝓspiciens cum vie recte non intendisset in ip̄m quaꝫ vidit lutosam ac īmundam foueaꝫ cecidit. Quod cum seru⁹ ac custos ip̄ius vidisset voluit: ꝛ vt sibi manuꝫ preberet quatenus de fouea eriperetur ei instāter bis ter ac sepenumerosupplicauit. Tandem acquieuit infelix puella: et extracta in seruo sic immūda et lutosa vlterius secum ꝓcessit. Quam ad quendaꝫ duxit hominē: cuius officium erat huiuscemodi īmundos lauare et priori dispositiōi restituere. Sed cum sepedicta puella ad ip̄m hominem peruenisset verecūdia ducta ob sui turpitudinē: adire eum oīno noluit sed in sua deformitate luti permansit quousq̄ ante portam curie predicti domini veniret. Qui dominus ipsam tam immundam ꝓspiciens cūctos curie famulos optimatesq̄ suos accersiēs ip̄is (cui⁹ misera puella foret turpitudīs) nō sine indicibili ipsius puelle confusione ostendit: ac ipsam confusibiliter abiecit. Hanc vidi visionem ignorans cuius sit interpretationis. Angelus. Veritatis est. Nam hec puella alba veste induta et a parentibus missa: anima est cuiuslibet christiani: que in baptismo

veste induitur innocentie ꝛ a parentibus scȝ deo et ecclesie (associato sibi angelo bono) ad eternam curiam dirigitur Silua autē immūda: mundꝰ est hic ꝑ quē via lubrica qua ꝛ stricta trāsit ꝫm illud mat. 7. Quā arta ē via que ducit ad p̄riam. Hoīes circa viam iacentes peccatores sūt q̄ viam veritatis ꝛ iusticie relinquentes varijs se peccatorū immundicijs maculāt. quos cum is videt qui adhuc baptismalē innocentiā habet illorum malicia allectus ac ꝯuersationem ipsorum curioso intuitu ꝓspectans: nihilqȝ recte vie tramitem curans in eādeȝ foueā se miser precipitat Quō vidēs angelus suus (q̄ eum voluit suis persuasionibus preauisatum) nititur retrahere. Sed sunt quidam q̄ cum conceperint bonā inspirationem foueamqȝ peccatorum reliquerint: et cum ꝯfessionem puraȝ facere deberēt confessori (qui officium habȝ tales mūdandi) abducuntur verecundia quaȝ sustinuissēt coraȝ vno dumtaxat homine et ꝓcedētes vsqȝ ad mortem ac in extremo iudicio cum stabunt cum fatuis virginibus coram deo ꝛ toti curie celesti damnabilem confusionem sustinebunt cū iudex dicit: Ite maledicti in ignem eternum.

Feria. iij. Ser. XXII.

Vadam et dicam Pater peccaui. ꝛc.

¶ Postq̄ egi primam conditionem quarti status qua confessio debet esse accelerans. Nunc quomō debeat esse humilis cum ceteris concomitantibus edisseram. nam dixit non sū dignꝰ vocari filius tuus ꝛc. Igitur in hac feria veuit angelus ad filinm suum ꝓdigum ꝛ increpans eum dicit. Cur non ꝓperas ad patreȝ et humiliter te recognoscas: quid lēto pede incedis? Filiꝰ O angele: est quod me itidem tardum reddit. Nam vt experiētia me docuit infirmus suȝ ꝑ omnem modum: et timeo q̄ post sufficientem recognitionem cum itidem tēptatio in me insurget in hec que humiliter recognoui relabari possem. Et tunc cum omnis recidiua peior sit sua radice (vt medicorum cōmunis positio

est) Insuper quia christ⁹ dicit Lu.xj. q̄ hmōi hominis nouissima peiora erunt prioribus: etiam nouissima forēt peiora illis que iam fuist. neo miserijs. At tūc forte pater motus cōtra me ita me expellet vt beneficium venie nūq̄ mihi deinceps dabit. Quare melius iudico me hic ī hac miseria vitam meam finire. Cum etiam vt habetur de iureiuran. cap̄. quemadmoduʒ hospes turpi⁹ eiciat̄ q̄ si nō admittatur. Igitur manebo.

I Angelus Nec temptatio nō te impediat: q2 dyabolica ē. Nam pater ipe non semel sed sepenumero paratus est peccatori ad penitentiam reuertēti peccata dimittere. Ipe eñi est medic⁹ spiritualis qui paratus est centies curare si totiens homo p̄ peccatum infirmatus eum requirit. vt habetur de pe. di. 3. c. adhuc. Nam hoc ꝛ discipulos suos voluit facere: vt in hodierno euangelio quod Mathei. xviij. scribitur.

Nil. t: Respiciēs iesus in discipl'os suos dixit simoni petro. Si peccauerit ī te frater tuus: vade ꝛ corripe eū inter te ꝛ ipm solum. Si te audierit lucrat⁹ es fratrē tuū. Si aūt te nō audierit adhibe tecū adhuc vnū vel duos: vt in ore duorū vel triū testiū stet omne verbū. Qd̄ si nō audierit eos dic ecclesie: si aūt et ecclesiam non audierit sit tibi sicut ethnic⁹ et publican⁹. Amen dico vobis: quecunq̄ alligaueritis super terrā erūt ligata et in celo: ꝛ q̄cunq̄ solueritis sup̄ terrā erūt soluta et ī celo. Iterū dico vobis: q2 si duo ex vobis cōsenserit sup̄ terrā de oī re quācūq̄ petierit fiet ill' a p̄re meo q̄ in celis ē. Ubi eñi sunt duo vel tres con

gregati in nomine meo ibi sum in medio eorū. Tūc accedens ad eū petr⁹ dixit: Domine quotiens peccauerit in me frater meus dimittā ei? Usq; septies? Dixit illi iesus. Nō dico tibi septies: sed vsq; septuagies septies.

Uides q; verū est qd a me audisti. Igitur te hic timor minime impediat. Filius Si sic est vadā (vt hortaris) ad patrē: et ei confitebor que cōmisi peccata. Tantū hoc a te peto vt me velis vltra īformare de confessione et ei⁹ cōditionib⁹. Angelus Faciā quod hortaris. Et alias tres cōditiōes quas ipa ꝯfessio vt est specialis virtus scz q; debeat esse verecunda humilis lachrimosa tibi explanabo. ¶ Debet enim primo confessio esse verecunda. nā sicut per inuerecūdiā deū offendit: ita p verecūdiā ei satisfacit hō. R Dign⁹ ē em̄ miscdia q̄ speciali labore q̄rit gratiā. Laborat enim mens patiēdo erubescētiā. Et qm̄ verecūdia magna est pena q̄ erubescit p christo fit dign⁹ miscdia. Ut patet q; quanto pluries ꝯfitetur ꝛ plurib⁹ cōfessoribus in spe venie turpitudinē criminis tanto facili⁹ consequit̄ veniā aut gratiam remissionis. Ut dicit Aug⁹. Ideo dicit alex. vbi s. q; bonū ē cōfiteri eadē pctā pluribus sacerdotib⁹: tū qz qd nō videt vnus videt alius: tum qz plures orāt p penitēte: tū qz plures erubescentie minuunt culpam. Hec aūt verecūdia debet esse de peccatis et nō de ꝯfessiōe. Ecōtrario vo mlti faciūt q̄ frontosi ꝛ inuerecundi sunt ad peccandū: ꝛ effrontes ꝛ muti diabolica tēptatōe ad ꝯfitēdū: ꝛ pꝓpterea rē agūt stultā ꝛ dānosā. patz qz nō verecūdāt̄ d pctō sz de vtute scz pnia q̄ vtus saluti omnino necessaria ē. vñ aug. in li. de pe. ꝛ d pe. di. i. c. quem penitet: ait. Ex miscdia enim hoc pcepit de⁹ vt neminē penitere ī occulto. In hoc em̄ q; p seipz dic̄ sacerdoti ꝛ erubescentia vincitur et timore offensi. venia fit criminis.

Item tales nō verecundant qḋ dn̄s abhominat qḋ ē peccatū. vn̄ Sap. 14. Abhoīatio ē deo impi⁹ ⁊ īpietas ei⁹ ⁊ verecūdatur de eo qḋ deo est ḡtū scʒ de ꝯfessione. Tertio q: talis non verecundat sordidari sorde pcti que excedit omnes immūdicias et fetores: ⁊ verecundatur ab huiusmodi sordibus mūdari: qḋ fit ꝑ penitentiam et confessionem. Secunda conditio illi⁹ virtutis ē ꝙ sit humil'. Unde aug. sup can̄. x. oı̄a ait. ℞ Humilitas ꝑtinet ad confessionem: q: dū cōfitemur nos pctōres esse ipa ē humilitas non vt dicamus illud in lingua q̄si ꝓpter arrogantiam ne displiceamus hominibus si nos iustos esse dixerimus.

Item in li. de scta̅ ꝟginitate Quādiu nō est in celesti sublimitate ꝑfectio vituꝑabiles nos facit in humilitate peccatorum confessio. Item in li. de penitentia d̓r. Neq₃ facilius ab inimico deicimur ꝙ cū supbiendo eū imitamur: nec vehemētius eum ꝓsternim⁹ ꝙ cū humilitatē dn̄i seq̄mur nec acriores ei dolores infligimus ꝙ cū pctōrum nostrorum plagas ꝯfitendo et pentendo sanamus. Itē in. 3. li. de verbis dn̄i sermōe. xij. ait Cognosce te infirmū: cognosce te pctōrem: appareat ī cōfessiōe tua macula cordis tui et ꝑtinebis ad gregē christi. Hec ille. Unde ps̄. Cor cōtritum ⁊ humiliatum deus non despicies. Unde dn̄s dicit ꝑ iere. c. 3. Tu aūt fornicata es cū amatoribus multis sed veni reuertere ad me ꝑ humilitatem: et ego suscipiam te in gratiaʒ. q: q̄ se humiliauerit exaltabitur. Hanc aūt humilitatem debet penitens ostendere corde ore ⁊ oꝑe. Primo corde suoꝝ peccatoꝝ magnitudinem considerādo cogitādo quibus peccatis tot vicibus deū offendit: ac seipsum penis inferni damnauit. Et sic cum propheta dicat. Miserere mei ds̄ ꝺm magnā misericor. tuam. Scḋo debet se humiliare: ore humiliter confitendo peccata sua. Et in tertio opere vt se in manu sacerdotis collocet. Unde Aug. ait. Ante ipsum humiliter in terra genua pōat: stet sine capucio et alia signa humilitatis ostendat. M Tertia

conditio vt est virtus penitē-tie est q̄ sit confessio lacrimosa. vñ Cris: lacrime sunt qui celum pulsantes crimina delent: τ cōscientiā serenāt: impletur caput aqua: tumescūt oculi et deus indulgentiaruȝ mentē exhilarat: lacrime sūt que reconciliant deū: et aīam reddunt a peccatis liberaȝ et sanāt languores eius. Hec cris. Item berñ. Cor fonte lacrimaꝝ mistice baptizatū dulce dei maiestatis hospiciū & adoptatū. Item aug. q̄ aqua lacrimarū balneuȝ est quo abluunt sordes aīe vt fiat celestis regis sponsa. hec ille. Et nota q̄ vt dicit Leo papa ī quodam sermone lacrime ab ipō spiritusancto sunt. Et ideo q̄cunqȝ se sentit compunctum sciat hanc gratiam a deo sibi datam. Hanc em̄ iob. x. desiderabat gratiam cuȝ dicebat Dimitte me vt plangaȝ paululum dolorem meū. Super quo dicit greg. 9. mora. Tūc ad plangenduȝ dolorem nos dominus dimittit cum et mala que fecimus demōstrat atqȝ ad hec eadem flenda q̄ cognoscimus adiuuat: culpas oculis obicit τ pte manu gratie vincl'a cordis soluit vt ad vocationem penitentie mens nostra se erigat τ carnis soluta compedibus in auctorem suum libero gressu amoris tēdat. hec ille. ¶ Et quia compunctio lachrimarum vt prius dictum est ex gratia nostri conditoris ac saluatoris est igitur necesse ē q̄ qui donum illud habere desiderat vt ab omnipotenti deo p humiles preces ac xtuosā vitā istud attēte querat. Sunt autem duo per que potest homo obtinere seu cōsequi hāc gratiam: scilicet primo p humiles orationes et secundo per virtuosam conuersationem. In quibus si quis permanserit et donum illud petierit gratiam compunctionis et lachrimarum omni dubio semoto obtinebit seu consequetur. ¶ Et de hoc dicit beatus Gregorius exponens illud quod Judicum dicitur c. primo q̄ caleph tribuit axe filie sue irriguū inferius τ superius. dicit axa super asinaȝ sedet cum anima irrationabilibus motibus presidet que suspirans a patre terram irriguam petijt: quia a creatore

seu saluatore cum magno gemitu cordis suspirijsq3 internis querenda est gratia lachrimarum. Reperiuntur etiam aliqui qui receperunt libere ꝓ iusticia loqui oppressos tueri indigētibus tribuere ardorez fidei habere: s3 adhuc gratiam lacrimarum nō habent. Hi terram habēt australem arentem sed adhuc irrigua indigent: quia in bonis operibus positi: in quibus et feruentes sunt oportet vt timore supplicij vel amore regni celestis mala que perpetrauerunt deplorant. Dat igitur irrigui superius cum se homo in lacrimis celestis regni desiderio affligit. Irriguum vero inferius accipit cum inferni supplicia flendo pertimescit: prius autem inferius cū ꝛ post superius datur. hec grego. Sed ꝙ per vitam virtuosam et solicitudinem diligentem circa salutem anime sue sic etiam querenda a deo hec gratia lacrimarum petrus damiani ꝓbat sic di. Si gratia spūssācti defuerit licet mētem quis ad supernā gloriaz contendat subleuare licet gehenne supplicia vel peccata preterita ad memoriam reducat vel etiam dominice passionis misteria recolat: propt̄ hec tamē pie lacrime nō erūpunt cui mentis archana peccatis exigētib⁹ obdurescunt. Tu autem sicut prudens et operosus agricola agrum tuum indesinenter exerce terrā tui cordis et corporis vomere sancte discipline prescīde vepres vicioꝝ extirpare contende: ꝛ sic paratus quotidie tensis in celum oculis superni imbris inundatiam presto lare. hec ille. Q Dicit̄ enim de vero penitente Jeremie. 6. Luctum fac vnigeniti. Nam ibi dicit glosa. Hic docet penitentem quid facere debeant. Et alia glosa dicit: nihil dolētius morte vnigeniti. Sed quia nihil deb3 esse fugibilius et detestabilius et magis nolitum ꝙ peccatum: ergo plus flendū atq3 dolendum est interne de ipis ꝙ de quocunq3 alio damno illato. Sed prochdolor contrarium nunc multotiens videmus in quamplurib⁹ qui facilime damna deplorāt terrena: qui tamen propter peccata flere minime valēt nō solū

hi quibus peccata adhuc placent et letant cũ malefecerint Sed etiã hi qui iam relictis mundi pompis se ad deũ conuerterũt bonis insistẽtes operibus: qui tamen faciliter deplorant alicuius amici et dilecti mortẽ. Ideo ne hec materia de lachrimis occasionẽ det alicui desperandi indiget clariori elucidatiõe. ¶ Ad quod sciendum ꝙ ẜm doctores scz Bonauẽturã i. 4. di. 16. et ẜm tho. ibidem. Dicit primo bonauentura ꝙ dolor põt esse duplex scz in ratione qui est displicentia rationis vel passio ex hac resultans in sensualitate. ℗ Si secundo modo accipitur dolor dicit idẽ ꝙ non est necesse eẽ ipsum omni dolore etiã tpal' damni maiorem: qz non ẽ in ptãte cuius libet. Talis eniz dolor non consequitur amorem sed affectionez: ⁊ affectio consequit experimentalẽ cognitionem. Et qz non omnes habent expimẽtũ diuine dilectionis: ideo nõ oẽs ita sensibiliter dolẽt de peccatis. si aũt dolet q̃s sensibilit' magis de peccatis q̃ de temporali damno hoc perfectionis maioris est. Sed de dolore in ratione existente qui est essentialis displicentia illa esse debet maior omni alio dolore sicut deũ tenetur diligere sup oĩa: sic hic dolor qui procedit de dilectiõe si saltem debz esse sufficiens ad deletionem maior debet esse oĩ dolore alio. Hec ille. Sanctus thomas ponit rationem talem. Nam sensus non pcipit peccata vt sunt offensiua dei. Et ideo si dolor de ipis peccatis debet esse in sensualitate opz tet ꝙ causetur ex motu rationis seu doloris qui est in superiori ratione. Sed damna corpalia sunt a sensu pceptibilia qz sensui presentia vt est mors vnigeniti. ideo facilius mouent sensuz ⁊ causant tristiciam. Ex quo tunc sequit' facilis resolutio cerebri in lachrimas corpales nec ex hoc sequit' ꝙ talis habeat maiorem dolorem de damno tpali q̃ de peccato loquendo simpliciter de dolore sed bñ habet maiorem ẜm quid .i. ẜm sensualitatem. Quod sepe fit in multis bonis hominibus deuotis et vere penitentibus. Et hec hodie sufficiant dixisse

se. Filius. Ut percepi satis consolabiliter locutus es de lachrimis et fletu. de verecundia et humilitate que debent esse in confessiōe. Sed satis me attonitum reddit (ea in re) mirabilis dei dispensatio: q̄ vicȝ vult homīs (quem tā nobiliter creauit) confusionem: humilitatem et fletum ac tristiciam. Cur nō potius delectatur in iocunditate exaltatōe ac honore hominis quem ad talia creauit. Qua ratio sit illius diuīe dispensationis vellem a te scire? Angelus eum ducit ad parabolam dicēs. Uide et vidit. Et angelus rursum. q̄d inquit vidisti. Fili⁹. Uidi hominem quendā magnū inclitum habentem filiū quē summe diligebat. Qui filius ex mera insolentia sua ac leuitate quendam petrosum temptauit ascendere collem. Et cū cum quasi cacumē ei⁹ attigisset labando pedibus precipitium graue vsqȝ ad ima sustinuit. Quo casu facies que prius florida pulchritudine rutilabat: collisa in turpitudinem leprosi versa est ac omnia membra viribus suis destituta: ita vt necesse foret ipsum appodiaculis sustentari. Quem pater cyrurgico cuidam experto commisit: vt ei quantum posset subueniret. Factum est autē cum predictus iuuenis vidisset q̄ tot⁹ decor vultus sui in lepre speciem versus foret: viribu sqȝ omnib⁹ destitutus: nec se posse ob id iocunda floridaqȝ iuuentute extollere ductus verecundia in humilem recommendationem cum lachrimis p̄dicto medico se vltro obtulit. et vt sibi subuenire vellet supplex poposcit. Quem p̄dictus cyrurgicus in suā accepit curā: et quātū potuit ei medicamib⁹ subuenit. Hanc vidi similitudinē: dic rogo cui⁹ sit interp̄tationis. Angelus. Facilis vtiqȝ interp̄tationis est nec necessaria aliqua immoratiōe. Miraris tu q̄ hic iuuenis tam elegans pulcerqȝ facie fortis et diues post tā miserū casum ac letalē quodāmodo in humilem subiectionē medici cōuersus sit: cū lachrimis ip̄m medicū vt curā eius habeat quatinus pristinum decorem obtinere possit ac sanitatē supplex rogauit.

Filius: Non miror de hac re. Angelus. Quare tunc miraris de homīe peccatore qui ꝑpter ascensum supbie collapsus est in indicibilem peccatorū turpitudinē cuȝ ad confessorem medicum vtiqȝ spiritualem venerit vt sanitatem recuperare possit cum humilitate verecundia ac lachrimis ipsum adit: cū maiorem habeat occasionem hec faciēdi ꝙ si corpalem hūc casū sustinuisset. maxime ob id qꝛ tā bonū patrē offēdit eo ꝙ se ex mera insolentia et incuria in peccata precipitauit. Ob id igiꝉ deo placet penitētis humilitas ac confusio: qꝛ sic contraria contrarijs curantur: et fit satis diuine iusticie. Igiꝉ seposita hac admiratiōe cum his tribus conditionibus ad patrē quantocius festina.

Quarta feria

Vadam et dicam. Uiso s̄ de festinātia q̄ pctōr accedere dȝ ad ꝯfessionē. Nūc de secūda cōditōe videndū est scȝ qua fideliter confiteatur pctā sua. Igitur et hodie angelus filium non relinquit: sed ipm vt moris sibi est visitat ⁊ inuenit eū in itinere (⁊ quidem satis concito gradu) festinantē ad patrem. Et dicit. Uideo qꝛ cordi ē tibi patrem accedere: et ꝯfiteri sibi peccata tua: q̄d cordi mihi est et plurimū gratum. Filius. Fateor qꝛ vado. Attamē quidā scrupulus me mente conturbat. Nescio enī que peccata sibi ꝑmo ac principaliter debeam proponere et que magis ponderare. Uideo eniȝ in humana policia ꝙ traditiones hoīm ac eaꝝ trāsgressiones plꝰ pōderātur duriusqȝ puniunꝉ ꝙ ꝑcepta diuīa ⁊ trāsgressio eorū. Igiꝉ cū venero ad patrem accusabo me de his negligentijs q̄ corpis mūdiciā respiciunt q̄si grauiora sint ceterī. Cū q̄si in oībus pollicijs modus hic sit in practica. Nā parentes si viderint filios supbire aliaqȝ pctā ꝯmittere raro eos corrigūt. Si aūt viderīt eos negligētes ī rebꝰ domesticī cito ī irā ꝯcitati eos v̄bis factisqȝ nōnunꝙ repħēdūt. q̄ modus ⁊ in alijs practicaꝉ pollicijs. Ex hoc elicio debere me hec plus ponderare ꝙ mādatoꝝ dī trāsgressionē. An. Nequaꝙ sic est: sȝ añ oīa ponderāda est ipa decalogi trāsgres

stro: et per ipsis cōteri: qr oppositū facientes dire a pr̄e corrigūtur: vt patz in hodier. euangelio qd̄ math. xv. scribitur.

Lit. t: Accesserūt ad iesum ab hierosolymis scribe et pharisei dicētes. Quare discipuli tui trāsgrediūtur traditiōes seniorum. Nō em̄ lauant manus suas cū panem mā ducant. Ipse aūt respōdēs ait illis. Quare et vos transgredimini mandatū dei ppter traditionē vestrā. Nā deus dixit. Honora pr̄em tuum et matrē tuā: et q̄ maledixerit pr̄i vel matri morte moriat̄. Vos aūt dicitis. Quicunqz dixerit pr̄i vel matri mun⁹ quodcūqz ē ex me tibi proderit et nō honorificabit patrē suū aut matrē suā: et irritū fecistis mādatū dei ppter traditionē vestrā. Hipocrite bn̄ pphetauit de vobis esaias dicēs. Populus hic labijs me honorat cor aūt eoꝝ lōge ē a me. Sine cā aūt colunt me docētes doctrīas et mādata hoīz. Et ꝯuocatis ad se turb̄ dixit eis: audite et ītelligite nō qd̄ ītrat i os coīq̄nat hoīez sz qd̄ pcedit ex ore hoc coinq̄nat hoīem. Tūc accedētes discipl̄i ei⁹ dixer̄t ei: scis qr pharisei audito hoc v̄bo scādalizati sūt: at ille rn̄s ait Ōis plātatio quā n̄ plātauit pr̄ me⁹ celestꝭ eradicabit̄: sinite illos: ceci st̄ et duces cecoꝝ. Cec⁹ āt si ceco ducatū p̄stet ābo ī foueā cadūt. rn̄s āt petr⁹ dixit ei edisser̄ nob̄ parabolā istā. at ille dixit adhuc et vos sin̄ ītellcū estꝭ

Nõ itelligit(is) qr oẽ qð i os intrat i vẽtrẽ vadit et in secessum emittitur. Que autẽ pcedũt de ore de corde exeunt et in ea coinquinãt hoiem De corde em̃ exeunt cogitatiões male homicidia adulteria fornicatiões: furta falsa testimonia blasphemie. Hec sunt que coinquinãt hominem. Non lotis auet(em) manibus manducare non coinquinat hominem.

Uides em̃ ex hoc euangelio q maiora peccata debent pn cipaliter confiteri et ponderari. S Nam talis puersio q scz traditiões hominũ quasi plus ponderãtur q̃ diuina pcepta ex quinq ortum habet scz ex quadã supstitione: et ex cupiditate tpaliũ: ex puerso honore: et ex ypocrita quod singulariter est in religiosis: et quinto ex cecitate. Que omnia christus in hodierno euangelio quod audisti deprehendit. Et ideo tu vade confitere peccata que commisisti contra deum et cõtra eius precepta. Filius.

Si sic est faciam quo hortaris. Sed rogo dic mihi vltra de conditionibus peccatorũ. Angelus. Faciam quod petis. Jam vlterius scire debes q sunt alie cõditiones q̃ respiciunt confessionẽ: vt accipit in sui ratione ppria: oportet eam habere quattuor conditiones scz q sit vera: nuda simplex: et integra. Primo debet esse vera qr nõ debz tacere veritatez nec admiscere falsum etiam humilitatis cã ne mentiendo icidat in nouũ pctm̃. vñ Aug⁹. Cum humilitatis causa mentiris si prius nõ eras peccator mentiendo efficieris. ideo debet dicere veritatẽ. T Secũdo debet esse nuda. i. verbis nõ inuolutis sed claris et aptis facta: ita q confessor intelligat quid confitens dicat ptinens ad necessitatem confessionis qr seipm infirmus deciperet: qui medico cooptum vulnus ostenderet. Et ideo debet eẽ nuda quantum ad tria. Primo quantum ad singularem

pticularitatem: qz non suffi-cit in generali confiteri pec-cata sua dicẽdo sic dic aug⁹. in psona taliũ q̃ sic confitẽtur Ego peccaui adulterando: piurando. rc̃. Nõ talis cõfes-sio sufficit ſm alexã. r tho. in 4. di. 21. tribus rationibus. Prima ex pte confitentis: qz sic ex auersione culpa cõmit-tit: sic ex conuersione ad deũ cum contritione et obligatõe ad penam culpa dimittitur. Dolor eñ contritiõis debet esse ex sepatione a deo: pena vero que satisfacit debet re-spõdere delectatiõi quã ĩ cõ-uersiõe ad creaturã hz. Et qz illa ɔuersio trahit pctm̃ ĩ spe ciẽ. Jõ ɔfessio que fit ratione pene iniungẽde debet fieri in spẽali. Scõa ratio est ex pte sacerdotis qz ipe non põt tax are quantitatez pene nisi per cõfessionẽ innotuerit q̃ntitas culpe qð fieri non potest nisi cõfitẽs innotescat. Tertia rõ ẽ ex pte stat⁹. Nũc eñ sum⁹ in lumine gratie: et ideo sicut in lumine nihil absconditur: sic nec in cõfessione debet ali quid occultari: que tñ occul-tatio fit: si tm̃ in generali pec cata q̃s confiteret. Se cundo dico q̄ confessio debz esse nuda quantũ ad vniuer-salẽ generalitatẽ: nõ eñ licet diuidere ɔfessionẽ dicendo p tem vni r ptem alteri: qð p-bat alex. vbi s. tribus ratio-nibus. Una est ex pte cõfitẽ-tis qz in hoc q̃dammõ se iu-stificaret cũ minus se peccato rem ostenderet q̄ esset sic in diuidendo cõfessionẽ. Scõa ratio est ex pte confessoris qz aliter nõ posset maiorẽ penã tpalem ɔuenienter cõmutare in minorẽ cũ nõ intẽdat sacer dos ptem pene tpalis muta-re scz in minorẽ: sed poti⁹ to-tam sicut deus totam penam eternã ĩ tpalẽ mutauit. Ter-tia ratio est ex parte pctõrum qz ſm berñ. in sermone quo-dã. Cõfessio inducit vitã aĩe Sed vita nõ põt suscitari nisi mors totaliter expellatur: mors nõ potest expelli nisi pctã tol lantur: ğ oportet q̄ ɔfessio fiat de oĩbus sil. Tertio dico q̄ ɔfessio debet esse nuda q̄tuz ad p̄priam verbositatẽ. Nõ eñ sufficit illis qui lingua p-diti sunt cõfiteri p signa cum habeant p̄ñtem ɔfessorem Et hoc p̄pter verecundiã de ma nifestatiõe peccatoꝶ. Et hec

de ista ꝯditiõe. X Tertia ꝯditio est ꝙ debet esse cõfessio simplex que in trib⁹ cõsistit. Primo in euitatõe mẽdacij. qꝛ ẜm theologos qui ĩ ꝯfessione mentiẗ mortalr̃ peccat: tñ qꝛ ꝑcepto est inobediens eo ꝙ suam conscientiam sacerdoti nõ manifestat. veritas ergo in cõfessione dicẽda est. vñ Aug. in ser. 22. super Jo. hoc est cõfiteri dicere qđ habes in corde. Si autẽ aliud ĩ corde habes et aliud ore oris loqueris non cõfiteris. Hec ille. de hoc etiã prius dictum est de humilitate. Secũdo dꝫ eẽ ꝯfessio simplex scꝫ duplicitate sicut ꝯsciã dictat pctm̃ ꝯfiteri debet. Vñ alex. vbi s̃. ꝙ penitẽs aliqñ scit se pctm̃ fecisse: ⁊ tũc simplr̃ obligaẗ ad ꝯfitẽdũ illud. ⁊ si apponit ꝯditiõeꝫ aliquã dicẽdo si peccaui: nõ ẽ cõfessio. Aliqñ se peccasse dubitat: ⁊ tunc nõ capiẗ illđ simplr̃ ꝯfiteri vt pctm̃ nisi sub cõditione. Aliqñ opinaẗ se peccasse: ⁊ tunc obligaẗ ad ꝯfitendũ absolute sed inqñtũ se credit fecisse illud. Sicut accidit in illis q̃ nimis habẽt ꝯsciãs strictas. vñ frequẽter credũt se peccare qñ nõ peccãt. Credũt dico post factũ: qꝛ si ante crederẽt peccare in ꝑpetratiõe alicui⁹ operis: q̃uis pctm̃ mortale nõ esset: tamẽ cõscientiam faret de mortali: ⁊ tñ nõ obmittit facere: tunc venit cõtra cõsciẽtiã cõtemnẽdo. Si igitur aliquis dubitat de aliq̃ peccato an sit mortale tenetur illđ confiteri manente dubitatione. In prima confessione quãdo aliq̃s scit se peccasse ⁊ simpliciter cõfitetur: apparet veritas in re: in corde: et in sermone. In secunda vero confessione quando aliquis se timet peccasse est incertitudo: et ideo non debet tunc confiteri simpliciter sed conditionaliter. vt patet supra. In tertia autem confessione quãdo opinatur aliquis se peccasse et non peccauit est falsitas in re et in sermone: sed veritas in corde. Unde licet talis dicat falsum: non tamen mentitur. Falsitas em̃ est cõtra veritatem in re vel in sermone. Mendaciuꝫ vero proprie cõtra veritatem in mente. Hec omnia Alexãder vbi supra. Y Tertio simplicitas confessionis videtur consistere in

euitatione excusatiōis vt valet penitens pctm̄ suum non excuset sed accuset. vñ Aug. in lib. .h. .omel'.ome.12.ait. Cōfiteamur pctā nostra non excusem⁹: tu fecisti: tu re⁹ es: tu ꝯfitere: tibi ignoscitur. Si aūt tu dicas nō feci ego: vbi cunqꝫ verbū excusare volueris pctm̄ tuum manet in te: ⁊ nō illud tm̄mō sed etiam sup bie ꝙ confiteri noluisti. Et ī li. de vbis dn̄i sermone.70. ait. Esto accusator tuus et deus erit indultor tuus. Omne em̄ crimen qđ facim⁹ vel nostre est negligentie: etem̄ sanctitas ⁊ virtus dei est indulgentie. hec ille. Contra quod omnes hi faciunt qui peccata sua retorquent in deuꝫ: dicendo deus voluit. vel retorquent in fatū ⁊ constellatōes Aliqui dicunt se oportere facere ⁊ sint coacti. Ceteri ignorantie impingūt. Et sic varij varijs modis sua nitūtur pctā excusare. De quib⁹ hic supersedeo. Quarta cōfessio debet esse integra hoc est ꝙ confessori cui quis ꝯfitet̄ confiteat̄ omnia peccata sua mortalia prius non legittime cōfessa et eius necessarias circūstantias extra dé peni. et re. omnis. Sed quomō hoc intelligendum est tria dubia ħ sunt ventilanda. ⁊ Primum est vtrum liceat aliquo casu confessionem dimidiare Secundū vtruꝫ circumstātie sint confitende. Tertiuꝫ que sint confitende. Quo ad primum sciendūꝫ ꝙ penitēs debet confiteri omnia pctā mortalia vni confessori de quib⁹ prius non est confessus legitime: ratio est qꝛ sacerdos audiens confessionem gerit vicem dei vt dicit thomas. idō oportet sibi hoc modo confiteri sicut fit deo in contritione. Nō nō esset ꝯtritio vera si hō de oīb⁹ pctīs nō cōteret̄. igit̄ nō est vera ꝯfessio nisi homo de oībus confiteatur Et dič idē tho. ꝙ si sacerdos nō posset de oībus absoluere ꝓpt̄ casus aliq̄s reſuatos adhuc tenet̄ sibi oīa confiteri vt q̄ntitatē toti⁹ culpe agnoscat ⁊ de illis de quib⁹ nō pōt absoluere ad supiorē remittat. Scđa rō qꝛ de⁹ n̄ dimititvnū pctm̄ sine alio qꝛ r̄missio pct̄i fit ꝑ infusiōꝫ gr̄e: gr̄a aūt nō patit̄ secū morari aliqđ pctm̄ ergo. De alijs duobus dicaꝫ

die crastina vita comite hec sufficiant. Filius. Audio qz verum est q confessio bona in se est et in suis conditionibus. Et vt video necesse est querere confessorem expertum et zelosum qui possit in his omnibus confiteti subuenire. Sed vnuz est de quo multum miror. Nā sepe (vt experientia percepi) plures querunt confessores simpliciores et illiteratos. Et hi pl⁹ qui in maioribus peccatis sūt intricati quo ad officia et negotia: cuius cause scit vellez a te scire. Angelus. Vide parabolam. Et vidit talē similitudinē. Ecce quidā filius cuiusdam nobilis hoīs voluit pegre pficisci in remotas ptes. ꝛ cū ad quandā siluaz venisset incidit in manus latronum qui eū spoliatū bonis vulneratumqz diris plagis semiuiuum reliquerūt. Et cum quidā hoīes eandē trāsissent siluā: ipmqz inueniētes ī quadrigā quā secū habebant posuerūt: ꝛ ad suā ciuitatez que ppe erat vexerūt cōmittētes eū cuidā expto medico. Qui medic⁹ eū in suā curā suscipiens medicamina aspera: attamen saluberrima vulneribus ipius apposuit. Sz cū miser eger medicamina ex impatiētia sufferre non vellet ipa de vulneribus extraxit: et ab illo medico indignans (q̄si nimis rigidus foret) abscessit. ꝛ vnū medicū adulatorem q̄siuit: q̄ gaudens euz benigne suscipiens medicinā lenē vulneribus in supficie cutis apposuit non curans de putrida carne interioris vulneris sed solū id egit vt sibi cōplacere posset. Uerum nō p⁹ multum tpis putrescentibus in interiori pte vulneribus in tātā deuenit infirmus grauissimā infirmitatē: vt desperat⁹ de medicamine in maxīo fetore vitam finiret. Hanc vidi parabolam: Dic quid velit sua interpretatione. Angel⁹ Utiqz tue admiratiōi satisfacit. Nā hic fili⁹ quilibet christian⁹ ē q̄ p pctm̄ a domo patris recedit: sicut et tu ipe egisti: qui cū incidit in latrones id est potestatem demonum bonis gratuitis spoliatū vulnerant et eū relinquūt: qz eū mederi non valent. Sed homīes q̄ eū inueniūt et quadrige imponūt predicatores sūt

qui predicāt ex quatuor euā gelistis penitētiā in remissio nē pctō℞. Et sic suis sermōi bus eū suadēt adire medicū id est ꝯfessorem expertū qui vulnerū dampnū cognoscens dira penitentia et correctiōe eū inuadit: que tamē sunt sa luberrima. qꝛ ꝓm Arist. pene sūt medicine. Sed heu ma ior pars hominum (et singu lariter hi qui magis talibus indigerēt) cōfessores strictos nō adeunt: imo si eos nonnū ꝙ adeūt: non tñ cū ipis persi stunt: abiciūt em̄ ipo℞ bonas informatiōes ꝛ salubres que rentes cōfessores prurientes auribus. Et sic fit in eis et cō plet qđ Johelis pmo dicitur Computruerūt iumēta i ster core suo: qꝛ tales in peccatis moriētes eternaliter in ipsis manebunt. Tu ergo noli sic agere.

Quinta feria

Vadam et dicam. Pater peccaui in celū ꝛc. Uiso quō cō fessio debeat fieri fideliṫ in p cedentib⁹ cōditionibus: iam supest videre de tertia ꝯditio ne quam habuit filius prodi gus in isto statu: qꝛ humiliṫ intēdebat patrē petere i hoc ꝙ dicere ꝓposuit. Jam nō sū dign⁹ vocari fili⁹ tuus. ꝛc. qꝛ vt pdictū est ꝯfessio in hoc ꝙ est virtus singularis habꝫ necessario in se humilitatem. Igitur in hac die iterū venit angelus ad filium suū: quē adhuc in itinere repperit cō stitutum. Et dicit. Ut video non multum festinas venire ad patrem: vt ꝓm doctrinam meam peccata tua confitearis et precibus humilibus eum pulses quatenus te in gratiā recipiat. Filius. Utiqꝫ ab heri quo a te accepi doctri nā de ꝯfessionis ꝯditionibus mltū festinaui ire et pctā cōfi teri. Sꝫ ecce modico tempis spacio elapso āteꝙ me hodie visitares i mētē qdā timor ve nit reddēs me ad iter tardū. Uenit em̄ in mētē hmōi scru pul⁹ ꝙ vicꝫ pctō℞ meo℞ īfir mitas tā magna et inueterata sit vt a pře medelā recipe mi nime valeā. An. Neqꝙ inqt sic ē. Ob id em̄ ꝙ mḡna fuit pctō℞ infirmitas medic⁹ venit magn⁹. vñ aug⁹. dicit: Uenit magn⁹ in mōm medi cus: qꝛ vbiqꝫ iacebat magn⁹

egrotus Ipse eñi potest mederi omnes languores quantũcuq3 magnos: vt patet in hodierno euan. qd luce. 4. scribit

LIIII. c: Surgẽs iesus de synagoga introiuit in domũ symonis. Socrus aũt symonis tenebatur magnis febribus. Et rogauerunt illũ pro ea. Et stans super illã imperauit febri & dimisit illam. Et continuo surgens ministrabat illis. Cũ sol aũt occidisset: omnes q̃ habebãt infirmos varijs languoribus ducebãt illos ad iesũ. At ille singulis man⁹ imponens curabat eos. Exibãt aũt demonia a multis clamantia et dicentia q2 tu es filius dei. Et increpans nõ sinebãt ea loq̃ q2 sciebãt ipm esse xpm. Facta aũt die egressus ibat in desertum locum et turbe requirebãt eũ et venerũt vsq3 ad ipm: et detinebãt illũ ne discederet ab eis. Quibus ille ait. Q2 et alijs ciuitatibus oportet me euãgelizare regnum dei quia ad hoc missus sum. Et erat predicans in synagogis galilee.

Uides igit̃ q̃ facilis sibi est pctõris curatio quantũcunq3 sit ei⁹ infirmitas magna. igit̃ vide ne te h timor a bono proposito ipediat. Fi. Audio q2 vex ẽ qd dicis: igit̃ de pfessiõe me bẽto vlti⁹ iformatũ. An. Libẽs faciã qd hortaris. igit̃ de circũstãtijs pctõx pfitẽdis nũc smo nr̃ currat. Dic enĩ alex. vbi s. q̃ nccẽ ẽ pfiteri nõ tm̃ gen⁹ pcti s3 etiã circũstãtias ei⁹. q2 sicut habet̃ in q̃dã glo. sup illd deut. 25. iuxta mẽsurã delicti seu pcti mẽsurat̃ flagellax pnĩe: q̃propt̃ ad h⁹ q̃ pnĩe mõ debito iniũgãt̃ oz q̃ sciat̃ q̃litas culpax: qd fieri nõ pt nisi sciãt̃ circũstãtie. ĝ. imo circũstãtia qñq3 magis aggũat pctm̃ q̃ gen⁹ i se. B. Preterea hoc idẽ pbat̃. nã cõ

fessio e inter alia ppt duo necessaria scz erubescentiā ex pte ꝯfidētis: ꝛ iudiciū discretū ex pte sacerdotis. Nu e sufficienter nō pñt fieri nisi etiam graues circūstātie ꝯfiteāt. Et hoc sufficit sic pbatū eē. Sz nunc ad tertiū accedam⁹ vicz q̄ sint ille circūstantie: q̄ necessario sunt ꝯfitēde. Ad qḋ scire debes ex dictis rich. vbi s̄ Bonauē. ꝛ tho. et etiā alios ꝙ quedā sunt alleuiātes peccatū q̄daz grauātes. Prime nō sūt nccrie ꝯfiteri nec etiaz bonū sic cū q̄s frāgit ieiuniū ppter aliqualē laborē tñ nō ita nccm ꝙ excuset sic ḋ alijs nisi forte ꝯfitēs dicat ea vt satisfaciet inq̄sitioni vt puideatur ei⁹ scādalo ꝛ pturbatiōi. Alie aūt sunt circūstātie que grauāt ꝛ in aliud genus pctī trahūt. Et has optet cōfiteri nccrio q: spēali phibitōe pꝫhibent sic ē incest⁹ sodomia. Itē i furtu sic sacrilegiū. sunt ꝛ alie circūstātie q̄ nō mutāt speciē sz notabilit̄ ḡuāt sic in furto modicū ꝛ multū. Itē sepe reiterare pctm̄. De his dicūt aliq̄ ꝙ ḋ nccītate dñt ꝯfiteri. Et itelligētes eas dñt ipsas ꝯfiteri sine interrogatōe sz simplex non eas intelligēs tenetur eas ꝯfiteri si ab eo req̄raē a confessore. Alij vero dicunt ꝙ non teneaē de necessitate ad eaꝝ ꝯfessionē sz de bono et equo: ꝛ q̄tomagis sūt sapientes e pfecti: tātomagis dñt eas explanare. Isti⁹ sentimēti videnē esse Bonauē. ꝛ tho. Scot⁹ etiā dicit ꝙ nō est certū ꝙ opteat eas ꝯfiteri sz ē bonū ꝛ vtile sic fieri. Solent aūt hmōi circūstantie scz peccatum aggrauātes nō tamen in aliud genus trahentes pctī apud aliquos enumerari in his versibus. Aggrauat ordo locus pctā scia tempus. Etas ꝯditio mora mot⁹ copia sex⁹. Alij plēs enūerāt sed possunt reduci ad illas.

¶ Primo igitur ordo aggrauat: quia dignitas persone et altitudo status et officij. Sicut si princeps violat iusticiam qui positus est cōuersator eius: vel si sacerdos fornicetur qui alios exhortari debet ad castitatem. Sic de religiosis. Item loc⁹: vt si in sacro loco sit vt iqꝫ ḡuaē pctm̄. Aut si fit in publico loco vbi scādalū ex h° p̄t oriri. Tertio agḡuat scia q: qñ pctm̄ fit ex

certa sciētia qȝ peccans actu cognoscit ꝛ scit ꝙ illud ē ma lū qd vult ꝑpetrare: et tñ ad huc que sciam facit est mlto grauius ꝙ si ex surreptiōe fa= ceret: aut ignorantia. Quar to temp⁹ vt cum fit tempore q̄dragesimali vel alijs sacris temporib⁹. Itē etas qȝ iuuē tus ꝓpter naturalē ꝓnitatē ad malū: ꝛ ꝓpter ignorantiā rationis multum excusat in certis peccatis in quibus se= nex non excusat. et est ar. de lic. pue. c. vi. ꝛ de sen. ex ca. vi. vbi cauet ꝙ pueris de ri= gore legis relinquit. Itē con ditio quia religiosus videt ī plurib⁹ magis peccare ꝙ sa= cerdos secularis ceteris pari bus. ꝛ sacerdos plus ꝙ secu larī: ꝛ sic de silib⁹. Itē mora id ē ꝑmanētia lōga ī pctō ḡ= uat pctm̄. Nā diu ꝯtinuā vti ꝗ maior est ꝙ cito transiens D Sic de odio sic de moro sis cogitationib⁹ in luxuria. In hac etiam mora singula= riter ꝯsiderādū ē ꝙdiu in vo lūtate q̄s habuit velle pctm̄ ꝑpetrare anteꝙ actu ꝑpetra uit. Nō generał regła docto rū ē. Qñcūqȝ aliq̄s act⁹ in se ē mortał volūtas plena ad il= lā ē mortale pctm̄: pono exē= plū aliq̄s filo capit in spē ali= cui⁹ femīe: ꝛ sepe ꝓponit vel le si posset cū ea actū venereū ꝑpetrare: ꝛ forte optunitatē q̄rit loci tpis ꝑsonaꝝ copula tricum: is ille totiens peccat mortaliter quotiēs plena vo luntate vult illū actū. Et po= no ꝙ eandē ꝑsonā ad talem actū nepharium obtineat se= mel bis vel ter: et post actum ꝑpetratū qñ de eo cogitat tūc placet sibi hoc factū tunc toti ens mortaliter peccat quoti= ens sibi talis act⁹ placȝ. Ma xime hoc verū censeo qñ pre= dictū actū cogitat vt est offen siuus ꝛ obligatiu⁹ ad gehen= nā: qȝ sic actu cogitādo tenet hō habere de pctō displicen= tiā. Itē modus finis qȝ mul= tū refert in aliquib⁹ operib⁹ finis intent⁹. Nā qui furatur vt ludat vel suꝑbiat pl⁹ pec= cat ꝙ q̄ iō furat vt det paupi bus ꝙuis vtrūqȝ malum sit vel mod⁹ quō ꝑpetrauit ma= xime in luxuria. Itē sexus qȝ vir plusꝙ mulier. vt. 32. q. 6 c. indignant mariti si audiāt adulteros pendere. i. sustine= re siles penas adulterī femīs cū tanto grauius eos punire

oportet q̄tomagis ad eos ptinet:et virtute vincere et exemplo regere feminas. ꝛ hec sufficiāt de ista ꝯditiōe scʒ ꝙ ꝯfessio sit integra his modis ꝑtactis. ℭ Nunc de conditionib⁹ que req̄runt̄ ad cōfessionē ꝓut est sacramentuʒ qꝛ sic cōcernit iudicium sacerdotis qđ est iudiciū poli. Et sic debet esse accusans:obediens:secreta. Primo debʒ eē accusans scʒ se nō excusans: vel in alios retorquēs. Sed orit̄ dubiū quid sit faciēduʒ qn̄ ꝯfitens pctōꝝ circūstantias necessarias ꝯfitēdi nō possit exprimere sine nota alterius ꝑsone. Ad hoc notant doctores ꝙ q̄libet ꝯfitens debʒ diligenter custodire alterius famā in ꝯfessione sicut et alias facere tenet̄:et debet diligenter cauere ne manifestet alterius occultū pctm̄ graue et infamans quā ꝑsonā cōfessor actu cognoscit aut noscet verisiliter in futuro. Immo si ꝯfessor q̄reret p⁹ talē ꝑsonam nō tenet̄ ꝯfitēs sibi dicere qꝛ nō tenet̄ sibi in hoc pere nisi alie occasiones se ꝯfferrēt ꝙ opteret talia dicere. Et dicit bonauē. di. 16. ꝙ maxie debemus cauere ne ī ꝯfessiōe alios īfamem⁹ ad nr̄i excusationē: sicut aliq̄n simplices faciūt q̄ vicinos suos accusāt vt si aliq̄s sic diceret:dn̄e accuso me: qꝛ hoc feci sed ē ꝯsuetudo ī nr̄a ciuitate. ℱ Diceret aliq̄s. Quid faciā de circūstantijs in aliud gen⁹ pctī trahētib⁹ q̄s tenemur de necessitate ꝯfiteri. Rn̄dit tho. in. 4. di. 16. hō dʒ in ꝯfessiōe famā alteri⁹ custodire q̄tū pōt sed suā ꝯsciam dʒ magis purgare. Et iō si circūstātia q̄ magis ducit ī noticiā ꝑsone note sacerdoti ꝛ in noticiā pctī eiusdē ꝑsone:nō sit đ nccītate cōfessiōis vtpote qꝛ ē agg̃uās n̄ tn̄ ē ī aliud gen⁹ pctī trahēs tūc ꝯfiteat̄ hō alia pctā q̄nto diligenti⁹ pōt sed illā circumstantiā obmittat ne aliaʒ ꝑsonā ꝓdat. Si vero hmōi circūstantia ē de nccītate ꝯfessiōis q̄rat aliū ꝯfessorē q̄ notitiā illius ꝑsone cū q̄ peccat nō habeat nec vere silr̄ credēdū est ipm̄ nō in futuꝝ cognoscere. Si aūt nec hoc pōt et īminet ꝯfessio purget ꝯsciam suam. hec dinckelspuchel ī tractatu đ pnīa ponit allegās ꝑdictos doctores. Et hec hodie

sufficiāt narrasse. Filius
Satis mihi de p̄fatis cōditiōi
bus ꝯfessiōis ipi⁹ narrasti Et
vt elicere ex his oīb⁹ valeo ē
hoī volēti ꝯfiteri mag̃ diligē
tia adhibēda. Et iō quō hec
diligētia fieri dēat a te cupio
edoceri. S An. Vide
ꝑabolā. Et vidit huiuscemōi
silitudinē. Vidi inq̃t fili⁹. Et
ecce ꝓcurator q̃dā cuiusdam
magni regis accersit⁹ fuit a ba
liuo ipi⁹ regis vt loco ei⁹ sibi
de oīb⁹ cōmissis obmissis et
expēsis rōnē redderet fidelis-
sime sꝫ ītētatōe mortis ⁊ oīm
bonoꝝ suoꝝ infiscatōe. Qui
ꝓcurator tiore appme ꝑcus-
sus: añq̃ dies rōnis dāde ad
ueīret se sua ī domo inclusit.
⁊ ī camera q̄ se solitari⁹ rece-
pit sedēs sepositisq̄ ⁊ exclusꝭ
vxore et liberis ac oīb⁹ alijs
occupatiōib⁹ īcepit oī q̄ potu
it diligētia laborare vt ī mēo
riā reducere possꝫ oīa illa de
q̄bus necesse erat ei reddere
rōnem: nec eo ī tp̄e q̄ id age-
bat queq̄ admittere ad se vo
luit q̄ huic cure forꝫ īpedimē
tū. Tandē p̄missa illa diligē-
tia ac cura cū ad baliuū (q̄ lo
co regis sedebat) veniret rōeꝫ
q̄ ei ꝑ ḡtissimaꝫ redderet de
cūctis de q̄b⁹ hēat reddere rō-
nem: baliu⁹ p̄dictū ꝓcurato-
rē quittauit libertatiq̄ eū re-
stituēs ipm apud regem suū
singlarit recōmēdauit. Qui
rex eū scꝫ ꝓcuratorē multis bo
nis tanq̄ fidelē seruū ditauit
Hāc vidi ꝑabolā: peto vt int̄
p̄tationē eius mihi enarres.
Angelus. Nō est op⁹ huic
interp̄tationi īmorari. Sꝫ tm̄
hoc supplico: fac vt te in tuo-
rū pctōꝝ recognitōe illi ꝓcu
ratori silēꝫ r̄ddas. Et satis tibi
ē de ꝑabola. Si enim ꝑ tpal'
mortis ⁊ ꝯfusiōis euasiōe iste
ꝓcurator talē apposuit dili-
gētiā q̄d pctōr facere dꝫ vt se
ꝑ puraꝫ ꝯfessionē possit redi-
mere ab et̄na dānatiōe vtiq̄
tāto maxie diligēti⁹ q̄nto aīa
p̄ciosior ē cūctis bonis. Nam
aīa q̄ ꝑ pctm̄ morit̄ pl⁹ ē q̄ si
innūerabiliū corpa martirum
trucidarent̄. vt hr̄: 24. q. 3.
Si habes. adiūc. glo. de pe.
et re. cum infirmitas.

Feria sexta

Vadam et dicam
pater peccaui. H
Trib⁹ superi⁹ ꝯditōi
bus illi⁹ stat⁹ expeditis iā ad

q̄rtā necesse ē venire ꝯditiōꝫ Fili⁹ ei ꝓdig⁹ pat⁹ fuerat oī no se subiacere laborib⁹ peni tētialib⁹: ideo dixit fac me si cut vnū de mercennarijs tu. igitur angel⁹ et hodie venit ad filiū ⁊ ipm iā satis festinā tē inuenit. Et gaudēs dicit. Ut video festinas ad patrem qđ cordi est et gratuꝫ eo q̄ vt spero cura mea optatū obtīe bit effectū. Fili⁹ Et fateor gaudēs vado ad patrē: calo re aūt desup coquētes ac an gustia interior me mltū in ari ditatē sitibūdā ꝯuerterūt. pu tas o angele q̄ aquā viuā ac refrigerātē apud p̄rem īueni am. vel si placet attēptabo fo dere aquā de terra. Angel⁹ Utiqꝫ apđ p̄reꝫ īuenies aq̄m in magna copia: tm̄ accelera vt eā h̄re merearis. Audi de hoc euā. qđ Joh. 4. scribit.

In il. t: Venit iesus in ciuitatē samarie q̄ dicit̄ sychar iuxta p̄diū qđ dedit iacob io seph filio suo. erat āt ibi fōs iacob. Jesus ergo fatigat⁹ ex itinere sedebat sic sup fontem hora erat q̄si sexta. Venit mulier de samaria haurire aquā. Dic ei iesus. Da mihi bibere Di scipuli aūt ei⁹ abierāt in ciuitatē vt cibos eme rent. dicit ergo ei mulier illa samaritana. quo modo tu iudeus cum sis bibere a me possis: q̄ sum mulier samaritana. Non em̄ coutuntur iu dei samaritanis. Respondit iesus et dixit ei. Si scires donum dei et quis est qui dicit tibi: da mihi bibere: tu forsitan petisses ab eo. et de disset tibi aquam viuam. dicit ei mulier. domi ne neqꝫ in quo haurias habes: et puteus altus est. Unde ergo habes aquam viuam: Nūquid tu maior es patre nostro iacob: qui dedit no

bis hũc puteũ:et ipse ex eo bibit ⁊ filij ei⁹ et pe
cora ei⁹. Rñdit iesus et dixit ei. Oĩs q̄ biberit
ex aqua hac sitiet iterum. Qui autem biberit
ex aqua quam ego dabo ei nõ sitiet ineternum
Sꝫ aqua quã ego dabo ei fiet ĩ eo fons aque sa-
lient͡ ĩ vitã eťnã. Dicit ad eũ mulier. Dñe. Da
mihi hãc aquã vt nõ sitiã neqꝫ veniã huc hau-
rire. Dicit ei ies⁹. vade voca viꝝ tuũ ⁊ vẽi huc
Rñdit mľier ⁊ dixit. Nõ habeo viꝝ. Dicit ei ie
sus. Bñ dixisti qꝛ nõ habeo viꝝ. quinqꝫ eñ vi
ros habuisti: ⁊ hũc quẽ habes ñ ẽ tu⁹ vir. hoc
vere dixisti. Dicit ei mľier. dñe video qꝛ ꝓphe
ta es tu: p̃res nr̃i ĩ mõte hoc adorauert̃: et vos
dicit͡ qꝛ hierosolimis ẽ loc⁹ vbi adorare oportet
Dicit ei iesus. mulier crede mihi: qꝛ venit ho-
ra qñ neqꝫ in monte hoc neqꝫ in hyerosolimis
adorabitis patrẽ. Vos adoratis quod nescitis
nos adoramus quod scimus: qꝛ salus ex iude-
is est. Sꝫ venit hora et nunc est qñ veri adora-
tores adorabũt patrẽ ĩ spiritu et veritate nam
et pater tales querit q̄ adorent eũ. Spũs est de
us: et eos qui adorant eum: in spũ et veritate
oportet adorare. dicit ei mulier. Scio qꝛ messi
as venit qui dicitur christus. Cum ergo vene-
rit ille nobis annunciabit omnia. dicit ei iesus
Ego sum qui loquor tecum. Et continuo ve-

nerunt discipuli eius et mirabant: qr cum muliere loquebatur. Nemo tamē dixit: quid queris: aut quid loqueris cū ea? Reliquit ergo hydriam suam mulier et abijt in ciuitatem et dixit illis hominibus. Uenite et videte hominē qui dixit mihi omia quecūqz feci Nunquid ipē est xp̄s. Exierunt ergo de ciuitate: et veniebāt ad eum. Interea rogabant eum discipuli eius: dicētes. Rabbi māduca. Ille autē dixit eis. Ego cibū habeo manducare quē vos nescitis. dicebāt ergo discipuli eius adinuicē. Nunquid aliquis attulit ei māducare? Dixit ei iesus. Meus cibus est: vt faciā voluntatē eius qui misit me. vt pficiā opus eius. Nōne vos dicitis qr adhuc quatuor menses sūt et messis venit? Ecce dico vobis leuate oculos vros: et videte regiones: quia albe sunt iam ad messem. Et q̄ metit mercedē accipit: et cōgregat fructuz in vitam eternā: vt et qui seminat simul gaudeat. et q̄ metit In hoc em̄ ē vbū verū. Qr alius ē q̄ seiat et alius q̄ metit. Ego misi vos metere qd vos nō laborastis. Alij aūt laborauerunt et vos in labores eorū introistis. Ex ciuitate aūt illa multi crediderūt in eū samaritanorum ppter verbuz mulieris testimoniū phibentis: qr dixit mihi omnia quecunqz feci. Cum venissent ergo ad illū

samaritani rogauerūt eum vt ibi maneret. Et mansit ibi duos dies. Et multo plures crdiderunt in eum ꝓpter sermonem eius: ⁊ mulieri dicebant: Quia non iam ꝓpter tuam loquelā credimus. Ipsi enim audiuimus et scimus: qꝛ hic est vere saluatoꝛ mundi.

Uides igiť ꝙ apd̓ ipm̄ ē fōs vite: ergo in tua siti vade ad eū et ipē tibi dabit aquā viuā Filiꝰ Maximā hec histo-ria euā. mihi īfert ꝯsolationē q̄re vt id ꝑficere, valeā qd̓ ex-hortaris rogo vt mihi de cōfes-sione vlteriꝰ edisseras. Angelꝰ Nō hortaris faciā. Superest igiť adhuc loqui de duabus ꝯditionibꝰ ipius ꝯfessionis scz ꝙ dz esse libēs ⁊ secreta. Quo ad primū q̄ōo debeat esse libēs sciēdū ꝙ penitēs in oībus se debet subicere cōfessori: ⁊ ꝑatus esse in oībus obedire q̄ ꝑtinēt ad salutem aīe sue. Uñ dicit Aug. in li. de pe. ⁊ habeť de pe. di. 5. c. ꝯsideret. ponat se penitēs oīno in manu iudicis ⁊ in iudicio sacerdotis nihil sibi reseruās sui vt om̄ia ea iubēte paratus sit facere ꝓ recuꝑanda vita anime quecunq̄ faceret ꝓ euitāda coꝛꝑis moꝛte. hec ille. Ultio dico ꝙ cōfessio dz eē secreta: ⁊ q̄ ad ꝯfitētē ⁊ q̄ ad ꝯfessorē: ⁊ q̄ ad īcidenť audiētes ꝯfessiōz alicuius. Prīo q̄ dico q̄ ad ꝯfitentes ꝙ ꝯñt ꝯfiteri secrete qꝛ ē foꝝ poli ⁊ secretū. ⁊ hoc satis planū ē. Debet etiā secreta esse ex ꝑte illoꝝ q̄ ꝯfessoꝛ cū ꝯfitēte loq̄ť. s. q̄ respiciūt ꝯfessionē. Uñ de pñia iniūcta dicit rich. vbi s. q. 3. ꝙ pēitēs aut manifestādo pñiaz īpositā faceret ꝯfessori ꝑiudiciū: qꝛ foꝛte talē iiūxit pniam ꝓ q̄ si sciret eā iiūxisse īcurrereť alicuius vl̓ aliq̄ꝝ maliuolētiā: vtpote qꝛ iiūxit mľieri vt abstineat a familiaritate alicuiꝰ viri cuiꝰ familiaritas castitati ꝑicu-losa ē vl̓ aliq̄d aliđ iiūxit ꝓ q̄ aliq̄ mouereť ꝯ ꝯfessorē si hoc scirēt aut pēitēs manifestādo suā pniam nec fame ꝓꝑe nec ꝯfessori nec alicui ꝑiudicium gñaret. i pmo casu teneť penitēs zelare suā pniaz. q̄libz eñ teneť suā famā sciēter n̄ lede-

re sine aliq̃ vtilitate. iuxta illud. eccl. 41. Curã habe de bono noĩe. ĩ casu etiã scđo tenet eã celare. Si em̃ illud ꝙ ꝯfessor sibi iniũgit seu cõsulit bona fide ꝓ salute aĩe sue et secreto alij reuelaret ĩ piudici um ꝯfessorꝫ crimẽ ꝓditiõis incurreret ⁊ sigilli secreti frãgeret. In tertio ãt casu ñ tenet celare nec tenet dicere sed de hoc irrepꝛehensibilr põt facere qđ istoꝝ duoꝝ sibi magꝫ placuerit. Scđo vidẽdũ ẽ de illꝰ q̃ nõnũꝙ incidẽtaliter audiũt que confitens confitet R

Querit igit si alius in cõfessione audiẽs peccata confitẽtis cum ꝓposito vel a casu teneatur illa celare: Ad hoc respõdet ricħ. in. 4. dist. 21. ꝙ sic audiẽs pctã ꝯfitẽtꝫ ig̃rantis ꝙ ipam aliꝰ a ꝯfessore audiat tenetur illa celare ex iure naturali diuino ⁊ positiuo Primũ ꝓbat sic: Nã natura le iudiciũ rõnis dictat ꝙ hõ faciat alij qđ sibi vellet fieri ĩ casu ꝯsilij. vt habet de. j. c. j. Sed q̃libet hõ dꝫ velle vt si a casu vel a ꝓposito aliꝰ a confessore audiat pctã eiꝰ dũ ꝯfiteret ꝙ celarꝫ ea: qꝛ q̃libꝫ dꝫ celare ꝓ ꝯseruatõe fame pꝛopꝛie. ergo q̃libꝫ pctã ꝓximi audiendo dũ ꝯfitet tenet illa celare. Scđo ex euãgelio. mathi viij. Si peccauerit in te fratʒ tuꝰ. Sꝫ sufficiãt hec hic dixisse. De cõfessore em̃ supsedeo eo ꝙ tpꝰ sufficiẽs non suppetat ĩ hac materia. Sꝫ nũc de subsequentibꝰ cõfessionẽ aliqd libet tibi explanare: que sunt g̃rarũactio: custoditio: ⁊ opatio. Quo ad pmũ est sciẽdũ ꝙ hõ cui deus ꝯtulit hãc g̃ram ꝙ cũ debita ꝯtritõe pꝛuia pctã sua cõfitet et rite absoluitur: debet singularit oĩpotẽti deo referre g̃rarũactiones ꝓpter indicibiles fructꝰ quos ꝯsequit de pura ⁊ integra ꝯfessiõe. Primꝰ fructꝰ ẽ mundicia a soꝛdibꝰ pctõꝛum Vñ ricħ. de sctõ victoꝛe dicit Omnia in cõfessione lauant L Quo fructu vtiqꝫ nihil vtilius. Vñ mat. v. Btĩ mũdo coꝛde. Scđus fructꝰ ẽ scti ficatio aĩe p g̃ram q̃ in ipa infundit. Tertiꝰ qꝛ deũ placat ⁊ amicũ sibi restituit. Quartus ẽ ꝙ ĩfernũ spoliat Quĩtꝰ padisũ apit. De istis effectibꝰ di. Greg. sic. Cõfessio coꝛpꝰ illuiat: aĩam sctificat: deum placat: veniamqꝫ pctoꝝ

donat angelos letificat: dia-
bolum contristat et infernum
spoliat. Cōfessio a morte ani
mā liberat: apit padisum: et
spem salutis tribuit: nec me-
retur iustificari qui in hac vi
ta peccatū non vult confiteri
Item aug⁹. dicit. Confessio
est salus animarū dissipatrix
vitiorum restauratrix ꝟtutū
expugnatrix demonū: obstru
it os inferni apit portas padi
si. Qui igitur vult habere cō
scientiā mundam et sanctam
veniat ad ꝯfessionem: nā con
fessio mundū et sanctum red
dit. Item confessio alleuiat.
Nam qñ homo fecit ꝯfessio-
nem puram ſm suā diligenti
am sentit se notabiliter alle-
uiatum. Itē si cōtritio nō fuis
set sufficiēs ad deletionē pec
catoꝝ tūc qñ homo fac puraȝ
ꝯfessionē et aliā nō ponit obi
cem tūc virtute clauiū fit suffi
ciens contritio. Item ꝯfessio
etiā informat ⁊ hoc ē maxime
verum qñ aliquis confitet̄ ex
pto sacerdoti et scientifico vt
supra dixi. Item ali⁹ fructus
est securitas mētis valde eñ
reddit securum pura cōfessio
etiam a futuris plus ꝑseruat
quia vt dicit Greg. in omel.
petm̄ qd ꝑ penitētiā non di-
luit mox suo pōdere ad aliud
trahit. Hoc eñ expit in se q̄li
bet ꝙ q̄diu homo nō est con
fessus facili⁹ labit̄ in similes
act⁹ pctōꝝ: ꝙ si eēt cōfessus.
Itē per confessionē satisfacit
ei tam homo ꝑ pctis ꝑpter
ꝟtutē clauiū. M Item
multū meret̄ apud deuȝ ꝑpt̄
multos bonos actus ꝟtutuȝ
que comitant̄ ip̄am cōfessio-
nem. Prima est humilitas q̄
vi tus singulariter deo pla-
cet. vñ Luce. j. respexit deus
humilitatē ancille sue. Secū
do ꝑpter virtutē obedientie
quia in hoc deo et eccl'ie pa-
ret tanꝙ verus filius patri et
matri. Est tertio actus forti-
tudinis quo seip̄m vincit ꝑ-
pter honorem dei. vñ Math
xj. regnū celorum vim patit̄:
imo videt̄ esse actus latrie in
hoc ꝙ deum honorat quem
peccando dehōnorauit. Iteȝ
penam diminuit de quo in sa
tisfactione tibi melius expla-
nabo. Et hec hic sufficiant di
xisse de fructibus ꝯfessionis.
Filius. Ut audio maxime
efficacie est cōfessio: igit̄ mul
tum miror ꝙ tam multi conf
tētur et tā pauci confessionis

sequũtur effectũ: cuius sit cul pe a te scire vellē. Angel⁹ Uide inq̄t pabolā. Et vidit. Et rursũ angel⁹. Quid inq̄t vidisti. H Fili⁹ Uidi quēdā dñm potētē mltarũq₃ opũ ditissimũ: q̄ etiā erat suo rũ bonoꝝ erga alios largissimus ac ĩ liberalitate p̄ter omnes cõmēdād⁹. Nā q̄ secum sua ĩ curia morabant oĩb⁹ bonis dapsilit̄ affluebant. Erat aũt idē dñs valde misericors ad paupes debiles et infirmos. Et ideo statuit ac ordĩauit p mltos suos suos: vt q̄cũq₃ venirēt paupes ad atriu₃ curie sue (nam in curiā nemo audebat intrare cũ paupe veste et sordida) ꝛ recog̃scerēt se paupes ꝛ debiles: peterētq₃ humiliter ab ĩpis famul̄ elemosinā: eis distribuerēt ei⁹ bona sm q̄ vnũquēq₃ aptiorē ĩ vera sui cognitõe ꝛ humiliatõe viderēt. Uidi ꝛ ecce mlti de talib⁹ paupib⁹ ad p̄dictũ atrium inuitati veniebāt: q̄ tamē valde dissimiles erāt inter se Nā aliq̄ cũ venissent manifestabāt oĩa vulnera ac vlcera sua diligētissime: ꝛ fatebātur etiā plures latētes se hr̄e infirmitates ac humilime petebāt sibi subueniri ĩ necessarijs. q̄ ob suā vilissimā recognitionē ꝛ humiliationē copiosā elemosinaꝫ reptauerunt. Alij aũt q̄ min⁹ dispositi venerũt min⁹ receperũt. Reliq̄ (quoꝝ magn⁹ erat numer⁹) veniebant silr̄ ad atrium p̄dictũ: artamē nõ tali mõ q̄ digni essēt aliq̄b⁹ bonis dotandi vti paupes: s₃ q̄cq̄d ĩ eis turpe ac defectuosũ erat abscondebāt: ꝛ q̄cq̄d poterāt bonoris ꝛ decoris sm facultatem suā hr̄e hoc ondebāt putantes dño ac mistr̄ ei⁹ sic velle placere: ꝛ dona ab ĩpis copiosi⁹ reptare. S₃ dñs (q̄ diligētissime ꝯsiderabat vtꝝ mistri fidelr̄ dispēsarēt bõa sua (cũ hos vidisset sine munere abiecit dicēs q̄ hi tl̄es minime sui s indigerēt bonis q̄ taꝫ diuites se putabāt. Hāc vidi visionē o angele dic q̄d p̄tēdat An. Utiq₃ illō qđ tue interrogationi satisfacit. Naꝫ iste dñs ĩpe đs est q̄ h₃ curiā celestē in q̄ oēs q̄ secũ morant̄ bonis habũdāt: sm illud. Satiabor cũ apparuerit g̃lia tua. Habet ꝛ idē dñs atriũ sc₃ ecclesiā militātē ĩ q̄ mltı paupe res sũt q̄diu bõ ĩ corpe mor

tali ẽ pegrinus a dño ẽ: pau-
per ẽ et indigẽs. Mistri sunt
ↄfessores q̃ ad se venientes p
cõfessionẽ dãt.i.pmittũt fru
ctus copiosos his q̃ p humi-
lẽ cõfessionẽ veniũt. Qui au
tẽ veniũt cũ supbia excusãtes
se de peccatis: vel palliantes
ipa peccata: et si bona aliqua
de gñe boni faciũt: hec nõnũ
q̃ corã cõfessore narrãt quasi
sint tales q̃ deũ diligãt quos
de⁹ (q̃ cognitor cordis ẽ) cũ
videt spnit: et sine fructu eos
abicit. Et hi tales ↄfessionis
fructus minime consequũtur
Et ideo tu fili fac vt sctũs ber
nard⁹ ĩ s̃mõe q̃dã suadet: scȝ
sicut paupes q̃ petũt elemosi-
nã a trãseũtib⁹ viã in q̃ ipi se
dẽt: q2 tales si q̃d honesti ꝛ p̃
ciosi hñt domi mittunt: et ve-
stes repetiatas induũt: ꝛ vul
nera si q̃ hñt trãseũtib⁹ oñdũt
vt eos ad dãdũ alliciãt. Sic
ostẽde pr̃i pctã tua cũ petiti-
one venie: ꝛ ab eo impetrab.

Sabbato

T. Adam et dicam.
v. Pater peccaui. A
Hodie angelus venit ad fili-
um suum sibi cõmissũ: et vt fi
nem det boni ppositi eum ex
hortat dicẽs Cur nõ pperas
vt pctã tua confitearis: q̃diu
differs cõteri: nescis ꝙ cras
dñica est letare (que sctãm q̃
dragesimã mediat) et ecce ne
ꝙ hodie te repi p̃gatũ ad cõ
fessionẽ. Fili⁹ Fateor ꝙ
q̃uis sepenumero pposuerĩ
cõfiteri: nõ tñ ad affectũ vsq3
deduxi. Ratio fuit mltiplex
diaboli tẽptatio. Attamẽ ho
die pposui ire: et nihilomin⁹
iuuasit me q̃dã timor. Video
eñ ꝙ hic mos hominũ pue-
tus est ac ↄsuetudinarius de-
linquentẽ p aliquo reatu fa-
cilime punire: ꝛ nõnũq̃ cul
pa exigẽte morte extinguere
Timeo ego si venero ad pa-
trẽ et ei pñtat⁹ fuero me mor
ti adiciet. manebo igit in mi-
seria mea ne moriar. An.
Nõ ẽ sic vt tu faris de patre.
ipe eñ nõ vult mortẽ pctõris
(vt dr̃ ezech. xviij.) sȝ vt cõ
uertat ꝛ viuat. Et ꝙ sic sit au
di hodiernũ euangelium qδ
Joh. 8. scribitur.

In illo tpe Perrexit iesus in montẽ oliue
ti ꝛ diluculo itez venit in templũ. et om-

nis popul⁹ venit ad eũ: et sedẽs docebat eos: Adducũt aũt scribe et pharisei mulierẽ ĩ adulterio dep̄hẽsã: ⁊ statuerũt eã ĩ medio: ⁊ dixert ei. Mgr̄ hec mľier mõ dep̄hẽsa ẽ in adulterio. In lege aũt moyses mandauit nob̄ hmõi lapidare. Tu ergo q̄d dicis. Hoc aũt dicebãt temptãtes eũ vt possent accusare eũ. Jesus aũt inclinãs se deorsũ digito scribebat in terra. Cũ aũt p̄seuerarẽt iterrogãtes eũ erexit se et dixit eis Qui sine peccato ẽ vestꝝ prim⁹ in illã lapidez mittat. Et iteꝝ se inclinans scribebat in terra. Audiẽtes aũt hec vn⁹ post vnũ exibãt: incipientes a seniorib⁹. Et remãsit iesus solus ⁊ mulier ĩ medio st̃ãs. Erigens aũt se iesus dixit ei. Mulier vbi sũt q̃ te accusabãt? Nemo te ꝯdemnauit? Que dixit. Nemo dñe. Dixit aũt iesus. Nec ego te condẽnabo. Uade ⁊ iam amplius noli peccare.

¶ Uides igitur mi fili et consideras per istud euangelium ꝙ deus non vult mortẽ peccatoris sed potius vitã ⁊ emẽdationẽ. B Filius. Audio miram dei patris bonitatem quam ostendit erga peccatores: quare rogatuz te velim vt dicas mihi: vtrũ deus velit etiã confessores suos (qui locum suum tenent) fore erga peccatores tam beniuolos: Et quomodo se debeat habere confessor erga me vt magis allicier ad confessionem: id a te ꝙplurimum afficior scire. Angelus De qua fili mi hesitas seu in-

terrogas materia (licet te ab
solute nō tāgat) tñ multū cō
ducere tibi poterit ꝑ accidēs
vicȝ vt scias eligere ꝯfessorez
ydoneū:qꝛ sine dubio nō paꝝ
ꝯꝑat ad purā ꝯfessionē ipius
pctōris ꝯfessor ydoneꝰ. Ideo
scire te volo ꝙ penitens ad
hoc ꝙ inueniat grām in con
spectu dī oȝ querere ꝯfessorē
bonū ꝟtuosuȝ ⁊ ꝯsciā secuꝝ.
qꝛ q̄uis sacerdos exñs in ꝑec
cato mortali dummō nō sit su
spensus notorie possit ꝯferre
sacramēta. attamē necesse est
ad hoc vt penitēs a ꝯfessiōe
recedat bñ purgatꝰ mūdatus
⁊ instructus ꝙ īueniat cōfes-
sorē ꝯsciā p̄ditū:vita ꝓbatuȝ
sctītate ornatū. Qd̄ triplicit̄
p̄t ꝓbari scȝ rōe:auctoritate:
et exēplo. Primo rōe sic. Ille
debet eē bone deuote ⁊ hone
ste vite cuiꝰ mīsterio iustificā
tur impij:recōciliant̄ rei:pur
gant̄ infirmi ⁊c̄. Sȝ tales sūt
sacerdotes curā aīarū hñtes
ḡ ⁊c̄. Un̄ augꝰ. sup ps̄. 26.
sermōe. 2. Talē optet eē dñi
sacerdotē:vt qd̄ ppl's ꝓ se a-
pud deū nō valet:ip̄e ꝓ ppl'o
mereat̄ qd̄ poposcerit īpetra-
re qꝛ scriptū ē. Si peccauerit
ppl's orabit pro eo sacerdos.
Si autem sacerdos peccaue
rit q̄s orabit ꝓ eo:q.d. nemo
Hec ille. Preterea ille debȝ
esse bone et honeste vite q̄ vi
cē xp̄i gerit in terris q̄ arbiter
est et medius inter deū ⁊ pec
catorem. sȝ tal' est sacerdos q̄
q̄cq̄d ī foro pnīe ꝓnūciat cla-
ue nō errāte ds̄ ip̄e in celesti
ꝯsistorio auctoritate ꝯfirmat
dicēte dño math. xvj. Qd̄cū
ꝙ ligaueris ⁊c̄. ḡ debet esse
bone ⁊ honeste vite. Secun-
do ꝓbo auctoritate. Dicitur
eñ de ꝯfessorib⁹. j. pe. 4. Si
cut boni dispēsatores multi-
formis grē dei. Et. j. coꝝ. 4
Sic nos existimet hōvt mini
stros xp̄i et dispensatores mi
nisterioꝝ dei. Itē aug. in li.
de pnīa. Et hr̄ de pe. dist. 6.
ca. Qui vult ait. Sacerdos
itaqꝫ cui oīs offert̄ pctōr ante
quē statuit̄ om̄is languor: in
nullo eoꝝ sit iudicādus q̄ in
alio iudicare ē ꝓmptus:iudi
cās eñ aliū q̄ ē iudicādus se
ip̄m ꝯdēnat. Cognoscat ḡ se
purget in se qd̄ sibi videt of-
ferre. Hec ille. Tertio ꝓbat̄
hoc exēplo dñi. Joh. 8. et hr̄
de peni. distin. 6. Qui vult.
Nā dū falsi pharisei suā sapi
entiā suis insidijs cape cupi-

entes mulierē istā (de qua ē hodie euāgeliū) adduxissent ad eū dixit eis. Qui sine pec cato ē ꝛc. Ex q̄ daṫ intelligi ꝙ q̄ vult alios corrigere ꝛ ei s penitētiā iniūgere ꝑus ab oī pctō mortali se debꝫ purgare

C Scdo debet ꝯfessor esse doctus. qꝛ ꝟm Rich. in. 4. d 18. ar. 1. q. 3. Quamuis vna clauis sit in radice due tñ sūt claues ecclīe q̄ntū ad effect⁹ ꝛ ad relatōes ad ipos affect⁹ Claues ecclīe sūt ptās iudicādi in foro aīaꝝ que ptās ex duob⁹ integraṫ scꝫ ptāte discernendi in cause criminati one et potestate diffiniendi i cause determinatōe. Prima ptās dici ṫ clauis sciē q̄ nō ē habit⁹ sciē nec act⁹ sciēdi ꝙ̄uis claues ecclīe hr̄e nō debeat: nisi hn̄s sciē habitū ꝯuenientē seu sufficiēṫ ad executiōꝫ illi⁹ ptāti. Scda dr̄ clauis potētie cui⁹ act⁹ est determiāre cām ligādo atqꝫ soluēdo. Et ista clauis ē ꝑncipalior: quia ꝑma ordiaṫ ad istā. Hinc est ꝙ alex. de al: dicit ꝙ dupliciter ē ꝯsiderare clauē scꝫ essentialr̄ ꝛ accn̄taliter. Est em̄ q̄dā ptās discernēdi q̄ venit ex scīa acq̄sita vel infusa. nō dico ꝙ hec clauis sit eeñtialiṫ: qꝛ hac desinēte nō desinit ad huc esse clauis: nec adueniēte aduenit: sed scīa accn̄lr̄ dicitur clauis: qꝛ accidit claui ꝙ operetur ꝟm hmōi sciaꝫ. Sꝫ alia ē ptās sacramētal' que sacerdoti ꝯferṫ in ordīe. et hec est ptās discernēdi īter lepꝛā et lepꝛā: ꝛ hec ē eeñtialr̄ clauis. Ex q̄b⁹ oīb⁹ ptꝫ ꝙ ncc̄e est ꝯfessorē hr̄e sciam ad execution̄ē hui⁹ misterij. Et iō clauis sic diffiniṫ. D Est ptās discernēdi ligandi atqꝫ soluēdi. q̄ diffinitio ē ex glo. M. 16. In q̄ diffinitiōe relucet vestigiuꝫ trinitatis a q̄ est omnino ꝟtus clauiū. qḋ ptꝫ. Nā pr̄i attribuiṫ potentia: filio sapiētia: spūiscṫō clementia seu opa bona Sic silr̄ ī ecclesiastica ierarchia est ordiāta potestas ad discernenduꝫ et ad opandū respectu clauiū qꝛ scire ꝟm ꝙ hic sumitur est discernere inter lepram et lepram. Clauis ḡ est ptās ordinata ad summā opatiōem scꝫ regni celestis cū scientia p̄cedente. Quilibet ergo debet querere sacerdotem scientia p̄dituꝫ. Nec ipe sacerdos ad hoc op⁹ se debet ingerere ali

ter quia periculosuz est sibi et animab⁹. Tertio oz sūopere cauere confessor ne in principio confessionis potissime: nec in eius ꝓsecutione sit tristis austerus aut rigidus maxime raro confitentibus vel timidis vł simplicibus: mox eñi claudēt os peccatoris obtrici sed benignus et mitis sit more prudētis medici et affabilis: vnde anteꝙ quis confiteri incipiat: qui confiteri nō est assuet⁹ multuz: seu nimis verecundis et similibus dicere potest confessor ad confessionem imptinentia. Et si res ita exigit querere de patria sua et similia quousqꝫ confiteri volens audaciam sumēs libere audeat loqui. Quia q̄dam persone ex verecūdia in principio perdunt omnē memoriam de confitendis. Specialiter iuuenes et femine raro confitentes Deinde procedat ad illa que respiciunt cōfessionem. Nam hanc doctrinaz a christi verbis sumere potest qui dixit. Non est opus valentibus medico sed male habentibus. Etiam ex factis suis in eo ꝙ tam benigne recipit ad se venientes peccatores. Sicut patet in hodierno euangelio: vbi tam benigne xp̄us ad mulierem in adulterio dep̄hensam dixit. Nemo te cōdēnauit: nec et ego te cōdampno. ℰ Filius.

Audio ꝙ magna diligentia et cura debet esse confessoribus in hoc opere. Sed vnuz est de quo scire vellem rei veritatem. Nam: vt satis experientie est: pauci effectū confessionis reportant cum tamē confessores cum eis sepe multum laborēt, vt possint cōfitētes restituere in pristinā mundiciam. Sed si eorum labor effectū minime sortitur: vult ne deus ob id confessores priuare mercede sua: vel cui⁹ sit culpa illi⁹ defectus a te scire cupio. Angelus. Vide Et vidit visionem nō tacēdā. Vidi inquit qḋdā lauacꝝ hoīm corꝑb⁹ abluēdis ab im mūdicia aptū. Erat āt ad hoc opus pl'es: a dn̄o lauacri: homines ordīati ac mercede cō ducti: vt cura sua ac labore cooparent his qui venerant gratia mundandi se ab oībus immundicijs. Et ecce fecerunt hi qḋ dn̄s iusserat: attñ non equali cura et diligentia

eo q multi se negligētes: ea in re: haberent. Sed ecce cū magna multitudo hominum vtriusqȝ sexus ad lauacrum predictum veniret pauci tamen ab eo recedebant mūdati. Cuius causa triplex erat. Nam aliqui cuȝ lixiuij ꝛ acrimonie asperitatem ꝑciperēt nolebant his corpora sua subici. Alij nolebant se nudare ꝓpter verecundiam ne turpitudinē ipsoꝝ serui aspicerēt Ceteri se his subiciebāt seruis quibus quasi nihil cure erat in hoc opere. Factūqȝ ē vt quidam mundati balneuȝ exirēt licet pauci oībus alijs quasi ethiopissa cute obductis manētibꝰ in suis immūdicijs Attamen dominus cuȝ venisset mercedem his seruis restituit qui suam diligentiam apposuerunt vt mundos possēt ad se venientes restituere.

Hanc vidi visionem. Angelus. Rectam parabolā vidisti. Nam dominus lauacri huius deus est: lauacrum est pnīa. Serui auteȝ ad hoc ordinati cōfessores sunt quorum aliqui et maior pars timendum est negligenter se habent in hoc opere. Homines venientes ad hoc balneum, sunt confitentes peccata sua. Quorum tametsi magna multitudo sit: tamen pauci per confessionem mundantur. Cuius triplex ratio est instar priorum iam dictarum. Nam aliqui nolunt subici se vere penitentie ꝓpt̄ eiꝰ acerbitatem. Aliqui turpitudinē peccatorum nolunt detegere coram confessore. Ceteri tales querunt confessores qui perfunctorie cum eis laborāt prestolantes potius finem q̄ diligentiam. Et sic fit heu q pauci per confessionem mundantur. Et implet illud Jere. 13. in eis. Si pōt ethiops mutare pellem suam sic vos bonum agere cum didiceritis mala facere. Sed cum dominus venerit confessoribus q̄ quod in eis fuit fecerunt: dignis premiabit donis nō obstante q hi cum quibus laborauerunt mundati non sint. Igitur o fili et tu dispone te super crastina die vt confitearis et mundari possis vt mea cura effectum sortiatur.

Dn̄ica Letare Sermo. XXVII



Vidit illuz pater ipsius et misericordia mot⁹ est et currens cecidit sup collū ei⁹. luce. xv. Fi. Mira dei mīa que non expectat pctōrem reuertentez sed eum preuenit. ps. Mia eius pueniet me. vide eius mīam Tot quotidie peccatis offenditur: et tñ ipe expectat patiēter. Vñ. 2. pe. 3. Non tardat dñs pmissionē suā sed patiēter agit propter vos nolens aliquē pire sed oēs ad penitentiā reuerti. Vñ cañ. 6. clamat reuertere reuertere sunamitis. i. aīa peccatrix: reuertere vt intueamur te: reuertere a pctis: a circūstantijs eorum a seqla: ab occasiōe Itē reuertere p ɔtritionē: ɔfessionē: satisfactionē et virtutū exercitationē. Igitur vidit illū rc. Vsqꝫ huc expediui (diuino adiutorio coopante) quattuor stat⁹ filij pdigi. Nūc tempus est (ni fallor) adire quintum statum eo ꝙ presens dñica sanctā qdragesimam mediet. Igitur in verbis pmissis quatuor ɔditōes (summa cū diligentia) ɔuenit ɔtēplari: quas benignissimus pater ostendit erga reuertentē filiū scz miscdie puentionē: cōpassionis motionē, paternā obuiationem: pacis ɔsignationē. Primū ibi. Cum adhuc longe esset vidit. scz oculis mīe. Scdm ibi: miscdia mot⁹: tertium ibi: accurrens cecidit. quartū ibi: amplex⁹ rc. Igit in hac sacra dñica venit angelus ad locū quo heri filiuz cure sue cōmissum reliquit: et inuenit eū i terra sedētē et arbori appodiatuz et dicit. Cur tē hic locus tenet fixum imobilemqꝫ ad iter tā ncēriuz. Ne scis ꝙ xps dixit Mat. x. qui perseuerauerit vsqꝫ in finem hic saluus erit. Filius O āgele nosti impetu ꝙ mōtosam viaz hac in septimana (non sine dirissimo labore) ierim: que me in tantum fatigauit vt necesse habeaz quiescere vel ad modicū. Vere fatigatur peccator vel potius nunc penitens qui totis viribus suis conatur et facit qđ ī se est vt de congruo se dispōnat ad puram confessionem. Et angelus ei talē dedit responsum. Surge inquit et extende vires et propera ad patrem: Ipse enim clamat.

Mat.xi. Venite ad me oms qui laboratis et onerati estis et ego reficiam vos. Sic cuz viderit te tam fatigatū veni = re ꝓpter se miserebit tui:ꝛ te cibo reficiet cōgruo. Dat eñi lasso virtutem. ysa.4. Et qꝛ hec res se habeat audi euan = gelium quod scribitur Johā nis sexto.

IN il.t: Abijt ihs trans mare galilee quod est tyberiadis:ꝛ sequebat euz multitudo magna:quia videbāt signa que faciebat super his qui infirmabātur. Subijt ergo i mō tē iesus:et ibi sedebat cū discipulis suis. Erat aūt ꝓximū pascha dies festus iudeoꝝ. Cū sub leuasset ergo oculos iesus et vidisset qꝛ multi, tudo maxima venit ad eū:dixit ad philippū. Unde ememus panes vt mādu cēt hi:Hoc au tē dicebat tēptās eū. Ipse eñi sciebat q̄d eēt fa, cturus. Rñdit ei philippus. Ducētoꝝ denario rū panes nō sufficiūt eis: vt vnusq̄sq modicū q̄d accipiat. Dicit ei vn⁹ ex disciplis ei⁹ andre as frater symōis petri. Est puer vn⁹ hic q̄ ha, bet quinq panes ordeaceos ꝛ duos pisces Sz hec q̄d sūt inter tātos: Dixit ergo ihs. Facite hoies discūbere. Erat aūt fenū multū in loco. Discubuerūt ergo viri numero quasi q̄nq mi lia. Accepit ergo ihus panes:ꝛ cū gr̄as egisset distribuit discumbētibus. Similiter ꝛ ex pisci bus quātū volebāt. Ut aūt impleti sunt:dixit discipulis suis: Colligite que superauerūt fra

gmenta ne pereant. Collegerunt ergo ꝛ imple uerunt duodecim cophinos fragmētoꝝ ex qn-qꝫ panibus oꝛdeaceis: que superfuerunt his q̄ manducauerāt. Illi ergo homines cum vidissent quod iesus fecerat signū dicebāt. Qꝛ hic est vere poꝛpheta: qui vēturus est in mundū.

Uides igiť qꝫ lassis ꝓpter penitētiā subuenire pt et vult. Ideo ꝓsequere tuū intentuꝫ vt possis de tā efficacibus panibus comedere: et in tua fatigatōe recreari. O Fili⁹ Uere vt video qꝛ misit mihi dn̄s te angelū meū custodem anime mee: vt tā a varijs tēptationū impedimentꝭ eripiar Igitur te velim hūlime supplicatū quaten⁹ me infoꝛmatū habeas quō me habere debeam coꝛā patre vt placatuꝫ ipsum inueniam. Et ecce cuꝫ simul angelus et filius colloquerenť vidit pater filiū a lōge: et venit in occursum ei⁹. Tūc angelus ad filiū. Iam⁹ inq̄t et nos in eius occursuꝫ: qꝛ veniēs veniet ꝛ nō tardabit nisi tecū fuerit. Quō audiens filius: videnscꝫ oculis ipsum pr̄eꝫ p̄ nimio terroꝛe deficiēs humo se ꝓstrauit. Qꝛ nimiꝝ cū pctōꝛ diu nō ē ꝯfessus: qn̄ cōfessoꝛē adit: timorē ac tremoꝛem vtiqꝫ concipit. etiā si ratio ip̄a velit et eligat hūc actū: tn̄ sēsualitati nō placet: q̄ humiliari et ꝯfūdi non vult. Etiā ob id qꝛ cōsuetus nō est ꝯfiteri: ideo ex dissuefactōe illius actus generatur tristicia: sicut ex assuefactiōe generatur delectatio. Et cuꝫ sic: vt dixi: pꝛostratus fuisset leuauit eum angelus dicens Surge velociter quia pater adest. Et ecce vix verba finierat pater affuit: et cadens super collum eius osculatus ē eum dulciter. Tunc filius in pꝛeconcepta verba pꝛoꝛumpens ait. Pater peccaui ī celum et coꝛam te: iam nō sum dignus vocari filius tuus. fac me sicut vnum de mercennarijs tuis. Mūcqꝫ pater sic a filio rogatur vocat angelum

Tibi inquit ipm recõmẽdãs volo vt eum doceas quomõ satisfacere pro pctis possit vt mereatur reindui vestimẽtis iocunditatis et leticie et refici ĩ pximo (vitulo obeso), vt mereatur filius meus vocari. Tunc angelus recepit in priorem curam cum gaudio: et eum de satisfactione docuit dicens. Te o fili in capite illius materie scire volo. Qua re post confessionem sequi debeat satisfactio que tertia ps penitẽtie est. ¶ Ubi sciendum fm Thomã in. 4. q homo qui offendit proximũ facit contra amicitiam inquãtum sibi affectũ debitum non impendit: et etiã ptra eqlitatem iusticie inqtum rem alteri debita subtrahit. Sic peccator qtũ ad affectũ pctĩ amiciciam dei violat et per inobedientiã diuine legis honorẽ deo debitũ subtrahit. Ex primo amittit grãz ⁊ incurrit offensam. Et scdo mereẽ penã. Cui⁹ etiam post cessationem ipsius actus manet debitor ⁊ semper vsq ad penitentiã de peccato. Illa autẽ obligatio ad penã vocatur reatus peccati. Contingit autem inter homines vt homo aliqñ offẽsaz alicui remittat ⁊ hoc p reparationẽ amicicie nõ dimissa pena satisfactoria: vt cũ offendens placat offensum verbis et taliter q eum recipit ĩ pristinam amiciciam: et tñ offensus adhuc exigit satisfactionem aut damni illati recompensationem. Aut rei ablate restitutionem aut aliquid tale. Sic ad ppositũ cuz homo per penitentiã se deo supponit preterita peccata detestãdo cum emendationis et confessionis pposito de⁹ sibi peccatum quo ad offensaz remittit quia recipit eum in amiciciam restituendo sibi gratiaz gratum faciẽtem: nondũ sibi peccatum dimissũ quo ad totam penã sed eternã inferni: cuius homo debitor ẽ p mortali: et cõmittat sibi ipsam in tempalem hic per opera satisfactoria. aut in purgatoria multo grauius psoluendam. ¶ Et dicit idem tho. et etiam sctũs bonauẽ. q tpalis pena in quã eternam cõmutatur quã vel hic in purgatorio optet soluere est tam magna qd est in proporcionata viribus penitentis in hoc mun

do viuentis. Sed cū bō pec=
cata p ↄtritionem confitetur
et ab eis sacramentalit᷑ absol
uitur tūc virtus sacramēti pe
nitentie et clauiū hoc operat᷑
ꝙ pena illa tempalis tāto mi
nuitur ꝙ remanet ꝓporcio=
nata viribus penitētis ita ꝙ
potest satisfaciēdo in hoc mū
do ab eo totalr̄ liberari Quā
virtutē dn̄s noster ih̄s xp̄us
meruit nobis qui ex sua paſ=
ſione dedit efficatiam omni=
bus sacramentis. Ex his pa
tet causa ꝓpt᷑ quā post cōfeſ=
ſionem et sacramentalem ab
solutionē ip̄i penitēti imponi
tur penitentia vt sc3 implēdo
opera satisfactoria sibi rite sal
tem correspondēter ad pecca
ta imposita liberet se per hec
ab illa pena temporali cuius
adhuc ꝓ dimiſſis pctīs debi
tor mansit: qua soluta sit ple
ne liber ab illis pctīs et quo
ad culpam et quo ad penam
hec ille. R His igitur p̄
miſſis videamus satisfactio=
nis diffinitionē. Ubi sciēdu3
ꝙ de ip̄a satisfactione dantur
tres diffinitiones. Prima ē
anshel. in li. 3. cur de⁹ homo
dicēs. Satisfacere est deo de
bitum honorem reddere vbi
alex. in. 4. pte in tractatu de
satisfactiōe in gn̄ali dic̄ ꝙ, be
nedixit anshel. quia et si om=
nis honor est debit⁹ deo ma=
xime est honor satisfactionis
quia honor ille est emendato
rius peccati qd̄ ꝓprie cōmit=
tit᷑ in iniuriā dei: et est etiam
humiliatio sub creatura con=
tra contemptum quo effere=
batur cōtra creatorem suum
peccando. Qui ergo satisfa=
cit de peccatis p̄teritis p pe=
nam recōpensando deo hono
rem debitum reddit. Secū=
da est aug⁹ in li. de ecclesiasti
cis dogmatibus ꝓpositione
23. et habet᷑ in. 4. di. 15. et de
pe. di. 3. §. 1. dicēs. Satisfa
cere est peccatoꝝ causas exci
dere nec eorum suggestioni=
bus aditum indulgere. Que
sic intelligi potest est peccato
rū cās excidere. i. intrinsecas
causas et radices ex pctō reli
ctas. Neq3 eoꝝ suggestioni=
bus indulgere: id est oportu
nitatibus extrinsecis aditum
non prebere vt fugiendo tē=
pus locum et huiusmodi. Et
ex hoc ostenditur ꝙ in satiſ=
factionis impositione singula
riter debet attendi vt non fi=
at vlterius illud ꝓpter qd̄ in

iungitur satisfactio. Tertia est Rich. in q̄rta distinc. 15. ar. j. q. j. Satisfactio est illate iniurie voluntaria recompensatio s̄m iusticie qualitatem. Nam per recompensationez predictorum cause peccatoꝝ exciduntur. Sequitur cuȝ ꝓposito nouam iniuriam non committendi quia propositū cauendi a noua iniuria ē peccatorum suggestionibus aditum non indulgere. Deinde queritur vtrum possibile sit satisfacere deo d̄ peccato suo. Ad hoc respondet Richar. vbi supra. q. 2. ꝙ hominem posse satisfacere deo dupliciter potest intelligi. Aut cum alterius adiutorio aut sine tali. Primo modo dico ꝙ homo potest satisfacere in virtute christi iesu cui⁹ particeps est per veram fidem. Secundo autez modo satisfacere nō potest. Unde Augustin⁹ in ench. ait. Nec antiquorū quicunq̧ iustorum p̄ter christi fidem salutem potuit inuenire: homo enim per se deo non potest equalem compensationem rependere nec ab eo exigitur sed si fecerit quod potest plus ab eo nō requiritur

Igitur o fili aggredere satisfactionem. L Filius O angele multum gauisus sum per omnem modū de patris benigna receptione: et sicut me deinde docebis sic faciam. Sed vnum est de quo valde admiror. Nam vt experientia didici in hac dominica (que Letare vocatur quia letat⁹ sū in his que dicta sūt mihi a patre in domum suaȝ redibo) Cum pater tam benignus sit in suscipiendo peccatores cur tam pauci veniunt ad eū vt mereantur in domū suam cū leticia recipi. Angelus eum ducit ad parabolā dicēs. Uide. Et vidit. Et angelus. quid vidisti? Et filius. Uidi ciuitatem quandaȝ maximam et inclitam anteq̄ erat planicies amena: In cuius specula erat vigil clamās ad populum (nam multi versus ciuitatem properabant) vt sepositis impedimētis veloci⁹ currerēt anteq̄ clauderetur porta ciuitatis. Et ecce aliqui licet paucissimi velocissimo cursu instar alipeduȝ versus eandem ciuitatē ꝓperabant. Aliqui et plures prioribus similiter ad ipsam ci-

uitatẽ ibant satis tamen lento gradu ac pedetentim. Reliqu⁹ vero vulgus multusq; populus quãuis in principio ceperant et ipsi versus predictam ciuitatem ire: tamen detenti in via ad ipsam venire non poterant. Quorum impedimentum sic erat. Nam ĩ medio vie erat maximū prátum in quo diuersa spectacula habebantur instar magnarum nundinarum: q2 ibidem erat magnus mercatus vendentium et ementium mercimonia. Erant etiam ibidem coci plures victualia his p̄bẽtes pro precio qui his spectaculis immorabant̃. Ibiq; vidi multitudinem meretricum: lusorum: choreisatorū Et vt breuib⁹ verbis ɔcludã sicut)fieri solet fm cõem malam hominũ cõsuetudinē in nũdinis dedicationibusq; annuatim celebrãdis. Et cũ hij tales vidissent aliquos ad ciuitatem velle festinare ne defluente tp̄e apto ab ipsa ciuitate excluderent̃ quã intrare cupiebãt (detinebãt eos mẽdosis ac falsis ꝓmissionib⁹) vt moris est(dicẽtes se similiter velle adhuc intrare ipam ciuitatē: ꝛ adhuc temp⁹ eis sufficiens foret id quieti⁹ ꝑficere: cum via plana amenaq; eis esset. Sicq; factũ ẽ vt omnes hi q̃ falsis eoꝝ ꝓmissiõi bus ac ꝑsuasionib⁹ parerent cum sero ad ciuitatem venissent portas clausas inuenerũt nec quisq̃ amplius intromittebatur. Quod cum vidissent se exclusos: citiori quo poterant motu ac cursu velociori ad priorem locum ipius prati festinabant redire: sperantes ibidē reperire ea que ibi reliquerãt spectacula. Sꝫ quid plura: cum illac venissent omnia euanuerunt: et ĩ nihilum deducta sunt: sꝫ crudelissimas ac turpissimas bestias reperunt: que cum eos vidissent a ciuitate exclusos circumdederũt ipsos: ac eos absq; omni misericordia rapiebant: ꝛ ĩ teterrimã speluncã adduxerũt nusq̃ apparentes Hãc vidi visiõeꝫ: o ãgele dic q̃d ipa p̄tẽdat. An. Utiq; Ꝟitatẽ rei. nã hec cĩtas ẽ celeste regnũ planicies est eccl'ia sctã: speculator ordo p̄dicatorũ ꝛ p̄latoꝝ. fm illõ ezech. 3. fili homĩs speculatorē dedi te domui israel. ppl's q̃ vadit

versus ciuitatē xp̄iani sunt q̄ p fidem iter ad celum arripu erunt. Ex quibus aliq̄.i.pfe-cti veloci cursu pperant sm illud.j.Corin.ix. Currite vt apphēdatis. Ceteri pedetēti scz impfecti. Pratū magnuz mūdana ꝯuersatio est in qui-bus varia spectacula sunt ac delectatiōes quibus detene-tur maxima pars xp̄ianoꝝ qꝛ falsa pmissio lōge vite ⁊ tar-de ꝯuersionis ad deū eos de-cipit. Et sic fit vt cū porta ci-uitatis eis claudit ī extremo die ineternuz nunq̄ intrabūt instar quinqꝫ fatuaꝝ virginū Qui tunc ad priorē ꝯuersati onis locū redeūt ⁊ nihil q̄ pri us delectabāt inueniūt qn̄ de sideriuz peccatoꝝ pibit ⁊ mū dum amplius possidere non possunt sed cum demonibus ineternam inferni speluncaz abiciuntur.

Feria secunda

Vidit illuz pater ipsius.⁊c. Uere videt deus id est vidēdo pre uenit peccatorē sua misericor dia. M Est eñi respect⁹ dei multiplex. Unus quo vi det: ⁊ scit bonos et malos. puerb.xv. Oculi domini cō templantur bonos et malos. Sed multis obmissis loquor de eo qui est ad propositū scz de illo q̄ respicit penitentes. de quo Lu.22. Respexit de us petꝝ scz in domo anne qn̄ ip̄m negauit ex cui⁹ respectu venit ad veram cognitionez sui. Igitur hodie venit ange lus ad filium quem singulari commissione heri a patre re-cepit. Et ip̄m de satisfactiōe vlterius vult informare di-cens. vis vt tibi de satisfacti-one aliquid plus dicā? Fi-lius Presto sū audire. Sz rogo dic mihi primo: Cū pa ter tam benignus sit in susci-piendo penitētes cur tā pau-ci sunt q̄ (etsi ad ip̄m vadūt) tamen nullam gratiā cōsequi videntur quin manent vt pri us. huius rei causam scire a te volo. Angel⁹. Utiqꝫ deus pater benignissim⁹ est in suscipiendo peccatores. sz q̄ pauci ab eo recipiūtur im-pedimentuz non est ex parte sui sz ex pte ipoꝝ q̄ ab eo ex-pellunt. qꝛ nolūt de corde eij cere ea q̄ ds odit nec recta fiō ad eū veniūt. Ipe eñi scit et

noſcit omniū corda quid ſit i homie: ꝛ ſm hoc recipit quē libet vl'reſpuit. vt ptꝫ i hodierno euāg. qd Joh. 2. ſcribit

Jn il. t: Prope erat paſca iudeoꝝ ꝛ aſcendit ihs hieroſolimā ꝛ iuēit i tēplo vēdentes oues ꝛ boues ꝛ colūbaſ ꝛ nūmularioſ ſedētes Et cū feciſſet q̄ſi flagellū d funicul' oēs eiecit de tēplo oues q̄ꝫ ꝛ boues: ꝛ nūmularioꝝ effudit es ꝛ menſas ſbuertit. Et his q̄ colūbas vēdebāt dixit. auferte iſta hinc: ꝛ nolite facere domum patris mei domū negotiationis. Recordati vero ſunt diſcipuli eius q2 ſcriptū eſt: zelus domus tue comedit me. Reſponderūt ergo iudei et dixerūt ei. Quod ſignū oſtendis nobis: q2 hec facis? Reſpōdit ieſus ꝛ dixit eis Soluite templum hoc: et in tribus diebus excitabo illud. dixerūt ergo iudei. Quadragīta ſex annis edificatum eſt templuꝫ hoc: et in tribus diebus excitabis illud. Jlle autē dicebat de templo corpis ſui. Cuꝫ ergo reſurrexiſſet a mortuis recordati ſūt diſcipuli eius quia hoc dicebat de corpore ſuo. Et crediderūt ſcripture et ſermoni quem dixit ieſus. Cū aūt eēt hieroſolimis in paſca in die feſto: m'ti crediderūt in noīe ei⁹ vidētes ſigna ei⁹ q̄ faciebat. Jpe āt ihs nō credebat ſemetipm eis eo ꝙ ipſe noſcet oēs: ꝛ q2 opus ei nō erat vt q̄s teſtimoniū perhiberet de hoīe. Jpe em̄ ſciebat q̄d eēt in hoīe

Uides igit quia nō stetit per xp̄m q̄ nō credebat se illis q2 adhuc ad plenū nō credebāt in ip̄m. Igit tu q̄ a patre es (vt vidisti) benignissime receptus satisfac p peccatis tuis vt merearis ab eo reuestiri ꝛ pingui cibari vitulo. M

Filius Hoc et cordi est igitur rogo dic mihi de quibus operibus vel potius per que bona opa debeo satisfacere.

Angelus Scire debes sm doc. singulariter Sco. in. 4 di. 15. q̄ opus satisfactorium deo p peccatis dicit dupliciter. Unomō generaliter oīe opus bonum et benefactū laboriosuz ꝛ penale: siue sit op⁹ interius siue exterius volūtarie ab homine assumptum ad puniendum in se peccatū ppter placare diuinā offensam Et alias indebitum sm sco. Suo modo passio satisfactoria deo p peccatis est passio voluntarie ab homine tollerata propter finem predictū.

Ex quibus sequitur q̄ ad hoc q̄ opus aliquod sit satisfactorium siue passio satisfactoria plura requiruntur. Primū est q̄ sit opus bonuz et benefactum cedens ad honorem dei. Opus eñi malus seu malefactum q̄tumcunq̄ esset penale non satisfaceret eo q̄ non cederet ad honorez dei: immo esset cōtra honorē non tollens penam sed augens. Scdm etiaz plures doctores oportet opus satisfactorium esse informatum caritate. De q̄ infra dicā. Scdm reqsitū est q̄ sit penale de sui natura ita q̄ homo sibi per tale opus subtrahat aliquaz delectationem corpalē. Aut cōmodum tempale: aut anime. Opus eñi bonum nō penale non satisfacit quia illud peccatori qui in peccando plus iusta habuit nihil de suo subtrabit: qđ tñ requirit iusticia Sed peccator per opus tale solum pficit. Oportet igitur opus satisfactoriū esse bonuz vt cedat ad honorez dei ꝛ penale vt aliqđ cōmodum subtrahat peccatori q̄ nimis habuit sequendo pprtam volūtatem contra dei preceptum. Ideo dicit aug. de vera ꝛ falsa penitentia. ꝛ ponit mgr̄ in di. 16. 41. Sunt digni fructus virtutum q̄ nō sufficiūt penitētib⁹. Primā eñi grauiores expostulat vt dolore

⁊ gemitus mortuis impetret vitam. Scḋo optet opus satisfactorium ideo esse penale ꝓpter ꝑseruationez a futura culpa vt penitens non facilit̄ recidiuet:pene eñ sunt medicine.2°.e:hi.Sȝ ex his posset talis questio vētilari. Si sic est vt tu dicis tūc sequitur ꝙ q̄ est ꝟtuosior et maiorem habet caritatē tanto minꝰ satisfaceret opibus talibꝰ q̄ꝫ alter de bonis opibꝰ nō assuetꝰ Scḋo si sic tūc orō nō esset satisfactio cum non sit penalis sed remediū ꝯtra tristiciā.vñ Jacobi.v. Tristat̄ q̄s in vobis oret ac psallet. Ad p̄muȝ dicit̄ ꝑm sctm̄ tho.ꝙ diminutio penalitatis ex pte actꝰ diminuit satisfactionem. Nam ceteris paribus minus satisfacit q̄ ieiunat cū piscibꝰ q̄ꝫ q̄ cū pane et aqua. Iteȝ minus satisfacit qui dat ꝓ deo denariū q̄ꝫ si daret vnū florenum. Sed diminutio ꝓueniēs ex ꝓmptitudine volūtatis: quā facit caritas non diminuit satisfactionem sed ipsam augmentat. ¶ Ad secundū dicebāt aliqui ꝙ orō cōtemplatiuorum quorū cōuersatio in celis est tota est delectabil' et ideo non est satisfactoria. Oratio vero que ad deū gemitus fundit ꝓ peccatis habet penā. Jō est multū satisfactoria. Sed dicūt cōiter doctores ꝙ quelibet orō habet ratione satisfactiōis: qꝛ q̄uis habeat suauitatem spiritus: habet tñ afflictionem carnis spiritui subseruientis: qꝛ vt dicit greg. sup ezech. Dum crescit ī nobis fortitudo amoris intimi infirmat̄ ꝓculdubio virtꝰ carnis. Tertiuȝ qḋ requiritur est ꝙ opus sit voluntarium. Si eñ eēt inuolūtarium nullomodo esset satisfactorium: vt si ab aliquo totaliter īuolūtario et renitēte exigat̄ pena: ille non satisfaceret sed forte satis pateret̄ ꝑm Sco. Quartum est vt sit assumptum ab homine ob hoc et ꝓpt̄ illū finē vt ꝑ ipm puniat in seipso peccatuȝ suū vt sic placet sibi deū quē offēdit ꝑ peccatū. Et ex his sequitur quintum scȝ ꝙ illud opus sit alias indebitū.i.ꝙ hō ad illud nō teneat̄ aliunde. Alias ꝑ ipm non satisfaceret pro illo peccato eo ꝙ non sit correspōdēs illi ꝑm iusticiā sed alteri. sȝ diceres si sic tūc nullꝰ

posset deo satisfacere pro aliquo peccato: quia quicq̄d homo est et habet et potest totū debet aliūde nec totū sufficit ad soluendū debitū ꝓ beneficio creationis: gubernationis redemptionis. et sic de alijs. Et sic nihil pōt homo reddere deo ꝓ peccato: imo omne quod redderet esset debitum etiaꝫ ab innocente qui nunq̄ꝫ peccauit. Igit̄ p nullum bonum opus posset ꝓ peccato satisfacere. Q. Ad quod rn̄det sctūs tho. q̄ q̄uis homo omne qđ pōt debeat deo debito decenti: non tn̄ debito necc̄itatis et p̄cepti. Quia non exigit̄ de necc̄itate ab homine q̄ faciat om̄e qđ potest facere: imo ſm Sco. In hac vita est impossibile vt homo totū posse i vnū aliqđ expendat cū oꝑteat eū circa mlˀta esse sollicitū. Sꝫ ⁊ homini q̄dā mensura a deo constituta ad quā hō tenet̄ et q̄ ab eo exigitur scꝫ obseruātia mādatorū dei De reliq̄ Xō scꝫ de op̄ib⁹ superogationis p̄t satisfacere de pctīs: potuisset enim nos de⁹ obligasse vt quicq̄d possumus teneremur: sꝫ ex maxima tua mia: vt idē Sco. dic̄ cōsiderās fragilitatē n̄ram ⁊ tarditatē imo difficultatē nostrā ad bonuꝫ noluit nos vlˀr obligare nisi ad decalogū et ad illa diuīa mādata q̄ ad decalogū reducunt̄. Et ita nob̄ mlˀta opa bona manēt ad que nō obligamur ex p̄cepto: ⁊ q̄ sunt sup erogatiōis opa. Et de illis possum⁹ deo satisfacere ꝓ pctīs n̄ris p̄dicto modo scꝫ generaliter accipiēdo operationeꝫ vel passionē satisfactoriam deo. Et ſm sco. sunt in genere sex opa satisfactoria. R. Primū ē act⁹ interior: scꝫ ꝯtritio cordialis sine etiā tristicia ꝯcomitās eā: que ꝯtritio pōt eē tanta et extam magna caritate ꝓcedere vt homini tollat totam penā cuius post ꝯfessioneꝫ mansit debitor ꝓ pctīs. Et ideo expedit homini vt quotiencūq̄ꝫ memorat̄ pctōꝝ etiā pri⁹ dimissoꝝ de eis sepius cōterat̄ p actualē displicentiā de ipsis habita. Isto em̄ mō sp cōterendum est. Immo videt̄ p utile et securꝫ vt aliquādo homo culpas duduꝫ dimissas ante oculos mentis reuocet et de eis conteratur non solū quo ad interioris voluntatis

displicentiam sed etiam quo ad exteriorem gemitũ et dolorem ⁊ assumptã penam. Illud eñ facit hominem securꝫ de peccatoꝝ dimissiõe: ⁊ multum minuit penam remissoꝝ peccatoꝝ. Scdm opus satisfactoriũ est oris confessio. qñ eñ peccata sunt dimissa p cõtritionem et homo ea postea confitet̃ tunc confessio ex voluntatis humilitate ꝓpe abiectionis et vilipensionis: eo ꝙ penitens p ipm coram homine sacerdote tot vilia de se recognoscit et se de eis accusat ꝓpter deum: multum minuit illam penam tempalem. Expedit ergo valde distincte confiteri etiã circũstãtias aggrauãtes. Nam ꝙto illas distinctius confitet̃ tanto plus ĩnotescit grauitas peccatoꝝ: et tanto est maior humiliatio confitentis: que maiorem sibi tollit partem penarum: et sacerdos potest sibi aptius iniungere penitentiam salutarem. Et hec p ista die sufficiant. S Filius. Que mihi enarrasti accepta sunt: haut dubium omni intelligẽti et ad satisfactionem disposito. Sed mirum est quod dei ad penitentes tanta est misericordia. vt taꝫ faciliter velit reconciliari ipis: et tamen videmus ⁊ fides nobis ꝓponit tanꝙ verum ineffabile ꝙ tot sunt et adhuc erunt homines qui ab ipso abiecti eternalit̃ cum demonibus cruciabũtur pro tam momentanea delectatione. Cum tamen ꝓpriuꝫ deo sit semp misereri ⁊ parcere vt ecclesia sancta de eo dic̃ in quadaꝫ collecta. Si eñ ei ꝓprium est misereri vnde sibi est punire. hoc a te vellẽ scire. Angelus ducit eum ad parabolam dicens. Vide. Et vidit visionem satis ad ꝓpositum. Nam vidi inquit filiꝰ ortum amenissimum omnibꝰ rosarum et floruꝫ speciebꝰ refertum. Vidi etiaꝫ ibidem aluearium apibus plenuꝫ: que ex naturali ꝓprietate eis indita nihil aliud videbantur operari nisi mellificare: ex q̃ operatione ipaꝝ plures homines melle reficiebant̃: maxime hi qui cum timore et discretione sine earuꝫ molestia aluearia appropinquabant. Vidi insup multos alios intrare ortum eundem ad aluearium importune appropin-

quantes: ac eas scȝ apes inso lentijs suis molestantes et irritātes intantū vt mote apes (relicta naturali opatione) illos dirius inuaderent et suis acculeis ipsos pungerent ita vt orto postergato omes cuȝ magna pena abirent. hāc vidi visioneȝ dic o angele q̄d ipsa interp̄tata velit. Angelus. Tuipē si vis potes interp̄tari. Si eñ hee apes relicta natāli opatōe: effectu eos q̄ ipas sua lasciuia irritabāt ac molestabant diro aculeo inuaserūt pungētes ac ab ameō orto abigētes Tu mirariś qꝛ ds cui p̄priū ē suā mīaȝ oñdere his q̄ ad eū sine molestia accedūt etiā illos inuadere diro aculeo ac extra sctām ecclesiam abicere et in eterna pena punire q̄ eū tam p̄sumptuose suis irritationibus inuadunt vtiqꝫ mirari non debes qꝛ eoꝝ pctā hoc postulāt Et hoc opus alienum ē a sua natura. vt dicit Esa. 28. que non nisi bonum adducit. vñ dionisius. Optimi est optima adducere. Et ideo quando deus miseret et bonitateȝ creature cōmunicat operatur ꝫm suam naturam. Qñ autē puit peccatores coactus qđ ammodo agit. Et ideo ꝑ eundem esaiā dicit. c. 2. Heu cōsolabor de inimicis meis. Igitur tu misericordiam suaȝ postula.

Feria tertia

Vidit illum pater illius et misc̄dia. ꝛc. Heri ꝛ pridie audiuimus quō deꝰ p̄r tā misericordit̄ filiū ꝓdigū in suam grāꝫ recepit. A Nunc consequenter videndum est de secūda ꝯditōe qua mouebatur ad cōpassionem ipsius motꝰ in deo non est affectiue sed effectiue. Tunc eñ mouet̄ cū disponit penitenteȝ in grām recipere et liberum arbitriuȝ eius ad bonū mouere vel misericordia motus pater est qñ filium misit in terris vt ꝑ suam satisfactionem hominem iuuaret ad penitentiam faciēdam qui ex se pro peccatis satisfacere nō potuit. Sic olim deus mouebatur ad subueniendum ac liberandū pp̄uop israeliticū de dura seruitute egiptiaca. vt ptȝ. exō. 3. qñ dixit ad moysen clamor filioꝝ isrl̄

venit ad me. Igit in hac die iter more solito venit angel⁹ ad filiũ suũ ⁊ inuenit eũ in satisfaciẽdo laborantẽ. Et ipm monet ne desistat. Cui filius faciam inquit ad angeluȝ qd hortaris. Sed vnum est de q̃ miror. Cum deus pater tã facilime ad eũ mouet mia) qui vel ad modicuȝ seipm dispo- nit) cur tã pauci ab eo doctrinã ⁊ grãm recipiũt ↄ̃ue cõuersionis: huius rationẽ a te scire cupio. B Angelus. Ratio hec est: q: homies nõ confidunt nec credunt recta fide in eum: nec charitate ei coniunguntur: sed plures iã christiani tametsi fide ĩformi sint sibi coniuncti nulla tamẽ diligentia est eis et sollicitudo audiendi verba siue mente inspirata siue predicata. Mirant̃ eñ nonnunq̃ cum audiunt doctrinam xpi et ei⁹ miracula sed terrenis implici citi affectu charitatis non recipiũt. Iõ sine fructu ipsius manent: vt patet in hodierno euangelio quod scribitur

Johannis. VII.

Nil. t. Iã die festo mediãte ascẽdit ihus ĩ templũ ⁊ docebat: ⁊ mirabant̃ iudei dicentes. Quomodo hic litteras scit: cũ nõ didicerit. Respõdit eis ihs et dixit. Mea doctrina non est mea: sed ei⁹ qui misit me. Si q̃s voluerit voluntatem eius facere: cognoscet de doctrina mea vtꝝ ex deo sit: an ego a meipo loquar. Qui a semetipo loquitur: gloriam propriam querit. Qui autem querit gloriaȝ eius qui misit illum hic verax est: et iniusticia in illo non est. Nonne moyses dedit vobis legem et nemo ex vob fac̃ legẽ. Quid me q̃rit̃ iterficere Rñdit turba ⁊ dixit Demõiũ habes. q̃s te

querit interficere. Respondit iesus et dixit eis Unū opus feci et omnes miramini. Propterea moyses dedit vobis circūcisionē nō qꝛ ex moyse est sed ex patribus. Et in sabbato circumciditis hominē. Si circumcisionē accipit homo in sabbato vt non soluat lex moysi mihi indignamini qꝛ totū hoiem sanū feci in sabbato. Noli te iudicare ſm faciē sed iustū iudiciū iudicate Dicebant ergo quidam ex hierosolimis. Nonne hic est quē querunt iudei interficere? Ecce palā loquitur: et nihil ei dicūt. Nūqd vere cognouerūt principes qꝛ hic est xp̄s. Sed hunc scimus vnde sit Christus aūt cū venerit nemo scit vnde sit. Clamabat ergo docens in templo iesus et dicens. Et me scitis et vnde sim scitis Et a meipso nō veni: sed ē verus qui misit me quē vos nescitis. Ego scio eum: et si dixero qꝛ nescio eū: ero similis vobis mendax. Sed scio eū qꝛ ab ip̄o sū: ꝛ ipse me misit. Querebant ergo eū apprehendere: et nemo misit in illū manus: qꝛ nondū venerat hora eius. De turba autem multi crediderunt in eum.

Uides igitur ꝙ christi verba et actita informatiua vt plurimū sūt: sed pauci effectū ipsorū cōsequūtur: qꝛ ip̄is se nolūt imitādo cōformare. Nam tria magna dn̄s ī hoc euāgelio ostendit se egisse que penitenti sūt cōsiderāda. Nā xp̄s tribus semp intentus erat. s. sacro tp̄e: sacro loco: et sacro

opi. Ideo dicit: iam die festo mediante: id est in medio nõ in principio festi quod septez dieb⁹ durabat. q: vt dicit hieronim⁹ q̄ in pncipio festi bis que festi erãt magis homies attendebant. Et ideo postea christum attentius audierũt Et sequitur: mirabant̃ sz non imitabant̃ iudei. Vñ crisosti. Uide admiratiõez neq̃tia plenam. Itẽ Aug⁹. Omes quidem q̃ntũ arbitror admirabãtur sz nõ omes puertabant̃. Unde christus subdit· Si q̃s voluerit voluntatẽ ei⁹ facere ꝛc̃. Uides igitur q̃ sint q̃ minime recipiũt eius doctrinaz et gratiã. Tu igit̃ mane ĩ bona volũtate et fide et intelliges q̄ saluberrima sit ei⁹ doctrina. Filius. Tua informatio satis me ea in re cõtẽtauit. Et iõ vt intentũ ꝓsequi possim dic mihi et hodie de satisfactione. Angel⁹. Presto sũ. Quare scire debes q̄ post illa duo opa satisfactoria supius narrata sunt etiã alia. quoꝝ tertiũ in ordĩe est passio penosa cõsequẽs cõfessionẽ scz verecũdia q̃ multum minuit penã. ¶ Vñ dicit aug⁹. et allegat eũ mgr dist. xvij. q̃ p vos peccastis. p vos erubescite. Erubescẽt iam eñ ptem habet remissionis. Quartum opus ẽ corpis maceratio et afflictio. Quintuz est oratio. Sextũ subuẽtio necessitatis proximoꝝ: de q̃bus latius infra loqui intendo. Sed ad aliam acceptionẽ ipsius satisfactõis eamus. s. stricte loquẽdo de ea Tũc ẽ op⁹ bonũ extrinsecũ penale volũtarie assumptũ ad puniendũ pctm̃ a se cõmissũ in recõpensaz diuine iniurie. Et illo mõ accipiẽdo sunt in genere fm oẽs doctores solum triplicia opera satisfactionis que ipis penitẽtib⁹ iniũgũtur: ꝛ ẽ ieiuniũ elemosina et oratio. Et p ieiuniũ debet intelligi omis carnalis afflictio siue abstinẽtia a cibo: siue vigilie: ꝛ sic d̃ alijs. Etiã flagella quibus in hac vita punimur: que licz nobis non infligamus cuz tamẽ nobis aliunde inflicta fuerit acceptamus et patiẽter suffe rimus propter deuz ꝛ in purgationem peccatoꝝ. Vñ ro. 5. dicit apl's. Tribulatio patiẽtiã opatur: patiẽtia aũt ꝓbationẽ. i. purgatõem pctõꝝ vt d̃t glo. Sz p orõem intelli

glē h eē exterī⁹ op⁹ ad cultuȝ dī ptinēs ⁊ ad latriā ordiatū vt hō p hoc adiut⁹ ⁊ stimulatus ascēdat ī dm ꝯtēplatie vt orō vocal' psalmodia sacrificia ⁊ oblatōes ⁊c. Per eleosinā vo h ītelligit oē op⁹ qd ex mīa īpēdit ad pximi vtilitatē ꝗ ncītati ipi⁹ subuenit D Istaꝝ āt triū ptiū sufficientia ē mltiplex seu mltiplr pōt accipi scȝ ex pte termī a quo ē mot⁹ satisfactiōis. qꝛ p ieiuniū reuocamur a ꝯcupīa carnis: p eleosinā a ꝯcupīa oclorū: p orōȝ āt a supbia. Scdo mō sumit suffīa ista ex pte termī ad queȝ p ieiu[m] ei ordiat hō bn̄ ī seipo p eleosinā ad pximū: p orōȝ vo ad dm. Tertio sumit hec suffīa ex matīa de ꝗ fit satisfactio. qꝛ p eleosinā fit satisfactio de bonis sbe. p ieiuniū d bōis corpis: p orōnē āt d bōis mētis Quarto sumit hec suffīa ex pte mōꝝ satisfaciēdi: fit eñ satisfactō tribus mōis. vl' p pūitionē. vl' p redēptōeȝ seu p supplicatōeȝ Primū facim⁹ ieiunādo: Secūdū elēosinā dādo. Tertiū orādo. Quīto mō sumit hec sufficiētia ex pte effect⁹. p satisfactōȝ eī tria magna bōa puenīūt scȝ īpetratio grē rmissio pene: expiatio reliquiarū culpe. Ad pmū videt valere elemosina ꝑpt mltitudinē ītercessoꝝ. ad scdm ieiunium ad tertiū orō. Cōsistit ꝗ satisfactio ī his trib⁹. scȝ ieiunio. orōe. ⁊ eleosina: vt iste ternari⁹ nūer⁹ ꝯ istū nephariū diaboli appōat. vicȝ orō ꝯ supbiam. ieiuniū ꝯ carnis ꝯcupiaȝ elemosinā ꝯ auariciā. Sȝ hic qtō orit mltū ncēria vicȝ vtꝝ d ncītate sit pniaȝ īplere ī caritate? E Ad qd dicēduȝ ꝙ triplex fuit mod⁹ dicendi. vn⁹ stricte ꝗ dic oīno ⁊ īdifferēter ꝙ ñ valet. ⁊ si ē expleta ī pctō mortli ncce ē eā reitar Cui⁹ opīonis ē rich. q. v. vbi s. dicēs ꝙ cū ds bonoꝝ nrorū nō egeat opa hoīs ñ acceptat tñ ꝙ digna rmūeratōe nec vt satisfactoria nisi opantē acceptet. vñ gen. 4. rspexit ds ad abel ⁊ ad mūera ei⁹. Sed ds nō acceptat hoīeȝ exñtē ī pctō mortali: qꝛ ī tli statu ē īmic⁹ ei⁹: ꝗ nec acceptat opa e⁹. Cōcord alex. d al. ⁊ guill' Ali⁹ mod⁹ dicēdi ñ ita strict⁹ ⁊ ē btī tho. ī. 4. di. 15. et durādi li. j. pte. j. di. 5. q. 19. ꝙ vicȝ aliq satisfactōes sūt ex ꝗ

bus mouet aliquis effect⁹ in satisfacientibus: etiaȝ postq̄ actus satisfactionis transit sicut ex ieiunio manet aliqua corporis debilitatio: et ex elemosinis largitis sube dimi nutio. Et sic de similib⁹ tales satisfactiones in mortali fac te non oportet q̄ reiterent̄ qr ad illud qd̄ eis manet p̄ peni tentiā sequentē accepte sunt. Satisfactiones aūt q̄ non re linquūt aliquē effectū in satis faciente postq̄ actus transijt oportet q̄ iterent̄ sicut de ora tione et similib⁹. Actus autē interior .i. dolor de pctīs qui totaliter transijt nullo mō vi uificat̄ sed oportet q̄ iteretur bonauē. ibid. ar. j. q. 4. narrat ambas opiniones illas: ꝛ dicit primam esse securiorem Scdām vero esse minus pro babilē. doctor subtilis repug nat p̄mā dicēs eā eē cām sepi us peccādi et desꝑandi vtpu ta si penitens ieiunaturus tri bus dieb⁹ ex pnīa cras recidi uet in pctō mortali audiens hoc nō ieiunabit q̄rta die: et sic facit ꝯtra p̄ceptuȝ eccl'ie et vicarij dei ꝛ peccabit mortl'r aut nūq̄ faciet pnīaȝ desꝑat⁹ ¶ Et ideo ad cancordiam p̄dictoꝝ ē terti⁹ mod⁹ dicēdi Quō ē satisfaciēdū dō aut ꝓxi mo. Si ꝓxio tūc in q̄cūq̄ sta tu fuerit sufficit facta. Si aūt dō ē satisfaciēdū dicēdū q̄ cū satisfactio regl'arit̄ posita sit ī arbitrio ꝯfessoris ab ei⁹ volūta te dependet vtꝝ iterare debe at ꝯfitēs vl' nō. Et si dō ei⁹ vo lūtate ꝯstat statim⁹ illi: q̄ si nō ꝯstat recurrim⁹ ad ꝯiecturas Uñ si iiūcta pnīa nō r̄linquit p⁹ se aliquē effectū: sic̄ ē orō ī breui explēda: ñ p̄sumit̄ im posita ad satisfactiōeȝ pene sȝ ad īpetrationē recōciliatiōis diuī q̄ h̄ri nō p̄t nisi p̄ opa in caritate facta. Jō hmōi pnīa dȝ iterari. Si xō iiūcta pnīa r̄linq̄re posset aliquem effe ctum rerum seu corpis dimi nutiuū p̄sūit̄ iiūcta eē ad satis factionē pene q̄ p̄t etiā ī statu pctī mortal' fieri. vt d. scō. qr tal' satis patit̄ ꝛ satisfac̄ iiūgēti iō ñ optet eā iterari sȝ sufficit q̄ penitēs ꝯfiteat̄ dō hoc q̄ sa tisfactionē fec̄ in mortali cul pa nisi hmōi satisfactio eēt ta lis q̄ esset īposita ad īpetrati onē gr̄e remisse q̄ ī statu pctī mortal' h̄ri nō pōt. Et sic di cta doctoruȝ que variare sup hoc vident̄ inuicē cōcordant̄

Quia primi loquuntur quantum ad gratiam promerendam. Secundi quantum ad penam soluendam. Ex his intelligat prudens confessor quod ad vitandum predictas ambiguitates debet penitenti iniungere aliquam satisfactionem quam statim exequatur in statu gratie: et exinde addat quod sibi videbitur quo ad reliquam satisfactionem successiue agere debet: et declaret ei si illam debet iterare si in statu peccati mortalis egerit. Et hec satis sint ad questionem. S Filius Multum per omnem modum placent que disseruisti. Sed vnum est (quod cum mente rumino) admirari sufficienter non valeo. Cum enim deus sit tam benignissimus vt etiam hos (qui penas meruerint pro peccatis eternas) velit tam benigne per penitentias iniunctas (que quasi nullius sunt momenti respectu culpe mortalis satisfacere. Cur ipse bonos et deuotos ac suos electos vult tot in hoc seculo pati penas vt satis in martiribus claret et in alijs electis. Videtur enim quod non diligat eos vel parum cum peccata non habeant vel non talia propter que debeant pati. Angelus ducit eum ad parabolam dicens Vide. Et vidit huiuscemodi visionem. Videbar inquit filius mihi quasi starem in quadam domo in qua erat mater: que plurimis liberis erat vallata Inter quos habuit vnum quem preter ceteros (materno amore) amplexabatur: ob id quam maxime quia erat filius in omnibus parentibus obediens. Habuit autem idem filius caput apprime scabiosum. Cui mater compatiens vt sibi posset subuenire accepit pectinem (et quidem satis rostris acutum) et cum scabiem puero de capite abstraxisset caput eius aspero lixiuio mundauit. Que cum hec mater circa filium ageret clamabat puer voce lugubri miserere mei mater quia nimium a te crucior. Noluit mater pueri petitioni obtemperare: sed tamdiu ipsum his doloribus cruciabat quousque inmundiciam omnem de capite pueri abstraheret et eum sanitati integre restitueret. Nam multis diebus predicta mater circa prefatum puerum hoc egit Hanc vidi visionem cuius interpretationem ignoro. An

gelus. Ut video sine intel lectu es. Dic mihi velim ro gatu: si hec mr̄ debeat filio petenti eā: vt a cruciatu cessa ret: obtemperare. Filius. Estimo q̄ eū nō dōec restitu eret integre sanitati. Ange lus Putas hāc matrē fuis se crudelē. Fili⁹ Nullo mō: sed si eū ex mia seu mater na cōpassiōe reliq̄sset in mise ria sua vtiq̄ magis crudelis fuisset. Angelus Jam tu ipe interp̄tationē illi⁹ pabo le declarasti. Nā sūma sapīa que in hoc mr̄ dici pōt filios q̄s amat castigat et flagellat. Apoca.3.⁊ ad Hebre.12. vt etiā a quottidianis defectib⁹ valeant mūdari ⁊ multū hic mereri. Et hoc ē signū singu larī dilectiōis pr̄is ad filios.

Feria quarta

Uidit illum pa ter eius ⁊c. vtš. Uiso de prima et secūda cō ditōib⁹ illi⁹ stat⁹ quō scȝ p̄ue nit de⁹ pr̄ pctōrȝ. Jā supest videre de ꝯditiōe tertia quō scȝ occurret ei scȝ p grāȝ gra tū facientē. D Nā cū de us p grām p̄uenientē lex sua mia mouet pctōrē ad reuersi onē occurrit ei: si pctōr faciat qd̄ in se ē: p grām acceptātē Un̄ gre. i moral. Supna pie tas p̄us agit i nob̄ aliq̄d sine nobis vt subsequente quoq̄ nr̄o libero ar. bonū qd̄ iā ap petim⁹ agat nobiscū. de quo dicit apl's. j. cor. xv. Gr̄a dī sū id qd̄ sū: vbi gr̄aȝ p̄uenien tē tangit. Et sequit. Et gr̄a ci⁹ in me vacua nō fuit. Ubi tāgit grām cooperantē libe ro arbitrio. Igitur in hac die venit angel⁹ more solito ad fi liū vt iteꝝ ei doctrinaȝ de sa tisfactiōe impt'iat. Et ait: vis vt te pl⁹ de hac materia ifor mē. Fili⁹ Uolo ⁊ ex to to corde desidero. Sȝ vnū oc currit mihi sub dubio qd̄ me attonitū reddit. Utrū vicȝ oīs pena iflicta hoīb⁹ fiat absolu te ꝑpt̄ pctm̄ an nōnūq̄ a deo īfligat ꝑpt̄ aliā cām. An. Sic imo ꝑpt̄ m'ltas alias cās vt dr̄ i. 4. sē. di. 15. ⁊. 7. q. x cū pcussio i glo. vicȝ ꝑpt̄ aug mētū meriti. custodiā v̄tutū: corrigēda pctā: ⁊ ꝑpt̄ gl'iam dei: ⁊ vt aliq̄ꝝ pena hic inci piat ⁊ duret i iferno eternal'r De q̄b⁹ b supsedeo. Sȝ q̄ ad honorē dei nōnūq̄ fiat ē pn̄s euāgeliū qd̄ Job. 9. scribit.

In il. t: Preteriēs ihs vidit hoīem cecū a natiuitate. ⁊ interrogauerūt eū discipuli eius Rabbi q̄s peccauit: hic aut parētes eius vt cecus nasceretur. Respondit ihesus. Neq̃ hic peccauit neq̃ parentes eius: sed vt manifestentur opera dei in illo. Me oportet operari opera eius qui misit me donec dies est. Venit nox quando nemo potest operari. Quamdiu in mundo sum. lux sum mundi. Hec cum dixisset expuit in terram ⁊ fecit lutum ex sputo: ⁊ liniuit lutuz sup oculos eius: et dixit ei. vade et lauare in natatoria syloe: quod interpretatur missus abijt ergo et lauit: et venit vidēs: itaq̃ vicini et qui viderant eum prius q̃ mendicus erat dicebāt. Nonne hic ē q̄ sedebat et mēdicabat? Alij dicebant q̃ hic est. alij autē nequaq̃ sz similis est ei. Ille vero dicebat q̃ ego sum. dicebant ergo ei: quō apti sūt tibi oculi? Rūdit ille hō q̄ dicit iesus lutū fecit et vnxit oclos meos. et dixit mihi. vade ad natatoriaz syloe et laua. Et abij et laui et vidi. Dixerūt ergo ei. Ubi ē ille? ait Nescio. Adducūt eū ad phariseos qui cec⁹ fuerat. Erat autem sabbatum quando lutum fecit iesus: et aperuit oculos eius. Iteruz interrogabant eum pharisei quomō vidisset. Ille autem dixit eis. Lutum posuit mihi su-

per oculos et laui et video. Dicebant ergo ex phariseis quidam. Non est hic homo a deo q sabbatū nō custodit. alij autē dicebant quomō potest homo peccator hec signa facere: et scisma erat inter eos. Dicūt ergo ceco iterum. Tu qd dicis de eo qui aperuit tibi oculos tuos? Ille autem dixit. Quia propheta est. Non crediderūt ergo iudei de illo q2 cecus fuisset et vidisset donec vocauerunt parentes eius qui viderāt et interrogauerunt eos dicentes. Hic est filius vester quem vos dicitis q2 cecus nat9 est? quomodo ergo nunc videt? Responderunt eis parentes eius et dixerunt. Scim9 q2 hic est filius noster: et quia cecus natus est. Quomō autem nunc videat nescim9: aut quis ei9 aperuit oculos nos nescimus. Ipsum interrogate: etatem habet. ipē de se loquatur. Hec dixerunt parentes eius quia timebant iudeos. Jam enim cōspirauerant iudei: vt si quis eum confiteretur christum extra synagogam fieret. Propterea parentes eius dixerunt: quia etatem habet ipsum interrogate. Vocauerunt ergo rursum hominem qui fuerat cecus et dixerunt ei. Da gloriam deo. Nos scimus quia hic homo peccator ē. Dixit ergo ille. Si pctōr est nescio: vnū scio q2 cū essē cec9 mō video. Dixerūt ergo illi9

Quid fecit tibi? Quō aperuit tibi oculos? Respondit eis. Dixi vobis iam: ⁊ audistis. qd iterū vultis audire? Nunquid ⁊ vos vultis discipuli eius fieri? Maledixerūt ei et dixerunt Tu discipulus illius sis. nos autem moysi discipuli sumus Nos scimus q2 moysi locutus ē de⁹. hūc aūt nescimus vnde sit. Respōdit ille hō et dixit eis. In hoc em̄ mirabile est q2 vos nescitis vn̄ sit: ⁊ apuit oculos meos. Scim⁹ autē q2 pctōres de⁹ nō audit: sed si q̄s dei cultor est et volūtatē eius facit hūc exaudit. a seculo nō est auditū: q2 apuit q̄s ocl'os ceci nati. Nisi esset hic a deo nō poterat facere q̄c q̄. Rn̄derūt ⁊ dixerūt ei. In pctis natus es totus: et tu doces nos. Et eiecerūt eū foras. audiuit iesus q2 eiecerūt eū foras. ⁊ cum inuenisset eū dixit ei. Tu credis in filiū dei. Respondit ille et dixit Quis es dn̄e vt credam in eū? Et dixit ei ih̄s: Et vidisti eum: et qui loquitur tecū ipse est: at ille ait. Credo dn̄e: ⁊ pcidens adorauit eum.

Uides igitur q̄ deus etiā nō nullos punit sine causa peccati. A Fi. Audio q̄ verū ē. iō (vt video) dignū est q̄ q̄ peccauit satisfaciat puniendo seipm Quare vt me velis ⁊ hodie iformare de satisfactione humiliter peto.

Angel⁹ Qd a me petis p̄sto sū id tibi imptiri. Et nunc de tribus ptibus satisfactōis que supius narraui scz de ieiunio ⁊ elemosyna et orōe aliquid explanabo. Scire igit debes q̄ vt dicit doc. sub distin. 15. q̄ q2 om̄e qd ē i mōo

aut est concupiscentia carnis aut oculoꝝ: aut supbia vite. vt dicitur. j. Jo. 2. his correspondet illa triplex ps penitētie. scꝫ ꝯcupīe carnis: ieiuniū supbie orō et concupiscētie oculoꝝ largitio elemosinarū. Et licet quodlibet illoꝝ triū opeꝝ satisfactiōis valeat pro quolibet peccato: tamen cōgruuꝫ est valde expediens ac salutare vt satisfaciat deo homo p illud op⁹ qđ maxime correspōdet pctō cōmisso et sibi plus repugnat. Et hoc iō vt hō puniaꝛ in eo ī quo deliq̄t: vt si peccauit peccatis carnis puniaꝛ ieiunio ⁊ alijs carnē affligētib⁹. Et sic de alijs dicaꝛ proportionabiliter. Et hoc ideo etiaꝫ expedit vt illo mō saneꝛ totū vulnus peccati: et abscindaꝛ radix eius: et p̄serueꝛ homo a recidiuo. iō vere penitens debet ad hoc conari vt vltra penitentias sibi iniunctas voluntarie assumat penitentias satisfactiuas ꝓ peccatis cōmissis: aut peccatis ad que sentit se magis inclinatū: vt lubric⁹ ieiuniū: supbus orōnem deuotā ⁊ humilē: auarus elemosinā. R Discreti etiā cōfessores cum diligentia debent ad hoc tendere nisi forte ꝑpter speciales ipsius ꝯfitentis ꝯditiōes alr̄ fieri optet. Cōtingit eniꝫ ꝙ ex aliqua circūstātia ꝑticulari nō cōpetit alicui op⁹ tale iniūgere ꝙ cū pctō suo maxime correspōderet: vt paupi largitas q̄ furatus ē: mulieri maritate: ieiuniū ꝑpter suspitionē tollēdā viro. ⁊ sic de alijs Et tūc dic̄ Sco. ꝙ si cōtritio nō sufficit ꝓ plena remissiōe oīs pene non debet peccatuꝫ omnino dimitti inultum: sed debet pro satisfactiōe ꝓ hoc peccato aliquid aliud imponere quod implere possit.

Et subdit Scotus ibidem ꝙ hic requiritur discretio cōfessoris ꝙ nulli iponat pniam sibi nimis discōuenietē sꝫ aliā magis ꝯuenietē: ⁊ quā visilr adiplebit: vtpote si cōfitēs sit qui non possit dare elemosynam: nec habet tempus quotidie mltū orandi eo ꝙ oportet eum quotidie laborare ꝓ necessario victu sibi ⁊ suis cōquirendo. Nec potest ieiunare eo ꝙ cum ieiunio non potest sufficere ad laborem necessarium sibi. ℒ Quid faciet sacerdos illi: Respon-

dit sco. qđ labor continu⁹ ꝛ si bi pro necessario victu cõquirendus necessarius est sibi cõtinuũ ieiunium quia afflictio et carnis maceratio est. Et iõ tantũmodo inducẽdus est vt illum laborem (sibi ꝛ suis necessarium) subeat in remissionem peccatorum suorũ intendens illum in finem hunc referre saltem quousqꝫ occurrat sibi oportunitas soluendi aliam penam et satisfactionem. Possunt etiã aliqua alia imponi temꝑate et diminute vt sint sibi possibilia. dat adhuc idem doctor aliud exemplũ Nam diues qui ꝓnus est ad peccatum carnis ꝛ lapsus sit si ẽ adeo delicatus ꝙ non velit ieiunare nec aliam macerationem subire: vel ꝑsumitur ꝙ si sibi imponeretur cito abiceret nec impleret et sic peccaret nouo peccato inducendus est ad orationẽ et elemosinam: et illud sibi imponendum qđ libentius accipit: et quod credit perseuerantius adimplere: vel si omnino nullam penitentiam velit recipere a sacerdote impositaꝫ dicit tamen se habere displicentiã de peccato cõmisso et firmuꝫ ꝓpositum non recidiuãdi absoluendus est non remittendus: ne cadat in desperationem et nuncianda est sibi pena que esset ꝓ peccatis faciẽda et imponenda: et ꝙ eaꝫ in se. Vel in equiualenti absqꝫ impositione studeat adimplere alioq̃n soluet ad plenuꝫ in purgatorio. M Hec misericordia satis consonat illi ꝓphie de xp̃o quã math. xij. recitatur. Arundinem quassatam non cõfringet ꝛ linum fumigans nõ extinguet esaie 42. Arundo quassata est peccator quassatus temptationibus et peccatis. Linum fumigans est linũ nimis humidum ex peccatis tamen aliq̃d habens de igne charitatis: hic extinguitur si per duriciam sacerdotis ad nimis difficile obligetur: sed non extinguitur si predicatur sibi ꝙ oportet eum hic vel alibi penam soluere quanta peccatis debetur: ne alibi acrior exigatur. hec sco. vbi supra. Circa illam autem materiam penitentie et satisfactionis possũt dari quattuor consilia diligẽter obseruanda ab omnib⁹ vere volentibus ad deum ꝯuer

ti quia sunt multuȝ vtilia ad satisfaciendum de preteritis peccatis: et maxime ad preseruationem a futuris. Primum satis habetur ex predictis scilicet ꝙ homines vere penitentes considerent peccata ad que sint fortius inclinati: ⁊ in quibus communius delinquent atq; ad que est facilior recidiua. Hec enim possunt in seipsis certius noscere per quottidianam experientiam quam sacerdos per solam auditionem: et si eis non imponuntur a confessoribus pene talibus suis peccatis et eorū curationi appropriate: tūc assumant huiusmodi p se vel petant a confessoribus vt eis penas huiusmodi imponant. Item non solum soluatur pena pro commissis sed etiam radix peccati abscindatur vt penitentes a futuris lapsibus preseruentur. Huic consilio addi possunt tria alia consilia que ponit quidam doctor bene expertus circa ministrationem sacramenti penitentie. Quorum primum est. ¶ Si homo se sentit inclinatuȝ ad aliquod peccatum graue quod desiderat in se sanari: ⁊ ab eo preseruari statuat sibi ⁊ firmiter obseruet. Aut etiam ad tempus voueat: ꝙ ꝓ qualibet vice ꝓ qua contingit ipsum in huiusmodi peccatū labi aliqua de sequentibus vel etiam omnia adimpleret ſm tres predictas satisfactionis partes. Primo ꝙ vna die ieiunet in pane et aqua vel alio modo competenti. Et hoc infra triduum post tal m lapsū īmediate sequēs. Secundo ꝙ diceret certum numerum psalmorum et aliarum orationum. Tertio ꝙ infra tres dies aliquod sibi carū: aut certam summā pecunie ſm exigentiam suarum diuitiarum daret ad aliquam ecclesiā indigentē vel ad vsū pauperū. Et quarto ꝙ quotienscunq; cōtingit ipm recidiuare in tale pctm toties ille infra triduum teneť de eo cōfiteri. Hoc ꝯsiliū videť sat efficax remediū volēti Xo ꝯuerti a p ⁊ vitā Xacis emēdare. [illegible] mus enī ꝙ sic in foro pub ꝑ timore certarum pen compescuntur hoies ab tis. Quot enī sūt q̄ vell rari rapere ⁊c̄. Et q̄ obn ꝓpter metum mortis ⁊

psonarū. Et ita se etiā habet in foro penitētie q timor penarū hmōi a sacerdote iniunctarū aut volūtarie modo supradicto assumptarū aut assumendarū deterret hoīem ab huiusmodi peccatis q nō sit tam pronus ad ea. Item consilium illius doctoris est q si homo multum sentiret se inclinatū ad aliquod graue peccatum a quo pseruari desideraret q sibi firmit statueret z q etiam imobiliter obseruaret aut voto ad tempus se ad hoc constringeret q si contingeret eum tam vehementer temptari de illo peccato q si etiam oīno desideraret intra se sic agere nihilominus p antea dicere vellet talem vel talem oratione. aut flectere genua corā imagīe crucifixi aut btē vgis. z sic de aliis. Sic eñi orādo aut taliter se habendo forsitan miserebit sibi de9 et faciet cum temptatione puentum et quietabit impetuz passionis z preseruabit hominem a malo quod faceret deliberauit. hec p isto sermone sufficiant. O Filius.

O q bona est persuasio tua z q vtilis peccatori qui ipsam in effectum deducēt. Et q recta est hec via peccatoz in ea ambulanti. Attamē vt audio magnus conatus necessarius est ad conuersionē inueterati peccatoris igitur cum tot sint occasiones auersionis (a tali bono exercitio) quomodo debet se hō hre vt possit non attendere illis occasionib9 sed recto tramite pcedere ī hac via tam salubri. Angel9 eum ad parabolam ducit dicens. Vide. Et vidit. Et angelus. quid inquit vidisti. Filius Vidi multas naues ac in dispositione varias pcedere in mari: vnam post vnā versus hierusalem. In quibus erāt homines diuersorum statuū quorum intētio erat attingere felicius terminum poptatum id est ciuitatem hierusalem. Et cum essent quasi ī medio mari venerunt quedam monstra que syrenes solent apud expertos in ea re appellari. Quibus (vt vulgari fama fertur) adeo dulcis est cātus vt oēs quorum aures eorum sonum recipiunt in somnum grauem conuertantur) Que monstra cum voces emisissent plures homines in

ipso dulci cantu eorum delectantes somno graui supprimebantur. Sed aliqui eorum aliarum nauiũ (licet pauci) cognoscentes maliciam illarum oppilabant aures: incipientes clamare fortius quo poterant sonabantq₃ tubis: ne sonum ipsorum auribus perciperẽt. Laborabãt etiam remigando ne ipsa mõstra eos submergerẽt: sicut ceteris fecerant qui in eorum cantu delectabantur. Et sic felicit᷑ terminum preoptatum attingebant alij s omnibus submersis. Hanc vidi visionem o angele dic cuius sit interpretationis. Angel⁹. Facil᷑ intelligenti Naues stat⁹ hoĩm sunt qui vt cernis diuersi sũt homines in ipĩs nauib⁹ sunt homines illorum statuũ: mare mundus: syren delectatio mundi et gaudiũ: quod sonũ dulcem suis prebet amatoribus qui cum nolunt claudere auditu₃ nec clamare ad deum: in ipso dulci sono obdormiunt cum ad consuetudinẽ malorum venũt. Et sic fit ꝙ final᷑r sbmergunt᷑ in ꝓfundũ inferni. Sed boni qui nõ aduertunt mũdi cantũ ad hierusalem felicius veniunt. igitur tu similiter fac.

Feria quinta Sermo. XXXI.

Vidit illum pater ipsius. ꝛc. P. Hodie venit ange⁹ ad filium suũ: ꝛ iterum more solito eum exhortat᷑ ne desistat a cepto bono dicens: o fili constans esto et perseuera vsq₃ in finem vt merearis vestiri vestimentis iocunditatis. Filius. Faciã quod hortaris Attamen vnu₃ est quod a te cupio scire. Cum enim deus pater sit tam pius: et misericordia ta₃ scito moueatur ad eum qui se de congruo dispo nit ad penitentiam scire vellem Utrum ne hoc faceret ex merito aliorum scilicet ecclesie sancte vel bonorum hoĩm vt misericordiam impartiat᷑ peccatori ipsum suscipiendo et a peccatis viuificando. Angelus. Sic si peccator gratie non ponit obicem. vt in hodierno euangelio quod Luce. 7. scribitur.

Luc. vii. t: Ibat ihs i ciuitatē q̄ vocat̄ Naym ꝛ ibant cū illo discipuli eius. et turba copiosa. Cum autem appropinquaret porte ciuitatis ecce defunctus efferebatur fili⁹ vnicus matris sue. Et hec vidua erat et turba ciuitatis multa cum illa. Quam cū vidisset ihs misericordia motus sup eam dixit illi. Noli flere: Et accessit et tetigit loculuz. hi autem qui portabant steterūt. Et ait. adolescēs tibi dico surge. Et resedit q̄ erat mortuus: et cepit loqui: ꝛ dedit illum matri sue. accepit aūt om̄es timor: et magnificabant deū dicētes: q2 propheta magn⁹ surrexit ī nob: ꝛ q2 d̄s visitauit plebē suā.

Uides igitur ꝙ verum est ꝙ pater etiā mouetur ad peccatores ꝓpter eccl'iam suā spōsam quā sūme diligit: vt dicit apl's ad ephe. v. Uiri diligite vxores vestras sicut xp̄us ecclesiam et seip̄m tradidit ꝓ ea. Nā ipsa est mater nostra. di. 12. nō decet. Et ip̄a flet iā ꝓ suis filijs mortuis. Quaz cū pater vidit .i. audit preces eius mouetur ꝓpter suam lachrimosam petitionē: et facilius peccatoribus dat gratiam. Est enim eccl'ia vidua in hoc quia sponsus suus in celū abea abscessit. Hāc igit̄ matrez tu o fili inuoca: et ipsa tibi potest gratiam impetrare. Filius. Satis me tua informatio contentauit. Igitur vt ipse ego talis inueniar qui ecclesie sctē p̄cibus iuuari possit rogo quaten⁹ me deīceps velis informatū habere de satisfactione. Angel⁹ Faciā quod petis. Igitur expeditis de tribus partibus satisfactionis in generali. Nunc in speciali aliq̄d libet de vnaquaq3 loqui modicuz. Et primo de orōe. ¶ Ubi p̄mo

sciendum q oratio qñ ex corde contrito et humili fusa fuerit remissionem peccatorum a dño et reconciliationē obtinebit. De hoc dicit jo. abbas ī tractatu de trigīta gradibus Oratio fm qualitatē eius ē cōmunicatio et vnio hoīs et dei. Scdm vero operationem est dei reconciliatio: mater lacrimarum: peccatorum ppiciatio: temptationum pons: tribulationum murus: angelorum opus: futura iocunditas: virtutū fons: delicie anime: mentis illuminatio: desperationis securitas: spei demonstratio: tristicie solatio. Hec ille. Magnum etenim remedium penitētibus est ipsa oratio et ptra tēptamēta omnia munimētū egregiū Quā etiā cōmendans beat⁹ bern. sic dicit. Quid oratione preciosius que deo ē sacrificium angelis organū: sanctis cōuiuiū: orantibus psidiū: ptritis vngentū: penitentib⁹ remedium: bonis ibus iaculū et tempestatis omnib⁹ firmamētū. Et sciēdū ē put tho. dicit q fm quosdā duplex est orō. Quedam est cōtemplatiuorum quorum cōuersatio in celis est: et talis (quia totaliter est delectabilis) non est satisfactoria Alia est que p peccatis gemitus fundit et talis habet penam at est satisfactionis pars Vel dicendum melius q quelibet oratio habet rationē satisfactiōis quia q̄uis aliqua habeat suauitatem spūs habet tamen afflictionem carnis vt supra dixi. Istā vt dicit greg. Dum crescit in nobis fortitudo amoris intimi firmamur proculdubio fortitudine carnis. hec ille.

B De scdo scilicet de ieiunijs notandum q triplex est ieiunium. Primum est corporis a cibo materiali. Secundum afflictionis a gaudio temporali. Tertium speciale a peccato mortali. Et hoc triplici ieiunio debemus castigare corpus nostrum. Parum enim prodest ieiunare a cibo corporali nisi ieiunetur a peccato. De ieiunio tamen corporali sciendum q abstinentia a cibo materiali carnem affligit et penam generat. Et ideo est magna pars satisfactionis: quia vt communiter penitentibus ieiunium pro peccatis imponit vt per abstinē

clam castigati citius a suis ce leribus emendentur. De vir tute autem ieiunij abbas Jo hannes sic dicit. Jeiuniũ est violentia nature: decisio dele ctationis: et succisio concupi scentie. Libertas somniorũ mundicia orationis: anime lu men: mentis custodia. hec il le. Debent autẽ ipm quattu or comitari: scz largitas: leti cia: hora: et mensura. De lar gitate dicit beatus Hieroni mus. Quod manducaturus eras si nõ ieiunares da pau peribus vt ieiuniũ tuum sit securitas anime non marsu pij lucrum. De leticia dicit domin⁹ Mathi. vj. Cũ ieiu natis nolite fieri sicut ypocri te tristes. De hora ieiunij le gitur in pmo li. regum ca. 14. q̃ ionathas quia pvenit ho ram adiudicatus fuit morti. De mensura dicit beatus au gustinus. Mens ariditate ci borum lassa a perdit oratõis virtutẽ. Sed quia in ieiunio hic intelliguntur omnia ope ra penalia corpori. S

Ideo de vigilia etiam aliq̃d tibi edisseram: de quibus di cit dñs math. 26. Vigilate et orate ne intretis in temptatio nem. Unde. j. pe. 2. Sobrij estote et vigilate. Nã qui so brie viuit agilior est et expe ditior ad vigilandũ. Qui ve ro repletus fuerit cibo segnis erit et piger ad mane surgen dum et ad deum laudandum Nec talis poterit dicere cum psal. Media nocte surgebam ad confitendũ tibi. Nõ aũt ieiunia reddãt homines agi liores et expeditõres ad vigi landum. De hoc dicit effrem abbas sic. Ad vigilandũ ie iunium multũ valet. Sic em miles plurimo onere pgraua tus ppedit ad bellũ. Ita ipe ditur monachus ad vigilan dum cum escarum nimietate turgescit. Non em possumus vigilare cũ venter noster fu erit dapibus onustus: sed op pressi somno vigiliarũ fruct⁹ amittimus et maximũ detri mentum anime nostre acqui rim⁹. Vigilijs ergo stude cõ planare ieiunium vt cunctis anime virtutibus florere pos sis vt caro tua subiecta sit ani me et ancille famuletur domi ne sue: hec ille. Et quia vigi lie quãdam fatigationem et penam annexam habẽt: Jdo sunt partes satisfactiõis pro

peccatis. Ad hanc vigiliam hortatur sanctus Paul⁹.ij. Corin.6. In omnibus exhibeamus nos ipsos in multa patientia in vigilijs multis. hec de vigilijs. ¶ Sed quia flagellatio similiter continetur sub ista parte: ideo et de ipsis aliquid est hic dicendum. Et primo de illis que consistunt in penitentialibus scz cinere cilicio et lacrimis et in pectoris tunsione: iugi genuflexione et disciplinis. Itē in afflictione peregrinationis: in tribulatione: et cuiuslibet egritudinis afflictione: qualia flagella sustinuit iob. Quilibet ergo penitens prout cōtra dominum per sua scelera peccauit studeat de istis flagellis sumere vt possit suo creatori per talia opera penalia satisfacere: vt qui prius per oblectamenta carnalia recessit a deo nunc per afflictionē carnis et amaritudinem penitētie iterum conetur redire. de hoc petrus damiani dicit sic. Optime penitet qui dum carnem verberibus macerat: lucrum quod delectatione carnis amiserat afflictionib⁹ recōpenset. Et salubrē illi nūc amaritudinem ingerit cuius olim noxia delectatione peccauit. hec ille. Est etiaʒ sciendum quod quisquis pro suis excessibus se hic non afflixerit: nec a deo flagellatus fuerit a cōsortio filiorum dei alienus erit. Unde btūs aug⁹. sup illud ad Hebre.xij. Flagellat autem omnē filiū quē recipit dicit. Et tu exceptus eris si fueris exceptus a passiōe flagellorum. ¶ Filius. Audio quia bona est oratio cuʒ afflictione corporis ad satisfaciendum pro peccatis. Sʒ vnum est qd me haut parum vertit in admirationem: video enim differentiam magnam inter eos qui operib⁹ penitentialibus suppressi in statu penitentiali versantur. Naʒ aliqui on⁹ penitentie sic portant vt cum omni iocūditate ac mentis promptitudine perficiant omne quod ad satisfactionem spectat: ita quod necesse est nōnunquam ipsos tales restringi a talibus strictissimis operibus ne proprium corpus subiectum destruatur. Ex regione inueniūtur aliqui qui tametsi contritionem pro peccatis habuerint et confessioneʒ

fecerint tamen oneribus penitentialibus subire aut nolunt aut inuite et cuz murmure faciunt que debēt. Cuius cause illius dissimilitudinis esse possit a te vellem scire. Angelus eum ducit ad similitudinez dicēs. Uide. Et vidit similitudinem huiuscemodi. Uidi inquit aurigas duos quēuis suū currū minantem cum equis quattuor ad opus suum expeditis. Naz iter arripiebant quod eos ducebat ad terminū preintentū. Erat aūt dissimilitudo haut parua (ea tn re) inter ipsos. Eo ꝙ primus expeditōr esset ad cōsequendum terminuz. Habuit eni equos ad trahēdū curruz satis expeditos. Rote etiā illius linite curr⁹ erāt vt ꝑ optatū sine oī murmure ac sono cursum agerent. Deniqꝫ ipē illius currus auriga magnaz curam apposuit vt sic omnibus rebus necessarijs ꝑesset quatenus intentum suuz bono fine compleret. Secūdus erat econtrario in omnib⁹ satis tardus et negligens. Nō eni mltū curauit minare eq̄s nec linire rotas sed tantus sonitus rotarum erat vt ab omnibus transeuntibus notabiliter audiretur. Attamen currus eorum erant equali pondere pregrauati: nec aliquis eorum plus vel minus ponderis suo in curru ducebat altero. Et tamen primus multo citius terminum hospicij attigit ꝙ̄ secundus quia velocius iter ipsum peregit. hanc vidi visionem dic quid pretēdit. Angelus. Satisfactionem questionis tue mihi proposite. Nam hic curr⁹ penitentia est: equi quattuor ante currum ipsum trahētes quatuor sunt que trahunt ipsam penitentiam: scꝫ cōtritio confessio: a peccatis cessatio: et propositum se cauendi a futuris. Auriga ratio est: que debet regere et ordinare illa omnia: rote sensualitas que due sunt qꝛ ipsa sensualitas duos habet defectus. Nam tarda est ad bonum: et prona ad maluz que tunc onus portat cum penitentie onere grauat ne lasciuiat: Sed rōni in satisfaciēdo coopeꝛ. Qd aūt vidisti dissilitudinē illoꝝ sigt ꝙ dissimiles sūt hoīes in agēdo penitentiā. Nam quidam ꝓmpti sunt sine sonitu mur-

muratiõis: qr maiora gratia et feruentiori dei dilectiõe faciunt quicquid faciunt. Vigilat enim eorum ratio vt equos minat currũ pparet: et omnia expeditius psoluat: ne ipsos oporteat p purgatoriũ diuti⁹ a patria retardari: ideo cito tales ptingunt preoptatum terminum. Sed alij licet penitentiam agant etiã talẽ q̃ sufficit ad patriã cõsequẽdã: non tñ ita perfecte et zelo magno id agũt quin plura neglecta per satisfactionẽ ad purgatoriuz secum portent: in quo tãdiu eos purgari necesse ẽ quousq; minimum quadrantẽ soluant. Tu ergo festina agere condignam penitentiam.

Feria sexta

Vidit illuz pater ipsius. ꝛc. A

¶ Tribus iam expeditis illius quinti status conditionibus supest videre de quarta qua pater filium consignauit signo amicicie eo q̃ amplexans est eum et osculat⁹. Hũc amplexum petiuit spõsa can. ti. 2. dicẽs. Leua eius sub capite meo et dextera eius amplexabitur me. Igitur in hac sexta feria venit angelus ad filium. Et iterum sm consuetum modum quem hactenus erga ipsum ostendit: rogat vt viriliter in satisfaciendo pro peccatis agat. Cui filius Animo libenti faciam quod hortaris. Sed vnũ est quod mẽtem meam tangit: et difficile videtur posse fieri: Attamen a te ei⁹ solutionẽ cupio audire. Dubito enim vtrum hõ q̃ multis annis ĩ pctĩs iacuit ꝛ habit⁹ malos p mltos act⁹ pctõrũ acq̃siuit ita vt iã sint sibi pene pnaturales facti ꝛ q̃si ĩ ipsis pctĩs sepult⁹ possit etiã ptritus ꝛ pfess⁹ p satisfactõz ꝛ opa bõa ĩ priũ habitũ vẽire. An. Sic p dei grãz ꝛ fortẽ ĩstictũ spũsctĩ ꝛ cũ coopatõe lib. ar. ac pfessoris discreti psilio: vt ptz ĩ ho. euã. qd scribit jo. xj

In illo tpe. Erat q̃dam languẽs lazar⁹ a bethania de castello marie ꝛ marthe sororum eius. Maria autem erat que vnxit dominũ vngento: et extersit pedes eius capil-

lis suis Cuius frater lazarus infirmabat. Mi
serūt ergo sorores eius ad eū dicētes. Dn̄e ec
ce quē amas infirmatur. Audiēs autē iesus di
xit eis. Infirmitas hec non est ad mortem: sed
pro gloria dei vt glorificetur filius dei per eū.
Diligebat aūt iesus martham et sororem eius ma
riam et lazarum. Ut ergo audiuit quia infirma
batur: tunc quidē mansit in eodē loco duobus
diebus. Deinde post hec dixit discipulis suis.
Eamus in iudeam iterum. Dicunt ei discipu
li. Rabbi. Nunc querebant te iudei lapidare et
iterum vadis illuc. Respondit iesus Nōne du
odecim hore sunt diei. Si quis ambulauerit ī
die non offendit quia lucem huius mundi videt.
Si aūt ambulauerit ī nocte offēdit: quia lux non
est ī eo. Hec ait et post hec dicit eis Lazarus ami
cus noster dormit: sed vado vt a somno excitē
eum. dixerūt ergo discipuli eius. dn̄e si dormit
saluus erit dixerat aūt iesus de morte eius: il
li autē putauerūt quia de dormitione somni dice
ret. Tunc ergo dixit eis iesus manifeste. Laza
rus mortuus ē: et gaudeo propter vos: vt creda
tis quoniam non eram ibi. Sed eamus ad eum. dixit
ergo thomas qui dicitur didymus ad cōdiscipulos.
Eamus et nos: et moriamur cū eo. Uenit itaque
iesus et inuenit eū quatuor dies iā in monumento

habentem. Erat autē bethania iuxta hierosolimam quasi stadijs q̄ndecim. Multi autez ex iudeis venerant ad martham et mariam vt cōsolarentur eas de fratre suo. Martha ergo vt audiuit qꝛ iesus venit occurrit ei. Maria autē domi sedebat. dixit ergo martha ad iesum. dn̄e si fuisses hic frater meus non fuisset mortuus. Sed et nunc scio: qꝛ quecūꝗ poposceris a deo dabit tibi deus. dicit illi iesus. resurget frater tuus. dicit ei. Martha scio qꝛ resurget in resurrectōe in nouissimo die. dicit ei iesus: Ego suz resurrectio ⁊ vita. Qui credit in me etiā si mortuus fuerit viuet. Et om̄is q̄ viuit ⁊ credit in me non morietur in eternū. Credis hoc? ait illi. Utiqꝫ dn̄e ego credidi qꝛ tu es christ⁹ filius dei viui qui in hunc mūduz venisti. Et cū hec dixisset abijt: ⁊ vocauit mariā sororē suā silētio dicēs: Mgr̄ adest ⁊ vocat te: illa aūt vt audiuit surrexit cito et venit ad eū. Nōdū em̄ venerat ih̄s in castellū sz erat adhuc in illo loco vbi occurrerat ei marta. Judei ergo qui erant cum ea ī domo ⁊ cōsolabanť eā cū vidissent mariam qꝛ surrexit et exijt: secuti sūt eā dicētes. Qꝛ vadit ad monumētū vt ploret ibi. Maria ergo cū venisset vbi erat iesus: vidēs eū cecidit ad pedes ei⁹: ⁊ dixit ei: dn̄e si fuisses hic nō esset mor

tuus frater me⁹. Jesus aũt vt vidit eã plorãtẽ ⁊ iudeos q̃ venerãt cũ ea plorantes infremuit spiritu et turbauit semetipm̃ et dixit· Ubi posuistis eum. Dicunt ei: Dñe veni et vide: et lachrymatus est iesus. Dixerũt ergo iudei Ecce quõ amabat eũ. Quidam aũt ex ipsis dixerũt Nõ poterat hic qui aperuit oculos ceci nati facere vt et hic nõ moreretur. Jesus ergo rursuz fremens in semetipso venit ad monumentum. Erat aũt spelũca et lapis suppositꝰ erat ei. ait iesus Tollite lapidẽ. Dicit ei martha soror eiꝰ qui mortuus fuerat. Dñe iã fetet: quadriduanus eñ ẽ. dixit ei iesus. Nonne dixi tibi: qm̃ si credideris videbis gloriã dei. Tulerũt ergo lapidẽ. Jesus autẽ eleuatis oculis sursum dixit. Pater grãs ago tibi qm̃ audisti me. Ego autẽ sciebã q: semp me audis: sed ꝓpter populũ q̃ circumstat dixi vt credãt q: tu me misisti. Hec cũ dixisset voce magna clamauit. Lazare veni foras. Et statim ꝓdijt foras q̃ fuerat mortuus ligatus manus ⁊ pedes institis ⁊ facies illius sudario erat ligata. dicit ei ihs: soluite eũ et sinite abire. mlti ergo ex iudeis q̃ venerãt ad mariã ⁊ marthã ⁊ viderũt q̃ fec̃ ihs crediderũt in eũ.

Uides igit̃ q̃ fortis sit diuina inspiratio: que q̃dã clamor ẽ quo anima peccatis mortua excitatur: q̃ etiaz ꝑ peccatoꝝ cõsuetudinẽ sepulta videtur eẽ in ipis Filiꝰ Audio ⁊ vt

veritatē fatear multū me de= lectāt verba tua: cū audio de tā magna bonitate dei. Ideo de ipsa satisfactōe velim vlte rius a te informari. B Angelus Scire te cōuenit ꝛ ꝺ tertia pte satisfactōis.s. ꝺ ele mosina. Ubi sciēdū ꝙ triplex est elemosina. Prima ꝯsistit in cordis cōpūctiōe qñ aliqs seipm offert deo: iuxta illud miserere anime tue placens deo. Qui eñ paupi elemosi nā prebet: et se ab iniquitate non abstinet: talis quod mi= nus est deo obtulit: et qꝺ ma ius pctō seruauit. De quo di cit beatus Grego. Qui indi= genti primo exteriorem sub stantiā pbet sed vitā a neqtia sua nō custodit rem suaʒ deo tribuit et se peccato. Hoc qꝺ minꝰ ē ꝺo obtulit: ꝛ qꝺ maiꝰ est seruauit iniquitati. Hec grego. Sed penitēs et satis= faciēs ꝓ suis reatibꝰ studeat cor cōtritū et corpꝰ mūdū ī se hr̄e ꝺo vt possit elemosinā ac ceptā offerre xp̄o. Scōa ele= mosina consistit in compassio ne pximi qua cōpatimur alie nis aduersitatibꝰ tanꝙ nr̄is De q̄ cōpassiōe dicit Grego. 20.mor̄.sic. Plꝰ nōnūꝙ di cimus esse cōpati ex corde ꝙ dare: qꝛ q̄sqs pfecte īdigenti cōpatit minus estimat omne qꝺ dat. Sup afflictū qppe cō patiētes plangimꝰ qñ aliena dāna nr̄a cōputamꝰ: ꝛ culpas delinquētiū nr̄is mūdare ni= timur fletibꝰ. Nō vicʒ agen tes pius plerūqꝫ nob ꝙ his ꝓ qbꝰ agimꝰ inbuenimꝰ. Nā apꝺ internū iudicē ex gr̄a ca= ritatis aspirāte deo cōmissa q̄ qꝫ pfecte diluit ꝓpria q̄ pure pālgit aliena. hec greg. ¶ Qui ergo exteriores diuitias nō hn̄t in his opibꝰ exercere se dn̄t Añ rich. de sctō victo. dicit. Miscōia magna ē alie ne afflictōi cōpati. Maior au tē ꝓ alienis reatibꝰ cōpungi Preclarū eñ opꝰ miscōie ē delinquētes deflere: peniten tibus indulgere. Aliena etiā delicta ꝓpriis lachrimis de= lere. In his opibus miscōie nos exercere debemꝰ: q̄ exte= riores diuitias non habemꝰ. Magna eñ ē elemosina nu= dū vestire: maior aūt indisci= plinatū moꝝ doctrina ornare Sʒ optimū elemosine genꝰ ē peccātes corripe: cōsolari pu sillanīes: patientē eē ad oms Hec rich. Ait btūs ber. dic ꝙ

plus est verbi pabulo victu-
rã in perpetuuz mentẽ refice
re:quã ventrem periture car
nis terreno pane satiare. D
Ponũtur aũt a nõnullis sep
ptem elemosine ptes scz doce
re ignorantem:consulere du-
bitanti:consolari tristez:cor-
rigere peccantem:remittere
offendenti:portare onerosos
et graues. Tertia elemosina
consistit in elemosina manua
li. Vñ dñs in euangelio. Da
te elemosinam et omnia mun
da sunt vobis. Et beat⁹ aug.
Elemosina mundat peccata.
et ipa interpellat ꝑ nobis ad
dñm. q2 quicquid dederim⁹
ipm integre possidemus. Si
vis ergo esse mercator opti-
mus da quod potes obtinere
vt recipias quod non potes
amittere. Da modicum vt re
cipias centuplum. Da tem-
poralem possessionem vt con
sequaris hereditatem eternã
Utant̃ diuites consuetudine
sue infirmitatis:sed doleant
aliter se nõ posse. Meli⁹ eñi
facerent si aliter possent. Ar
si cõsuetudinem mutas egro
tas. Conceditur igitur tibi
vti pciosis:da vilia pauperi-
bus. Hec aug. ⁊ Crif. Stul-
ticia est ille relinquere vnde
exiturus es:et illuc non pmit
tere quo iturus es. Illuc er-
go substantiam tuam colloca
vbi parere habes. S Itẽ
Petrus damiani de elemosi
ne fructu dicit q͛ virtus ele-
mosine que velut fluenta fon
tis irrigui et peccatoꝝ inqui
namenta detergis:et estuan-
tiũ vitioꝝ flammas extiguis
O felix elemosina que de ge-
henne baratro tenebraꝝ fili-
os extrahis et adoptatos re-
gni celestis luci perpetue in-
troducis. Tu de manib⁹ pau
perum volas ad celum:et il-
lic tuis amatoribus pparas
hospitium:et prebes heredi
tatem immarcessibilem ⁊ cele
stis curie dignitatem. O mi-
seranda misericordie virtus
que peccatorum omnium ru-
biginem purgat frementium
peccatoꝝ incitamẽta mortifi
cat:et splendor celestis gra-
tie tenebrosas hominũ men-
tes illustrat. Felices nũdine
prebetur panis exiguus req̃-
ritur regnum. porrigit̃ num-
mus:compatur aula regni ce
lorum. Nunquid deus caro
erit:qui vel affectum vel ef-
fectũ elemosine nõ habuerit:

vt sez qui non habet rem ha- beat voluntatē. hec ille. Hec de his tribus partibus satis- factionis sufficiant hic dixisse ¶ Sed in his omnibus sci endum est q vnusquisq tan- to maiorē afflictionem penitē tie seu satisfactionis pro suis peccatis debet assumere q̄to recordatur turpiora et multi- pliciora crimina ꝯtra suū cre atorem se cōmisisse. Vñ btūs grego. in quadā omel. dicit. Unusquisq tanto maiora q̄- rat bonorum operum lucra p penitentiam quanto grauio- ra sibi intulit damna per cul- pam. Neq em̄ par fruct⁹ esse boni operis debet eius q̄ mi- nus et eius q̄ magis deliquit Tanto eniz quisq debet a se illicita abscidere quāto se me minit et illicita perpetrasse. In quibus verbis vniuscu- iusq conscientia conuincit. Debet enim quilibet seipsuz discutere et in quib⁹ ꝛ in q̄n- tis peccatis deliquerit atten- dere. Et prout excesserit ꝑm mai⁹ et minus suis delictis re media perfectiora studeat pe nitētie adhibere. Et tñ sp cir ca hec de mīa dei presumere Sic tñ ꝑsumere ne cōtingat eū ex aliqua negligenti secu- ritate corpe re. Et q̄uis cōdi- tor noster nō pascat cruciati bus nostris vult tamen vt q̄ voluptate delectati ab eo dis cessimus p fletus et lamenta amaricati ad ip̄m iterum re- deamus. Vñ grego. in pasto rali sic dicit. Amonendi sunt quippe qui peccata deplorāt operum vt cōsumata mala p pter facta diluant lamēta ne plus astringant in debito p- petrati operis si min⁹ soluāt in fletibus satisfactionis. Scriptum quippe est. Potū dabis nobis in lacrimis i mē sura vt vniuscuiusq mens tā tum penitendo cōpunctionis sue bibat lacbrimas q̄tum se deo meminit aruisse p culpā. Amonendi sunt vt incessan- ter culpam commissam ante oculos reducant atq viuēdo agant vt a districto iudice vi deri non debeant. Unde da- uid cum peteret veniam di- cens. Auerte faciem a pecca- tis meis: paulo superi⁹ intu- lit. Delictum meū contra me est semper. Ac si diceret pec- catum meū ne respicias. hec ille. ¶ Filius Uideo quia bonum est et congruum

facere pnīaȝ ꝛ bona opa agere ac strictiorē incedere viam ꝑm illud mat. 7. intrare ꝑ angustam portā. Sed vnū ē de quo satis admiror. Nā ꝗuis scriptura sacra ac sancti doctores multa nobis insinuent vt viam artam (quasi securiorem) incedam: tamen vt video (magna) īmouere maxima) pars hominū incedit latiorem. Que huius rei causa sit vellem a te scire. Angelus eū ducit ad pabolā dicēs Uide. Et vidit. Et angelus: quid vidisti. Filius. Uidieniȝ huiuscemodi pabolam. Uidi mltos hoīes sil' per quandaȝ viam incedentes quoꝝ mens erat ad quendā magnū dnm venire: qui eos ad suas nuptias seriosissime inuitauerat: Et cum ad quandā venissent siluam duas repererūt vias: (et quidem satis tritas) At tamen vno multo tritior altera extitit. Tunc omnes subsistentes paulisper: dubitare ceperant que via foret q̄ eos ad ꝑoptatum terminū duceret securius. Erat auteȝ vna via montosa rigidaqȝ ac aspera: que in sui capite horroreȝ haut parnū intuentibus incutiebat. Alia vero erat omnino amena ampla ac iocunda que omniū intuentiuȝ affectum ad ambulandum captiuabat intantum vt omnes ferme ad id se disponerent iter. Et cū vt premisi: sic attoniti subsisterent: ecce mira intͤ eos facta est concertatio que via foret cui se securius cōmitterēt. Et ecce qui ꝑ̄ncipales inter ipos extiterant seqȝ multum iactassent viarum illarū habere experientiam: latā ac spaciosam eis viam verbo et facto demonstrabant. Quaȝ pene oēs (paucꝭ exceptis) ire temptabant. Attamen alii qui licet pauci (suasu aliquorum) aliam scȝ asperam incedebant viam. Tandem hoꝝ exitus sic se dissimiliter ꝓbebat. Nam hi qui spaciosaȝ viam ibant omnes deuiātes in manus inciderunt latronum crudeliuȝ qui eos passim trucidabant paucis exceptis qui cognito inuio reuersi ibāt viam quā pri⁹ reliquerunt asperam et mōtosaȝ: festināntes vt priores qui ipam ibāt apprehendere possent: aut vestigia eorum sequi. Qđ et factum est. Nā oēs hi tales ad aulā

dñi(qui eos ad nuptias inui tauerat) feliciter puenerunt. Hanc vidi visionem o angele dic quid ipse sua interpretati one velit. Angel⁹. Uti qꝫ vult tue admirationi satis facere. Homines quos vidi sti viam vnam primo incedere omnes xpiani sunt q̃ in pn cipio p baptismalē innocenti am omnes simul incedũt. Sꝫ cũ ad statũ pueniũt etatis quo vti possũt libero arbitrio. Et siluam. id est mundũ hunc in spiciunt: tunc paulisper in se existunt dubitantes quam ve lint incedere viam eo qꝫ ipis due vie ostenduntur: vna am pla et multuꝫ heu spaciosa q̃ effectu ac suasu eis non soluꝫ a simplicibus ostenditur: sed plus multuꝫ effectu qui se iactāt certos fore de huius rei veritate. Qui pch pudor suo malo exemplo: excusationeqꝫ in peccatis multos faciunt a via vera auersos. Sed q̃ hos tales non curant sꝫ viam stri ctam arripiunt et ipsum vadunt hi sunt qui viam virtutum et christiane vite incedũt et ad magnum dominum deum omnipotentem feliciť per ueniunt. Hi autem qui p̃mo in via lata fuerunt attamē re uersi ad viã rectã ibāt: hi sũt q̃(tāetsi a via vera p peccatũ recesserunt tamē cognito errore suo per pniam reuertuntur et tandem cum p̃mis saluabuntur omnibus alijs a latronib⁹ ĩfernalib⁹ peuntib⁹.

Sabbato Sermo. XXXIII

Uidit illum pater ipsius. ꝛc. H Qꝛ cras q̃ dñica d passiõe dicit oportet videre et contēplari de vltimo statũ filij prodigi: quare visum mihi fuit (fine suo) quintũ statũ hodie claudere. Igiť hodie veit angel⁹ ad ipm filiũ et dicit. Iaꝫ te omni quo poteris studio dispone vt cras merearis vestiri indumentis iocũditatis qꝛ pater ad te reuertetur vt te ornatum cum leticia in domuꝫ suã reducat. Fili⁹. Sau diũ haut pax tua mihi intulere verba: audiēs qꝫ ad p̃stinũ statũ reuocari debeã. Sꝫ vnũ est quod velim a te scire quõ vicꝫ is ille (q̃ opa pnie vult agere) dēat se hr̃e et quē debeat sequi vt possit spe erigi ĩ

deū quasi sua opa sibi sint accepta An. Debet inq̄t inspicere exēpla sctōꝝ: ꝛ q̄ꝫ maxime dn̄m ihm xp̄m: qꝛ eius opa illustrauerūt totū mūdū: vt q̄ eū sequit̄ in tenebris nō ambulet: sed lux vera sibi luceat. Et ꝙ hec res se sic habeat audi hodiernū euā. qd̄ tibi eccl'ia sctā ꝓponit: qd̄ scribit̄

Johannis. 8.

IN il. t: Dicebat ih̄s turb̄ iudeoꝝ. Ego sū lux mūdi. Qui sequit̄ me nō ambulat in tenebris sꝫ habebit lumē vite. dixerūt ergo ei pharisei. Tu de teip̄o testimoniū ꝑhibes testimonium tuū non est verum. R̄ndit iesus et dixit eis. Et si ego testimoniū ꝑhibeo de me ipso verum est testimoniū meū qꝛ scio vnde veni: et quo vado Uos aūt nescitis vn̄ venio aut quo vado. Uos autē s̄m carnez iudicatis: ego non iudico quemq̄ꝫ. Et si ego iudico iudicium meum verū est: qꝛ solus non sum: sed ego ꝛ qui misit me pater. Et in lege vestra scriptum est: Quia duoꝝ hominū testimoniū veꝝ est. Ego sum q̄ testimoniū ꝑhibeo de meip̄o: ꝛ testimoniū ꝑhibet de me q̄ misit me p̄r. dicebāt ergo ei Ubi est pater tuus. Respondit ih̄s. Neq̄ꝫ me scitis neq̄ꝫ patrem meum. Si me sciretis forsitā et p̄rem meū sciretis. Hec verba locut⁹ est ih̄s in gazaphilatio docēs in templo. Et nemo apprehendit eum quia nondū venerat hora eius

Audis qꝛ sic est vt tibi dixi. Tu ergo sequere hāc lucez ꝛ errare nō potes. Fili⁹. Et audio qꝛ xp̄s lux est et omne

bonū: ideo felix est q̄ ei⁹ vestigia pōt apphēdere: ne ī tenebris ambulet. Quare te rogo vt mihi in hac dle velis dicere de duratōe penitētie: et de penitētia extrema cui⁹ sit efficatie. Angel⁹. Libēs qđ petis faciā. M. Scire igit debes de duratiōe pnie: q̄ duplex ē pnia: scz interior et exterior: vt dicit tho. in. 3. pte. q. 84. ar. 9. et rich. in. 4 di. 14. Pnia aūt exterior cōsistit in ieiunio orōe et elemosina. Et hāc nō optet eē cōtinuā: q2 ɓm statū vite pñtis esset impossibile cū sit necessarium homī circa multa alia intendere. Penitētia aūt interior ɔsistit ī ɔtritōe cordis, et hoc tribus mōis pōt ɔsiderari scz vel ɓm actū: vel ɓm ꝓpositū, vel ɓm tp̄s certū et determinatū. Primo igit accipiēdo pniaз ꝓ dolore cordis ɓm actū dico q̄ penitēs nō semp tenetur dolere. Quod sic patet. Confessio eñ et satisfactō sūt ptes pnie sicut cōtritio: sz nō optet sp cōfiteri et satisfacere ergo nec sp conteri. Secūdo mō accipiēdo pniam ꝓ dolore cordis ɓm ꝓpositū dico q̄ pnia dз eē ppetua. Nā sic pbat. Nā sicut se habз vera innocētia et pseuerans ad peccatū de futuro: ita penitētia ɔtra peccatū de p̄terito. sз penitētia pseuerās sp r̄fugit peccatū ne fiat: ergo etiā penitētia sp detestat pctm̄ fctm̄ et sp dolet de ip̄o. Preterea sicut culpa ē velle peccare ita penitentia est nolle peccasse. Sed hō tenet sp nolle peccare: ergo tenet sp nolle peccasse. Nō sp intelligi debet ī bono proposito et habitu. De hoc etiā dicit aug. ī li. đ peñ. Ubi dolor finit deficit pnia. Si vero deficit pnia quid ergo relinquit de venia: quasi diceret nihil. Itē hugo in li. de sacm̄ētis pte. 14. c. 2. Cū dicis necesse habes sp penitere satisfacere potes: nimis facere nō potes: meli⁹ ē vt pl⁹ facias q̄ minus. Tertio modo accipiēdo penitētiā ꝓ dolore cordis ɓm tp̄s determiatū et certū: tūc dico q̄ penitēs nō tenet sp pēitere sз ad scm p. i. ꝓ loco et tpe. Et sic habз ɔtinuā materiā dolorꝫ q̄tuor respectib⁹. I Primo rōne recordatiōis criminis: q2 q̄ncūq3 ē memor pctōꝝ q̄ fec tenetur penitere et dolere de

cis. Et hoc est verũ ƀm rich. vbi supra qñ de pctõ suo ex deliberatione cogitat tũc eñ illud teneẽ detestari. Nõ eñ fideliter seruat repatũ fedus diuine amicitie. cui actu nõ displicet qñ considerat illud quod inter ipm et deũ cã fuit inimicicie Scdõ ratõe amissionis temporis: qꝛ qñcun ꝗrecordaẽ de tempore amisso dolere teneẽ Tertio ratõe expoliationis grãꝝ et vulneratõnis naturaliũ. Qñ eñ recolit bona mẽtis et corporis q̃ ex pctõ amisit ⁊ mala que ĩcurrit materiã hꝫ doloris. Quarto ratõne damnationis: qꝛ qñ recordatur ĩ qua dãnatõe fuit ꝓ peccatis: ⁊ in q̃ iustificatione fuisset si ñ peccassꝫ dolere teneẽ. Vñ si adã p mille milia annoꝝ vixisset nunq̃ tantum iustificatus fuisset ꝙ redisset ad statum in quo erat ante peccatum. Et sic patet qualiter penitentia debet esse continua. ℞ Quo ad scdm de quo q̃ris scꝫ de finali penitẽtia scire debes ꝙ doctor subtilis diẽ. 20. 4. libri ponit duas ɔclões. Prima ẽ hec peniẽtia vera siue interior sola siue exterior cum susceptione sacramẽti penitentie sufficit ad salutem alicui⁹ in extremis. Scdã ꝙ penitẽtia que videẽ haberi in extremis vix est vera pnia sufficiens ad salutezqꝛ difficile tũc est habere verã penitẽtiam. Primũ patꝫ p augusti. et ponit hic ĩ lrã scꝫ di. 20. Quoniã deus semp est potẽs etiã in morte premiare quib⁹ placet Cum ergo opus nõ sit hominis sed dei fructuosa penitentia inspirare potest eã quãdocũqꝫ vult sua misericordia Et per rationem ptꝫ quia siue penitentia interior sola p modum meriti de congruo: si ab aliquo in extremo habeatur hoc disponat ad iustificationem siue sacramentum penitentie per modum sacramẽti operetur ad eandem si ab aliquo in extremo habentur hec vel illa. Habetur eadem ratio perceptionis gratie que et in alio penitente: et per cõsequens percipietur: sic sal⁹. Secunda conclusio probatur primo ꝙ tunc impeditur vs⁹ liberi arbitrij vel vsus liber rationis et voluntatis ex dolore vel timore inherentibus ℞ Non enim dico aliquẽ

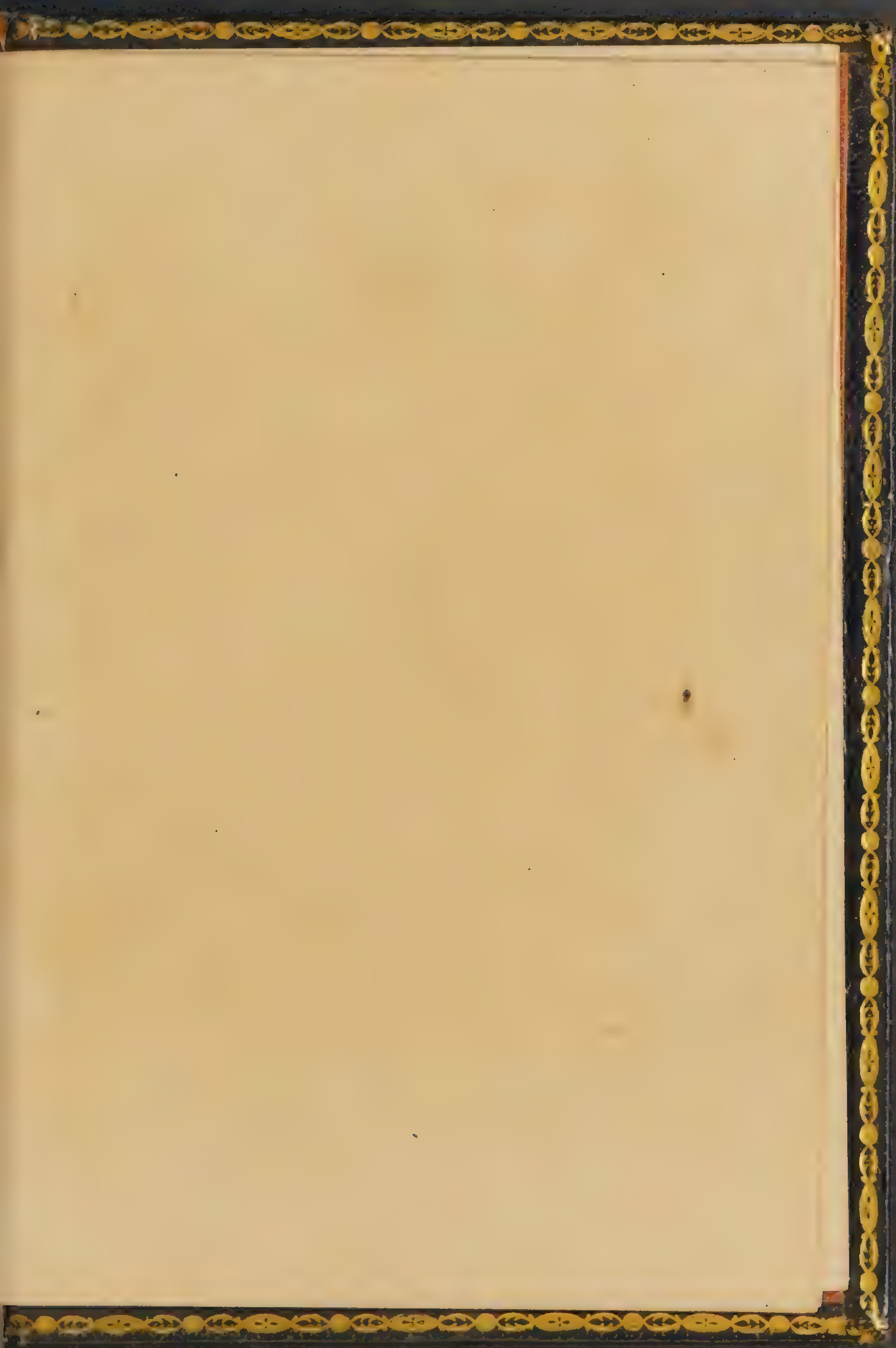
esse in extremis qui grauatur morbo secundum communem legem curabili vt febre tertiana vel huiusmodi. nec quam subito moritur cuius mortis adhuc nulla appa ret causa. sed qui ex causis euidentibus iam positis iudicatur et proximus morti secundum causas inferiores operantes vt in pluribus: vtpote in infirmitate que iam attingit ad gradum disperatum iudicio medicorum vel in aliis periculis vt submersione et huiusmodi statim iminet mors. Et in istis talibus vel est maximus dolor in parte sensitiua vel timor maximus. Et vtraque passio vehemens nata est impedire liberum visum rationis et voluntatis: quia secundum augustinum passiones causate a tristantibus plus mouent quam passiones causate a delectabilibus. Passio autem vehemens delectationis quandoque impedit totaliter vel vere visum rationis. Vt dicit idem de ciuitate dei. Actus autem displicentie de peccato ad hoc quod sit sufficiens ad veram penitentiam siue intrinsecam solam siue ad dignam susceptionem sacramenti penitentie requirit liberum visum rationis et volnntatis. Sed dicas quod dolor vel timor qui inest non totaliter impedit intellectum vel voluntatem concedo. Sed multum impedit et per consequens remissus et imperfectius visus intellectus et voluntatis tunc potest haberi que vix sufficit ad displicentiam sufficientem et requisitam ad veram penitentiam. Hanc rationem tangit Augustinus in littera dicens. Cum sera venit penitentia tantus aliquando cruciatus ligat membra et dolor sensum opprimit vt vix homo aliquit cognoscere valeat. M Secundo quod hoc quod displicentia valeat et sit ordinata oportet quod sit debite circumstantionata: et maxime circumstantia finis et principii actiui principalis vt scilicet sit voluntaria propter deum. Sed difficile est tunc habere actum sic circumstantionatum: quia qui vsque tunc fuit impenitens non videtur tunc extorquere a seipso displicentiam nouam nisi timore pene imminentis: presumitur enim quod si remotus esset a pena sicut prius non extorqueret a seipso illam displicentiam sicut

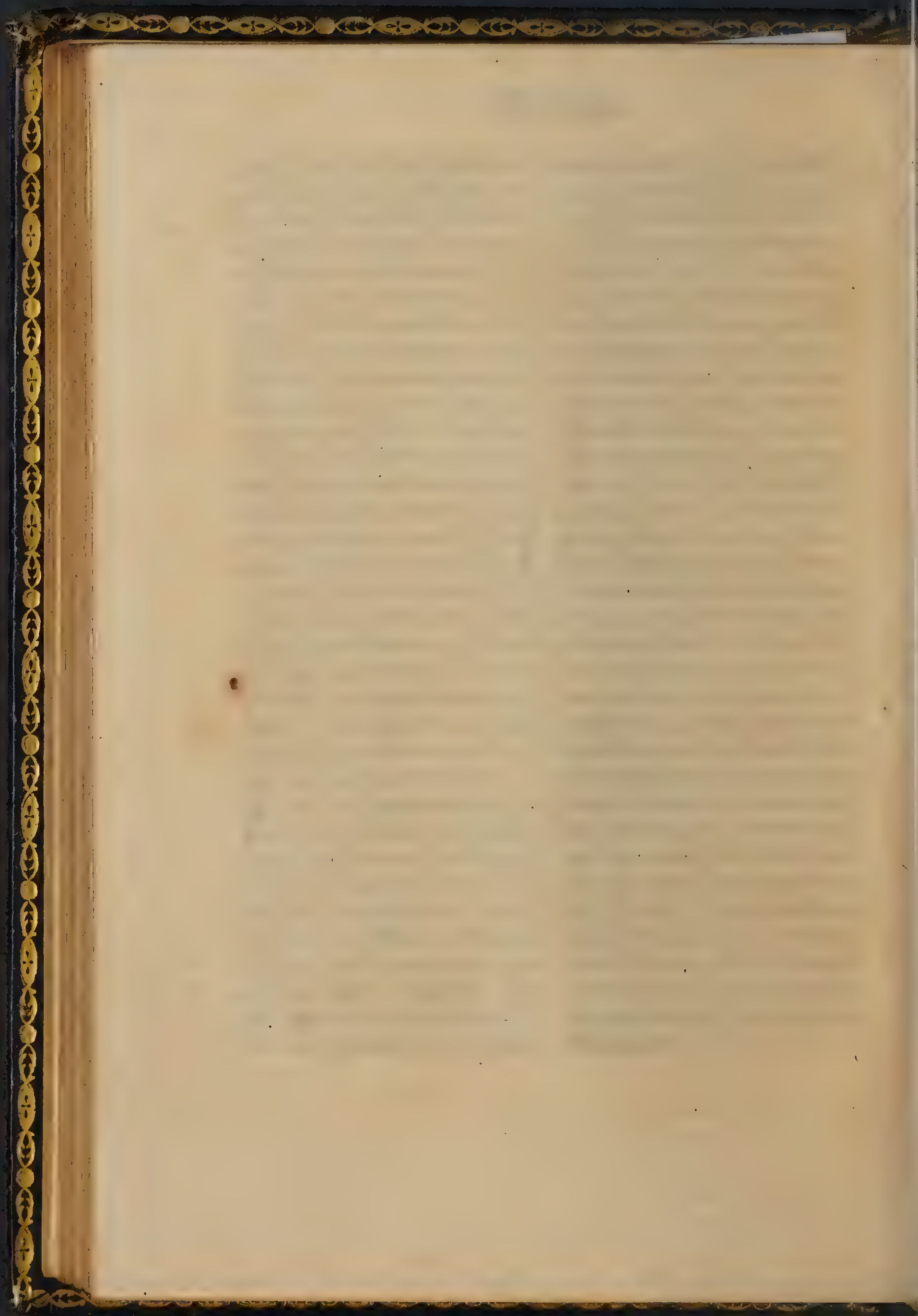
nec ꝑus: tñ qꝛ saltē aliqd sim pliciter inuolūtariū videt cā illi⁹ displicētie. Illa ā expectatio morti videt cā isti⁹ displi centie. Illa āt ē inuolūtaria: ꝛ qd nō fit nisi ex suppositiōe cuiusdā īuolūtarij nō est simplicit volūtariū. Sicnō omnino volūtarie ꝓicit merces ī mare q̄ piclo iminēte ꝓicit qꝛ ex suppositōe piculi ꝙ nollet ꝓicit. Hanc rōem tangit aug. in lr̄a. ꝛ habet d pe. di. 7. c. vl. vbi dicit nō solū oportet timere iudicē sꝫ diligere. Arbitrij eni libertatē q̄rit vt delere possit cōmissa nō nccītatē: caritatē nō timorem nō igit timeat penā q̄ peni tet: sꝫ anxiet ꝓ gl'ia. Tertia rō qꝛ hītus mal⁹ vsq tūc ꝯtinuat⁹ multū retrahit ab actu pnīe. Et hāc rōem tāgit aug. vbi ā cū filij q̄s dilexit sint ꝑsentes vxor et mūd⁹ ad se vocet: multos solet pnīa serotina decipe. ℟ Intellige hic de lectabilia eē pñtia in se vel in fantasmatib⁹ vehementer imꝑssis. ꝛ siue sic siue sic ex vehementia habit⁹ ꝯtinuati multuꝫ inclinat ad se inordinate amandā: ꝛ ꝑ ꝯsequens magnam faciūt difficultatē ad habendā magnā displicentiam de eis ad hoc vt sit dispositio sufficiēs ad delectionē culpe Quarto q̄to aliq̄s est minus dn̄s sui act⁹ tāto req̄rit intensior displicentia ad hoc ꝙ sit dispositio sufficiēs ad delectionē culpe. Iste aūt min⁹ ē dn̄s qꝛ nullomō ē dn̄s act⁹ exterioris ad peccandū. Req̄ritur eni ſm strictā iusticiā intensior mot⁹ displicētie ad iustificationē ei⁹ ꝙ ad iustificatōeꝫ sani cū vix possit hr̄e eque intensum. Et hāc rōem tangit aug in lr̄a di. Age pnīaꝫ duꝫ san⁹ es: qꝛsi sic agis securus es qꝛ pnīaꝫ egisti qñ peccare potuisti. Si vis agere pnīaꝫ qñ iā peccare nō potes peccata te dimittūt tu illa nō dimittis. Ad min⁹ tu non ita libere illa dimittis sicut ille san⁹ Et iō q̄tū deficit ī te de libertate: tm̄ ſm rigorē req̄rit ī te motus intēsior quem vix vel nunꝙ poteris habere. ℗ Ido dicit aug⁹. ꝙ magnū est cui de⁹ tūc īspirat (si q̄s saltē est) verā pnīaꝫ: qꝛ vix vel nūꝙ ē aliq̄s q̄ hēat dispositionē de ꝯgruo: vt tali inspiret. Ex istis sequūtur duo correlaria. Unū ē ꝙ sano ꝑsuadendū est

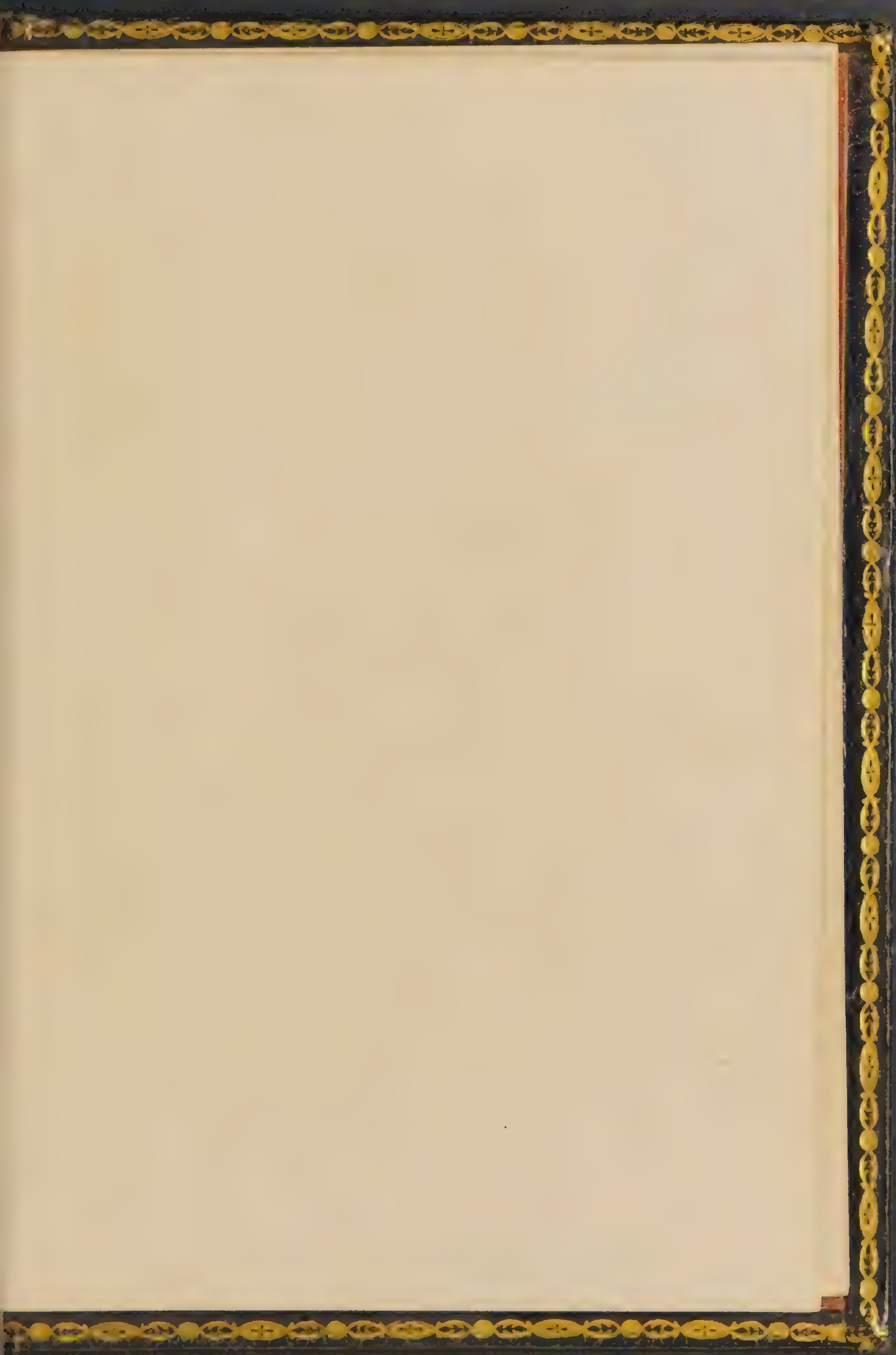
vt cū sanus ē agat pniam: in cutiēdo sibi timorē q̄ piculo sum sit expectare serotinā penitētiā ppter rōes predictas

Aliud correlariū ē q̄ infirmo iā ad articulum istū deducto suadendū ē vt sm suā possibilitatē laboret ad pniam ordiātā vt sc3 nō obstāte dolore vł timore vtat rōne q̄tū pt ⁊ nitat hr̄e displicentiā voluntariā ppt finē debitū sc3 ppter deū: ⁊ renitat male inclinationi: habit⁹ et delectationū p̄sentiū et laboret ad displicentiam q̄tū poterit hr̄e lic3 breuē: ⁊ ne in despatōe3 mittat extollenda ē dei mia: pponēdo sibi exēpla de latrone illo cui⁹ fuit pnia sera sed non sera indulgētia. Hec doc. sub. Et iō aug⁹. dicit. ⁊ habet de pe. di. 7. c. Si q̄s positus est in vltima nccitate egritudīs voluerit accipere pniam ⁊ accipit et mox sc3 ecclie reconciliat et hinc vadit. Fateor nō illi negam⁹ qd̄ petit: sed non p̄sumim⁹ q̄ securus hinc exit Sed si secur⁹ exierit ego nescio: pniā3 dare possumus securitatē nō. Sed nunq̄d dico damnabit: sed non dico liberabit. Uis ergo a dubio liberari age pniam dum san⁹ es quia si sic agis dico q̄ secur⁹ es q2 pniā3 egisti eo tp̄e quo peccare potuisti. P Si li⁹. Nō differuisti satis pcepi. Sed de hoc miror q̄ videlicet in extremo vite peccatores tā indispositi inueniuntur vt frequenter ad pniam. Que causa illius impedimēti sit vellem luculenci⁹ scire. Angelus Satis tibi vt credo explanaui de hac re. Sed vt id tibi etiā p similitudine3 oñdam tūc vide pabolā3. Et vidit huiuscemodi silitudinē Uidi inquit filius. Et ecce q̄dam pcurator cuiusda3 magni dñi erat qui multo tp̄e infideliter in bonis sibi a domio creditis egit. Diligebat autē illū dñs su⁹ ⁊ sepe ip̄3 p nūcios auisauerat vt i bōis sibi creditꝭ fideli⁹ more solito ageret eo q̄ młtas de eo audiret q̄relas Noluit ille aduertere dñi sui p̄rnas āmonitiōes: s3 his q̄ sibi a dño mittebāt tale itulit rñsū Cū iq̄t dñs venerit ad me ⁊ a me exegerit rō3 ip̄3 facilie ptētabo. Est eñ (vt hac ten⁹ expiētia didici) facił ad indulgēdū. Quid młta: veit iusp̄ate dñs illi⁹ ⁊ tp̄e (huic

ꝓcuratori (ineptissimo scȝ tē pore maxime angustie sue eo ꝙ lecto decubans dirissimos sustineret dolores. Deniqȝ in cōspectu suo adducebantur: vxor et liberi ab inimicis captiui. Et ecce his vallatus angustijs adest dn̄s suus: ac ab ip̄o exegit cum austeritate de cūctis sibi cōmissis rōnē vsqȝ ad minimū q̄drātē. Cui dn̄o astabāt satellites ac tortores vt si in ratōe deficeret ipsum tam infirmū in carcerē teterrimū cū tortura mitterēt. Et ecce incepit ille rōem velle (vt sperabat) dn̄o suo reddere ꝑgratā) Sed cū ad modicū de dispēsatiōe bonoꝝ cōputare ac calculare incepisset a corporis doloribus simul et a timore dn̄i sui p̄sentiūqȝ tortorū ita in amētiā versus est vt que ageret pene ignoraret. Nā in ip̄o cōputatiōis initio a dn̄o vt infidelis dispēsator fuit dep̄hēsus. Quē dn̄s tā infirmū tortoribus tradēs iubet in teterrimū īcludi carcerē. Quod et factū ē. Hanc vidi ꝑabolā ei⁹ a te interp̄tatiōnē expectās. Angel⁹ Satis plana ē ip̄a īterp̄tatio. Si enī iste ꝓcurator ꝓpter dolores sui corꝑis ꝛ ꝓpꝰ angustiam p̄n̄tis dn̄i pati ad torturā eius (si in calculatiōe deficeret) absorptus angustijs debitā ac sufficientē non potuit dare rationē: q̄d faciet peccator: q̄ debitor ē de tot peccatis in q̄ātitate qualitate ꝛ nūero cū constituitur in extremo vbi dolores corꝑis premunt. Abscessio liberoruȝ ꝛ vxoris (si habet: ac alioꝝ q̄ in mūdo cara habuit tristant: angustiat imminēs dei iudiciū: astāt circa grabatū demōes. Nam hec omnia ip̄m ita absorbent vt quid confiteri debeat ignorat: nec ꝑmittūt eum faciliter cōtritionē sufficientem a voluntate elicere eo ꝙ ip̄a volūtas versetur circa alia. hec ē igitur ratio ꝙ tam periculosa est illa extrema penitentia hoc est qđ augustinus in sermone de innocētibus dicit ꝙ hac aīaduersiōe percutit̄ peccator vt moriēs obliuiscatur sui qui dum viueret oblit⁹ est dei. Tu ergo fili fac penitentiam duȝ sanus es: ne tibi cōsimile contingat sicut procuratori illi contingit qui seipsum ita miserabiliter vt audisti neglexit.

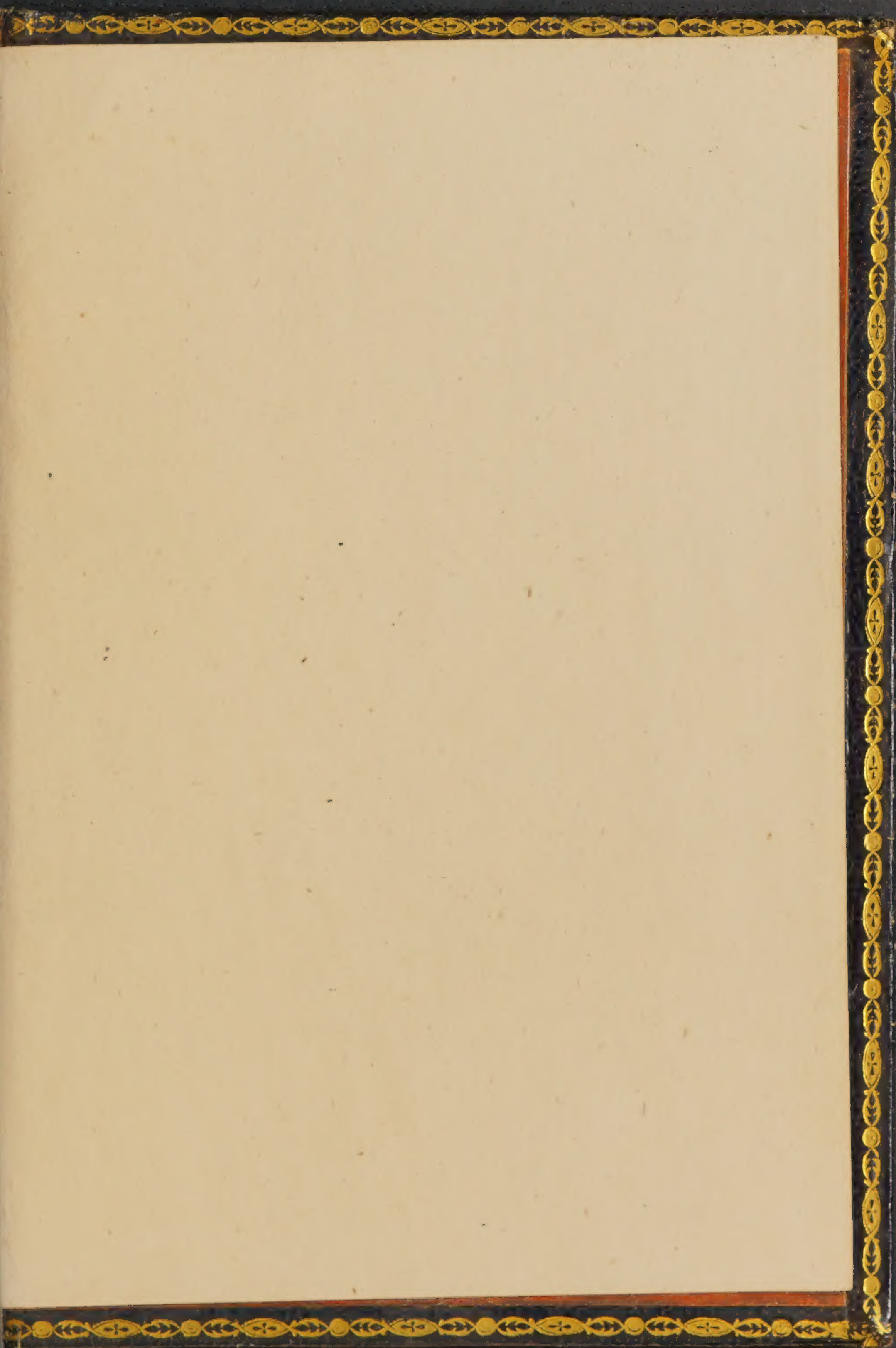






[illegible]
Incun.
1497
.M4
c. 1

5087266



264. **Quadragesimale nobum** editum ac predicatum a quodam fratre minore de observantia in inclita civitate Basiliense, de filio prodigo. etc., small 4to BLACK LETTER, *in two columns, with numerous early woodcuts, brilliant impressions, fine clean copy, vellum,* £5.

fr. 167. *Basileae, Mich. Furter,* 1497



